D.N. BURILEANU

LIMBA GREACĂ

-ELEMENTE DE SINTAXĂ-

ELEMENTE

DE

SINTAXĂ GREACĂ

LUCRATĂ IN CONFORMITATE CU
NOILE PROGRAME ALE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SECUNDAR

DE

P. N. BURILEANU

BUCUREȘCI

TIPO-LITOGRAFIA SOCIETĂȚII „TIPARUL"
No. 14. — Strada Covacĭ. — No. 14.
1901

PREFAȚA

Programele din 1899 daŭ Sintaxeĭ limbilor clasice o importanță, pe care n'o avea pînă acum și provĕd pentru predarea eĭ o metodă nouă. Iată în adevĕr dispositiunile relative la acest obect:

„Sintaxa se va studia în mod sistematic și practic. Profesorul va explica prin exemple scrise la tablă regulele sintactice și va da elevilor de pregătit câte o versiune, în care vor găsi aplicarea detaliată a acestor regule. *Cu ocasiunea versiunilor, eleviĭ vor arĕta particularitățile sintactice ce conțin.* Nicĭ o dată nu li se va cere să spună pe din afară regule teoretice".

Maĭ în urmă, programele hotărăsc materia ce trebue desvoltată, distribuind-o pe lecțiunĭ. In ceea ce privește Sintaxa greacă, aceste lecțiunĭ se împart ast-fel:

Sintaxa acordului. 1 lecțiune.

Intrebuințarea articoluluĭ. 1 lecțiune.

Sintaxa casurilor:

Acusativul. Acusativul îndoit. Acusativul obectuluĭ intern. Acusativul de relațiune. Acusativul extinderiĭ în spațiŭ și timp. Acusativul adverbial. — 2 lecțiunĭ.

Dativul. Dativul cu verbe. Dativul *cu adective și adverbe*[1]) carĭ arată asemănarea și egalitatea. Dativul timpuluĭ. — 1 lecțiune.

Genetivul. Genetivul unit cu un substantiv, cu un verb, cu un adectiv saŭ adverb. Genetivul timpuluĭ.—3 lecțiunĭ.

Sintaxa verbului:

Insemnările formeĭ mediĭ. — 1 lecțiune.

Insemnarea și întrebuințarea timpurilor. — 2 lecțiunĭ.

Intrebuințarea modurilor în propositiunile principale. — 2 lecțiunĭ.

---

[1]) Cuvintele subliniate ne-am permis să le adăogăm de la noĭ, fiind, în mod evident, o omisiune de tipar. Există în adevĕr adective și adverbe carĭ să arate asemănare și egalitate, dar nu există dativ cu acest înțeles.

Intrebuinţarea modurilor în propositiunile subordonate. 6 lecţiunĭ.
Atracţiunea modală. — 1 lecţiune.
Intrebuinţarea infinitivuluĭ. — 3 lecţiunĭ.
Intrebuinţarea participiuluĭ. — 3 lecţiunĭ.
Particule:
Negaţiunĭ. Particule interogative şi conjuncţiunĭ. — 2 lecţiunĭ.

Dorinţa nóstră, publicând manualul de faţă, e de a uşura aplicarea programuluĭ. De aceea, conform prescripţiunilor de maĭ sus, am divizat acest studiŭ pe lecţiunĭ [1]) şi în fie-care lecţiune am deosebit douĕ părţĭ: una *teoretică*, pe care profesorul o va explica în clasă şi alta de *aplicaţie*, care va fi dată de pregătit elevilor.

Intre cele douĕ părţĭ, corespondenţa e absolută. Fie care frasă din partea a doua, rĕspunde uneĭ regule enunţate în partea întâĭ. Graţie sistemuluĭ de numerotaţie adoptat, referinţa de la una la alta se póte face imediat.

Eleviĭ nu vor avea să rĕspunză de partea teoretică de cât cu *ocasiunea versiunilor*, ceea ce însemnează că de câte orĭ traduc un exemplu din partea de aplicaţie, *trebue* să arate numaĭ de cât particularităţile ce conţine. N'am şti cum să recomandăm în deajuns D-lor profesorĭ de a nu lăsa

[1]) Se va observa că am trecut cu 2 lecţiunĭ peste numĕrul fixat de program. Dar acest numĕr nu e un numĕr *fatidic*, care să nu se pótă depăşi sub nicĭ un cuvênt: de o parte, ni s'a părut că lecţiunile ar fi fost prea încărcate, dacă am fi rĕmas în limitele programuluĭ; de altă parte a trebuit să adăogăm câte-va capitole neprevĕzute de program, dar necesare (cum e sintaxa *relativuluĭ*, dativul de *interes* şi adectivele *verbale*). — Studiul pronumelor şi al prepositiunilor, lăsat pe din afară de program, a fost sacrificat şi de noĭ: cunoştiinţele căpătate în partea etimologică, sunt îndestulătóre pentru aceste materiĭ.

să treacă un singur exemplu, fără a întreba regula corespunzĕtóre. Simpla traducere n'ar fi de nicĭ un folos: această traducere o dăm singurĭ la finitul volumuluĭ, tocmaĭ cu scopul de a lăsa elevilor timpul necesar pentru studiul *construcţiilor*, asupra cărora trebue atrasă tótă atenţiunea [1]). Numaĭ astfel, întâlnindu-le maĭ târziŭ în autorĭ, le vor putea recunóşte şi înţelege fără greutate.

Unele lecţiunĭ vor părea, póte, prea marĭ. Să nu se ulte însă că în clasa V se studiază în detaliu Sintaxa latină şi cel puţin jumĕtate din construcţiile greceştĭ devin astfel cunoscute [2]). Autorul va da în curînd la lumină un manual de *Sintaxă latină*, în care partea teoretică din Sintaxa greacă va fi păstrată pretutindenĭ unde există asemĕnare. Elevul, trecênd de la una la cea laltă, nu va avea sentimentul că păşeşte pe un domeniŭ noŭ: bună parte din acest domeniu el l'a explorat deja. Sintaxa greacă se va presenta ast-fel în spiritul luĭ cu maĭ multă claritate, iar punctele comune 'l vor ajuta să se orienteze cu uşurinţă.

In expunerea regulelor am căutat să fim cât se póte de precişĭ. Une orĭ am mers pînă la concisiune. N'am sacrificat însă nicĭ o dată claritatea. E de ajuns de a se raporta cine-va la *text*, pentru a înţelege numaĭ de cât o enunţare din partea de

[1]) Aceste traducerĭ sunt făcute une orĭ aprópe mot-à-mot, alte orĭ pe înţeles, insoţite fiind de explicaţiĭ literale între parantese. Pentru a uşura încă şi maĭ mult pe elevĭ, li se daŭ în anotaţiĭ unele timpurĭ de la verbele neregulate, pentru aflarea cărora ar perde prea multă vreme cu dicţionarul, precum şi indicaţiile necesare pentru a înţelege construcţiile ne-studiate încă.

[2]) De această consideraţiune, s'aŭ condus autoriĭ programeĭ, când aŭ atribuit Sintaxeĭ greceştĭ un numĕr de ore atât de redus, faţă de cel acordat Sintaxeĭ latineştĭ (28 faţă de 60).

teorie, care s'ar părea obscură. Textul şi teoria se complectează în mod reciproc.

In ceea-ce priveşte compunerea acesteĭ cărţĭ, suntem datorĭ a spune că exemplele greceştĭ le-am luat parte din Kühner-Gerth, Curtius, Koch, Madvig, Cucuel-Riemann şi Riemann-Goelzer; parte le-am cules noĭ înşi-ne din autoriĭ grecĭ. De la Sintaxa verbuluĭ înainte, am menţinut în multe locurĭ redacţiunea acestor din urmă autorĭ, luând însă atât cu textul cât şi cu dispositiunea materieĭ tóte libertăţile ce am crezut de cuviinţă [1]).

Intr'o limbă, a căreĭ desvoltare istorică s'a urmat pe o scară de maĭ bine de 1500 de anĭ, totul nu póte fi fix şi totul nu e deplin cunoscut. Elevuluĭ nu trebue să i se dea de cât ceea-ce e stabilit şi ceea ce-ĭ e necesar. Ni s'a părut cu tóte acestea că nu e fără interes, că din contră e a deştepta spiritul şi a întreţinea curiositatea, deschizênd icĭ şi colea câte o portiţă spre necunoscut, lăsând prin câte o explicaţie, care iasă din cercul gramaticilor elementare, să se întrevază o lume nouă de cunoştinţe, spre a lua acestuĭ studiŭ caracterul sĕŭ de ariditate, care 'l face atât de neplăcut [2]).

Cu tótă grija ce-am avut la imprimare şi cu tóte numerósele revisiĭ ce am făcut, totuşĭ suntem siguri că se vor fi strecurat în text erorĭ materiale, fie de accente [1]), fie de spirite, fie de litere [2]). Unele din aceste erorĭ aŭ fost observate pe timpul când se imprimaŭ ultimile paginĭ de *traducere* şi notate în josul lor. Pe cele-l'alte, carĭ aŭ scăpat ochilor noştri, rugăm pe D-niĭ Profesorĭ respectivĭ să le semnaleze elevilor la ocasiune spre a le putea îndrepta.

Ast-fel cum e, credem că manualul acesta rĕspunde uneĭ necesităţĭ. Am fi fericiţĭ când am şti că a putut fi de óre-care folos clasicismuluĭ în ţara nóstră.

D. N. BURILEANU

---

[1]) Sunt maĭ bine de doĭ anĭ de când ne-am propus să reducem, pentru trebuinţele şcólelor nóstre, frumósa operă de Sintaxă comparată, a D-lor Riemann-Goelzer. Redacţiunea pe care o păstrăm pe alocurea din această operă, nu e de cât vestigiul uneĭ vechĭ întreprinderĭ.

[2]) „Rien n'est... plus ennuyeux, plus décourageant, qu'une étude sans échappées sur l'inconnu, présentée comme achevée ou morte, sous la forme d'un catechisme grammatical". S. Reinach, *Grammaire latine* à l'usage des classes supérieures, Paris 1886 p. IX.

[1]) Accentele grave, în locul celor ascuţite, puse pe o finală grecească urmată de un cuvînt românesc, nu sunt o greşală de imprimerie. Ele sunt intenţionate.

[2]) Aşa de ex. am putea nota p. 6 adnot. 4): συλλυμβάνω, în loc de συλλαμβάνω; p. 25 n. 39, ἱκνέομαι şi ἱκάνω, în loc de ἱκνέομαι şi ἱκάνω.

SINTAXA

LECŢIUNEA I

SINTAXA ACORDULUI

1. — **Acordul verbuluĭ.** In limba elenă verbul se acordă *în general* cu subectul după aceleaşĭ regule ca în limba română.

Acordul se face în *numĕr* şi *persóna*. Când sunt maĭ multe subecte de persóne diferite, persóna I are precădere asupra celor-lalte şi cea de a doua asupra celeĭ de a treia.

2. — Când însă subectul e un *neutru plural* verbul se pune de obiceĭ la *singular*.

Notă. — In casul acesta limba elenă priveşte lucrurile, luate împreună, ca formând *un tot* saŭ *o cantitate*. Dacă voeşte să le considere ca *distincte*, verbul se pune uneorĭ la plural.

3. — Când subectul e la *dual*, saŭ când e compus din *douĕ substantive* la singular, verbul se întrebuinţează indiferent la *dual* saŭ la *plural*.

4. — Când sunt maĭ multe subecte, verbul se póte acorda şi numaĭ cu subectul cel maĭ apropiat.

5. — Formele ἔστι, ἦν şi γίγνεται se găsesc câte odată, la începutul propositiuneĭ, întrebuinţate cu un subect masc. orĭ fem. la plural, saŭ chiar cu maĭ multe subecte.

6. — **Acordul numeluĭ predicativ.** Numele predicativ (substantiv, adectiv saŭ pronume) se acordă în limba elenă ca şi în limba română în *numĕr gen* şi *cas* cu subectul.

Nota I. — Numele predicativ formează împreună cu un verb copulativ predicatul propositiuneĭ. Verbul copulativ

prin excelenţă e verbul a *fi*. Pe lângă acest verb, ca şi în limba latină şi română, maĭ sunt şi altele (*a deveni, a creşte, a fi ales, a fi numit, a fi socotit, a părea* etc.) carĭ jócă rolul de copulă.

Nota II.—Cu verbele copulative se întrebuinţează adectivele în locul adverbelor. Unele adective carĭ exprimă raporturĭ de *timp*, de *ordine* şi de *mod* se întrebuinţează în loc de adverbe cu orĭ ce fel de verbe. Aşa sunt: πρότερος, πρῶτος ὕστερος, ὕστατος, τελευταῖος, — *maĭ întâĭ, maĭ târdiŭ, în ultimul loc*,—ὄρθριος, ὄψιος, ἑσπέριος, σκοταῖος, δευτεραῖος,—*de dimineaţă, târdiŭ, de cu seară, pe întuneric, a doua zi*,—ἑκών, ἑκούσιος, ἄσμενος, ἄκων,—*de bună voe, bucuros*, fără voe. De asemenea πολύς, μέγας, ἄφθονος, *mult, mare, în abondenţă*, ὑπόσπονδος în virtutea unuĭ armistiţiu.

Nota III.—Adectivul predicativ, în loc să se acorde cu subectul, se pune la neutru când arată nu un obect luat în mod isolat, ci *o clasă* întreagă, nu un individ în particular, ci *o specie*. In casul acesta el echivalează cu un substantiv.

Nota IV.—Adectivul predicativ se pune de asemenea la neutru *singular* saŭ *plural* când subectul e un infinitiv saŭ o propositiune întreagă.

7.—Când subectul e un *neutru plural*, deşi verbul se pune la singular, numele predicativ stă la *plural*.

8.—Când sunt maĭ multe subecte, acordul numeluĭ predicativ se póte face în douĕ felurĭ:

a) Orĭ numele predicativ se acordă cu totalitatea subectelor şi se pune la plural. In casul acesta, dacă subectele sunt *nume de fiinţe însufleţite* de genurĭ diferite, numele predicativ ia genul *masculin*, iar dacă subectele sunt *nume de lucrurĭ* saŭ *substantive abstracte*, numele predicativ se întrebuinţează de obiceĭ la *neutru*, orĭ care ar fi genul acestora şi verbul stă la singular.

Notă.—Dacă subectele sunt nume de fiinţe asociate cu nume de lucrurĭ, genul numeluĭ predicativ se determină după ideile exprimate.

b) Orĭ numele predicativ nu se acordă, ca şi verbul, de cât cu subectul cel maĭ apropiat, luând genul acestuia.

9.—**Acordul gramatical sacrificat înţelesuluĭ.** Regulele ordinare ale acordululĭ sunt uneorĭ sacrificate *înţelesuluĭ* (σύνταξις κατὰ σύνεσιν), considerându-se maĭ mult ideea exprimată de cât numĕrul saŭ genul cuvîntuluĭ, cu care acordul trebue să aibă loc:

a) Cu un *nume colectiv*, verbul se póte pune la plural.

b) Când subectul e un nume neutru saŭ feminin arătând persóne de gen masculin, acordul se face cu genul *natural* al subectuluĭ.

10.—**Acordul gramatical modificat printr'o atracţiune.** Maĭ mult încă, regulele ordinare ale acordululĭ sunt modificate în unele casurĭ printr'o *atracţiune*. Ast-fel:

a) Când numele predicativ e un substantiv şi verbul e maĭ apropiat de el de cât de subect, verbul se acordă de obiceĭ cu *numele predicativ*.

b) Verbul se acordă alte orĭ cu o *aposiţiune* a subectuluĭ, dacă e maĭ aprópe de aceasta de cât de subect.

c) Dacă numele predicativ e un substantiv, *pronumele demonstrativ*, care dupĕ înţeles ar trebui să fie la neutru, se asimilează cu numele predicativ, luând genul şi numĕrul sĕŭ. Tot asemenea se asimilează şi *pronumele relativ*, în loc de a se acorda cu antecedentele de care depinde.

11.—**Acordul adectivuluĭ calificativ.** Adectivul calificativ saŭ atribut se acordă în general cu substantivul cel maĭ apropiat în gen, numĕr şi cas. Dacă nu, trebue repetat pe lângă fie care substantiv.

LECȚIUNEA I

SINTAXA ACORDULUI

1. — Acordul verbului. Ὦ παῖ, ἀλήθειαν ἀεὶ λέγε. Κἀγὼ καὶ ὑμεῖς ἀποθανούμεθα[1]). Καὶ σὺ καὶ οἱ ἀδελφοὶ παρῆστε. 2. — Πῶς ταῦτα παύσεται; Εὐδαιμονίαν χρήματα οὐ ποιεῖ.

Notă. Παρὰ... Ἱπποκράτους... εἰς Δακεδαίμονα γράμματα πεμφθέντα ἑάλωσαν[2]) εἰς Ἀθήνας. Φανερὰ ἦσαν καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἴχνη πολλά. Τὰ δ'ἅρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι'αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων.

3.—Τῷ ἀδελφῷ διεστήτην[3]) περὶ τῆς κληρονομίας. Οὕτω... διάκεισθον[4]) σύ τε καὶ ὁ ἀδελφός, ὥσπερ εἰ τὼ χεῖρε... τράποιντο ἐπὶ τὸ διακωλύειν ἀλλήλω. Δότε παράδειγμα ἡμῖν, ὦ Λάχης καὶ Νικία. 4. — Σὲ φιλεῖ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ. Πόλεμος καὶ στάσις ὤλεσε[5]) τὰς Ἀθήνας. Παρὰ μεγάλου βασιλέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς. 5. — Ἔστι... ἑπτὰ στάδιοι ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. Ἔστι μέν που καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἄρχοντές τε καὶ δῆμος. Τῶν δὲ πολεμίων ἦν οὓς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. Ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι γίγνηται ἀπὸ τῆς δόξης ἀρχαί τε καὶ γάμοι.

6. — Acordul numeluĭ predicativ. Κῦρος βασιλεὺς ἦν. Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον. Τῷ ξένῳ τῷδε σοφῷ καὶ φίλῳ ἐστὸν ἐμώ.

Nota I.—Ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ. Ἀεὶ τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς ἀνθρώπους, οἵους ἂν[6]) εὔχοιο τοὺς ἄλλους περὶ

[1]) Viit. ind. de la ἀποθνήσκω.
[2]) Aor. ind. de la ἁλίσκομαι.
[3]) Aor. 2 ind. de la διΐστημι.
[4]) Forma duală de la διάκειμαι, perfect cu sens de presinte.
[5]) Aor. ind. de la ὄλλυμι.
[6]) Ἄν, este o particulă, care se adaugă pe lângă unele timpurĭ și moduri, precum se va vedea maĭ târziŭ, pentru a le da un înțeles special.

σαυτὸν γίγνεσθαι. Διὰ τούτων Φίλιππος ηὐξήθη[1]) μέγας. Κῦρος ᾑρέθη[2]) βασιλεύς. Πολλοὶ τῶν νομιζομένων σοφῶν ἀνόητοί εἰσιν. Ἀεὶ ἀνθρωπῶν πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων οὐ τοιούτους εἶναι, οἷοι φαίνονται.

Nota II. — Σπονδὰς λύουσιν οἱ πρότεροι ἐπιόντες. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὕστεροι ἀφίκοντο. Κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἤδη σκοτεινοί. Ἀφίκοντο[3]) ἑκαταῖοι οἱ στρατιῶται εἰς Χρυσόπολιν. Τοῖς ἀκουσιν ἁμαρτοῦσι[4]) μέτεστι συγγνώμης. Πολὺς ἔγκειται.

Nota III.—Ἀθάνατον[5]) ἡ ψυχή. Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω· Μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ πατρὶς καὶ σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον. Πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεί. Ἀσθενέστερον γυνὴ ἀνδρός. Δεινὸν οἱ πολλοὶ κακούργους ὅταν[6]) ἔχωσι προστάτας. Ἡ ἀνδρεία πότερόν ἐστι διδακτὸν ἢ φυσικόν; Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις.

Nota IV. — Αἰσχρόν ἐστι ψεύδεσθαι. Δίκαιον ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας. Ἀδύνατα ἦν τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι. Τῇ ἐπιμελείᾳ περιεῖναι φίλων ἔμοιγε δοκεῖ ἀγαστὰ εἶναι.

7. — Τὰ πράγματα ταῦτα δεινά ἐστιν. Εἴθε πάντα καλῶς τετελεσμένα εἴη[7]). 8. — a) Ὁ ἐμὸς πατὴρ καὶ ἡ ἐμὴ μήτηρ ὄλβιοί εἰσιν. Πόλεμος καὶ στάσις ὀλέτρια ταῖς πόλεσίν ἐστιν. Λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐρριμένα[8]) οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν. Αἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἁμαρτίαι καὶ παρασκευὴ ὑπὸ τῆς ὕλης οὐ δῆλα ἦν τοῖς Ἀθηναίοις.

Nota. Ἡ τύχη[9]) καὶ Φίλιππος ἦσαν τῶν ἔργων κύριοι. Ἡ

[1]) Aor. ind. pas. de la αὐξάνω.
[2]) Aor. ind. pas. de la αἱρέω.
[3]) Aor. 2 ind. de la ἀφικνέομαι.
[4]) Dat. plur. masc. particip. aor. 2 de la ἁμαρτάνω.
[5]) Se sub-înțelege ἐστίν. Persóna III de la εἰμὶ se sub înțelege adesea orĭ în grecește.
[6]) Conjunct. compusă din ὅτε și ἄν. Se construește cu subjonctivul. Cf. n. 173, 174.
[7]) Τετελεσμένα εἴη. Pf. opt. pas. Optativul singur, saŭ precedat de εἴθε orĭ de εἰ γάρ, exprimă o dorință. Λύοιμι saŭ εἴθε λύοιμι însemnează: *Fie ca să desleg, facă cerul să desleg.* Cf. n. 150.
[8]) Pf. part. pas. de la ῥίπτω.
[9]) Τύχη e personificată.

καλλίστη πολιτεία[1]) τε καὶ ὁ κάλλιστος ἀνὴρ λοιπὰ ἂν ἡμῖν εἴη διελθεῖν.

b) Ὀλοιός ἐστιν ὁ ἐμὸς πατὴρ καὶ ἡ ἐμὴ μήτηρ. Καὶ νόμος καὶ φόβος ἱκανὸς ἔρωτα κωλύειν. Σύ τε Ἕλλην εἶ καὶ ἡμεῖς.

9. — Acordul gramatical sacrificat înțelesului. *a*) Τοιαῦτα ἀκούσασα ἡ πόλις Ἀγησίλαον εἵλοντο[2]) βασιλέα. Ἔφυγον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, δεδιότες[3]) εἷς ἕκαστος μὴ[4]) συλληφθείη. Μέρος ἀνθρώπων τὸ παράπαν οὐχ ἡγοῦνται θεοὺς εἶναι, οἱ δὲ οὐ φροντίζειν ἡμῶν διανοοῦνται. Τὸ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους. — *b*) Τὰ μειράκια τάδε, πρὸς ἀλλήλους διαλεγόμενοι, θαμὰ ἐπιμέμνηνται Σωκράτους καὶ σφόδρα ἐπαινοῦσιν. Ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχή, οἴχῃ δὴ ἀπολιπὼν ἡμᾶς. Αἱ μένουσαι φυλαὶ διαγωνιζόμενοι πρὸς ἀλλήλους διετέλουν[5]).

10. — Acordul gramatical modificat printr'o atracțiune. *a*) Οἱ σοφισταὶ φανερά ἐστι λώβη τε καὶ διαφθορὰ τῶν συγγιγνομένων. Τὸ χορίον τοῦτο πρότερον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. Αἱ χορηγίαι εὐδαιμονίας ἱκανὸν σημεῖόν ἐστιν. *b*) Θῆβαι πόλις ἀστυγείτων ἐκ μέσης

[1]) Ἡ καλλίστη πολιτεία e termenul cel maĭ importart

[2]) Aor. 2 mediu de la αἱρέω.

[3]) Nom. plur. masc. participiu de la δέδια, formă de perfect. Pres. δείδω e neusitat în prosa atică. In loc de δέδια se zice și δέδοικα.

[4]) Μὴ e conjuncție, corespunde în limba latină cu *ne*. Se construește de obiceĭ cu subjonctivul. Aicĭ e construit cu optat. συλληφθείη de la συλλαμβάνω, din causă că verbul de care depinde propositiunea e la un timp trecut (δεδιότες) și în casul acesta (când o propositiune depinde de un verb la trecut) se póte pune tot-dauna optativul. Un ast-fel de optativ, care se întâlnește fórte des în limba elenă, nu corespunde optativuluĭ românesc: el trebue tradus cu modul pe care-l voește construcția din limba nóstră.

[5]) Διατελέω însemnează a *săvârși*. Construindu-se cu un participiu ca aicĭ însemnează „a *continua să*".

Ἑλλάδος ἀνήρπασται.[1])—*c*) Ἡγήσαντο ταύτην[2]) σφίσιν ἔσεσθαι σωτηρίαν. Μία αὕτη[3]) ἐστὶ πάροδος ἣν ὁρᾷς. Λόγοι μήν εἰσιν ἐν ἑκάστοις ἡμῶν, ἃς[4]) ἐλπίδας ὀνομάζομεν. Ἡ ὁδὸς πρὸς ἠῶ[5]) τρέπεται, ὃ[6]) καλεῖται Πηλούσιον στόμα. Φίλον, ὃ μέγιστον ἀγαθόν ἐστιν, οἱ πολλοὶ οὐχ ὅπως[7]) κτήσονται φροντίζουσιν. Σωκράτης εἶπεν ὅτι διαγεγένηται[8]) πράττων τὰ δίκαια καὶ τῶν ἀδίκων ἀπεχόμενος, ἥνπερ[9]) νομίζοι καλλίστην μελέτην ἀπολογίας εἶναι.

11. — Acordul adectivuluĭ calificativ. Προθυμία καὶ θάρρος μέγιστον. Μεγίστη προθυμία καὶ θάρρος. Μεγίστη προθυμία καὶ μέγιστον θάρρος. Ἓν σῶμ' ἔχων καὶ ψυχὴν μίαν.

LECȚIUNEA II

INTREBUINȚAREA ARTICOLULUI

12. — Articolul ca pronume demonstrativ. Articolul ὁ, ἡ, τό, a fost la început un pronume demonstrativ și ca atare se găsește întrebuințat de obiceĭ la Omer.

13. — In prosa atică articolul și-a păstrat însemnarea demonstrativă în următórele locuțiunĭ:

[1]) Perf. pas. de la ἁναρπάζω.

[2]) In loc de τοῦτο.

[3]) In loc de τοῦτο.

[4]) In loc de οὓς.

[5]) Acus. de la ἠώς.

[6]) In loc de ὅς.

[7]) Conjuncție. Se construește cu subjonctivul saŭ cu viitorul indicativuluĭ ca aicĭ: κτήσονται (de la κτάομαι).

[8]) Construit cu un participiu διαγίγνομαι insemnează ca și διατελέω *a continua să*. Se póte traduce în românește și printr'un adverb „fără încetare, fără preget",

[9]) In loc de ὅπερ.

a) ὁ μὲν – ὁ δέ[1]) „acesta – acela, unul – cel-l-alt“. (în tóte genurile, numerile şi casurile).

b) ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ, τοῦ δὲ etc. „iar acesta, iar aceea, el însă, ea însă“ etc.

c) καὶ τὸν „şi că el“ formă întrebuinţată ca subect într'o propositiune infinitivă, corespunzênd nominativului καὶ ὅς *(at ille)*.

d) τὸν καὶ τὸν „acesta şi acela, cutare şi cutare“, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ „acest lucru şi cel-l-alt“.

e) πρὸ τοῦ „înainte de aceasta, maĭ înainte, altă-dată“.

Notă. – τὸ μὲν – τὸ δὲ şi τὰ μὲν – τὰ δὲ sunt expresiunĭ adverbiale, carĭ însemnează (întocmaĭ ca τοῦτο μὲν – τοῦτο δέ) *„când – când, parte – parte, de o parte – de alta“*.

14. – Articolul pe lângă substantive. In afară de aceste casurĭ, se poate zice că articolul grec corespunde articoluluĭ nostru. El serveşte saŭ ca să pună în relief un *obect isolat* (*înţelesul individual al articoluluĭ*) saŭ ca să arate *o specie întreagă*, o categorie, o clasă (*înţelesul generic al articoluluĭ*).

15. – Articolul lipseşte *adesea orĭ* de lângă unele nume comune:

a) De lângă numele carĭ exprimă relaţiunĭ de rudenie, ca πατήρ, μήτηρ, γονεῖς, ἀνήρ, γυνή, παῖς, ἀδελφός etc. precum şi de lângă πατρίς şi πόλις (oraşul natal).

b) De lângă cuvintele θεός, ἄνθρωπος, σῶμα, ψυχή în maxime şi cugetărĭ generale.

c) De lângă numele abstracte, în special de lângă numele de virtuţĭ şi viţiĭ, de arte şi ştiinţe, când se vorbeşte în mod general.

d) De lângă expresiunile: εὖρος lărgime, βάθος profunzime, μῆκος lungime, ὕψος înălţime, μέγεθος mărime, πλῆθος mulţime, γένος naştere, ὄνομα nume şi altele, când sunt la acusativul de relaţiune. (A se vedea n. 38 b.).

e) De lângă superlativ întrebuinţat în sens relativ.

16. – Articolul lipseşte *în tot-dauna* de lângă unele expresiunĭ fórte uşitate, carĭ datează în

[1]) Intrebuinţat ca pronume articolul se accentuiază.

limbă din timpul când ὁ, ἡ, τὸ nu era încă articol, ci pronume demonstrativ.

17. – Numele propriĭ, în general, n'aŭ nevoe de articol. Această regulă sufere câte-va excepţiunĭ:

a) Când persóna, de care e vorba, a *fost menţionată* maĭ înainte, saŭ e un nume *cunoscut*, atuncĭ primeşte articol. Dacă numele propriŭ e însoţit de o aposiţie, articolul se pune înaintea aposiţieĭ.

b) Numele de *ţerĭ* iaŭ de ordinar articol, fiind-că cea maĭ mare parte din ele aŭ fost adective la origină.

c) Numele fluviilor, munţilor şi altor noţiunĭ geografice, dacă sunt de acelaşĭ gen ca numele apelativ, care le însoţeşte, se pun între articol şi acest nume apelativ. In casul contrariu remân de ordinar fără articol.

Cuvîntul βασιλεύς, când arată pe Regele Persilor şi ἄστυ, când arată oraşul Atena, echivalează cu un nume propriŭ şi se întrebuinţează fără articol. De asemenea se găsesc une-orĭ cuvintele οὐρανός, γῆ, ἥλιος şi θάλασσα (prin oposiţiune cu *uscatul*) fără articol, din motivul că arătând obecte singure de felul lor, n'aveaŭ trebuinţă de a fi puse în relief de către articol. Aceste cuvinte sunt óre-cum nume propriĭ.

18. – Articolul pe lângă atribut. Substantivul póte fi determinat printr'un adectiv, printr'un pronume posesiv saŭ adectival, printr'un participiu, prin genetivul unuĭ alt substantiv, prin genetivul unuĭ pronume reflexiv saŭ demonstrativ, în sfîrşit printr'un adverb saŭ o expresiune prepositională. Tóte aceste determinărĭ atributive se pun în limba elenă *între articol şi substantiv*, saŭ *după substantiv, repetându-se însă articolul.*

Nota I. – Genetivul unuĭ substantiv se póte pune de asemenea înainte de articolul substantivuluĭ, pe care-l determină, saŭ după acest substantiv, fără a se repeta articolul.

Nota II. — Genetivele *pronumelor personale* (μου, σου, αὐτοῦ, ἡμῶν, ὑμῶν, αὐτῶν), nu se închid între articol și substantiv.

Nota III. — *Se observă că adverbele în construcție atributivă capătă valórea de adective.*

Adverbul însoțit de articol se întrebuințează une orĭ fără numele la care se raportă, când acesta e ușor de înțeles. — Tot asemenea și adectivul.

19. — Aposițiunea pe lângă un substantiv primește articol, când servește ca să deosebiască o persónă de altele de acelaşĭ nume, în casul contrariŭ remâne fără articol. Aposițiunea pe lângă pronumele personal primește tot-d'auna articol.

20. — **Lipsa de articol pe lângă numele predicativ.** Numele predicativ în general n'are articol.

Notă. — Se pune articolul pe lângă numele predicativ numaĭ când voim să amintim cu insistență un lucru deja cunoscut, saŭ să arătăm ceva ca unic în felul sĕŭ. In special se pune articolul când numele predicativ e format dintr'un participiu.

21. — Posițiune predicativă póte avea un adectiv nu numaĭ cu verbele copulative, ci cu orĭ ce alt verb.

22. — **Adectivele** μέσος, ἄκρος, ἔσχατος (medius, summus, extremus) și μόνος. Aceste adective întrebuințate în construcție predicativă, aŭ un înțeles deosebit de acela pe care-l aŭ în construcție atributivă.

LECȚIUNEA II

ÎNTREBUINȚAREA ARTICOLULUĬ

12. — **Articolul ca pronume demonstrativ.** Τὴν ἐγὼ οὐ λύσω. Τόν, ὦ Ζεῦ πάτερ, φθίσον[1]). Φθίσει σε τὸ σὸν μένος. **13.** — Οἱ μὲν αὐτῶν ἐτόξευον, οἱ δ'ἐσφενδόνων. Δόξα καλὴ κρείττων ἐστὶν ἢ πλοῦτος μέγας· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος.

[1]) Aor. imper. de la φθίω.

Nota. — *a)* Πολλαὶ πόλεις, αἳ πρὸ τοῦ τῶν ἄλλων ὑπερεῖχον τὸ μὲν μεγέθει τῆς πεζῆς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως, τὸ δὲ πλούτῳ καὶ προσόδοις, τὸ δὲ εὐνομίᾳ καὶ καλοκἀγαθίᾳ τῶν πολιτῶν, νῦν μικραὶ φαίνονται ἢ παντάπασιν ἀπολώλασιν[1]). Τὰ μὲν ἐμάχοντο, τὰ δὲ καὶ ἀνεπαύοντο. Φεύγετε τὰς τῶν κακῶν ὁμιλίας· τὰ μὲν γὰρ ἀρετῆς ὑμᾶς ἀλλοτριοῦσι, τὰ δὲ τὰς ψυχὰς αἰσχρῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν ἐμπιπλᾶσιν[2]). — *b)* Κῦρος δίδωσι Κλεάρχῳ μυρίους δαρεικούς· ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξε. Κλέαρχος ἀνηρώτησε τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο· οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἥκοιεν. Ταῦτα ἀναγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποψία ἦν, ὅτι ἄγοι πρὸς βασιλέα. — *c)* Καὶ οἱ ἠρώτων· τί δέ;... καὶ τὸν ἀποκρίνασθαι λέγεται. — *d)* Ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τόν, καὶ τοὺς μὲν ἔνδον κατέλαβον, τοὺς δὲ οὐκ ἐπιδημοῦντας εὗρον[3]).

14. — **Articolul pe lângă substantive.** Βλέψον εἰς τὰ ὄρη καὶ ἰδὲ ὡς ἄβατα πάντα ἐστί. Ὁ ἄνθρωπος θνητός ἐστιν. **15.** — *a)* Ἡδέως πείθου[4]) πατρί τε καὶ μητρί. Ἐπετρέψατε αὐτῷ πατρίδα καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας. *b)* Καὶ γὰρ τὸ δαιμόνιον μεταξύ[5]) ἐστι θεοῦ τε καὶ θνητοῦ. Ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θείου μετέχει. — *c)* Ἐν παντὶ ἔργῳ διαφέρει προθυμία ἀθυμίας. Φόβος μνήμην ἐκπλήττει. Εὐσέβεια καὶ σωφροσύνη τοῖς νεανίαις πρέπει. Τίς οὐκ ἂν φιλοίη μουσικήν; Ἀρετήν, τέχνην, λόγους ἀσκεῖν. *d)* Διὰ μέσης τῆς πόλεως ῥεῖ ποταμός, Κύδνος ὄνομα, εὖρος δύο πλέθρων. — *e)* Οἱ Ἀθηναῖοι δύναμιν ἔχοντες μεγίστην τῶν Ἑλλήνων. **16.** — Ἅμ' ἡμέρᾳ. Ἅμ' ἕῳ. Μέχρι δείλης. Ἀφ' ἑσπέρας. Διὰ νυκτός. Μέσαι νύκτες. Ἐν δεξιᾷ, ἐν ἀρισ-

[1]) Pf. 2 de la ἀπόλλυμι.

[2]) Pres. ind. de la ἐμπίπλημι.

[3]) Aor. 2 de la εὑρίσκω.

[4]) Imper. pres. pas. de la πείθω *caut să conving*. In pasiv se construește cu dativul și însemnează *ascult de, mă supun*.

[5]) μεταξύ prepos. și adv. *In mijloc, între*. Se construește cu gen.

τερᾷ. Κατὰ μέσον. Ἐπὶ δόρυ, ἐπ' ἀσπίδα κλῖνον. Κατ' ἀγρούς, etc. 17.—a) Ξενοφῶν. Ξενοφῶν Ἀθηναῖος. Ὁ Ξενοφῶν. Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος. Ὁ Σωκράτης. —b) Ἡ Ἀττική, ἡ Ἑλλάς. — c) Ὁ Εὐφράτης ποταμός. Τὸ Αἰγάλεων ὄρος. Πίνδος τὸ ὄρος. Γεράνεια τὸ ὄρος. — Μέγας βασιλεύς. Εἰς τὰς ἑορτὰς εἰς ἄστυ καταβαίνειν. Κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

18. — Articolul pe lângă atribut. Οἱ πλούσοι πολῖται. Οἱ πολῖται οἱ πλούσιοι[1]). Ὁ σπουδαῖος μαθητής. Ὁ μαθητὴς ὁ σπουδαῖος. Ὁ ἐμὸς (σός, ἡμέτερος, ὑμέτερος) πατήρ. Ὁ πατὴρ ὁ ἐμός etc. Ὁ τοιοῦτος ἀνήρ. Ὁ ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος. Ὁ ἕτερος στρατηγός. Ὁ στρατηγὸς ὁ ἕτερος. Οἱ φεύγοντες στρατιῶται. Οἱ στρατιῶται οἱ φεύγοντες. Ὁ τὴν πόλιν κατειληφὼς κίνδυνος. Ὁ κίνδυνος ὁ τὴν πόλιν κατειληφώς. Ἡ τῶν Περσῶν ἀρχή. Ἡ ἀρχὴ ἡ τῶν Περσῶν. Τὸν ἐμαυτοῦ πατέρα φιλῶ etc. Ἡ ἐκείνων πόλις. Οἱ τούτων πρόγονοι. Ὁ νῦν χρόνος. Αἱ ἐγγυτάτω[2]) κώμαι. Οἱ τότε ἄνθρωποι. Ἡ παραυτίκα ἡδονή. Αἱ ἐνθάδε γυναῖκες. Ἡ ἄγαν ἐλευθερία. Ὁ ἀεὶ βασιλεύς. Οἱ πάλαι σοφοὶ ἄνδρες. Ἡ ἐξαίφνης βοήθεια. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη. Οἱ ἐν τῇ πόλει ἄνθρωποι.

Nota I. — Τῶν Περσῶν ἡ ἀρχή. Ἡ ἀρχὴ τῶν Περσῶν.

Nota II. — Ὁ φίλος μου (σου, αὐτοῦ, ἡμῶν, αὐτῶν). Μου (σου, etc). ὁ φίλος.

Nota III. — Οἱ πλησίον. Οἱ ἐκεῖ. Οἱ ἔνδον. Οἱ νῦν. Οἱ ἔπειτα. Οἱ πάλαι. Ἡ αὔριον. — Ἡ οἰκουμένη. Ἡ δεξιά. Τῇ ὑστεραίᾳ. Τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος ἰέναι. Ἡ νικῶσα. Ἡ εἱμαρμένη[3]). Τὸ εὐώνυμον[4]).

19. — Φίλιππος ὁ βασιλεύς. Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ. Σκιπίων, ὁ τὸν Ἀννίβαν νικήσας. Ἐντεῦθεν Κῦρος

[1]) Οἱ πολῖται πλούσιοι ar însemna *cetățenii sunt bogați.*

[2]) Superlat. de la ἐγγύς. Póte fi și ἐγγύτατα, ca și comparat. ἐγγύτερον și ἐγγυτέρω.

[3]) Part. pf. pas. de la μείρομαι a obține prin sórtă, *de la destin.* Sub-înțeles μοῖρα.

[4]) Sub-înțeles κέρας.

ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας εἰς Κολοσσούς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐγώ, ὁ τλήμων. Ἡμεῖς, οἱ δικασταί. Ἀπελθόντες ἤδη αἱρεῖσθε, οἱ δεόμενοι[1]), ἄρχοντας.

20. — Pe lângă numele predicativ? Πλούσιοι οἱ πολῖται. Σπουδαῖος ὁ μαθητής. Πολλῶν ὁ καιρὸς γίγνεται διδάσκαλος. Τὸ θαυμάζειν ἀρχή ἐστιν τῆς σοφίας. Αἱ δευτέραι πως φροντίδες σοφώτεραι.

Notā. Οὗτοι οἱ ταύτην τὴν ψήφην κατασκεδάσαντες[2]) οἱ δεινοί εἰσί μου κατήγοροι. Οἱ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὗτοί εἰσιν οἱ πολλοὺς τοὺς ἐναντίους ποιοῦντες. Ἔστι τὸ ἐραστὸν τὸ τῷ ὄντι καλόν. Ἐγώ εἰμι ὁ ὑμᾶς σώζων. Ὁ ἡγησόμενος[3]) οὐδεὶς ἔσται. Οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν.

21. — Τὸ σῶμα θνητὸν ἅπαντες ἔχομεν. Μέλανας ἔχω τοὺς ὀφθαλμούς. Βέβαιον ἄξεις τὸν βίον, δίκαιος ὤν. Πτηνὰς διώκεις, ὦ τέκνον, τὰς ἐλπίδας. Ἐπεὶ ἡ φύσις ἡμῖν τὸ σῶμα θνητὸν ἔδωκε, τῆς ψυχῆς ἀθάνατον τὴν μνήμην καταλείπειν χρὴ πειρᾶσθαι. Ἡ τῶν ἐναντίων δειλία τὴν νίκην ἄπονον ἡμῖν τοῖς Ἕλλησι παρέσχετο. Ἀγησίλαος δὲ μάλα φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἐκέλευσεν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἡγοῦντο αὐτονόμων τῶν συμμάχων. Φαίνομαι μεγάλας τὰς ὑποσχέσεις ποιούμενος.[4]) Φύλαττε καταρὰν τὴν ψυχήν.

22. — Adectivele μέσος, ἄκρος, ἔσχατος și μόνος. — Ἡ μέση νῆσος. Ἡ νῆσος μέση. Μέση ἡ νῆσος. Διὰ μέσης τῆς νήσου. Τὸ ἄκρον ὄρος. Τὸ ὄρος ἄκρον. Ἄκρον τὸ ὄρος. Ἐν ἄκρῳ τῷ δένδρῳ. Ἄκρᾳ τῇ οὐρᾷ σαίνουσιν. Ἡ ἐσχάτη πόλις. Ἡ πόλις ἐσχάτη. Ἐσχάτη ἡ πόλις. Ἐν ἐσχάτῃ

[1]) Subînțeles ὑμεῖς înainte de οἱ.

[2]) Part. aor. de la κατασκεδάννυμι.

[3]) Part. viit. de la ἡγέομαι. Cf. n. 212 b) nota II.

[4]) Verbul φαίνομαι construit cu un participiu însemnează „a fi evident". Când se construește cu un infinitiv însemnează „a părea".

τῇ πόλει. Ὁ μόνος παῖς. Τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα ἀφείλετο [1]) τὴν ψυχήν. Μόνος ὁ παῖς ἀπέθανεν. Σωφροσύνη μόνοις ἐγγίγνεται τοῖς καλῶς πεπαιδευμένοις.

LECȚIUNEA III

CONTINUARE ASUPRA ARTICOLULUI

23. — Ἄμφω, ἀμφότεροι, ἑκάτερος și pronumele demonstrative, ὅδε, οὗτος și ἐκεῖνος cer ca substantivul care le însoțește să fie precedat de articol.

Nota I. — Dupĕ pronumele demonstrativ articolul póte să lipsiască, dacă se arată cu gestul o persónă saŭ un obect de fața.

Nota II. — Când substantivul determinat de demonstrativ e însoțit de un adectiv calificativ, acest adectiv se pune între articol și substantiv. Demonstrativul însuși póte fi coprins în acest cas între articol și substantiv.

24. — Tot ast-fel și αὐτός, când însemnează *„însuși, în persónă, de la sine“*. Dacă αὐτὸς e precedat de articol, însemnează *„acelaș“*.

Notă — Expresiunea ὁ αὐτὸς păstrează articolul chiar fiind întrebuințată ca nume predicativ, de óre ce alt-fel și-ar schimba înțelesul.

25. — Πᾶς se construește:

a) Cu un substantiv precedat de articol, însemnând *tot, întreg*. Cf. în l. franc. *toute la ville*.

b) Cu un substantiv fără articol, avênd același înțeles ca maĭ sus, saŭ, de maĭ multe orĭ, însemnând *fie care, orĭ care*. Cf. în l. franc. *toute ville*.

Notă. — Une orĭ, fără articol, πᾶς are înțelesul de *absolut, pur, numaĭ*.

[1]) Aor. 2 mediu de la ἀφαιρέω. Cf. maĭ jos n. 35.

c) Inchis ca orĭ-ce atribut între articol și substantiv, traducêndu-se prin *întreg, total*. Casul acesta se ivește când voim să apăsăm cu putere asupra ideĭ de totalitate.

Notă. — Resultă din această din urmă întrebuințare că ὁ πᾶς unit cu un numĕr cardinal, trebue să fie tradus prin *„în total, peste tot“*.

26. — **Articolul pe lângă numerale.** Articolul se întrebuințează pe lângă numerale:

a) Când evaluăm cu aproximație.

b) Când arătăm o parte hotărâtă dintr'un tot de asemenea hotărît.

27. — **Articolul contribue a forma substantive.** Dacă punem articolul înainte de un *adectiv, participiu, prepositiune* însoțită de un nume, saŭ înainte de un *infinitiv* saŭ *adverb*, acestea devin substantive.

Pentru substantivisarea infinitivuluĭ și adverbuluĭ se întrebuințează numaĭ neutrul singular.

Notă. — Cu neutrul articoluluĭ se póte construi orĭ-ce cuvînt și chiar o *prepositiune întreagă*.

28. — Articolul la neutru plural, maĭ rar la singular, fiind urmat de un genetiv, înlocuește, dupĕ înțelesul general al prepositiunii, cuvintele *proprietăți, avere, interese, afaceri, putere, raporturi, mijlóce, avantagii, sentimente, acțiuni* etc. Același lucru se întîmplă une-orĭ când articolul e urmat de un adverb, saŭ de un nume cerut de o prepositiune. Cf. n. 52 nota I.

PRONUMELE RELATIV

29. — **Inteles demonstrativ.** Pronumele relativ ὅς, ἥ, ὅ, ca și articolul, a fost la început un pronume demonstrativ. Omer 'l întrebuințează când

ca demonstrativ, când ca relativ. In dialectul atic aŭ rĕmas câte-va locuţiunĭ, în carĭ înţelesul primitiv s'a păstrat.

30. — **Atracţiunea relativuluĭ.**—Când relativul ar trebui să fie în *acusativ* şi antecedentele sĕŭ e în *genetiv* saŭ *dativ*, relativul ia de cele maĭ multe orĭ, prin atracţiune, casul antecedenteluĭ.

31. — Antecedentele se omite de obiceĭ în urma atracţiuneĭ, dacă e un pronume, iar dacă e un nume póte trece fără articol în propositiunea relativă.

Notă. — Intr'o propositiune, în care οἷος e nume predicativ, suprimându-se verbul a *fi*, nu numaĭ οἷος dar şi subectul propositiuneĭ se pun în casul antecedenteluĭ. Ast-fel, în loc de ἀνδρὶ οἷος σὺ εἶ se va zice οἵῳ σοι ἀνδρί. De asemenea οἵους ὑμᾶς ἄνδρας etc.

32. — Câte odată, printr'o *atracţiune inversă*, antecedentul se pune în casul relativuluĭ.

Notă. — Această atracţiune e de regulă în expresiunea οὐδείς ὅστις οὐ «*toţĭ, tótă lumea*», care e pentru οὐδείς ἐστιν ὅστις οὐ... „nu e nimenĭ care nu. Ast-fel, în loc de a se zice οὐδείς ἐστιν ὅτου οὐ, ὅτῳ οὐ se zice οὐδενὸς ὅτου οὐ... οὐδενὶ ὅτῳ οὐ...

Printr'o atracţiune analógă în loc de θαυμαστὸν (subînţeles ἐστιν) ὡς σοφός ἐστιν, avem θαυμαστῶς ὡς σοφός ἐστιν, „*e uĭmitor cât e de înveţat*".

De asemenea avem locuţiunea θαυμαστὸς ὅσος, θαυμαστοῦ ὅσου etc, „uĭmitor cât de mare" prin aceeaşĭ atracţie, în loc de θαυμαστὸν (ἐστιν) ὅσος ἐστίν.

LECŢIUNEA III

CONTINUARE ASUPRA ARTICOLULUI

23. — Ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν τὴν θύραν πάνυ προθύμως ὡς οἷός τ'ἦν ἐπήραξε[1]). Ἀμφότερα τὰ στρατόπεδα. Ἐν ἑκατέρᾳ τῇ πόλει. Ὅδε ὁ ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρωπος ὅδε. Οὗτος ὁ νεανίας. Ὁ νεανίας οὗτος. Ἐκεῖνος ὁ νεανίας. Ὁ νεανίας ἐκεῖνος.

[1]) Aor. I ind. de la ἐπαράσσω.

Nota I. Σωκράτης ὅδε. Τόξον τοῦτο. Εὐθύδημος οὗτοσί.
Nota II. Οὗτος ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ. Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ οὗτος. Ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ.

24. — Πολλοὶ διέφευγον πελτασταὶ ὄντες ὁπλίτας ἐξ αὐτῶν τῶν χειρῶν. Αὐτὸς ὁ βασιλεύς. Ὁ αὐτὸς βασιλεύς. Ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε. 25. — *a*) Πᾶσα ἡ Ἑλλάς. Ἡ Ἑλλὰς πᾶσα. Πάντες οἱ Ἕλληνες. Οἱ Ἕλληνες πάντες. Πᾶσαν ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ[1]). Τῆς ἡμέρας ὅλης[2]) διῆλθον[3]) οὐ πλέον πέντε καὶ εἴκοσι σταδίων. — *b*) Παντὶ σθένει. Ὅλλας πόλεις. Πᾶσα πόλις. Σὺν σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὔπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός. Κακῶς ἔχει[4]) ἅπας ἰατρός, ἂν[5]) κακῶς μηδεὶς ἔχῃ. Πάντες θεοί. Πάντες ἄνθρωποι.

Notă. — Ἐν πάσῃ ἀνομίᾳ ζῆν. Πᾶς χρυσός. Πάντα κακὰ ἐργάζεσθαι τὴν πόλιν

c) Αἱ πᾶσαι πόλεις. Τὸ πᾶν πλῆθος. Ὁ πᾶς ἀριθμὸς πεντήκοντα ἦν. Ἔδοξεν οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μιτυληναίους.

Notă.—Δαρεῖος ἐβασίλευσε τὰ πάντα ἓξ καὶ τριάκοντα ἔτη. Ἑκατὸν ὁπλῖται ἀπώλοντο[6]) οἱ πάντες. Ἔμενον τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας.

26. — **Articolul pe lângă numere.** a) Εἰς τὰ πέντε

[1]) Viit. de la εἴρω.
[2]) ὅλος are în general aceeaşĭ construcţie şi înţeles ca πᾶς.
[3]) Aor. 2 de la διέρχομαι.
[4]) Când ἔχω e însoţit de un adverb însemnează „a *fi*, a *se afla*".
[5]) ἂν aicĭ contr. din ἐάν=εἰ ἄν, se construeşte cu subjonctivul. Cf. n. 173, 174.
[6]) Aor. 2 mediu (ἀπωλόμην) de la ἀπόλλυμι.

ἢ ἑκκαίδεκα ἔτη. Ἐγένοντο πελτασταὶ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Δοκεῖ μέτριος χρόνος ἀκμῆς τὰ εἴκοσιν ἔτη γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα.—*b*) Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοίρας νέμονται. Ἐναυμάχησαν ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι στρατιώτιδες.

27. — Articolul contribue a forma substantive. Οἱ πολλοί. Οἱ πλούσιοι. Τὸ ἀγαθόν. Τὸ κακόν. — Ὁ λέγων. Οἱ παρόντες. Τὸ λεγόμενον. Μηδὲ τῷ θυμουμένῳ[1]) τὸν εὖ λέγοντα δυσμενῆ ποιοῦ. Οἱ παρὰ τοῦ Νικίου. Οἱ ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. Οἱ ἐφ' αὑτῶν, οἱ καθ' ἑαυτόν. Οἱ ἀμφὶ Θεμιστοκλέα. Οἱ περὶ Νικίαν στρατηγοί. Οἱ ἐπὶ τῶν πραγμάτων. Τὰ κατὰ Σικελίαν. — Τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν. Ἔστιν τις, ὅς σε κωλύσει τὸ δρᾶν[2]). Πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. Τὸ λέγειν ὡς δεῖ τοῦ φρονεῖν εὖ σημεῖόν ἐστι — Τὸ ἄνω. Τὸ ἔνδον. Τὸ μὲν αὐτίκα..... τὸ δὲ μέλλον. Ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, πάντες ἐγνώκαμεν[3]) καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε.

Notă.—Καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν καὶ τοῦ ποτε δεῖ βαδίζειν ἐκεῖσε. Τὸ ὑμεῖς ὅταν εἴπω τὴν πόλιν λέγω. Τὸ ἀνήρ. Τὸ „Γνῶθι σαυτὸν" πανταχοῦ 'στι χρήσιμον. Ἰσχόμαχος ἐγέλασεν ἐπὶ τῷ „Τί ποιῶν καλὸς κἀγαθὸς κέκλησαι[4])". Τόδε μοι δοκεῖ εὖ λέγεσθαι τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελοῦντας.

28.—Φεῦ, τὰ τῶν εὐδαιμονούντων[5]) ὡς τάχα στρέφει Θεός. Τὰ τῶν πολεμίων ἐδαπανᾶτε[6]). Τὸ τῆς ἀνάγκης δεινόν. Τὰ τῶν Συρακοσίων ἔφη ἧσσω τῶν σφετέρων εἶναι. Τὸ τῶν ἐφόρων

[1]) Part. pres. de la θυμέομαι.
[2]) Inf. pres. de la δράω.
[3]) Pf. ind. de la γιγνώσκω. Are înțeles de presinte ca și *novi* în latinește.
[4]) Pers. 2 sing. pf. ind. pass. de la καλέω.
[5]) Genet. plur. partic. pres. de la εὐδαιμονέω.
[6]) Imperf. de la δαπανάω.

θαυμαστὸν ὡς τυραννικὸν γέγονεν[1]). Τὰ τῆς ψηχῆς τῶν τοῦ σώματός ἐστι πρεσβύτερα. Κατὰ τὸ τοῦ Σόλωνος. Τὰ Κύρου οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον. Ἀνάγκη τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν. Τὰ παρ' ἐμοί. Τὰ οἴκοι.

PRONUMELE RELATIV

29. — Înțeles demonstrativ. Καὶ ὅς. Ἦ[2]) ὅ ὅς. Ἦ ὅ ἥ.

30. — Atracțiunea relativului. Τῶν ἐθνῶν ὧν ἡμεῖς ἴσμεν[3]). Μέμνησθε[4]) τοῦ ὅρκου οὗ ὀμωμόκατε[5]). Τῷ ἡγεμόνι πιστεύσομεν ᾧ ἂν Κῦρος δῷ[6]). Οἱ φυλάργυροι οὐ χρῶνται τοῖς χρήμασι οἷς κέκτηνται[7]). **31.**—Ἀμελῶ ὧν με δεῖ πράττειν. Χώραν οὐ χείρονα κέκτηνται ἧς ἀπέβαλον[8]). Τοῦτον τὸν οἶνον πῖνε σὺν οἷς μάλιστα φιλεῖς. — Μέμνησθε οὗ ὀμωμόκατε ὅρκου. Ἀμαθέστατοί ἐστε ὧν ἐγὼ οἶδα. Ἑλλήνων.

Notă.— Τὸν ἄρχοντα δεῖ εἶναι οἱόνπερ τὸν ἀγαθὸν ἰδιώτην[9]). Μὴ ὄντων οἵων δεῖ[10]).

32. — Ἔλεγον ὅτι Λακεδαιμόνιοι πάντων ὧν δέονται[11]) πεπραγότες εἶεν[12]) παρὰ βασιλέως. Πολιτείαν

[1]) Pf. de la γίγνομαι.
[2]) Pers. 3 sg. impf. de la ἠμί.
[3]) Pers. I plur. de la οἶδα perf. cu înțeles de presinte.
[4]) Imper. pf. mediu de la μιμνήσκω. Înțeles de pres. ca *memini*.
[5]) Pf. ind. de la ὄμνυμι.
[6]) Aor. subj. act. pers. III sg. de la δίδωμι. Particula ἄν întrebuințată cu subjonctivul, dă verbului une ori înțelesul de *viitor*, ca aici.
[7]) Pf. de la κτάομαι. Sens de presinte: *posed.*
[8]) Aor. 2 de la ἀποβάλλω.
[9]) In loc de Τὸν ἄρχοντα δεῖ τοιοῦτον εἶναι, οἱόςπερ ὁ ἀγαθὸς ἰδιώτης ἐστίν.
[10]) In loc de Μὴ ὄντων τοιούτων, οἵους δεῖ εἶναι αὐτούς.
[11]) Pres. med. de la δέω, am *trebuință de*. In forma medie insemnează și *cer, rog*. Cf. n. 86.
[12]) Pf. opt. de la πράττω. Insemnează une ori a-și atinge scopul, a obține.

οἷαν εἶναι χρὴ παρὰ μόνοις ἡμῖν ἐστιν. Κατασκευάζει ἧς ἄρχει χώρας.

Notă.—Γοργίας οὐδενὶ ὅτῳ οὐκ ἀπεκρίνετο. Οὐδένα κίνδυνον ὄντιν' οὐχ ὑπέμειναν[1]) οἱ πρόγονοι. Τοῖς οἷοις ἡμῖν χαλεπὴ πολιτεία ἐστὶ δημοκρατία. — Θαυμαστῶς ὡς ἄθλιος γέγονεν. — Θαυμαστὰ ὅσα χρήματα ἔλαβε. Μετ' ἰδρῶτος θαυμαστοῦ ὅσου. — Ὑπερφυῶς ὡς ἀληθῆ λέγεις.

LECȚIUNEA IV

SINTAXA ACUSATIVULUI

33. — Acusativul determină și complectează înțelesul verbului. El e casul obectului direct.

34. Unele verbe din limba elenă sunt transitive și se construesc cu acusativul, nouĕ ne par însă intransitive [2]).

Ast-fel:

ὠφελεῖν a fi folositor
ἀδικεῖν a face nedreptate
εὐεργετεῖν, κακουργεῖν } a face bine, rĕŭ
εὖ, κακῶς ποιεῖν }
εὖ λέγειν, εὐλογεῖν, a vorbi de bine
κακῶς λέγειν, κακουργεῖν, a vorbi de rĕŭ
αἰσχύνεσθαι a avea rușine, a roși inaintea cui-va
φοβεῖσθαι a se teme
φεύγειν a căuta să scape, a fugi
λανθάνειν a scăpa de privirile cui-va.

Notă. — In construcția pasivă obectul direct devine subect, iar subectul de la activ se pune în genetiv cu prepositiunea ὑπό. Când verbul e la *perfect* saŭ la *plus ca perfect* în loc de ὑπὸ cu genetivul se póte întrebuința *dativul* singur. Cf. n. 48 c.

35. — **Acusativul îndoit.** Sunt unele verbe dupĕ

[1]) Aor. ind. de la ὑπομένω.

[2]) Fiind-că le traducem cu intransitive în limba nóstră; une-orĭ le găsim și echivalente transitive: ὠφελεῖν a fi de folos, a *ajuta*; ἀδικεῖν a face nedreptate, a *nedreptăți* etc.

carĭ urmează douĕ acusative. Aceste acusative nu sunt de aceeași natură:

a) Orĭ amîndouĕ sunt complimente directe, unul al *persóneĭ* și cel-lalt al *lucruluĭ*, cum se întîmplă după

διδάσκειν τινά τι a învăța pe cine-va ceva
πράττειν și πράττεσθαί τινα (s. ex χρήματα) a cere, une orĭ a obține (banĭ) de la cine-va
κρύπτειν τινά τι a ascunde cui-va ceva.
ἀναμιμνήσκειν, ὑπομιμνήσκειν a aminti cui-va ceva
ἀφαιρεῖσθαί τινά τι a lua cui-va ceva, a răpi.

Notă. — In construcția pasivă, *acusativul persóneĭ devine subect*, iar *acusativul lucruluĭ se menține neschimbat.*

b) Orĭ unul e *compliment direct* și cel-l'alt face parte din predicat, cum avem dupĕ

ποιεῖν și ποιεῖσθαί τινά τι a face pe cine va ceva
καθιστάναι cu înțeles analog
ἀποδεικνύναι saŭ ἀποφαίνειν a numi
αἱρεῖσθαι, χειροτονεῖν a alege
λέγειν, ὀνομάζειν, a zice, a numi
νομίζειν, ἡγεῖσθαι a socoti pe cine-va ca.

Notă. In construcția pasivă complimentul direct devine subect și *numele predicativ se pune în nominativ.*

36. — **Acusativul de calificare** [1]). Intrebuințările de maĭ sus ale acusativuluĭ n'aŭ nimic caracteristic limbeĭ elene. Ele sunt obicĭnuite în tóte limbile. Acusativul de calificare nu se găsește însă în nicĭ o limbă cu desvoltările sale din grecește. Acest acusativ servește ca să califice acțiunea exprimată de un verb transitiv saŭ netransitiv. Se construește ast-fel:

a) Acusativul unuĭ substantiv verbal de ace-

[1]) Acusativul acesta se maĭ numește de uniĭ gramaticĭ și acusativul *obectuluĭ intern* saŭ al *conținutuluĭ*, fiind că e coprins une-orĭ în cuvîntul care exprimă acțiunea.

lași radical saŭ cel puțin de același înțeles cu verbul. Substantivul e în general însoțit de o determinare (adectiv, compliment la genetiv saŭ propositiune relativă).

Notă.—Unele adective se construesc de asemenea cu acusativul de calificare.

b) Acusativul unuĭ substantiv al căruĭ înțeles e ast-fel, în cât echivalează singur cu un substantiv format din verb și însoțit de o determinare.

c) Acusativul neutru al unuĭ adectiv, de ordinar la plural.

d) Acusativul neutru al unuĭ pronume saŭ al unuĭ adectiv pronominal.

37. — Un verb transitiv póte avea alăturĭ de un acusativ *compliment drept*, un acusativ de calificare.

Notă. — In construcția pasivă acusativul de calificare devine subect dacă se află singur, rămâne *neschimbat în acusativ* dacă e însoțit de un alt compliment, format dintr'un nume de persónă, iar numele de persónă devine subect.

LECȚIUNEA IV

SINTAXA ACUSATIVULUI

33.—Οἱ Ἕλληνες τοὺς Πέρσας ἐνίκησαν. 34.—Μέμνησο πλουτῶν τοὺς πένητας ὠφελεῖν. Σωκράτης οὐδένα τῶν πολιτῶν ἠδίκησεν. Οὔκουν δίκαιον τὸν σέβοντ' εὐεργετεῖν; Παρόντας[1]) μὲν τοὺς φίλους δεῖ εὖ ποιεῖν, ἀπόντας δὲ εὐλογεῖν. Οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους. Δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους. Πατρίδα φεύγων Νηλέα τε μεγάθυμον. Οὐδεὶς ποιῶν πονηρὰ λανθάνει θεόν.

[1]) Acus. plur. masc. part. pres. de la πάρειμι.

Notă. — Οἱ Πέρσαι ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Οὐδεὶς τῶν πολιτῶν ὑπὸ Σωκράτους ἠδικήθη. — Πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ θεραπεῖαι τοῖς ἰατροῖς εὕρηνται[1]). Εἴ τι ἐμοὶ τοιοῦτον εἴργαστο[2]).

35. — **Acusativul îndoit.** Ἤρξατό[3]) σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς νησιώτας πολλὰ τάλαντα ἐπράττοντο. Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός. Ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους. Ἐκείνους τὰ ὅπλα ἀφῃρήμεθα.

Notă. — Μουσικὴν μὲν ὑπὸ Λάμπρου διδαχθείς, ῥητορικὴν δὲ ὑπ' Ἀντιφῶνος. Ὅσοι τε τῶν πολεμίων ὅπλα ἀφῄρηνται, ταχὺ ἄλλα ποιήσονται, ὅσοι τε ἵππους ἀπεστέρηνται, ταχὺ πάλιν ἄλλους κτήσονται.

Δαρεῖος Κῦρον σατράπην ἐποίησε καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξε πάντων. Ἀριαῖον ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι. Οἱ στρατιῶται Ἀλκιβιάδην στρατηγὸν εἵλοντο. Οὗτοι γυναῖκας ἀλλὰ Γοργόνας λέγω αὐτάς. Οἱ Θέτταλοι φίλον, εὐεργέτην, σωτῆρα τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο.

Notă. — Κῦρος ὑπὸ Δαρείου στρατηγὸς ἀπεδείχθη.

36. — **Acusativul de calificare.** a) Φιλάργυροι χαλεπὴν δουλεύουσι δουλείαν. Κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἁμαρτήματα ἁμαρτάνουσι. Ζήσεις βίον κράτιστον, ἂν θυμοῦ κρατῇς. Ἠσθένησε[4]) ταύτην τὴν νόσον. Οὐκ ἐξῆλθεν ἐκείνην τὴν στρατείαν. Ἰατροὶ δεινότατοι ἂν γένοιντο, εἰ αὐτοὶ πάσας νό-

[1]) Pf. pas. de la εὑρίσκω.

[2]) A 3-a pers. sig. plusc. pf. de la ἐργάζομαι dep. și pas. Timpurile istorice ale indicativului însoțite de εἰ în propositiunea secondară, de ἄν în cea principală, formează construcția irealului. Cf. n. 145 c) nota I.

[3]) Aor ind. med. de la ἄρχω.

[4]) Aor. ind. de la ἀσθενέω.

σους κάμοιειν[1]). Κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων. Χορηγίας ἐχορήγει. Φυλακὰς φυλάττειν. Ἐτριηράρχησε τριηραρχίας.

Notă — Σοφὸς τὴν ἐκείνων σοφίαν. Ἄδικος πᾶσαν ἀδικίαν. Ταύτην τὴν ἀρετὴν ἀγαθοί εἰσιν. Οἱ μὲν ἄχρηστοί εἰσιν, οἱ δὲ πολλοὶ κακοὶ πᾶσαν κακίαν.

b) Τὴν γνώμην νικᾶν. Τὰ εὐαγγέλια θύειν. Ὀλύμπια νικᾶν. Μάχην νικᾶν. Ἀγωνίζεσθαι στάδιον. — *c*) Ἡδὺ γελᾶν. Μέγα κεκραγέναι. Ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν. Μέγα φρονεῖν ἐπὶ τούτῳ. Μεῖζον φθέγγεσθαι. Μέγιστον ἐδύναντο. Ὑψηλὰ ἄλλεσθαι. Δεινὰ ὑβρίζειν. Βλάψαι μεγάλα. Τοῖς φίλοις τὰ δίκαια βοηθεῖν. Τὰ ἄλλα ἐπεμελεῖτο. Τὰ ἄριστα φρονεῖν. Οἱ τὰ ἡμέτερα φρονοῦντες. Θέλων καλῶς ζῆν, μὴ τὰ τῶν φαύλων φρονεῖ. Θαυμάζεσθαι τὰ εἰκότα. — *d*) Τάδε μαίνεται. Τίσι χρῶμαι; Οὐδέν σοι χρῶμαι. Πάντα νικᾶν.

37. — Ἐμὲ γὰρ ὁ πατὴρ τὴν τῶν παίδων παιδείαν αὐτὸς ἐπαίδευεν. Καλλίστην νίκην νικᾶν τινα. Μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην. Ἕκαστον εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν. Τὸ τὰ μεγάλα νικᾶν τοὺς φίλους. Λακεδαιμόνιοι πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἠδικήκασι καὶ μεγάλα.

Notă. — Οἱ πολεμηθέντες πόλεμοι. Τά σοι πεπρεσβευμένα[2]). Οὗτος ὁ ἔπαινός ἐστι καλός, ὃν σὺ νῦν ἐπαινεῖ. Τὰς ἐσχάτας λυπεῖται λύπας. Ἡ κρίσις, ἣν ἐκρίθη. Τί ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύεις μοι; Τοῦτο οὐκ ἐψεύσθησαν.

---

[1]) Construcția potențialului. Propositiunea principală e la optativ cu ἄν, cea secondară la optativ fără ἄν. Cf. n. 152, și maĭ jos n. 178. Κάμοιεν aor. opt. de la κάμνω.

[2]) Activ ἃ σὺ πεπρέσβευκας.

LECȚIUNEA V

CONTINUARE ASUPRA ACUSATIVULUI

38. — **Acusativul de relațiune**[1]). Acest acusativ e particular limbeĭ grecești. El se întrebuințează pentru a determina unele verbe netransitive și unele adective.

In acusativul de relațiune se pune:

a) Numele *părțiĭ* cutăruĭ saŭ cutăruĭ obect, asupra căreia se întinde cutare saŭ cutare mod de a fi.

b) Numele *punctuluĭ de vedere* la care voim să limităm o afirmațiune.

c) Numele care arată în ce *privință* cutare persónă posedă cutare saŭ cutare calitate.

39. — **Acusativul întinderiĭ în spațiŭ și timp.** Acusativul arĕta la origină *locul* saŭ *direcțiunea* în cotro era îndreptată o acțiune. Ast-fel se găsește încă întrebuințat la Omer, în special după verbele ἱκνέομαι, ἱκάνω, ἵκω, fie cu nume de persóne, fie cu nume de lucruri. 'L întâlnim de asemenea în tragicĭ. In prosa clasică însă spre a indica locul saŭ direcțiunea se întrebuințează totd'auna o preposițiune, afară numaĭ dacă se preferă una din formele în — δε saŭ ζε, cum sunt ἄλαδε, οἰκόνδε, δόμονδε, κλισίηνδε, Ἀλιμουνθάδε, Ἀθήναζε, Μεγαράδε, Ὀλυμπίαζε, χαμᾶζε, θύραζε, οἴκαδε.

Acusativul arĕtând *întinderea în spațiŭ și timp*, nu e alt ceva de cât desvoltarea acesteĭ construcțiunĭ.

a) Acusativul întinderiĭ în spațiŭ póte indica:

1) *Spațiul percurs.*

---

[1]) Numit și acusativul grec. Se traduce prin cuvintele „*relativ la, sub raportul*". In limba latină acest acusativ nu se găsește de cât rare orĭ, prin imitația construcțiunĭ grecești.

2) *Depărtarea dintre două locurĭ.*
3) *Depărtarea la care se petrece un eveniment.*

b) Acusativul de timp exprimă:

1) *Durata.*
2) *Timpul de când există cutare saŭ cutare situaţiune.*
In casul acesta se întrebuinţează numeralul *ordinal*, pe lângă care se adaogă adesea demonstrativul οὗτος saŭ adverbul ἤδη. Timpul scurs e în fapt cu o unitate maĭ mic de cât timpul arătat de numeral. Numeralul cardinal se întâlneşte maĭ rar.
3) *Timpul de când s'a petrecut cutare saŭ cutare eveniment.*
Aicĭ de asemenea se întrebuinţează numeralul ordinal cu οὗτος.

Notă. – Pentru a arăta o durată neîntreruptă, se întrebuinţează παρὰ cu acusativul saŭ διὰ cu genetivul.

40. — Acusativul adverbial. Acusativul e întrebuinţat fórte adesea orĭ cu valórea unuĭ adverb[1]).

El póte arĕta: *Timpul, locul şi modul.*
El póte arĕta încă: *Motivul, importanţa ce trebue dată unei afirmaţiunĭ şi diverse alte raporturĭ.*

LECŢIUNEA V

CONTINUARE ASUPRA ACUSATIVULUI

38. — Acusativul de relaţiune. a) Ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεῖ. Κάμνειν τοὺς ὀφθαλμούς. βέλτιόν ἐστι σῶμα ἢ ψυχὴν νοσεῖν. Ὑγιαίνειν τὰς φρένας. Διεφθαρμένος[2]) τὴν ψυχήν. Χωλὸς ἕτερον πόδα. Εὖ ἔχομεν τὰ σώματα. Γένεσθέ μοι μικρὸν χρόνον τὴν διάνοιαν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ. — *b*) Ἀνὴρ Λυδὸς τὸ γένος. Χρηστὸς τὸ ἦθος. Τὴν φωνὴν Ἕλλην,

[1]) Maĭ toate locuţiunile adverbiale sunt acusative de calificare şi de relaţiune.
[2]) Pf. part. pas. de la διαφθείρω.

τὴν δὲ ἡλικίαν περὶ ἔτη εἴκοσι. Παρθένος καλὴ τὸ εἶδος. Τὸ ἔργον παιδοτρίβου ἐστὶ καλούς τε καὶ ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους τὰ σώματα. Μαρσύας ποταμὸς εἴκοσι καὶ πέντε πόδας εἶχε τὸ εὖρος. Οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι. Λύσανδρος προσέβαλε[1]) πόλει τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχῳ, ὄνομα Κεδρείαις. Αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων θαυμάσιαι ἦσαν τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος[2]). Ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος[3]). *c*) Δεινός εἰμι ταύτην τὴν τέχνην. Οἱ εὐφυέστεροι καὶ οἱ ἀμβλύτεροι τὴν φύσιν. Ἀνὴρ ἀγαθὸς τὰ πολιτικά. Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἕκελος Διὶ τερπικεραύνῳ. Ἄλκιμος τὰ πολέμια. Ἐάν τις ᾖ ἀγαθὸς αὐλητὴς εἶναι ἢ ἄλλην ἡντινοῦν τέχνην, ἣν μή ἐστιν, καταγελῶσιν.

39. — Acusativul întinderiĭ în spaţiŭ şi timp. Αἰθύοπας ἵκειν. Κνίσῃ δ' οὐρανὸν ἵκεν. Ἄστυ Καδμεῖον μολεῖν[4]). — Ἐπιστολὴν ἔκραψα οἴκαδε. — *a*) Κῦρος ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας παρασάγγας ὀκτώ. — Ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους εὐδομήκοντα. — Θέμενος τὰ ὅπλα ὅσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρῶν ἡσυχίαν εἶχεν. — *b*) Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε. Αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται. Τὴν ἀποδημίαν πᾶσαν. — Τρίτην ἤδη ἡμέραν ἐπιδεδήμηκεν[5]). Θυγάτηρ ἐνάτην ἡμέραν γεγαμημένη[6]). Ἔτος ἤδη τουτὶ τρίτον στρατηγεῖ. Εἴκοσι ἔτη γεγονώς. Τέθνηκε ταῦτα τρία ἔτη. — Ἀπηγγέλθη[7]) Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θρᾴκῃ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν.

[1]) Aor. 2 ind. de la προσβάλλω.
[2]) In latineşte: *palmarum glandes mira erant pulchritudine et magnitudine*
[3]) *Flumen tantae altitudinis erat.*
[4]) Inf. de la aor. 2 ἔμολον. Pres. ind. βλώσκω.
[5]) Pf. ind. de la ἐπιδημέω.
[6]) Pf. part. pas. de la γαμέω
[7]) Aor. ind. pas. de la ἀπαγγέλλω.

Notă.—Παρὰ πάντα τὸν βίον. Διὰ παντὸς τοῦ βίου. Παρὰ τὸν πόλεμον. Διὰ παντός. Δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος.

40. — Acusativul adverbial. Τὸ νῦν. Τὸ πάλαι. Τὸ πρίν. Τὸ μετὰ ταῦτα. Τὸ ἀπὸ τοῦδε. Ἀκμήν. Τὴν ἀρχήν. Ἀρχήν. Τὸ πρῶτον. Τὸ δεύτερον. Τὸ τελεταῖον. Τέλος. Τρόπον τινά. Τίνα τρόπον; Πάντα τρόπον. Οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον. Τρόπον τινός. Δίκην. Τὴν ταχίστην. Μακράν. Τὴν εὐθεῖαν. Τὴν ἄλλως. Τοὐλάχιστον.— Τί; Ἥρόμην[1]) τί αἱ θύραι νύκτωρ ψοφοῖεν; Ταὐτὸν τοῦτο. Αὐτὰ ταῦτα. Αὐτὰ ταῦτα ἥκω[2]) παρὰ σέ.—Οὐδέν, μηδέν. Τὴν ἀρχήν. Ἀρχήν. Ἀρχὴν οὐ (μή). Ἀρχὴν μὴ κάμνειν τὸ στράτευμα, τούτου σοι δεῖ μέλειν. Τἄλλα. Τὰ πάντα. — Τοὐναντίον. Τὸ λοιπόν. Τὸ πᾶν. Τό σύμπαν. Τὰ πολλά. Τὸ μέγιστον. Ἀμφότερα. — Πρόφασιν. Χάριν. Ἐμὴν χάριν, σὴν χάριν. Τοῦ χάριν; Τούτου χάριν. Τὸ λεγόμενον. Τὸ κατ' ἐμέ, τὸ κατὰ τοῦτον. Τὸ σὸν μέρος.

LECȚIUNEA VI

SINTAXA DATIVULUI[3])

1) *Dativul propriŭ zis*

41.—Dativul e casul complimentuluĭ indirect[4]). El se întrebuințează după *verbe*, *adective* și *adverbe*.

[1]) Aor. 2 ind. de la ἔρομαι.

[2]) Pres. ind. cu înțeles de trecut.

[3]) Limba elenă a perdut treĭ casurĭ: *instrumentalul*, *locativul* și *ablativul*. Limba latină, care a păstrat ablativul, a înlocuit prin acesta pe cele-l'alte două. Limba elenă a înlocuit instrumentalul și locativul prin *dativ*, iar ablativul prin *genetiv*. Ast-fel *dativul* și *genetivul* grec nu sunt casurĭ *pure*. Pe lângă funcțiunile lor proprii ele maĭ aŭ și altele, cari le-aŭ venit după dispariția casurilor de maĭ sus.

[4]) In realitate în dativ complimentul e tot așa de *direct* ca și în acusativ. Termenii *direct* și *indirect* sunt invențiunĭ de gramaticĭ. Noĭ îĭ menținem pentru comoditatea expunerii.

42. — Dativul după verbe. Dativul exprima la început o idee de îndrumare; el arăta ținta spre care tindea o acțiune. De aci întrebuințările luĭ după verbele care însemnează *apropiere*, *întâlnire*, ca:

πλησιάζειν, προσέρχεσθαι } A se apropia de.

ἀπαντᾶν, ἐν — ἐπι — παρα — περι — τυγχάνειν } a întâlni

ἐπιέναι a merge în contra

ἐπιτίθεσθαι a cădea asupra, a ataca

προσβάλλειν a se apropia, a se arunca asupra, a asedia.

43.— Prin analogie cu acestea, se construesc cu dativul verbele cari exprimă ideea de *contact*, amical saŭ ostil, căcĭ limbagial procedează adesea prin opositiune. Astfel sunt d. ex.

Ὁμιλεῖν τινι a fi în contact cu cineva, a avea legăturĭ cu, a vizita pe.

Χρῆσθαί τινι a se folosi de cineva, a avea afacerĭ cu, a trata (bine saŭ rĕŭ[1]).

προσφέρεσθαί τινι a avea relațiunĭ (bune saŭ rele) cu cineva, a trata.

Εἰς λόγους ἰέναι, ἐλθεῖν, ἀφικέσθαί τινι a intra în vorbă, a ajunge la discuții cu cineva.

διαφέρεσθαί τινι[2]), ἀμφισβητεῖν } a fi în desacord cu cineva a se împotrivi

μάχεσθαι, πολεμεῖν, ἀγωνίζεσθαι, ἐρίζειν } a combate, a lupta cu[3])

διαλλάττεσθαι a se împăca cu cineva.

[1]) Verbul χράομαι are întrebuințărĭ fórte variate. Ex.: Χρῆσθαι τέχνῃ a exercita o artă; — θαλάττῃ a se afla pe mare; — συμφορᾷ, εὐτυχίᾳ a fi atins de o nenorocire, a avea o fericire; — πραότητι a arĕta blândeță; — ταῖς τέχναις παραπετάσμασιν a lua artele ca pretext; — τινι φίλῳ a avea ca amic; — τινι ὡς φίλῳ a trata pe cineva ca amic; — τινι πιστῷ a găsi pe cineva credincios.

[2]) διαφέρειν τινός însemnează „a întrece, a rĕmâne pe cineva".

[3]) Verbele carĭ însemnează „a combate" se pot de asemenea construi cu πρός și acusativul.

44. — Tot aci pot intra verbele ca:

ἐοικέναι a semĕna cu
ἰσοῦν a egala, a face egal cu
ὁμοιοῦν a face asemenea cu
εἰκάζειν a compara.

45. — Construcţia dativuluĭ s'a întins în urmă la tot felul de verbe. Se póte zice, în mod general, că verbele intransitive cari însemnează *a veni în ajutorul, a servi, a urma, a ceda, a se supune, a fi iritat contra, a plăcea, a conveni, a fi permis*, se construesc cu dativul. De asemenea verbele transitive al căror înţeles e *a da, a trimite, a spune, a promite, a impune, a sfătui*, iaŭ pe lângă complimentul lor direct în acusativ un compliment indirect în dativ [1]).

46. — **Dativul după adective.** Adectivele cari se apropie prin înţelesul lor de verbele cari cer dativul, voesc de asemenea un dativ după ele.

a) Adectivele cari arată o *apropiere* saŭ un *contact* (real saŭ închipuit) ca ὅμορος vecin, — φίλος amic, εὔνους, bine-voitor, — ἐχθρός, πολέμιος, inimic, ἐναντίος opus, ostil, — διάφορος, de opinie diferită, ostil, — συγγενής, rudă, — κοινός, comun.

b) Adectivele cari exprimă ideea de *asemănare* şi *egalitate*, ca παραπλήσιος, ὅμοιος, asemenea, — ἴσος, egal, — ὁ αὐτός, acelaşĭ.

Notă. — După aceste adective limba elenă întrebuinţează conjuncţia καὶ saŭ ὥσπερ în sensul conjuncţiuneĭ *ca* din limba română, dacă nu voeşte să se folosească de construcţia dativuluĭ.

---

[1]) Nu e de nicĭ un folos de a da exemple de tóte aceste verbe; echivalentele lor aŭ în cea maĭ mare parte aceaşĭ construcţie în limba română. De alt-fel usul singur şi dicţionarul ne vor învĕţa casurile cu carĭ se construesc diferitele verbe greceştĭ. O nomenclatură complectă e imposibilă într'un manual.

47. — **Dativul după adverbe.** Se construesc în sfîrşit cu dativul adverbele saŭ locuţiunile adverbiale, cari corespund adectivelor de maĭ sus, precum şi ἅμα de o dată cu, şi ὁμοῦ împreună cu.

LECŢIUNEA VI

SINTAXA DATIVULUI

1) *Dativul propriŭ zis*

42. — **Dativul după verbe** Ἀναΐξας [1]) ἑτάροις [2]). Ὁ δ' ὕπτιος ἐν κονίῃσιν [3]) κάππεσεν [4]), ἄμφω χεῖρε φίλοις ἑτάροισι πετάσσας [5]). Ἤρεισε [6]) πλευραῖς μέσσον ἔγχος. — Πῶς οὖν ἂν αὐτῷ πλησιασθείην ποτέ; Ἀπορουμένοις [7]) αὐτοῖς προσῆλτέ τις ἀνὴρ Ῥόδιος. Ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσῖνα καὶ τὸ θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν. Ἐντυγχάνοντες δ' ἀλλήλοισι ἐν τῇσι [8]) ὁδοῖσι, τῷ [9]) ἄν τις διαγνοίη [10]) εἰ ὁμοῖοί εἰσιν. Τῷ Ἱππάρχῳ περιτυχόντες περὶ τὸ Λεωκόριον καλούμενον ἀπέκτειναν. Ἀντρώπεια δή τοι πήματ' ἂν τύχοι βροτοῖς. Ὁρῶντες ὁπλίτας σφίσιν ἐπιόντας, ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα. Συλλεγέντες [11]) τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τε-

---

[1]) Aor. part. de la ἀναΐζω şi ἀναΐσσω.

[2]) Cf. It clamor *caelo*. Agere *Orcho*. Tendere manus *alicui*. Fiind că însemnarea dativuluĭ se apropia de aceea a acusativuluĭ, s'a zis în urmă *It clamor ad caelum* etc.

[3]) Dat. plur. de la κονίη. Formă omerică.

[4]) Aor. 2 poet. κάππεσον în loc de κατέπεσον de la καταπίπτω.

[5]) Aor. part. poet. de la πετάννυμι.

[6]) Aor. ind. de la ἐρείδω

[7]) Pres. part. mediu de la ἀπορέω.

[8]) Dat. plur. fem. de la articol. Formă ionică.

[9]) Dat. sing. neutru de la articol, cu înţeles demonstrativ.

[10]) Aor. 2 opt. de la διαγιγνώσκω.

[11]) Aor. 2 part. de la συλλέγω.

λευταίοις ἐπέθεντο. Τήν τε χώραν ἐδῄου[1]) καὶ προσέβαλλε τῷ τείχει.—43. Κακοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει[2]) κακός. Καὶ δῆλον ὅτι ἄνευ τέχνης τῆς περὶ τἀνθρώπεια ὁ τοιοῦτος χρῆσθαι ἐπεχείρει τοῖς ἀνθρώποις. Ἡμᾶς τούσδε λαβόντες πρῶτον χρήσασθε ὡς πολεμίοις. Σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι. Ἀλλὰ τάδε μὲν ἤκουσα ἀνδρῶν Κυρηναίων, φαμένων[3]) ἀπικέσθαι[4]) ἐς λόγους Ἐτεάρχῳ τῷ Ἀμμωνίων βασιλεῖ. Οὐκ αἰσχρόν ἐστι τοὺς μὲν χρηστοὺς ἀνθρώπους φίλους ποιεῖσθαι, τοῖς δὲ πονηροῖς διαφέρεσθαι. Θεῷ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καί τύχῃ. Ἀπόλλων Μαρσύαν ἐνίκησεν ἐρίζοντα οἱ περὶ σοφίας. Σπονδὰς τέμωμεν[5]) καὶ διαλλάχθητίμοι.—44. Φιλοσόφῳ ἔοικας, ὦ νεανίσκε. Οὔκουν ἰσοῦμαι σφῷν ἐγὼ δυοῖν; Τὰς πάθας τὰς Κύρου τῇσι ἐωυτοῦ ὁμοιούμενος. Ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι.

45. — Ξένοις ἐπαρκῶν τῶν ἴσων τεύξει[6]) ποτέ. Χρὴ βοηθεῖν τοῖσιν ἠδικημένοις. Ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους ἐς Σπάρτην δεησομένους[7]) Ἴωσι τιμωρέειν. Μακάριος ὅστις μακαρίοις ὑπηρετεῖ. Ὅς καὶ θνητὸς ἐὼν[8]) ἔπεθ' ἵπποις ἀθανάτοισιν. Ἕπεσθαι τοῖς καιροῖς. Δεῖ τῷ θεῷ πείθεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς ἀνθρώποις. Οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ὠργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχῳ. Τὸ μηδὲν ἀδικεῖν πᾶσιν ἀνθρώποις πρέπει. Τῇ στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε

[1]) Impf. att. (ἐδῄουν) de la δῃόω,.
[2]) Pers. 2 sg. viit. ind. (p. I. ἐκβήσομαι) de la ἐκβαίνω.
[3]) Pres. part. mediu de la φημί.
[4]) Aor. 2 inf. de la ἀφικνέομαι. Formă ionică.
[5]) Aor. 2 subj. de la τέμνω.
[6]) Pers. II, sg. viit. ind. de la τυγχάνω.
[7]) Participiul viitor însoțit de ὡς, saŭ fără ὡς când depinde de un verb de mișcare ca aicĭ (πέμπειν), are înțeles *final*.
[8]) Pres. part. ionic de la εἰμί.

Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. Μετεδίδοσαν ἀλλήλοις ὧν εἶχον ἕκαστοι.

46. — **Dativul dupĕ adective.** a) Ὅμορος τούτῳ τῷ ἄγρῳ ὁ ἡμέτερός ἐστιν. Ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνος φίλος. Ἀκταὶ ἐναντίαι ἀλλήλῃσιν. Τάχος καὶ ὀργὴ εὐβουλίᾳ ἐναντία.—Κοινόν τι χαρᾷ καὶ λυπῇ δάκρυά ἐστιν.—*b*) Παραπλησίαν (ὁμοίαν, ἴσην) σοι τὴν γνώμην ἔχω. Ὅμοιον ἡμῖν ὁ Χριστὸς ἦγε τὸν βίον. Οὐ δεῖ ἴσον τοὺς κακοὺς τοῖς ἀγαθοῖς ἔχειν. Οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἡττηθέντες[1]) τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν ἔπαθον[2]). Σὺ δὲ τίν' ἂν ψῆφον θεῖο; τὴν αὐτὴν ἐμοὶ ἢ ἄλλην; Ὡπλισμένοι ἦσαν τοῖς αὐτοῖς Κύρῳ ὅπλοις. Θησεὺς ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις ἐγένετο Ἡρακλεῖ.

Notă. — Ὁμοίαν τὴν γνώμην ἔχω (ὥσπερ) καὶ σύ.

47. — **Dativul dupĕ adverbe.** Ὁ τύραννος μέθην καὶ ὕπνον ὁμοίως ἐνέδρᾳ φυλάττεται. Ἆρ' ἐξ ἴσου οἴει[3]) εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν; Ἅμα τῷ ἡλίῳ δυομένῳ εἰς τὰ ἐγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους ἔχων κατεσκήνωσεν. Ὁμοῦ τοῖς Ἕλλησιν ἐστρατοπεδεύσαντο.

LECȚIUNEA VII

CONTINUARE ASUPRA DATIVULUĬ

48. — **Dativul de interes**[4]). Dativul nu se întrebuințează numaĭ când e cerut de un verb, adectiv saŭ adverb. El se întrebuințează de asemenea spre a arăta persóna care e *interesată* în faptul

[1]) Aor. part. pas. de la ἡττάω.
[2]) Aor. 2 ind. de la πάσχω.
[3]) Pers. 2 sg. pres. ind. de la οἴομαι.
[4]) Dativul de interes nu însemnează alt-ceva de cât partea luată de compliment la acțiunea arătată prin verb; contextul singur determină dacă acțiunea e făcută în avantagiul saŭ desavantagiul sĕŭ.

enunţat de propositiune şi corespunde în general prepositiunei nóstre *„pentru“*. 'L găsim ast-fel construit:

a) Pentru a indica persóna în *folosul* saŭ în *paguba* căreea se face acţiunea (ceea-ce s'a numit dativus *commodi vel incommodi*).

Notă. – Printr'o extensiune naturală a acestuĭ usagiŭ se găseşte la dativ numele persóneĭ saŭ divinităţiĭ, *în onórea căreea* se face cutare saŭ cutare lucru.

b) Cu verbele εἶναι, γίγνεσθαι, ὑπάρχειν pentru a arăta persóna pentru care, saŭ în profitul căreea un lucru există, adecă pentru a arăta că cutare saŭ cutare persónă *posedă* cutare lucru.

Notă.—Construcţia latină cu douĕ dative: *Hoc mihi detrimento est*, e necunoscută în greceşte. Propositiunea aceasta se traduce ast-fel: Τοῦτο μοι ζημία ἐστίν.

c) Adese orĭ cu *perfectul* şi *plus ca perfectul pasiv*, în loc de ὑπὸ cu genetivul, indicând persóna *pentru care* cutare saŭ cutare acţiune este saŭ a fost un fapt îndeplinit [1]).

d) Tot-dauna cu adectivul verbal în τέος, spre a arĕta că cutare saŭ cutare obligaţiune există *pentru* cutare saŭ cutare persónă.

e) Spre a designa persóna care se interesează, (saŭ pe care o presupunem că se interesează) moralmente, ca prietenă saŭ neprietenă, la acţiunea exprimată de verb [2]).

Se alătură câte o dată de această întrebuinţare a dativuluĭ unele expresiunĭ carĭ arată sentimentele cu carĭ cine-va primeşte o acţiune saŭ o afirmaţiune. Ast-fel sunt: βουλομένῳ, ἡδομένῳ, ἀσμένῳ, ἀχθομένῳ, după *dorinţă*, *spre plăcere* saŭ *neplăcere*.

f) In sfîrşit, pentru a arĕta persóna *prin raport la care* saŭ *din punctul de vedere al căreea* o afirmaţiune este adevĕrată [1]).

Nota I. – De multe orĭ se adaugă şi particula ὡς pe lângă dativul persóneĭ.

Nota II.—De această construcţiune trebue să apropiăm expresiunea fórte usitată συνελόντι εἰπεῖν saŭ ὡς συνελόντι εἰπεῖν: a spune lucrurile cum se presintă pentru unul care resumă, prin urmare *în resumat*.

De ordinar se întrebuinţează ast-fel dativul participiuluĭ, cu saŭ fără numele persóneĭ. Această construcţiune e cu deosebire usitată spre a indica o *posiţiune geografică* saŭ o *circumstanţă de timp*.

2) Dativul corespunzénd ablativului latin [2])

49. — Dativul ca instrumental. Limba elenă a suplinit funcţiunile instrumentaluluĭ şi locativuluĭ prin dativ [3]). In rolul de instrumental, dativul grec se póte traduce maĭ în tot-dauna în limba nóstră cu prepositiunea *cu* saŭ *de*. El póte arĕta:

a) *Instrumentul* saŭ în înţeles figurat *mijlocul* de care cine-va se serveşte pentru a face ceva. In general dativul se întrebuinţează în acest cas numaĭ cu numele de lucrurĭ. Când mijlocul saŭ

---

[1]) E o nuanţă de sens între construcţia verbuluĭ pasiv cu ὑπὸ şi genetivul saŭ numaĭ cu dativul. Construcţia cu dativul nu presintă persóna ca lucrând, ci ca privind efectul saŭ resultatul acţiuneĭ sale.

[2]) Dativul acesta e cunoscut sub numele de dativ *etic* saŭ de *sentiment*. El există în tóte limbile.

[1]) Dativul se traduce în casul acesta prin cuvintele: *în ochiĭ, după părerea, din punctul de vedere, dacă trebue să credem*, etc., saŭ încă *prin raport* la. Acest dativ se numeşte de gramaticĭ dativ *de relaţiune*.

[2]) Intru atât, intru cât ablativul latin nu e întrebuinţat ca ablativ.

[3]) Cf. supra p. 28 anot. 3.

instrumentul e o persónă, se obicinueşte prepositiunea διὰ cu genetivul.

b) *Causa* care produce cutare saŭ cutare efect, saŭ care explică o acţiune.

Nota I. – Complimentul verbuluĭ pasiv se pune la dativ dacă e un nume de lucru. Dar acest dativ şi altele cari arată causa, se găsesc câte o dată înlocuite prin ὑπὸ şi genetivul.

Nota II – Cu verbele cari exprimă o afecţiune a inimeĭ (*a se bucura, a se mândri, a roşi, a se ruşina, a se indigna* etc.) dativul e dese orĭ precedat de ἐπί.

Nota. III. – In locul dativuluĭ, care arată causa, se întrebuinţează de multe orĭ διὰ cu acusativul.

c) *Circumstanţele* cari însoţesc un fapt.

d) *Punctul de vedere*, la care voim să restringem înţelesul uneĭ afirmaţiunĭ, putênd fi tradus prin cuvintele „*în ceea ce priveşte*“.

e) *Mĕsura* saŭ *diferenţa*, alăturĭ de un comparativ saŭ de un cuvînt care implică o idee analogă comparativuluĭ. Dativul rĕspunde în acest cas la întrebarea: *cu cât* cutare saŭ cutare obect e *superior*, *inferior* etc. unuĭ altuia?

Notă. – In loc de πολλῷ şi ὀλίγῳ (cari se întrebuinţează de asemenea pe lângă superlativ), se póte pune πολὺ şi ὀλίγον înaintea comparativuluĭ.

f) *Modul* cum se face cutare saŭ cutare acţiune.

g) In sfîrşit, o idee de *însoţire*.

Notă. – Idea de însoţire e adesea orĭ exprimată în greceşte prin pronumele αὐτὸς unit cu un dativ.

50 – Dativul ca locativ. Locativul ca şi instrumentalul, era un cas vechĭ din declinaţiunea indoeuropeană. El servia ca să arate *locul* şi prin extensiune *timpul* când se face acţiunea.

In greceşte, ca şi în latineşte, n'aŭ maĭ rĕmas de cât puţine urme din acest cas: χαμαί, (*humi*) οἴκοι (*domi*), Πυθοῖ la Delfi, Μεγαροῖ la Megara şi alte câte-va.

a) Funcţiunile *locativuluĭ* aŭ fost atribuite precum am spus, dativuluĭ. Cu tóte acestea, pentru a arĕta *locul* unde se petrece o acţiune, dativul nu se întrebuinţează de cât fórte rar în *prosa* greacă, fără prepositiune [1]). Intâlnim ast-fel Ἐλευσῖνι, Μαραθῶνι în loc de ἐν Ἐλευσῖνι, ἐν Μαραθῶνι şi alte câte-va nume de deme din Atica.

Une orĭ găsim un dativ fără prepositie întrebuinţat alăturĭ de un locativ saŭ de un nume de domă, din causă de simetrie.

Nota I. – Formele Ἀθήνῃσιν, Πλαταιάσιν sunt vechĭ dative în plural, întrebuinţate ca adverbe. Tot ca adverbe se întrebuinţează şi formele pronominale ταύτῃ, ᾗ, πῇ, însă rĕspunzênd la întrebarea *qua*.

Nota II. – La întrebările de loc, numele poporuluĭ înlocueşte adesea orĭ pe al ţĕriĭ.

b) Dativul înlocueşte locativul pentru a arĕta în *mod precis* momentul când se petrĕce o acţiune saŭ data unuĭ eveniment.

Se întrebuinţează ast-fel numele carĭ însemnează: *zi*, *nópte*, *lună*, *an*, dacă sunt *însoţite de o determinare* (articol, adectiv, nume de numĕr ordinal, genetiv) precum şi *numele de serbĕtorĭ*.

LECŢIUNEA VII

CONTINUARE ASUPRA DATIVULUĬ

48. – Dativul de interes. *a*) Πᾶς ἀνὴρ αὑτῷ πονεῖ, Οὐ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενήμεθα, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. Φθόνος μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσιν αὐτόν.

[1]) La poeţĭ însă întrebuinţările dativuluĭ locativ sunt fórte libere.

Notă. — Ἀρτέμιδι ἑορτὴν ἄγειν. Ἱερὸν χορὸν ἵστατε Νύμφαις. Ἐκέλευε στεφανοῦσθαι πάντας τῷ θεῷ.

b) Ὄνομα μειρακίῳ Πλάτων ἦν. Τρεῖς δέ μοί εἰσι θύγατρες. Ἐνταῦθα Κύρῳ τὰ βασίλεια ἦν. Σοῦ μὲν κρατοῦντος, δουλεία ὑπάρχει αὐτοῖς, κρατουμένου δέ σου, ἐλευθερία. Ἦσαν ἡμῖν ἔνδον ἑπτὰ μναῖ.

Notă. — Χαιρεφῶν ἐμοὶ ζημία μᾶλλον ἢ ὠφέλειά ἐστι. Ἐκείνῳ αὕτη ἡ χώρα δῶρον ἐκ βασιλέως ἐδόθη.

c) Ἐψήφισται[1]) τῇ βουλῇ. Τὰ ἐκείνοις πεπραγμένα. Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος οὐδενὶ οὔτε γελῶν οὔτε δακρύων ἑώραται[2]). Πολλοῖς καὶ σοφοῖς ἀνδράσι τὰ ἀνθρώπινα κέκλαυται[3]) νομίζουσι[4]) τὸν βίον ζημίαν εἶναι. *d*) Ταῦτα τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶ πρακτέα. Βοηθητέον ἡμῖν ἔστω τοῖς πράγμασιν.—*e*) Μή μοι θορυβήσητε. Σὺ δέ μοι ἤδη ἐπισκόπει ἅπαντα. Καὶ ἀπ' ἐκείνου τυφλός εἰμί σοι, ὦ Πόσειδον. Οὕτως ἔχει σοι ταῦτα. Ἐφοβεῖτο Κῦρος, μὴ οἱ ὁ πάππος ἀποθάνῃ.—Θαυμάζω εἰ μὴ ἀσμένοις ὑμῖν ἀφῖγμαι[5]). Τί οὖν οὐ πυνθάνει, εἰ καὶ ἐκείνῳ βουλομένῳ ταῦτ' ἐστίν. Ἐπανέλθωμεν[6]) εἰ σοὶ ἡδομένῳ ἐστίν. Τοῦτό ἐστιν ἐμοὶ ἀχθομένῳ.—*f*) Ἀνάξιαι γὰρ πᾶσίν ἐστε δυστυχεῖν. Ἆρ' ὑμῖν οὗτος ταῦτ' ἔδρασεν ἔνδικα; Ἅπαντα τῷ φοβουμένῳ ψοφεῖ. Καλῶς ἔλεξεν εὐλαβουμένῳ πεσεῖν.

Nota I. — Κρέων γὰρ ζηλωτός, ὡς ἐμοί ποτε. Ἐπείπερ εἰ γενναῖος ὡς ἰδόντι[7]) πλὴν τοῦ δαίμονος. Ταχεῖαν ὡς ἐμοὶ σκέψιν ἐπιτάττεις.

---

[1]) Perf. pas. de la ψηφίζω.
[2]) Perf. pas. de la ὁράω.
[3]) Perf. pas. de la κλαίω şi κλάω.
[4]) Participiul presinte, ca şi infinitivul presinte, aŭ de multe orĭ însemnarea de imperfect.
[5]) Perf. de la ἀφικνέομαι.
[6]) Aor. 2 subj. de la ἐπανέρχομαι.
[7]) Aor. 2 part. de la ὁράω.

Nota II. — Ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὡς μὲν συνελόντι εἰπεῖν, οὐδαμοῦ, ἐν δὲ δὴ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασιν.

Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον. Οἱ ὑπερβάντι[1]) Αἷμον Γέται.—Μυρομένοισι δὲ τοῖσι φάνη[2]) ῥοδοδάκτυλος Ἠώς. Ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεύς.

2) **Dativul corespunzénd ablativului latin**

49. — Dativul ca instrumental. *a*) Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην. Βάλλοντες τοῖς λίθοις. Ζημιοῦν τινα χρήμασι. Κολάζειν τινὰ θανάτῳ. Γνοσθέντες[3]) τῇ σκευῇ τῶν ὅπλων.

Notă. — Ἔλεγε δι' ἑρμηνέως τοιάδε. Διὰ τούτων Φίλιππος ηὐξήθη μέγας.

b) Νόσῳ τελευτᾶν. Φόβῳ ἀπόλωλα. Οὐδεὶς οὐδὲν πενίᾳ δράσει. Ἠχθόμεθα τοῖς γεγενημένοις. Ἠγανάκτησε[4]) τῇ τολμῇ αὐτῶν. Δημοσθένης τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

Nota I. — Νικᾶσθαι ὕπνῳ. Ἀπολέσθαι ὑπὸ λιμοῦ. Οὐκ ἐδύναντο καθεύδειν ὑπὸ λύπης.

Nota II — Οὐκ ἂν εἴη ὅστις οὐκ ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀγανακτοίη. Χαίρειν ἐπ' αἰσχραῖς ἡδοναῖς οὐ χρή ποτε.

Nota III. — Δι' ἡμᾶς ἔχετε τήνδε τὴν χώραν. Ἐκεῖ διὰ κρύος οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι. Διὰ τὸ φιλομαθὴς εἶναι πολλὰ τοὺς παρόντας ἀνηρώτα. Διὰ ταῦτα.

c) Πολλῷ θορύβῳ ἐπῆσαν[5]). Οἱ Ἀθηναῖοι ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν. — *d*) Τὸ πράττειν τοῦ λέγειν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστιν. Ἐγὼ οὔτε ποσίν εἰμι

---

[1]) Aor. 2 part. de la ὑπερβαίνω.
[2]) Aor. 2 pas. de la φαίνω. Formă omerică, fără augument.
[3]) Part. aor. pas. de la γιγνώσκω.
[4]) Aor. ind. de la ἀγανακτέω.
[5]) Impf. ind. de la ἔπειμι.

ταχὺς οὔτε χερσὶν ἰσχυρός. Ἐμπειρίᾳ γε πολὺ προέχετε τῶν ἄλλων. — e) βραχεῖ χρόνῳ ὕστερον. Τρισὶν ἡμέραις πρότερον. Πολλῷ κρεῖττόν ἐστιν ἐμφανὴς φίλος ἢ χρυσὸς ἀφανής. Ὀλίγῳ πρὸ τῶν τριάκοντα. Πολλῷ προέχειν.

Notă. — Πολὺ χεῖρόν ἐστιν ἑρεθίσαι γραῦν ἢ κύνα.

f) Τρόπῳ τινί. Τῷδε τῷ τρόπῳ. βίᾳ. Δόλῳ. Σπουδῇ. Σιγῇ. Ἡσυχῇ. Λόγῳ. Ἔργῳ. Τῷ ὄντι. Τῇ ἀληθείᾳ. Ἀνάγκῃ. Κομιδῇ. Δημοσίᾳ, κοινῇ. Ἰδίᾳ. Πεζῇ. Πῇ? Δίκῃ. Ἐπιμελείᾳ. Δρόμῳ etc.

g) Ἵπποις τοῖς δυνατωτάτοις καὶ ἀνδράσι πορευώμεθα. Ὁ στρατηγὸς ἦλθε χιλίοις στρατιώταις, δέκα ναυσίν.

Notă—Ἱππεὺς αὐτῷ ἵππῳ. Τέτταρας ναῦς ἔλαβε αὐτοῖς ἀνδράσιν.

50. — Dativul ca locativ. a) Ἠσχύνετο τὰ τρόπαια, τά τε Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς. Ἐνίκησεν Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ.

Nota I. — Ὁ δὲ βασιλεὺς ταύτῃ μὲν οὐκ ἦγεν, ᾗ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος ταύτῃ καὶ ἀπήγαγεν.

ota II. — Εἰς τοὺς Βοιωτοὺς πέμπειν. Ἐπορεύθησαν διὰ Χαλύβων.

b) Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Τῇ προτεραίᾳ, τῇ ὑστεραίᾳ. Ἕνῃ καὶ νέᾳ. Τῇ πανσελήνῳ. Τῷ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει. Χθὲς αὐτὸν διέφυγον τοῖς ἐπινικίοις. Διονυσίοις τοῖς μεγάλοις, τραγῳδοῖς καινοῖς.

LECȚIUNEA VIII

SINTAXA GENETIVULUI[1])

1) *Genetivul propriu zis*

51. — Se póte da despre genetivul propriu zis această definiție generală, că el determină pe

[1]) Genetivul ca și dativul e un cas mixt. Pe lângă funcțiunile sale proprii, el ține locul ablativului, care a dispărut.

substantiv, precum acusativul determină pe verb. Prin extensiune, el a servit ca să determine *verbe*, *adective* și *adverbe*.

A. Genetivul unit cu un substantiv

Ca compliment al unui substantiv, genetivul póte fi de mai multe feluri:

52. — Genetiv posesiv. Se pune în acest genetiv numele persónelor saŭ lucrurilor, carí posedă saŭ cărora le aparține ceva.

Nota I. — S'a vĕzut la n. 28 că se întrebuințează articolul la neutru cu un genetiv, pentru a arĕta tot ceea-ce depinde de o persónă saŭ de un lucru, tot ceea ce aparține cui-va cu titlul de proprietate.

Nota II. — Genetivul posesiv se întrebuințează *singur* ca să exprime raportul de la tată la fiŭ, de la soție la bărbat, de la inferior la superior.

Nota III. — In stilul familiar și în imitațiunile acestuĭ stil se găsește adesea orĭ ἐν și εἰς (câte o dată ἐξ) cu genetivul, subt-inţelegêndu-se cuvîntul „locuință, templu etc.".

53. — Genetivul posesiv póte fi unit cu substantivul prin mijlocul *unuĭ verb*. Un ast-fel de genetiv face parte din *predicat*. El se întâlnește de ordinar cu εἶναι, γίγνεσθαι și la poeți πεφυκέναι saŭ φύναι (sinonime cu εἶναι).

Nota. — Când subectul verbuluĭ e un infinitiv, genetivul predicat se traduce cu expresiunile: e *propriul, obiceiul, faptul, datoria, rolul, privilegiul, semnul, caracterul, destinul, lotul* etc.

Genetivul posesiv se găsește de asemenea ca predicat după verbele carĭ însemnează „a *atribui cui-va cutare saŭ cutare calitate*", întrebuințate fie la activ, fie la pasiv.

54. — Genetiv al subectuluĭ și genetiv al obiectuluĭ. O expresiune ca ὁ τῶν πολεμίων φόβος, în care genetivul depinde de un substantiv verbal,

póte însemna saŭ „frica pe care o aŭ inimicii“ saŭ „frica pe care cine-va o are de inimici“. Numaĭ contextul ne póte indica sensul care trebue adoptat. In primul cas se zice despre genetiv că e un *genetiv al subectuluĭ* şi în al doilea cas, că e un *genetiv al obectuluĭ*.

Genetivele μου, σου, ἡμῶν, se întrebuinţează în regulă generală ca genetive *subective*. Spre a traduce ideea genetivuluĭ *obectiv*, pronumele e înlocuit prin adectivul posesiv corespunzĕtor.

Notă. — Genetivul *obectuluĭ* se întâlneşte une orĭ în mod fórte liber, alăturĭ de substantive derivate din verbe, carĭ se construesc cu dativul saŭ cu o preposiţiune.

55. Genetiv explicativ. Pe lângă un substantiv se póte adăuga un alt substantiv la genetiv, pentru a specifica ideea maĭ generală enunţată prin cel dintâĭ.

56. Genetiv de materie. Genetivul póte arĕta materia din care e făcut un obect.

Genetivul de materie se întrebuinţează atât ca atribut, cât şi ca nume predicativ, pe lângă verbul *a fi*.

57. — Genetiv partitiv. Genetivul întrebuinţat cu numele părţiĭ, pentru a designa întregul, se numeşte genetiv partitiv. Acest genetiv se găseşte pe lângă orĭ ce fel de substantive. El se găseşte de asemenea pe lângă orĭ ce fel de cuvinte luate ca substantive:

a) Pe lângă adective şi participiĭ însoţite de articol.

b) Pe lângă adverbe precedate de articol.

c) Pe lângă comparative întrebuinţate în loc de superlative şi pe lângă superlative.

Notă. — Limba poetică a întins această întrebuinţare a genetivuluĭ partitiv la tóte expresiunile carĭ aŭ valórea unuĭ superlativ.

Tragiciĭ înlocuesc adesea orĭ superlativul prin repetarea adectivuluĭ positiv în genetiv.

d) Pe lângă neutrul pronumelor întrebuinţate ca substantive.

Nota I. — Genetivul partitiv póte depinde de asemenea de un adverb de loc saŭ de timp.

Nota II. — Adectivul singular care însemnează partea întreguluĭ (πολύς, ἥμισυς, λοιπός şi altele la fel), se acordă de multe orĭ în gen cu genetivul partitiv în loc de a se întrebuinţa la neutru.

e) Câte o dată genetivul partitiv se întâlneşte singur, fără ca ideea de divisiune să fie indicată printr'un cuvînt. Această construcţie e obicinuită maĭ ales când se arată un loc particular dintr'o ţară.

f) Genetivul partitiv se găseşte în sfîrşit întrebuinţat ca nume predicativ cu verbele εἶναι, γίγνεσθαι precum şi cu acelea carĭ însemnează *a gândi*, *a zice*, *a numi*, *a alege*.

58. — Genetiv de specie. Acest genetiv arată specia obectuluĭ din care se ia o cantitate óre-care.

59. — Genetivul de calitate. Un genetiv póte servi ca să caracterizeze o persónă saŭ un lucru: el trebue să fie în casul acesta însoţit de o determinare.

60. — Genetiv de evaluare. Genetivul serveşte iscă la evaluărĭ. Se pot evalua: numĕrul anilor, dimensiunile unuĭ obect, numĕrul format de un grup de obecte saŭ de persóne etc.

61. — Pe lângă aceste întrebuinţărĭ, genetivul maĭ póte arĕta ceea ce reclamă cutare persónă saŭ cutare obect.

Casul acesta ne întîmpină fórte des în latineşte (cf. *res plurimi oti;* quasi vero non *justissimi triumphi* in Dalmatia res gesserim; per *facillimae custodiae* pontem etc.). In limba greacă se întâlneşte însă maĭ rar.

LECȚIUNEA VIII

SINTAXA GENETIVULUI

1. *Genetivul propriŭ zis*

A. Genetivul unit cu un substantiv

52. — Genetivul posesiv. Ἡ πρόνοια Περικλέους. Κῆποι Ἐπικούρου. Ἔργον Πραξιτέλους. Ἡ ἀρχὴ τῶν Περσῶν. Ἡ τῶν Περσῶν ἀρχή.

Nota I. — Τὸ τοῦ Θεμιστοκλέους. Ἡ Δίκη πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐφορᾷ. Τὸ τῆς ὀλιγαρχίας. Τὰ τῶν φίλων κοινά.

Nota II. — Ὁ Φιλίππου. Μιλτιάδης Κίμωνος. Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς. Τὴν Σμικυθίωνος οὐχ ὁρᾷς Μελιστίχην. Ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Μένωνος.

Nota III. — Μανθάνειν ἐν κιθαριστοῦ. Σωκράτης ἔφη ἰέναι ἐπὶ δεῖπνον εἰς Ἀγάθωνος. Εἰς διδασκάλων φοιτᾶν. Ἐν, εἰς Ἅιδου.

53. — Βοιωτῶν ἡ πόλις ἔσται. Βασιλεὺς νομίζει καὶ ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι. Θουκυδίδης οἰκίας μεγάλης ἦν. Ἐκπλήττονται καὶ οὐκέθ' αὐτῶν γίγνονται. Ἀπόστασις τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστίν. Τὸ ναυτικὸν τέχνης ἐστίν.

Notă. — Δὶς ἐξαμαρτεῖν[1]) ταὐτὸν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ. Πενίαν φέρειν, οὐ παντός, ἀλλ' ἀνδρὸς σοφοῦ. Τῶν νικώντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σώζειν καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνειν. Πολίτου ἐστὶ δικαίου τοὺς εἰς τὴν πατρίδα παρανομοῦντας ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν. Σὸν λέγειν, τολμᾶν δ' ἐμόν[2]).

Ἀεὶ νομίζονται οἱ πένητες τῶν θεῶν. Τοῦ αὐτοῦ ἐμοὶ καὶ πατρὸς καὶ δήμου προσαγορεύεται. Οἱ Πέρσαι τὴν Ἀσίαν ἑαυτῶν ποιοῦνται. Δούλου τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν ἅ τις φρονεῖ. Πολίτου ἀγαθοῦ νομίζεται θαρρεῖν.

---

[1]) Aor. 2 inf. de la ἐξαμαρθάνω.

[2]) Să se observe această expresiune ἐμόν, σόν ἐστι cu infinitivul.

54. — Genetiv al subectului și genetiv al obiectului. Ὁ τῶν πολεμίων φόβος. Μελεδήματα θεῶν. Ἡ τῶν ἡδονῶν νίκη. Ἔρως τῆς γυναικός. Τήν γε τῶν ἐμφρόνων ζήτησιν τοῦ μέλλοντος. Ὁ φόβος ἡμῶν. Ὁ ἡμέτερος φόβος. Διὰ Παυσανίου μῖσος. Ἀφορμὴ ἔργων.

Notă. — Ἐμμονὴ τοῦ κακοῦ[1]). Πρόβλημα χειμώνων. Ἐπιθύρημα τῆς χιόνος. Δημοσθένους φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ. Ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας. Ἀπόστασις τῶν Ἀθηναίων[2]).

55. — Genetiv explicativ. Ἄελλαι παντοίων ἀνέμων. Ἡ τοῦ χαίρειν διάθεσις. Ἀμαθία αὕτη ἡ ἀπονοείδιστος ἡ τοῦ οἴεσθαι εἰδέναι ἃ οὐκ οἶδεν.

56. — Genetiv de materie. Κρήνη ἡδέος ὕδατος. Νόμισμα ἀργύρου καὶ χρυσοῦ. Οἱ στέφανοι οὐκ ἦσαν ἢ ῥόδων ἦσαν, ἀλλὰ χρυσίου. Φοίνικος αἱ θύραι πεποιημέναι. Τὸν δίφρον τοῖς ἡνιόχοις ἐποίησεν ἰσχυρῶν ξύλων.

57. — Genetiv partitiv. Τῶν Ἀθηναίων τὸ πλῆθος. Μέρος τι τῆς στρατιᾶς. Ἀνὴρ τῶν ῥητόρων.

a) Οἱ χρηστοὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος.

b) Τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου.

c) Ὁ πρεσβύτερος τῶν παίδων παρῶν[3]) ἐγένετο. Οἱ δεινότατοι τῶν ῥητόρων.

Notă. Διὰ θεάων. Δῖα γυναικῶν. Ὦ δειλὲ ξείνων. Δαιμόνιε ἀνδρῶν.—Κακὰ κακῶν. Δειλαία δειλαίων. Ἀνοίᾳ μεγάλῃ λείπειν ἐχθροὺς ἐχθρῶν, ἐξὸν[4]) κτείνειν.

d) Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἦσαν. Τῷ ὁρῶμεν ἡμῶν αὐτῶν τὰ ὁρώμενα; Εἰς τοσοῦτόν εἰσι τόλμης ἀφιγμένοι. Εἰς τοῦτο δ' ἥκεις

---

[1]) Cf. ἐμμένειν τῷ καῦ ἐν τῷ κακῷ.

[2]) In loc de: ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων.

[3]) Partic. pres. de la πάρειμι.

[4]) Acus. neutru pres. partic. de la ἔξειμι.

ἀθυμίας. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν. Ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας. Ἤν τι τοῦ τείχους ἀσθενές. Πολὺ τοῦ στρατεύματος Τῶν πολεμίων τὸ πολύ. Ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως.

Nota I. — Οὐκ οἶσθα ὅπου γῆς εἶ; Ἄλλοι ἄλλῃ τῆς πόλεως ἀπώλλυντο. Οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἐνταῦθα ἦλθον τῆς ἡλικίας. Πηνίκα τῆς ἡμέρας; Πόρρω σοφίας ἐλαύνειν. Πόρρω τῶν νυκτῶν.

Nota II. — Ἡ πολλὴ (πλείστη) τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ἥμισυς, ὁ λοιπὸς τοῦ χρόνου. Αἱ ἡμίσεις τῶν νεῶν. Οἱ ἡμίσεις τῶν ἱππέων. Τῆς γῆς ἡ ἀρίστη.

e) Ἀποβάλλουσιν ἄνδρας σφῶν αὐτῶν. — Ἐξ Ἐφέσου τῆς Ἰωνίας. Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ Φάρσαλον. Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

f) Κριτίας τῶν τριάκοντα ἦν. Σόλων τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν ἐκλήθη[1]). Καὶ ἐμὲ θὲς τῶν πεπεισμένων.

58. — Genetiv de specie. Ἔχει μὲν χρυσίου τρία τάλαντα, στατῆρα δὲ χρυσοῦ. Εἰθισμένοι[2]) ὁρᾶν οἱ ἄνθρωποι σωροὺς σίτου, ξύλων, λίθων, τότε ἐθεάσαντο[3]) σωροὺς νεκρῶν.

59. — Genetivul de calitate. Ὦ δυστάνου μάτερ βιοτᾶς.

60. — Genetiv de evaluare. Παῖς δέκα ἐτῶν. Τῇ στρατιᾷ ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. Ποταμὸς τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. Σῖτος πολλοῦ χρόνου. — Τὸ τεῖχος σταδίων ἦν ὀκτώ. Γαμεῖν δεῖ ἐπιδὰν ἐτῶν ᾖ τις τριάκοντα μέχρι ἐτῶν πέντε καὶ τριάκοντα. Δυοῖν ἤδη μηνοῖν ὤφειλε τὸν μισθόν.

61. — Πράγμα πολλοῦ πόνου. — Ταῦτα παμπόλλων ἐστὶ λόγων. Τοῦθ' ὁρῶ πολλοῦ πόνου.

---

[1]) Aor. 1 pas. de la καλέω.
[2]) Pf. part. pas. de la ἐθίζω.
[3]) Aor. de la θεάομαι.

LECȚIUNEA IX

B. Genetivul compliment al unuĭ verb

62. — Genetivul e fórte des întrebuințat în grecește ca compliment al unuĭ verb. Principalele verbe carĭ se construesc cu acest cas, pot fi dispuse în maĭ multe categoriĭ:

63. — a) Genetivul se unește cu un verb pentru a determina ideea subt-înțeleasă a unuĭ acusativ compliment direct saŭ a unuĭ acusativ de calificare. Această categorie coprinde tóte verbele carĭ insemnează a *avea o parte din*, a *primi o parte din* etc. cu alte cuvinte, tóte verbele carĭ implică ideea de *participare*. Genetivul depinde fără îndoială de cuvîntul μέρος (saŭ μοῖραν), compliment direct subt-înțeles al verbuluĭ.

Nota I. — Analogia a întins această construcțiune la verbe netransitive ca κοινωνεῖν, a *avea parte la* saŭ nepersonale ca μέτεστί μοι *am parte la* și προσήκει μοι *mi se cuvine o parte din*.

Nota II. — Aceeașĭ construcție s'a întins la verbele carĭ insemnează a *mânca*, a *bea*, când e vorba de o cantitate *determinată* de nutrimînt saŭ de bĕutură, prin urmare când *nu se ia de cât o parte*. Alt-fel se pune acusativul.

Nota III. — Ideea că acțiunea se exersează numaĭ asupra *uneĭ părțĭ* a obectulnĭ póte fi tradusă în grecește prin *genetiv singur*, fără ca verbul întrebuințat să aĭbă vre o legătură cu cele de maĭ sus.

b) Trebue să suplinim ideea unuĭ acusativ de calificare cu ὄζω și πνέω a *mirosi*, a avea saŭ *a exala un miros*.

64. — De construcția verbelor, carĭ se raportă la simțul gustuluĭ, se leagă aceea a verbelor relative la operațiunile simțurilor. Ast-fel se găsește genetivul cu ἀκούειν și ἀκροᾶσθαι, a *percepe prin simțurile auzuluĭ*, de unde *a auzi*, *a asculta*,

αἰσθάνεσθαι, *a percepe* în general (prin odorat, prin văz, dar maĭ ales *prin auz*, de unde la figurat: *a percepe prin inteligenţă*, *a afla*, a înţelege).

Notă. — Ἀκούειν se întrebuinţează cu genetivul persóneĭ şi când însemnează a *afla de la cineva* ceva, saŭ a *asculta* în sensul de *a se supune*. Αἰσθάνεσθαι în înţeles figurat se construeşte maĭ des cu acusativul.

65. — De verbele, carĭ exprimă sensaţiĭ, se pot apropia acelea, carĭ exprimă un sentiment saŭ o emoţiune a sufletuluĭ. Acestea sunt:

Verbele ἐπιθυμεῖν, ἐφίεσθαι, ὀρέγεσθαι, ἐρᾶν a dori; ἐπιμελεῖσθαι, φροντίζειν a avea grije de, κήδεσθαι a se nelinişti de, μέλει μοι mĕ preocup, mĕ interesez de, ἀμελεῖν a nu se îngriji de, ὀλιγωρεῖν a negligia. De asemenea πεινῆν a avea fóme, διψῆν a avea sete.

66. — Cu verbele *a se ocupa de*, *a se îngriji de*, sunt unite acelea carĭ însemnează *a-şĭ aduce aminte* şi contrariul *a uĭta*, adecă μνησθῆναι, μεμνῆσθαι (a păstra amintirea), ἐπιλανθάνεσθαι etc.

Notă. — Cu un nume de lucru se întâlneşte une orĭ acusativul în locul genetivuluĭ după aceste verbe.

67. — De verbele construite cu genetivul pentru a arĕta că acţiunea se exersează numaĭ asupra uneĭ părţĭ a obectuluĭ, se pot alătura acelea carĭ însemnează *a ţinti*, *a atinge*, *a apuca*, şi verbele cu înţeles analog.

Cele maĭ însemnate sunt: στοχάζεσθαι a ţinti, a viza, ἐφικνεῖσθαι saŭ ἐξικνεῖσθαι, a atinge, a ajunge, τυγχάνειν a întâlni, a obţinea, ἀποτυγχάνειν, ἁμαρτάνειν a nu obţinea, a greşi, σφάλλεσθαι, ψεύδεσθαι a fi înşelat etc. ἅπτεσθαι a se ţinea de, ἀντέχεσθαι a se ocupa de, a se alătura de, πειρᾶσθαι a încerca, a ataca, ἄρχειν, ἄρχεσθαι a începe.

Genetivul după aceste verbe pare a fi o varietate a genetivuluĭ partitiv: nu se ţinteşte, nu se atinge în adevĕr de cât o parte a obectuluĭ.

68. — Verbele carĭ însemnează a *comanda* se construesc de asemenea cu genetivul.

Iată cele maĭ principale: περιγίγνεσθαι a *deveni stăpîn peste*, a *întrece*, κρατεῖν a *fi stăpînul*, a *domni peste*, βασιλεύειν a *fi rege*, a *domni peste*, τυραννεῖν a *fi stăpîn obsolut*, a *exersa o putere suverană asupra*, ἄρχειν a fi cel dintâĭ, a *merge în fruntea*, a *comanda*, a *domni peste*, ἡγεῖσθαι, στρατηγεῖν, ἡγεμονεύειν a *fi şeful*, a *comanda*.

Nota I. — Κρατεῖν τινα însemnează a *învinge* pe cine-va.
Nota II. — Când ἡγεῖσθαι însemnează a *conduce* se construeşte cu dativul.

69. — Tot un genetiv propriŭ zis iaŭ ca compliment verbele ἐμπιμπλάναι, πληροῦν a *umple*, γέμειν a *fi plin* şi, prin analogie, acelea carĭ însemnează a *avea ceva în abondenţă* ca εὐπορεῖν.

70. — Cu verbele compuse cu prepositiunile κατά, ἐπί, πρό, ὑπέρ, genetivul se explică prin analogia fie-căreĭ prepositiunĭ.

Aşa-fel verbele compuse cu κατά, carĭ exprimă un sentiment defavorabil, ostil, iaŭ un compliment la genetiv, de óre-ce κατὰ însemnând *în contra* se construeşte cu genetivul. Tot asemenea cu verbele compuse cu πρὸ şi ὑπέρ, genetivul depinde de prepositiune.

LECŢIUNEA IX

II. Genetivul compliment al unuĭ verb.

69. — Πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχωροι μετεῖχον τῆς ἑορτῆς. Μεταδίδωμι τῷ βουλομένῳ τοῦ ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ πλούτου.

Nota I. — Κεκοινωνήκασι πολλῶν πόνων καὶ κινδύνων ἀλλήλοις. Ἐν ὀλιγαρχίᾳ πένησιν οὐ μέτεστιν ἀρχῆς. Οὐκ ᾤετο[1]) προσήκειν οὐδενὶ ἀρχῆς, ὅστις μὴ βελτίων εἴη τῶν ἀρχομένων.

Nota II.—Τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον[2]) ἄφρονες ἐγίγνοντο. Ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι σίτου ἐγεύσαντο.— Θῆρες κρέα ἐσθίοντες. Οἶνον πίνειν ἥδιόν ἐστι ἢ ὕδωρ. Τὸ κώνειον πίνειν[3]).

Nota III.—Τῆς γῆς ἔτεμον[4]). Ἡ ἐπίκλυσις παρεῖλε[5]) τοῦ φρουρίου. Ἔταξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα λαβόντας τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεκβιβάζειν τὰς ἁμάξας. Τούτους ταχὺ τῶν ἐκ τῆς στοᾶς ὅπλων καθελόντες ὥπλισαν. Πολὺ μᾶλλον ὑμῖν προσήκει τῶν ὑμετέρων ἐμοὶ διδόναι. Κατέαγε[6]) τῆς κεφαλῆς[7]). Ἄγει τῆς ἡνίας τὸν ἵππον. Ἐλάβοντο τῆς ζώνης τοῦ Ὀρόντα.

b) Αὗται μὲν ὄζουσ' ἀμβροσίας καὶ νέκταρος. Πινεῖν μύρου. **63.**—Ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος Δεόμεθ' οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι τῶν λεγομένων. Τῆς κραυγῆς ἥσθοντο.

Notă. — Ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Νέος ὢν ἀκούειν τῶν γεραιτέρων θέλε.

64. — Τῶν μαθημάτων πάλαι ἐπιθυμῶ. Ἐφιέμενος Ἑλληνικῆς ἀρχῆς. Οἷς μάλιστα τὰ παρόντα ἀρκεῖ ἥκιστα τῶν ἀλλοτρίων ὀρέγονται. Ἡ τοῦ θεοῦ φρόνησις ἅμα πάντων ἐπιμελεῖται. Τί ἡμῖν τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; τῶν ἐπιεικεστάτων μᾶλλον ἄξιον φροντίζειν. Ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ. Σωκράτης τοῦ σώματος αὐτός τε οὐκ

---

[1]) Pers. 3 sg. Impf. de la οἶμαι saŭ οἴμαι.

[2]) Aor. 2 de la ἐσθίω.

[3]) In aceste 3 din urmă exemple avem acusativul, din causă că în cele 2 de la inceput expresiunea e generală, iar în cel din urmă acusativul arată că otrava se bea tótă, *nu numaĭ o parte.*

[4]) Aor. 2 att. de la τέμνω.

[5]) Aor. 2 de la παραιρέω.

[6]) Pf. de la κατάγνυμι. Sens pas.

[7]) Lit. are o *fractură la ca*. K. τὴν κεφαλὴν ar însemna: are tot capul sdrobit.

ἠμέλει τοὺς τἀμελοῦντας οὐκ ἐπῄνει. Μηδενὸς ὀλιγωρεῖτε. Πεινῶσι χρημάτων. Δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα.

66. Ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. Τῶν αὐτῶν ἐστι τούς τε κακοὺς τιμᾶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀμνημονεῖν. Νήπιος ὃς τῶν οἰκτρῶς οἰχομένων γονέων ἐπιλάθεται.

Notă. — Ἐὰν τὰ παρεληλυθότα[1]) μνημονεύῃς, ἄμεινον περὶ τῶν μελλόντων βουλεύσει.

67.—Ἵνα δύναισθε[2]) καὶ ἀνθρώπων στοχάζεσθαι. Στοχάζεσθαι τοῦ ἥδεος, τοῦ δέοντος. Οὐκ ἐφικνοῦμαι τοῦ μεγέθους τῶν πραγμάτων. Οἱ ἀκοντισταὶ βραχύτερα ἠκόντιζον ἢ ὡς[3]) ἐξικνεῖσθαι τῶν σφενδονητῶν. Νίκης τε τέτυχαμεν καὶ σωτηρίας. Τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνειν. Διὰ ταῦτα καὶ ὧν εἶχον ἀπέτυχον. Οἱ τοξόται ἐτόξευσαν καὶ οὐδεὶς ἡμάρθανεν ἀνδρός. Σφαλεὶς τῆς ἀληθείας κείσομαι. Ψευσθῆναι τῶν ἐλπίδων. Ἀμφοτέρων βέλε' ἥπτετο. Φιλοσοφίας ἅπτεσθαι. Ἀντέχεσθαι θεοῦ. Τῆς ἀληθείας ἀντέχεσθαι. Τῆς μὲν γνώμης τῆς αὐτῆς ἥκομαι. Ἃ τοιούτων ἔχεται. Ὅπως πειρῶντο τοῦ κείχους. Τῆς Ἑλλάδος ἀποπειρᾶσθαι. Πολέμου οὐκ ἄρξομεν, ἀρξομένους δὲ ἀμυνούμεθα. Σὺν θεῷ ἀρχώμεθα παντὸς ἔργου. **68.** — Οἴει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως. Ὁ Μίνως τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον[4]) ἐκράτησεν. Ἔρως τῶν θεῶν βασιλεύει. Πολυκράτης Σάμου ἐτυράννει ἐπὶ[5]) Καμβύσου.

---

[1]) Part. pf. de la παρέρχομαι.

[2]) Optativ, fiind că în propos. preced. era un timp trecut.

[3]) Ἢ ὡς saŭ ἢ ὥστε urmate de un infinitiv, ori ἢ κατά cu un acusativ după comparative însemnează *pentru*.

[4]) Loc. adverbială. Subînț. χρόνον. Póte primi articol τὸ ἐπὶ πλεῖστον și chiar o a doua prep. ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον.

[5]) Ἐπί cu genet. pers. însemnează *în timpul.*

Ἄρχειν ἐλευθερίας τῇ Ἑλλάδι. Ἤρξε τῇ πόλει ἀνομίας τὸ νόσημα. βοιωτῶν μὲν Πηνέλεως καὶ Λήϊτος ἦρχον. Φρόνησις μόνη ἡγεῖται τοῦ ὀρθῶς πράττειν. Λάχης ὁπλιτῶν καὶ ἱππέων ἐστρατήγει. Τὴν ἐν ἀνθρώποις διάνοιαν ἁπάντων εὑρήσομεν ἡγεμονεύουσαν.

Nota I. – Κρατεῖν τινα τῷ πολέμῳ.

Nota II. — Ἐκέλευέ σοι τοὺς ἡγεμόνας τὴν ῥάστην ὁδὸν ἡγεῖσθαι.

69.—Ἔρως ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος δὲ πληροῖ. Οὐκ ἐκπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρυηρῶν; Φίλιππος χρημάτων εὐπορεῖ. **70.** — Χρὴ μὴ καταφρονεῖν τοῦ πλήθους. Πολλοῖς ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας. Ἀγησίλαος οὐκ ἀνθρώπων ὑπερεφρόνει.

LECȚIUNEA X

CONTINUARE ASUPRA GENETIVULUĬ

71. — Genetivul de causă. Alături de acusativul saŭ de dativul care serveşte verbuluĭ ca compliment propriu zis, genetivul se întrebuinţează ca să arate *causa*:

a) Cu verbe carĭ exprimă o afecţiune a inimeĭ

Acestea sunt ἄγαμαι, θαυμάζω τινά, a *admira pe cineva din causa*, ζηλῶ, εὐδαιμονίζω τινά, a *socoti pe cineva fericit din causa*, φθονῶ τινι *a invidia pe cineva din causa*, οἰκτείρω τινά, a *plânge pe cineva dintr'o causă óre-care* etc.

Nota I. — Se pot adăoga la această listă verbele αἰνῶ, a *lăuda pe cineva de ceva*, μέμφομαί τινι, a *învinovăţi pe cineva de ceva*, ὀργίζομαί τινι *a fi iritat contra cuiva dintr'o causă óre-care*: cu acestea se pune în genetiv numele lucruluĭ care e obectul elogiuluĭ saŭ al învinuireĭ.

Nota II. — Verbele θαυμάζω şi ἄγαμαι aŭ finit prin a avea complimentul lor propriŭ zis la genetiv.

b) Cu verbe relative la acte judiciare

Acestea sunt verbele carĭ însemnează a *acusa*, a *condamna*, a *achita*, etc. Dupĕ ele numele crimeĭ saŭ al pedepseĭ se pune în genetiv.

Iată câte-va din verbele în cestiune: αἰτιᾶσθαι a acusa, διώκειν a urmări în justiţie, φεύγειν a fi urmărit în justiţie, γράφεσθαι a urmări în justiţie (printr'un act de acusare scris), ἑλεῖν a convinge de, ἁλῶναι a fi convins de, κρίνειν a da o sentinţă, τιμωρήσασθαι a pedepsi etc.

Nota I. — Cu verbele a *acusa*, a *condamna*, carĭ sunt compuse cu preposiţiunea κατά, se pune numele persóneĭ în genetiv şi acela al crimeĭ saŭ al pedepseĭ în acusativ. Numaĭ rare orĭ cu aceste verbe, găsim construcţia celor de maĭ înainte.

La pasiv pe lângă verbele compuse cu κατά, genetivul rămâne neschimbat.

Nota II. — Genetivul de causă exprimă o idee de *relaţiune* (prin raport la, în ceea ce priveşte) în unele construcţiunĭ ce se găsesc la poeţĭ cu verbele a *spune* a *verbi*, a *întreba*.

72. Genetivul de preţ. Genetivul se întrebuinţează încă pe lângă verbe pentru a arĕta preţul.

a) In expresiunile unde intră verbele carĭ însemnează a *vinde* (πωλεῖν, ἀποδίδοσθαι, πιπράσκειν) saŭ a *cumpĕra* (ὠνεῖσθαι, πρίασθαι), genetivul echivalează locuţiuneĭ *cu preţul*.

De asemenea cu verbele cari implică o acţiune *ce se plăteşte*.

In sfîrşit, printr'o extensiune a acestor diferite întrebuinţărĭ, se găseşte genetivul de preţ cu εἶναι, καὶ γίγνεσθαι.

b) Genetivul de preţ se maĭ construeşte încă cu verbele ἀξιοῦν a *judeca demn de*, τιμᾶν a *evalua*, a *fixa pedeapsa* saŭ *amenda la* (vorbind de judecĕ) şi τιμᾶσθαι a reclama o pedeapsă saŭ o amendă de (vorbind de părţĭ).

Nota I. – Genetivul θανάτου întrebuinţat cu verbele cari însemnează *a acusa, a condamna, a achita*, trebue considerat ca un genetiv de preţ. Ast-fel trebue explicat în locuţiuni ca ὑπάγειν τινὰ θανάτου *a intenta cui-va o acţiune capitală* (a acusa pe cine-va de o crimă a căreĭ rescumpĕrare e mórtea), saŭ κρίνειν θανάτου a da o sentinţă capitală (a hotărî că preţul crimeĭ e mórtea).

Nota II. Expresiunea τιμᾶσθαι πολλοῦ însemnează *a ţine în mare stimă*. Ea e une orĭ înlocuită prin πολλοῦ ποιεῖσθαι; dar, deşi genetivul ajunge prin el însuşĭ ca să exprime preţul, care e legat de cutare saŭ cutare obect, Greciĭ aŭ inlocuit genetivul singur prin περὶ cu genetivul in locuţiunile περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι *a face mare cas, a stima mult*, περὶ πλείονος ποιεῖσθαι *a face maĭ mare cas, a stima* maĭ mult (*lit.* a socoti ca preţuind maĭ mult de cât mult), περὶ παντὸς ποιεῖσθαι a considera ca preţuind maĭ mult de cât orĭ ce (de cât tot).

Prin falşe analogie cu aceste construcţiĭ s'a zis ποιεῖσθαι περὶ ὀλίγου a pune puţin preţ pe, περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι a nu pune nicĭ un preţ pe, locuţiunĭ în cari περὶ n'are drept vorbind nicĭ un sens.

C. Genetivul compliment al unuĭ adectiv

73. *Genetiv posesiv.* Prin analogie cu construcţia studiată la n. 52, adectivele carĭ arată posesiunea sunt de ordinar urmate de un compliment la genetiv.

Cele maĭ insemnate sunt: ἴδιος *proprius* (care aparţine cuĭva ca un ce propriu) οἰκεῖος *propriŭ* (la ceva), *particular*, κοινὸς *comun*, ἱερὸς *consacrat la*.

Notă. — Ἴδιος şi οἰκεῖος se construesc de asemenea cu dativul, când însemnează, cel dintâĭ *propriŭ la*, cel d-al doilea: *înrudit* cu, saŭ *care convine*, iar κοινὸς de cele maĭ multe orĭ e urmat de dativ.

74. *Genetiv obectiv.* Adectivele derivate din verbe, carĭ se construesc cu genetivul, iaŭ natural dupe ele un compliment la genetiv. Acestea sunt:

a) Adectivele ἐπήκοος, κατήκοος, ὑπήκοος, care ascultă şi συνήκοος care aude saŭ care ascultă cu.

b) Adectivele μνήμων, *care îşĭ aduce aminte*, ἀμνήμων, *care nu-şĭ aduce aminte*, ἐπιμελής, *care se îngrijeşte de*, ἀμελής, *care nu se îngrijeşte de*.

c) Adectivele carĭ insemnează *participare* saŭ *lipsă de participare* la ceva, ca μέτοχος *care are parte la*, ἰσόμοιρος *care are parte egală la*, ἄμοιρος, ἄκληρος, *care n'are parte din*, ἄγευστος *care n'a gustat din*.

d) Se pot alătura de aceste adective acelea carĭ arată óre-cum participare la un lucru prin cunóştinţa pe care o avem de acest lucru. Ast-fel sunt d. ex ἔμπειρος *care are experienţa, destoinic*, ἄπειρος *fără experienţă, ignorant*, ἐπιστήμων *care e instruit în*, ἀήθης, *care n'are deprinderea* etc.

e) Adectivele în — τικος derivate din verbe active, ca πρακτικὸς *care ştie să practice*, πορισ-τικὸς capabil de a procura, se construesc de asemenea cu genetivul.

f) Afară de acestea, multe alte adective derivate din verbe active iaŭ dupĕ ele un genetiv.

g) Adectivele carĭ arată abondenţa, ca πλήρης, μεστός, πλούσιος, *plin cu, umplut de, bogat în* etc.

75. — *Genetiv de causă.* Ca şi dupĕ verbele relative la acte judiciare, tot ast-fel se întrebuinţează genetivul şi dupĕ adectivele cu înţeles analog de ex. dupĕ ὑπόδικος *acusat de, rĕspunzĕtor de*, ὑπόθυνος *responsabil de*, αἴτιος *vinovat de*, ἔνοχος *expus la o acusaţiune de, acusat de* etc.

76. — *Genetiv de relaţiune.* Subt acest titlu se coprind unele întrebuinţărĭ ale genetivuluĭ, în carĭ acest cas e construit ca compliment al unuĭ adectiv, pentru a arĕta ideea *prin raport la* care afirmaţiunea enunţată de adectiv e adevĕrată.

77. — Se pune genetivul pe lângă adverbele

de mod construite cu ἔχειν, saŭ cu un verb de sens analog, pentru a determina înţelesul expresiuneĭ. Acesta e un cas particular al genetivuluĭ de relaţiune: genetivul echivalează cu expresiunea *din punctul de vedere.*

Notă — Limba elenă a mers fórte departe cu întrebuinţările genetivuluĭ de relaţiune. 'L găsim chiar în frase unde nu e pus în legătură nicĭ cu adective, nicĭ cu adverbe.

D. Genetivul unit cu adverbe

78. — S'a vorbit maĭ înainte de unele construcţiunĭ ale genetivuluĭ, compliment dupĕ adverbe (n. 57 *d* nota I şi n. 77) fiind-că ele se explică parte prin analogia substantivelor, parte prin a adectivelor. Aicĭ vom maĭ semnala câte-va.

LECŢIUNEA X

CONTINUARE ASUPRA GENETIVULUI

71. — Genetivul de causă. *a)* Τοὺς θέλοντας θεραπεύειν τὰς πόλεις οὐκ ἄγασαι τῆς ἀνδρείας τε καὶ εὐχερίας. Βασιλεὺς ἐθαύμασεν αὐτὸν τῆς διανοίας. Ζηλῶ σε τοῦ νοῦ. Συγχαίρω ὑμῖν τῶν γεγενημένων. Εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου. Σοφίας φθονῆσαι μᾶλλον ἢ πλούτου καλόν.

Nota I. — Τὸν μὲν οὖν ξένον δίκαιον αἰνέσαι προθυμίας. Τοῦδ' ἂν οὐδεὶς ἐνδίκως μέμψαιτό μοι.

Nota II. — Μηδὲ θαυμάσῃς τόδε. Ἄγαμαι τὴν τούτου φύσιν.

b) Αἰτιᾶσθαι ἀλλήλους τῶν γεγενημένων. Διώκω μὲν κακηγορίας, τῇ δ'αὐτῇ ψήφῳ[1]) φόνου φεύγω. Γράφεσθαί τινα παρανόμων. Κατὰ νόμον ἐξῆν παρανοίας ἑλόντι τὸν πατέρα δῆσαι[1]). Ψευδομαρτυριῶν ἁλώσεσθαι προσδοκᾷ. Οἱ πρέσβεις δώρων ἀκρίθησαν. Ἢν δὲ Λακεδαιμονίους τοὺς παρόντας τῆς ἀξιαπατῆς τιμωρησώμεθα...

Nota I. — Κατηγορεῖν τινός τι. Καταγιγνώσκειν καταψηφίζειν, καταψηφίζεσθαι, κατακρίνειν τινὸς θάνατον. Ἰησοῦ θάνατον κατέγνωσαν.

Θάνατος αὐτοῦ κατεγνώσθη. Τὰ κατηγορημένα μου. Θάνατος κατεγνώσθη Ἰησοῦ.

Nota II. — Τοῦ κασιγνήτου τί φῂς; Εἰπὲ δέ μοι πατρός τε καὶ υἱέος.

72. — Genetivul de preţ. Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγάθ' οἱ θεοί. Δραχμῆς τὴν πόλιν ἀποδίδοσθαι. Πιπράσκειν πέντε ταλάντων. Δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητή. Ἀργυρίου ἵππον πρίασθαι. Πρίασθαι τῆς ψυχῆς ὥστε μή.—Οἱ τύραννοι μισθοῦ φύλακας ἔχουσιν. Πόσου διδάσκει;... Πέντε μνῶν. Τριῶν δραχμῶν πονηρός ἐστι. Οἱ ἐξειργασμένοι ἀγροὶ πολλοῦ ἀργυρίου γίγνονται.

b) Οἱ βάρβαροι Θεμιστοκλέα τῶν μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν. Τὴν αἰκίαν χρημάτων ἐστὶ τιμῆσαι. Ὁ κατήγορος βούλεται θανάτου σοι τιμᾶσθαι.

Nota I. — Εἰσάγειν τινὰ θανάτου.

Nota II. — Ὥστε δὲ περὶ πολλοῦ ποιούμενος[2]) αὐτούς, παῖδας ἀντὶ παρέδωκα τὴν γλῶσσάν τε ἐκμαθεῖν καὶ τὴν τέχνην τῶν λόγων. Προαιρούμενοι[3]) δέ σου ἃ περὶ πλείστου ποιεῖ. Δι' οὐδενός, παρ' ὀλίγον, ἂν ἀλαφρῷ ποιεῖσθαί τι.

C. Genetivul compliment al unuĭ adectiv

73. — *Genetiv posesiv.* Οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων[4]) ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν. Οἰκείαν ἔσχε

---

[1]) ψῆφος e propriŭ zis o *piatră*, în special piatra de vot, de unde *votul, judecata.*

[1]) Inf. aor. de la δέω.

[2]) Formă ionică, ca şi ἐκμαθεῖν de maĭ jos.

[3]) Part. aor. 2 mediu de la προΐημι.

[4]) Part. perf. act. de la ἐφίστημι.

τῆς ἀσεβείας τὴν τοῦ βίου καταστροφήν. Ὁ ἀὴρ γοῦν πάντων τῶν ἀνθρώπων κοινός ἐστι, κἂν τὰ ἄλλα ἴδια ᾖ τῶν τυράννων. Ἤκουσε τὸν ἵππον ἱερὸν εἶναι τοῦ Ἡλίου.

74. — *Genetiv obectiv.* a) Τῶνδ' ἐπήκοοι κακῶν. Ἦσαν δὲ οἱ Σύριοι τὸ μὲν πρότερον Μήδων κατήκοοι, τότε δὲ Κύρου. b) Φεῦ· αὐτοῦ γενοίμην πέτρος ἀμνήμων κακῶν. Ἐπιμελὴς τῶν φίλων εἶ. c) Ἡγεῖται τὸ παράπαν τῆς πόλεως οὐ μέτοχος εἶναι. Ἡ Αἴγυπτος τοῦ ἐξ οὐρανοῦ ὕδατος μὲν ἄμοιρος. Ἐβουλήθη τοὺς ἀδελφιδοῦς ἀκλήρους ποιῆσαι τῶν ἑαυτοῦ. Ἐλευθερίας καὶ φιλίας ἀληθοῦς τυραννικὴ φύσις ἀεὶ ἄγευστος. d) Κακῶν ὅστις ἔμπειρος κυρεῖ[1]). Ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων. Σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρὴ ποιεῖν; Ἔκπληξίς τε ἐνέπεσεν[2]) ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης. e) Πρακτικὸς τῶν δικαίων. Ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις τὸν στρατηγὸν εἶναι χρή. f) Φιλαναλῶται ἀλλοτρίων. Δεῖ φιλομαθῆ σε ἁπάντων εἶναι. Οὐ πάντες ὁμοπαθεῖς λύπης τε καὶ ἡδονῆς εἰσιν. Κῦρος ἦν πρᾶος καὶ συγγνώμων τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων. g) Παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης. Ἡ Καρχηδὼν ἀνδριάντων Ἑλληνικῶν καὶ ἀναθημάτων ἀπὸ τῆς Σικελίας μεστὴ ἦν. Ἄρξουσιν οἱ τῷ ὄντι πλούσιοι οὐ χρυσίου, ἀλλ' οὗ δεῖ τὸν εὐδαίμονα πλουτεῖν, ζωῆς ἀγαθῆς τε καὶ ἔμφρονος.

75. — *Genetiv de causă.* Φόνου ὑπόδικος. Ὑπεύθυνος τῆς αὐτῆς ἀγνοίας. Ἔνοχος θανάτου. Ἔνοχος τῶν βιαίων.

76. — *Genetiv de relaţiune.* Σωκράτης εὐδαίμων μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων. Ἔστι μοι θυγάτηρ γάμου ἤδη ὡραία. Τὸ πῦρ

[1]) Κυρέω a *fi*, a obţinea, a întâlni.
[2]) Aor. 2 de la ἐμπίπτω.

ἐπίκουρον μὲν ψύχους, ἐπίκουρον σκότους. Τυφλός ἐστι τοῦ μέλλοντος ἄνθρωπος. Σύμψηφός σοι τούτου τοῦ νόμου. Κριτίας οὐδενὸς ἰδιώτης ἦν.

77. — Πῶς ἔχεις δόξης τοῦ τοιοῦδε πέρι; Εὖ (καλῶς) ἔχειν βίου, γένους, φύσεως. Ἀπείρως ἔχειν τινός. Τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι. Ἐδίωξαν ὡς τάχους ἕκαστος εἶχεν. Ὡς ἂν ὑμεῖς πρὸς ἕκαστον ἔχητε εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων ἔδοξεν εὖ φρονεῖν.

Notă. — Τί δὲ δὴ τοῦ ἀδικεῖν; Ἵππος ἦν κακουργῇ, τὴν ἵππον κακίζομεν· τῆς δὲ γυναικὸς εἰ κακοποιεῖ, ἴσως δικαίως ἂν ἡ γυνὴ τὴν αἰτίαν ἔχοι.

D. Genetivul unit cu adverbe

78. — Ποῦ, ποῖ, πόθεν, ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἐκεῖσε, παντάχοῦ, οὐδαμοῦ τῆς γῆς. Πρῴ τῆς ἡμέρας. Ὀψὲ τῆς νυκτός. Πότε τοῦ ἔτους. Ἐνταῦθα τοῦ οὐρανοῦ, οὗ κ. τ. λ. Τὸ μνῆμα πολλοὶ χώσουσιν ἀξίως ἡμῶν. Τῶν τοιούτων ἄδην εἴχομεν.

LECŢIUNEA XI

E. Deosebite întrebuinţări ale genetivului

79. — **Genetiv de loc.** Genetivul se întâlneşte foarte des la Omer pentru a arăta locul *unde se află cineva*.

Această construcţiune a trecut din limba epică la tragici. — In prosa atică o găsim numai în câte-va locuţiuni.

80. — **Genetiv de timp.** Genetivul se întrebuinţează în greceşte pentru a arăta un raport de timp. El însemnează atunci:

a) Saŭ *momentul* când se petrece ceva d. ex. ἦρος primăvara, θέρους vara, χειμῶνος în timpul iernei, νυκτὸς nóptea, ἡμέρας ziua, ὄρθρου la revăr-

satul zorilor, μεσημβρίας la amiazĭ, δείλης după amiazĭ, ἑσπέρας seara, τοῦ λοιποῦ în viitor.

Nota I. — Τοῦ λοιποῦ însemnează *o dată* în viitor, τὸν λοιπὸν *în tot viitorul.*

Nota II. — Intrebuinţate cu articol, aceste expresiunĭ arată timpul de care a fost vorba maĭ înainte, saŭ pot avea un înţeles *distributiv:* τῆς ἡμέρας *pe zi,* τοῦ μηνὸς pe lună, τοῦ ἐνιαυτοῦ pe an.

b) Saŭ timpul *în intervalul căruia* un lucru se întîmplă orĭ nu se întîmplă.

81. — Genetivul de timp se întrebuinţează uneorĭ în loc de dativ.

82. — **Genetiv exclamativ.** Construit în unele propositiunĭ exclamative, genetivul grec arată *causa* care ne face să scótem exclamaţiunĭ de surprisă, de durere, de bucurie etc.

83. — **Genetivul scopuluĭ.** Une orĭ genetivul grec exprimă intenţiunea cu care e făcută o acţiune: aşa trebue explicată întrebuinţarea infinitivuluĭ precedat de neutrul articoluluĭ, la genetiv. Acest genetiv se apropie de genetivul de relaţiune; el póte fi tradus prin cuvintele: *relativ la faptul că.*

2) ***Genetivul grec corespunzênd albativuluĭ latin***

84. — Genetivul grec corespunde ablativuluĭ latin când se construeşte cu un numĕr óre care de verbe, unele intransitive, altele transitive, însemnând a *depărta de, a se depărta de* saŭ *a fi depărtat de,* la propriŭ şi la figurat.

Notă. — Dupĕ analogia luĭ διαφέρειν, se construeşte cu genetiv-ablativ διάφορος *deosebit de,* ἐναντίος[1]) *opus,* precum şi adverbul διαφερόντως *la un grad deosebit de.*

[1]) Am vĕzut n. 46 a) că aceste 2 adective se construesc de asemenea cu dativul. Διάφορος n'are acelaşĭ înţeles în ambele casurĭ.

85. — Genetivul în expresiunile γίγνεσθαί τινος, εἶναί τινος *a se naşte din cine-va, a fi fiul cuĭ-va, a se coborî din cine-va* înlocueşte ablativul de *origină* din latineşte.

86. — Genetivul înlocueşte de asemenea ablativul cu verbele δεῖσθαι *a avea trebuinţă, a cere,* ἀπορεῖν, σπανίζειν *a fi în lipsă de,* στέρεσθαι *a se afla despoiat de.*

Nota I. — Nepersonalul δεῖ se construeşte ca δέομαι cu un compliment la genetiv.

Nota II. — Când δέομαι e urmat de un pronume saŭ de un adectiv neutru ca compliment, pronumele saŭ adectivul se pun de regulă în acusativ.

Nota III. — Δέομαι urmat de genetivul unuĭ *nume* de persónă însemnează de ordinar *a ruga.*

87. — Adectivele carĭ arată *lipsa* se construesc de asemenea cu genetivul. Ast-fel sunt ἐνδεής saŭ ἀνδεής căruia 'i lipseşte, ἔρημος, γυμνός, κενός, isolat, gol, lipsit de, ἁγνὸς pur, curat de etc.

88. — **Genetivul de comparaţiune.** Dupĕ un comparativ, cel d'al doilea termen de comparaţie orĭ se pune în casul celuĭ dintâĭ, precedat de conjuncţia ἤ, orĭ se pune în genetiv. Genetivul e tot-dauna posibil.

Nota I. — Dacă ceĭ doĭ termenĭ de comparaţiune sunt adective saŭ adverbe, atât unul cât şi cel alt se pune de obicei în comparativ.

Nota II. — Comparativul se întrebuinţează destul de des fără compliment în înţelesul de *maĭ mult de cât trebue, prea, cam.*

Nota III. — In greceşte există o întrebuinţare eliptică a genetivuluĭ ablativ, compliment al comparativuluĭ.

89. — Prin analogie cu construcţia comparativuluĭ, limba elenă pune în genetiv complimentul unor adective la positiv, carĭ implică ideea uneĭ comparaţiunĭ; aşa sunt περισσὸς superior, ἄλλος

(şi prin analogie ἀλλοῖος, ἀλλότριος), ἕτερος diferit de, δεύτερος şi ὕστερος care vine în urmă şi în sfîrşit adectivele în — πλάσιος şi în — στος.

90. — De asemenea se construesc în greceşte cu genetivul verbele carĭ conţin ideea de compaţiune ca πλεονεκτεῖν a avea avantagiŭ asupra, ἡττᾶσθαι a rĕmânea maĭ pre jos, a fi învins, μειονεκτεῖν, a fi într'o situaţie inferiŏră, ὑστερεῖν a sosi maĭ târziŭ (de cât un altul) saŭ a sosi prea târziŭ; περιγίγνεσθαι a dovedi pe cine-va, a întrece, προέχειν, ὑπερέχειν a apuca înainte, a întrece, λείπεσθαι, ἀπολείπεσθαι a rĕmânea în urmă.

LECŢIUNEA XI

E. Deosebite întrebuinţărĭ ale genetivuluĭ.

79. — **Genetiv de loc.** Νέφος οὐ φαίνετο[1]) πάσης γαίης οὐδ' ὀρέων. Οὔτε Πύλου ἱερῆς οὔτ' Ἄργεος οὔτε Μυκήνης.—Τὸν ἄνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, ὅστις ἐστί, γῆς τῆσδε... μὴ εἰσδέχεσθε. Τόνδ' εἰσεδέξω τειχέων πείσασά με.—Ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας. Ἐπορεύοντο τοῦ πρόσω.

80. — **Genetiv de timp.** a) Ποίου μηνὸς καὶ ἐν τίνι ἡμέρᾳ καὶ ἐν ποίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐχειροτονήθη Δημοσθένης; Δήλια ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἦν.

Nota I. — Ὃν ἂν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτῳ οὐδεὶς ἂν σπείσαιτο τοῦ λοιποῦ.

Nota II. — Ταῦτα μὲν τῆς ἡμέρας ἐγένετο. Ὁ ὁπλίτης δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας. Μαγνησία προσφέρει πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ.

b) Κλέαρχος καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἦγεν[2]) ἐπὶ

[1]) Formă ionică, fără augument.

[2]) Verbul ἄγω ca şi alte verbe (cf. n. 91) are une-orĭ însemnare netransitivă. Subinţ. τοὺς στρατιώτας: *conducea pe soldaţi*, deci *mergea*.

τοὺς πολεμίους. Ἐπιμενίδης εἶπεν ὅτι Πέρσαι οὐχ ἥξουσι δέκα ἐτῶν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν.

81. — Ἐλαφηβολιῶνος[1]) μηνός—ἐν Ἐλαφηβολιῶνι μηνί. Τῆς αὐτῆς ἡμέρας — τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Τοῦ αὐτοῦ θέρους—ἐν τῷ αὐτῷ θέρει. Τῆς ἐπιούσης[2]) ἡμέρας—τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ. Τῆς παρελθούσης ἡμέρας — τῇ παρελθούσῃ ἡμέρᾳ.

82. — **Genetiv exclamativ.** Φεῦ τοῦ ἀνδρός. Ὦ μακάριοι σφῶ τῆς θαυμαστῆς φύσεως. Οἴμοι τῶν κακῶν, ἀπολεῖς. Ὦ Ζεῦ βασιλεῦ τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν.

83. — **Genetivul scopuluĭ.** Τό τε λῃστικόν, ὡς εἰκός, καθῆρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ. Τοῦ μή τινα ζητῆσαί ποτε.

II) *Genetivul grec corespunzînd ablativuluĭ latin*

84. — Ἀπεῖχε τῶν ὀρέων ὁ ποταμὸς ὡς ἓξ ἢ ἑπτὰ στάδια. Ἀνὴρ φιλότιμος ἐθέλει αἰσχρῶν κερδῶν ἀπέχεσθαι. Χρὴ μήτε χρημάτων φείδεσθαι μήτε πόνων. Οὐ φείδομαι ψυχῆς. Εἴκειν τινὶ τῆς ὁδοῦ. Φιλίππῳ νυνὶ κατὰ συνθήκας Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν. Οἱ Θετταλοὶ ἐκώλυον τὸν Αγησίλαον τῆς παρόδου. Εἴργειν τινὰ τῶν ἱερῶν. Τὰ μαθήματα ἀποτρέπει τοὺς νέους πολλῶν ἁμαρτημάτων. Ἔπαυσαν Τιμόθεον τῆς στρατηγίας. Πολὺ μεῖζόν με ἀγαθὸν ἐργάσει ἀμαθίας παῦσας τὴν ψυχὴν ἢ νόσου τὸ σῶμα. Λῆγε τῶν πόνων. Ἄρχων ἀγαθὸς οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Δεῖ τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων διαφέρειν. Ὡς ἀπηλλαγμένοι[3]) τούτων τῶν πόνων ἡδέως ἐκοιμήθησαν.

[1]) Această lună corespundea aproximativ cu Martie.

[2]) Part. pres. de la ἐπίειμι.

[3]) Part. perf. pas. de la ἀπαλλάττω

Notá. — Οὐδὲν διάφορον τοῦ ἑτέρου ποιεῖ. Ἐγὼ οὖν τούτων τὴν ἐναντίαν ἅπασαν ὁδὸν ἐλήλυθα. Ἡμεῖς οἱ τύραννοι τιμᾶσθε διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

85. — Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος παῖδες γίγνονται δύο. Μητρὸς δ'ὁποίας ἐστὶν οὐκ ἔχω φράσαι. 86. — Ὁ μηδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου. Τῶν ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν. Ὁ Ἔρως ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος δὲ πληροῖ. Οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῴων ἁπάντων ἀπεστέρηκε.

Nota I. — Δεῖ μοί τινος. Πολλοῦ δέω ἔχειν. Ὀλίγου δεῖ.

Nota II. — Δέομαί τι. Δέομαι οὐδέν.

Nota III. — Δέομαί σου. Τοῦτό σου δέομαι. Λεήσομαι ἡμῶν μετρίαν δέησιν.

87. — Οὐ γάρ που ἐνδεᾶ γε φήσομεν τὸν θεὸν κάλλους ἢ ἀρετῆς. Φίλων ἀγαθῶν ἔρημοι. Καθαρὸς τὰς χεῖρας φόνου.

88. — **Genetivul de comparaţiune.** Πλουσιωτέρῳ ἢ ἐμοὶ δὸς τοῦτο. Πονηρία θᾶττον θανάτου τρέχει. Πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων (ἢ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον) παρῆσαν. Ταῦτα τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧττον τῶν ναυτῶν παρακελεύομαι.

Nota I. — Ἀσυνετώτερος δοκεῖ εἶναι ἢ ἀδικώτερος. Συντομώτερον ἢ σαφέστερον διαλέγεσθε.

Nota II. — Ἔδοξε ἡ ἀπόκρισις ἐλευθερωτέρα εἶναι.

Nota III. — Φίλιππος Θηβαίους περαιτέρω τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ὑμετέρου συμφέροντος ἰσχυροὺς κατεσκεύασεν. Ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑποψίας παιδευόμεθα[1]) καὶ σωφρονέστερον ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν. Οἱ πρόγονοι κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον.

[1]) In loc de ἀμαθέστερον παιδευόμεθα ἢ ὥστε νόμους ὑπερορᾶν. Lit. am fost educaţi în mod maĭ simplu de cât ca să nesocotim legile, adecă, *prea simplu pentru* a etc. cf. p. 51 anot. 3.

89. — Ἕτερον τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ. Τυραννὶς θεῶν θεῶν δευτέρα νομίζεται. Ἱππόνικος ἦν γένει οὐδενὸς ὕστερος τῶν πολιτῶν.

90. — Τὸ πλεονεκτεῖν τῶν τεθέντων νόμων. Οὐδαμοῦ ἡττηθεὶς ἀπῆλθον τῶν παρὰ Φιλίππου πρέσβεων. Ἀβροκόμας ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέρας μίᾳ. Τάχει περιεγένου αὐτοῦ. Ἐμπειρίᾳ πολὺ προέχει τῶν ἄλλων. Πλήθει ἡμῶν ἐλείφθησαν. Ἀπολείπεσθαι καιροῦ.

SINTAXA VERBULUĬ

LECŢIUNEA XII

INTREBUINŢAREA FORMELOR VERBALE

A. Forma activă

91. — Multe verbe active aŭ alăturĭ de înţelesul lor transitiv, un înţeles netransitiv. Acest înţeles netransitiv se explică de multe orĭ prin elipsa unuĭ compliment.

92. — Se întrebuinţează adese orĭ verbul la activ vorbind de o acţiune pe care subectul n'o execută în realitate el însuşĭ, dar *pune* să o execute.

B. Forma medie

93. — Nu tóte verbele greceştĭ aŭ forma medie. Maĭ mult încă, această formă n'are acelaşĭ înţeles la tóte verbele carĭ o posedă. In general vorbind, ea arată că subectul face acţiunea *relativ la el.* Se distinge forma medie *directă* şi *indirectă.*

94. — **Forma medie directă** indică o acţiune pe care subectul o execută *asupra luĭ însuşĭ.* Ca înţeles, echivalează cu activul însoţit de *acusativul* pronumeluĭ reflexiv.

Notă. — Această întrebuințare a formeĭ medie e fórte restrînsă.

95. — Forma medie indirectă însemnează că subectul face *pentru el însuşĭ, în interesul sĕŭ*, acțiunea arĕtată de verb. Ca înțeles, echivalează în general cu activul însoțit de *dativul* pronumeluĭ reflexiv.

96. — Câte o dată, mediul arată ca şi activul că cine-va *pune* să facă *pentru sine* saŭ prin *raport la sine* cutare saŭ cutare acțiune.

97. — Alte orĭ are acelaşĭ înțeles ca activul.

Notă. — In acest din urmă cas, mediul póte arĕta că subectul întrebuințează pentru îndeplinirea acțiuneĭ *tótă activitatea* şi tóte mijlócele sale.

98. — Unele verbe iaŭ în forma medie un înțeles particular, consacrat prin obiceĭ, saŭ un înțeles figurat.

C. Forma pasivă

99. — In general numaĭ verbele transitive aŭ pasiv. Cu tóte acestea unele verbe intransitive cari se construesc cu dativul şi genetivul, se întrebuințează de asemenea la pasiv.

Notă. — S'a vĕzut (n. 34 nota, n. 35 nota de la a şi *b*, n. 37 nota, p. 53 nota I) ce devin în forma pasivă complimentele din activ. Adăogăm aicĭ:

a) Că verbele cari aŭ la activ un compliment direct arătând *o parte a corpuluĭ* a cutăreĭ saŭ cutăreĭ persóne (cf. n. 38 a) iaŭ de ordinar ca subect la pasiv numele *persóneĭ* însăşĭ, acusativul lucruluĭ fiind conservat ca *acusativ al părțiĭ*[1]).

[1]) Faptul că acusativul se menține une orĭ neschimbat la pasiv, se explică prin însemnarea originală a acestu cas. Cf. n. 39. Μουσικὴν διδαχθεὶς însemnează «care a fost instruit în *direcțiunea* musiceĭ». Ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλὰς «aŭ fost tăiațĭ în *locul* capuluĭ». Cf. Pueri docentur *grammaticam*.

b) Verbele cari însemnează *„a încredința a ordona ceva cui-va“* conservă la pasiv acusativul numeluĭ de lucru şi iaŭ ca subect numele persóneĭ, care era în dativ.

100. Pasivul impersonal, atât de usitat în latinește (*invidetur, curritur*) nu există aşa zicând în grecește; se găsesc totuşĭ întrebuințate ast-fel câte-va *perfecte*.

101. — Unele verbe active, al căror pasiv e puțin usitat saŭ nu e usitat cu acelaşĭ înțeles, înlocuesc acest pasiv cu verbe netransive.

SINTAXA VERBULUĬ

LECȚIUNEA XII

INTREBUINȚAREA FORMELOR VERBALE

A. Forma activă

91. — Αἵρειν, ἀπαίρειν (τὴν ἄγκυραν). Αἵρειν καῖς ναυσί. Αἵρειν τῷ στρατῷ. Ἐλαύνειν (τὸν ἵππον, τὸ ἅρμα, τὴν ναῦν). Προσέχειν (τὸν νοῦν). Τελευτᾶν (τὸν βίον). **92.** — Κῦρος τὰ βασίλεια κατέκαυσεν.

B. Forma medie

94. — Forma medie directă. Λούομαι τὰς χεῖρας. Στεφανοῦσθαι. Γυμνάζεσθαι. Παρασκευάζεσθαι. Ἀποσφάττονται. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Κῦρος ἐπαίσατο τὸν μηρόν. Οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι Ἀρταπάτην, οἱ δὲ αὐτὸν ἐπισφάξασθαι παισάμενον[1]) τὸν ἀκινάκην. Ἀνέχου καὶ ἀπέχου.

95. — Forma medie indirectă. Ἀγαθόν τι παρά τινος εὑρίσκεσθαι. Φίλον τινὰ ποιεῖσθαι. Οἱ παῖδες φέρονται οἴκοθεν ἄρτον. Χιτῶνα ἐποιησάμην·

[1]) Aor. part. med. de la παίω.

96. — Διδάσκεσθαι τοὺς παῖδας. Τὰ ὅπλα μοι ἐμποιήσω. Μισθοῦσθαι. Δανείζεσθαι.

97. — Ἱκανὸν ἐγὼ παρέχομαι τὸν μάρτυρα, ὡς ἀληθῆ λέγω τὴν πενίαν. Ἀποδείκνυσθαι, ἀποφαίνεσθαι τὴν γνώμην. Τὰ σώματα ἐσωσάμεθα καὶ τὰ ὅπλα. Πόλεμον ποιεῖσθαι[1]). Οὐ νόμου πρόνοιαν ἐποιήσω.

98.—Σπένδεσθαι. Γράφεσθαι (γραφήν). Φυλάττεσθαι. Συμβουλεύεσθαι. Ἄρχεσθαι.

C. Forma pasivă

99. — Ἀμελοῦμαι. Καταφρονοῦμαι. Καταγελῶμαι. Δεῖ τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων διαφέρειν. Οὐκέτι ἀπειλοῦμαι, ἀλλ' ἀπειλῶ ἄλλοις. Φθονοῦμαι. Ἐπιβουλεύομαι. Ἀπιστοῦμαι. Πένης λέγων τἀληθὲς οὐ πιστεύεται. Πολλοὶ διὰ τὸν πλοῦτον ἐπιβουλευόμενοι ἀπόλλυνται.

Notă. — *a)* Ἀπέτεμεν αὐτοῖς τὰς κεφαλάς. Ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλάς. Ἐκκόπτειν τὸν ὀφθαλμόν τινος. Τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκέκοπται. *b)* Ἐπιτρέπω σοι τὴν φυλακήν. Ἐπιτέτραμμαι τὴν φυλακήν. Ἐπιτάττειν τινί τι. Ἄλλο τι μεῖζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε.

100. — Παρεσκεύασται. Βεβοήθηται τῷ νόμῳ. Ὅμως δ'οὖν κεκινδυνεύσεται. Πάντα ἐποίησαν τοῖς ἀποθανοῦσιν, ὥσπερ νομίζεται ἀνδράσιν ἀγαθοῖς.

101. — Εὖ (κακῶς) ποιεῖν τινα – Εὖ (κακῶς) πάσχειν ὑπό τινος. Εὖ (κακῶς) λέγειν τινά — Εὖ (κακῶς) ἀκούειν ὑπό τινος. Διώκειν τινά — Φεύγειν ὑπό τινος. Ἐκβάλλειν τινά — Ἐκπίπτειν ὑπό τινος. Ἀποκτείνειν τινά — Ἀποθνήσκειν ὑπό τινος. Ἀπέθανεν ὑπό Νικάνδρου. Πλούσιον ποιεῖν — Προύσιος γίγνεσθαι. Δίκην λαμβάνειν — Δίκην δοῦναι. Δίκην δώσεις, εἰ μὴ ὑπ' ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Στρατηγὸν κατέστησε αὐτόν — Στρατηγὸς κατέστη[1]).

[1]) Ποιεῖσθαι urmat de un acusetiv verbal, póte înlocui diferite verbe. El însemnează atunci „a *îndeplini prin sine însuşĭ* cutare saŭ cutare acţiune“ iar nu a fi numai causa uneĭ acţiunĭ. Ποιεῖσθαι ἀπόκρισιν a da un rĕspuns, — ἐπιμέλειαν a se ocupa de, — λόγους a convorbi cu, — ὀργήν a se irita. — Πόλεμον ποιεῖν însemnează a *provoca*, a *aduce un rĕsboĭ*,

LECŢIUNEA XIII

INSEMNAREA ŞI INTREBUINŢAREA TIMPURILOR

A. Timpurile indicativuluĭ.

102. — Timpurile indicativuluĭ aŭ un îndoit rol: a) Ele exprimă o idee de *timp* propriŭ zisă, adecă, arată că *prin raport la momentul când vorbim*, cutare acţiune e presentă, trecută saŭ viitóre: ποιεῖ şi πεποίηκεν se raportă la presinte, ἐποίει, ἐποίησεν şi ἐπεποιήκει la trecut, ποιήσει la viitor[2])

[1]) Ἵστημι, *pun*, *aşez*, are la aor. 2, perf. şi plus ca perf. înţeles intransitiv: *am fost aşezat* etc.

[2]) Încă din vremea luĭ Aristotel s'a observat că cea ce caracterizează verbul e *ideea de timp*. Germaniĭ, când aŭ voit să dea un nume verbuluĭ, l'aŭ numit *Zeitwort*. Ideea de timp şi-a făcut în adevăr loc în conjugare, dar nu exista în planul eĭ primitiv, ea nu e deci inerentă verbuluĭ.

In limbile semitice ideea de timp nu e exprimată: ea e pusă în trecut. Vom vedea maĭ jos că presintele gramatical putea înlocui la Grecĭ maĭ tóte timpurile. Când zicem „metalele sunt scóse din pămînt“ saŭ „pămîntul se învîrteşte în jurul sórelui“, ideile exprimate în aceste propositiunĭ pot fi înţelese pentru *orĭ ce timp*. Noţiunea de presinte, trecut şi viitor, n'a venit de cât târziŭ să se adauge la noţiunea acţiuneĭ verbale. Ceĭ vechĭ aŭ recunoscut că unul din caracterele verbuluĭ, e de a arăta în acelaşĭ timp cu acţiunea verbală, o dispositiune a sufletuluĭ, διάθεσις ψυχῆς. Când Omer zice: Τεθναίης, ὦ Προῖτ', ἤ κάκτανε Βελλεροφόντην, «*să morĭ... saŭ să omorĭ pe Belerofon*», este evident că întâlnim aci alt-ceva de cât expresiunea ideiĭ

b) In afară de acéstă funcţiune, unele timpurĭ ale indicativuluĭ arată că acţiunea este, a fost, saŭ va fi ajunsă *la cutare saŭ cutare punct al desvoltării ei:* ast-fel în verbul ποιεῖν, *a face*, ποιεῖ şi ἐποίει insemnează: „el este, el era în *curs* de a face, ocupat de a face", πεποίηκεν, ἐπεποιήκει insemnează „el a *terminat*, el *terminase* de a face", pe când ἐποίησεν şi ποιήσει exprimă pur şi simplu idea de a face, fără nicĭ o idee accesorie.

1) *Timpurile acţiunei neîndeplinite încă*

Presintele

103. — Presintele arĕtând o acţiune care durează. Presintele e forma verbuluĭ care se între-

de timp. Formele gramaticale, pe carĭ le numim presinte, trecut şi viitor, 'şi aveaŭ raţiunea lor de a fi în óre carĭ disposiţiunĭ ale sufletuluĭ, impuse de necesităţĭ. Vorbim pentru a anunţa o dorinţă, o voinţă, un comandament. Ceea ce e maĭ vechĭ în verb e imperativul, coprinzênd tóte formele, carĭ exprimă ideile de dorinţă, voinţă saŭ ordin. In afară de aceste forme, trebuia una care să exprime ideea de execuţiune a acţiuniĭ: această formă e indicativul.

Diferitele forme de comandament (imperativ, subjunctiv, optativ) rĕspund varietăţiĭ de intensitate în comandament. Execuţiunea acţiuniĭ se putea afirma de asemenea în mod maĭ mult saŭ maĭ puţin categoric: de aci, varietate de forme de execuţiune (presinte, aorist, perfect, etc.). Aceste forme existând alăturĭ şi-aŭ schimbat încetul cu încetul caracterul lor primordial, şi-aŭ lărgit înţelesul şi aŭ fost întrebuinţate, prin transiţiĭ nesimţitóre, ca să arate ideea de timp. La origină, nu exista între ele altă deosebire de cât aceea că una exprima acţiunea cu maĭ multă *intensitate* de cât alta: augumentul, reduplicarea, eraŭ destinate să *insiste* asupra ideiĭ de afirmare, spre a o face să pătrunză maĭ bine în spirit. Precum se va vedea mai departe aŭ rĕmas urme despre această vechiă stare de lucrurĭ în însemnarea şi întrebuinţarea timpurilor.

buinţează când voim să indicăm că acţiunea *durează* şi *că e în curs de a se face.*

De aci urmează, că indicativul presinte póte fi întrebuinţat:

a) Pentru a arĕta *o încercare, o silinţă* (acţiunea care e în curs de a se face póte nu va isbuti).

b) Pentru a indica o acţiune care se *repetă* fie în present, fie în orĭ ce timp, adecă o deprindere luată, un obiceĭ.

Notă. — Din causa aceasta presintele e întrebuinţat în sentinţe, în maxime generale şi în sfîrşit în expresiunea unuĭ adevĕr, care e tot-d'auna actual.

104. — Presintele în loc de trecut. Limba greacă se foloseşte de presinte pentru a vorbi de un timp care abia s'a scurs.

105. — O acţiune trecută, ale căreĭ efecte subsistă în momentul vorbireĭ, póte fi exprimată prin presinte. In acest cas se adaugă adesea orĭ pe lângă presinte adverbele πάλαι, ποτέ.

106. — Dar limba greacă dă presinteluĭ unor verbe valórea de perfect, fără să fie necesar de a adăoga vre un adverb. Ex. νικῶ şi κρατῶ sunt învingĕtor, ἡττῶμαι sunt învins, ἀδικῶ sunt de vină, προδίδωμι sunt un trădător, διώκω joc rolul de acusator, φεύγω sunt acusat, *saŭ* exilat *saŭ* în fugă.

107. — In tóte limbile se întrebuinţează în na-

Notă. — Ἀκούω, πυνθάνομαι, μανθάνω, αἰσθάνομαι, γιγνώσκω se întrebuinţează adesea orĭ ca trecut (am aflat, etc.). Presintele unora din aceste verbe se póte explica prin el însuşĭ în asemenea casurĭ. Ast-fel de exemplu expresiunea ἐξ ὧν ἀκούω se póte înţelege ast-fel: „după cele ce am auzit în tot-dauna şi după cele ce *aud* în fie care moment".

Presintele ἥκω şi οἴχομαι aŭ tot-d'auna înţelesul de trecut „*am venit, am plecat*".

rațiune presintele în loc de trecut, când voim să punem faptul subt ochiĭ cititoruluĭ saŭ aĭ auditoruluĭ. Presintele acesta e numit *presinte istoric*.

108.—Presintele în loc de viitor. Un fapt viitor póte părea atât de apropiat saŭ atât de sigur în cât póte fi exprimat cu ajutorul presinteluĭ.

Se știe că verbul εἶμι însemnează de ordinar la presinte «*voi merge*».

109. — Presintele exprimând pur și simplu acțiunea verbală. Presintele indicativuluĭ exprimă de asemenea acțiunea verbală, pură și simplă, fără nicĭ o idee de durată.

Imperfectul

110. — Imperfectul arĕtând durata acțiuneĭ în trecut. Imperfectul exprimă aceleașĭ felurĭ de a fi ale acțiuneĭ ca și presintele, numaĭ că le raportă la trecut. Ast-fel imperfectul însemnează de ordinar că acțiunea *dura* saŭ *era în curs de a se face*.

Prin urmare imperfectul póte fi întrebuințat:

a) Pentru a arĕta o *încercare*, o *silință* (acțiunea care era în curs de a se face n'a isbutit saŭ póte nu va isbuti).

b) Pentru a indica o acțiune care se *repeta*, saŭ o deprindere luată, un obiceĭ care exista la o epocă óre care în trecut.

Notă.—Se va vedea n. 145 b. întrebuințarea imperfectuluĭ cu ἄν destinat în special să arate repetarea acțiuneĭ.

c) Pentru a indica în narațiunea istorică desvoltarea acțiuneĭ.

d) Imperfectul fie singur, fie alternativ cu aoristul, se întrebuințează în narațiune, când e vorba de a presenta o *descriere*, un *tabloŭ*. Cf. n. 123 nota I.

111. — Ca în tóte limbile, imperfectul servește

în limba greacă spre a arĕta *simultaneitatea în trecut*, adecă exprimă că acțiunĭ trecute eraŭ în curs de a se îndeplini, saŭ că stărĭ anterióre subsistaŭ, în momentul când avea loc faptul de care se vorbește.

112.— Intrebuințărĭ figurate ale imperfectuluĭ. Presinteluĭ verbelor νικῶ, ἀδικῶ etc. (Cf. n. 106) întrebuințat cu înțelesul de perfect, 'ĭ corespunde un imperfect, care are înțelesul de plus ca perfect.

Notă. — Imperfectul ἧκον și ᾠχόμην aŭ, când înțelesul de plus ca perfect, când acela de aorist: «venisem saŭ am venit», «plecasem saŭ am plecat».

113. — Se găsește une orĭ imperfectul întrebuințat în aparență *în loc de presinte*; aceasta provine din causă că ne ducem cu gândul în momentul când acțiunea a avut lec.

114. — Imperfectul se întrebuințează în loc de presinte maĭ ales când într'o narațiune se determină o posițiune geografică.

Notă. — Printr'o scurtare de expresiune, limba greacă póte exprima cu ajutorul imperfectuluĭ, că într'un moment din trecut *un fapt putea fi prevĕzut ca trebuind să fie consecința cutărui saŭ cutărui act.*

115. — Imperfectul se întrebuințează câte o dată în grecește pentru a arĕta un fapt anterior uneĭ acțiunĭ trecute.

2) *Timpurile acțiunii îndeplinite*

Perfectul

116. — Perfectul și timpurile, carĭ sunt formate din acelașĭ radical, arată deplina săvîrșire a acțiuniĭ.

117. — Perfectul nu arată numaĭ deplina săvîr-

şire a acţiunii; prin extensiune, el exprimă fórte dese orĭ că cutare saŭ cutare resultat e obţinut.

In adevĕr, când zic ἡ πόλις ἔκτισται orașul e *fundat, zidit*, nu exprim numaĭ această idee că s'a terminat cu zidirea orașuluĭ, vreaŭ să spun că el există actualmente în stare de orașĭ. Perfectul arată dar de asemenea o situaţiune presentă, care resultă dintr'o acţiune îndeplinită [1]).

---

[1]) Am spus maĭ sus p. 69 anot. 2, că perfectul ca şi cele lalte timpurĭ nu se deosebiaŭ de presinte la origină, de cât prin modul maĭ energic de a exprima acţiunea verbală. Reduplicarea nu era destinată să arate ideea de trecut. Ca probă, o găsim în forme de presinte ca τίθημι. Reduplicarea avea înţelesul pe care 'l aŭ în românește expresiunile «sunt *perdut, perdut*», «voesc *mult, mult*» şi altele de felul acestora.

Perfectul exprima dar ideea verbală cu maĭ multă putere de cât presintele: el avea înţeles de presinte ca şi cele lalte timpurĭ. Aşa se explică βέβηκα merg, βέβρυχα scot răcnete teribile, κέκληγα fac să se auză ţipete ascuţite şi altele carĭ se găsesc în Omer. Greciĭ aŭ avut conştiinţă de înţelesul primitiv al perfectuluĭ şi aŭ format în tóte epocele perfecte cu însemnare de presinte. Ast-fel întâlnim πέποιθα am deplină încredere, δέδορκα vĕd, τέθνηκα sunt mort, κέκτημαι posed, οἶδα ştiŭ, ἔγνωκα cunosc, μέμνημαι 'mĭ aduc aminte, κέκλημαι sunt numit, ἔρρωμαι sunt întărit, ἐγρήγορα sunt deşteptat, ὄπωπα vĕd, δέδοικα mĕ tem, ἐσπούδακα mĕ silesc, νενόμικα cred, πέφυκα sunt, şi altele. Cf. în limba latină *memini coepi, odi, novi* etc. In limba germană: Ich *kann*, ich *will*, ich *darf*, ich *mag* nu sunt alt ceva de cât perfecte.

Din însemnarea primitivă a perfectuluĭ i-a rĕmas înţelesul de care e vorba în n. 117. El exprimă în adevĕr de multe orĭ resultatul de *faţă* al uneĭ acţiunĭ trecute: Ἕστηκα însemnează «*am isprávit* de a fi aşezat (de a şedea) *sunt în picióre*».

Din causă că Greciĭ atribuiaŭ perfectuluĭ această însemnare, eĭ aŭ înlocuit adese orĭ formele personale printr'o perifrasă compusă din participiŭ trecut unit cu verbul εἰμί.

118. — Intrebuinţărĭ figurate ale perfectuluĭ. De şi prin înţelesul sĕŭ perfectul se deosebeşte de aorist, cu tóte acestea se întîmplă une orĭ să se confunde impreună şi să se ia unul în locul celuĭ lalt. Cf. n. 123 nota II.

119. — Perfectul se întrebuinţează figurat cu înţelesul de viitor, când voim să arătăm că suntem siguri de ceva; acţiunea care trebue să se îndepliniască e considerată ca îndeplinită.

Plus ca perfectul

120. — Plus ca perfectul în înţeles propriŭ. Plus ca perfectul este cu perfectul, în acelaşĭ raport ca imperfectul cu presintele. El exprimă decĭ saŭ deplina săvîrşire a acţiuniĭ în trecut, saŭ resultatele trecute ale uneĭ acţiunĭ îndeplinite.

121. — Plus ca perfectul în înţeles figurat. Plus ca perfectul se întrebuinţează de asemenea une orĭ, aprópe ca în limba română, ca să indice o acţiune anterióră uneĭ acţiunĭ deja trecute.

Viitorul anterior

122. — In limba elenă viitorul anterior exprimă resultatul viitor al uneĭ acţiunĭ îndeplinite.

Nota I. — Verbele al căror perfect are înţelesul de presinte, aŭ la viitorul anterior înţelesul de viitor simplu.

Nota II. — Nicĭ odată viitorul anterior nu se întrebuinţează pentru a arĕta un fapt trecut, prin raport la un fapt care aparţine încă viitoruluĭ. Această relaţiune de timp e exprimată prin subjonctivul aorist cu ἄν.

LECŢIUNEA XIII

ÎNSEMNAREA ŞI ÎNTREBUINŢAREA TIMPURILOR

Presintele Indicativului

103. — Presintele arĕtând o acţiune care durează. Γράφω. Πόλις οἰκοδομεῖται. a) Σοὶ δ'Α-

γαμέμνων ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο. Πείθω τινά. *b*) Πλοῖον ἐς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν. Οὗτος μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐγὼ δ'οἶνον πίνω.

Notă.—Ἀρετὴ δέ, κἂν θάνῃ τις οὐκ ἀπόλλυται. Ὁ ἄνθρωπος θνητός ἐστιν.

104. — Presintele în loc de trecut. Ἄρτι γιγνώσκεις ὡς πᾶς τις αὐτὸν τοῦ πέλας μᾶλλον φιλεῖ. **105.** — Ἀεὶ γὰρ τὸ πάρος γε θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς ἡμῖν. Μεγίστας δίδοτε ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου δωρεὰς τοῖς τοὺς γυμνικοὺς νικῶσιν ἀγῶνας. **106.** — Ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς γε νικῶμεν βασιλέα. Οἱ προδιδόντες.

Notă.—Ἐξ ὧν ἀκούω. Οὐδεὶς ὑμῶν τοῦτον γιγνώσκει. Ἥκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας λιπών.

107. — Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται καὶ καταλαμβάνουσι Ποτιδαίαν.

108. — Presintele în loc de viitor. Οὔτε ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον οὔτε τὸ σῶμα.... κατὰ γὰρ πόλιν ἐρείπει πῦρ. Ἐν μιᾷ μάχῃ τήνδε τὴν χώραν προσκτᾶσθε καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε.

109. — Presintele exprimând pur şi simplu acţiunea verbală. Ἀστράπει. Δίδωμι. Θαυμάζω.

Imperfectul

110. — Imperfectul arătând durata acţiunii în trecut. Ἔγραφον. Ἡ πόλις ᾠκοδομεῖτο. *a*) Ἔπειθον. Οὐκ εἴων. Ἦν ἄξιος ὁ ἀγών, ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον οἱ Συρακούσιοι περιεγίγνοντο ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων. Φίλιππος Ἁλόννησον ἐδίδου, Δημοσθένης δὲ ἀπηγόρευε μὴ λαμβάνειν. *b*) Σωκράτης τοὺς ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα. Κορίνθιοι οὐδὲν τούτον ὑπήκουον. *c*) Τὸ μὲν πρὸς ἑσπέρας τεῖχος ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πάνυ καλὸν ἐξετείχισαν, τὸ δὲ ἑῷον μᾶλλον καθ' ἡσυχίαν ἐτειχίζον. *d*) Δύσετό τ' ἠέλιος, σκιοῶντό τε πᾶσαι ἀγυιαί. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν, ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε.

111. — Ξενίας ὁ Ἀρκὰς τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε τὰ δὲ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος.

112. — Intrebuinţări figurate ale imperfectului. Ἐνίκων. Ἠδίκουν. **113.** — Διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο[1]). Ἰχθύων, οὓς οἱ Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον.

114. — Ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ὃς ὥριζε τήν τε τῶν Μακρόνων χώραν καὶ τὴν τῶν Σκυθινῶν. Ἀφίκοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον τεῖχος· ἀπεῖχε δὲ Βαβυλῶνος οὐ πολύ. **115.** — Ἀριαῖος ἐν τῷ σταθμῷ ἣν ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὡρμῶντο.

Notă. — Οὔτε γὰρ ὅπως ἀποκτείναιεν εἶχον... αἱ τιμαὶ γὰρ αὐτοῖς καὶ ἱερὰ τὰ παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἠφανίζετο[2]) οὔτε ὅπως ἐῷεν[3]) ἀσελγαίνειν.

2) *Timpurile acţiunii îndeplinite*

Perfectul

116 — Ἠὼς δέ μοί ἐστιν ἤδε δυωδεκάτη, ὅτ' ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα. Κῦρος δὲ ἔχων, οὓς εἴρηκα[4]), ὡρμᾶτο ἀπὸ Σαρδέων. **117.** — Νεφέλη δέ μιν ἀμφιβέβηκεν. Ἀπολελοίπασιν[5]) ἡμᾶς Ξενίας καὶ

---

[1]) Ca şi cum ar fi ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον γίγνεσθαι, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπόλλυσθαι ἐλέγετο ἑκάστοτε ὑφ'ἡμῶν περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένων.

[2]) In loc de ἔμελλον ἀφανίζεσθαι.

[3]) Pres. opt. de la ἐάω.

[4]) Pf. ind. de la εἴρω.

[5]) Pf. ind. de la ἀπολείπω.

Πασίων· ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθωσαν[1]), ὅτι οὔτε ἀποδεδράκασιν[2]), οἶδα γὰρ ὅπῃ οἴχονται, οὔτε ἀποπεφεύγασιν, ἔχω γὰρ τριήρεις ὥστε[3]) ἑλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον. — Ἐπαμεινώνδας... ἔγνωκε[4]) στρατεύειν εἶναι ἐπὶ τὴν Ἀχαΐαν.

118. — Intrebuinţărĭ figurate ale perfectuluĭ. Ὧν[5]) ἀπήγγειλεν, ὧν ὑπέσχετο[6]), ὧν πεφενάκικε[7]) τὴν πόλιν. Ἐπέδειξα αὐτὸν οὐδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα[8]), ἀλλὰ φενακίσανθ' ὑμᾶς. **119.** - Μαινόμενε, φρένας ἠλέ, διέφθορας. Κἂν τοῦτο τὸ στράτευμα νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται.

Plus ca perfectul

120. — Plus ca perfect în înţeles propriu. Ἐκεκτήμην. Ἐτεθνήκει. Ἐτέθαπτο.

121. — Plus ca perfect în înţeles figurat. Ἐδήωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο.

Viitorul anterior

122.—Τεθνήξει. Ἑστήξω. Γεγράψεται ἡ ἐπιστολή.

Notă. — Μεμνήσομαι. Κεκτήσομαι. Κεκλήσομαι.

---

[1]) Imperf. pers. 2 dual de la ἐπίσταμαι.
[2]) Pf. ind. de la ἀποδιδράσκω.
[3]) Conjuncţie, se construeşte de cele maĭ multe orĭ cu infinitivul.
[4]) Aicĭ perfectul are înţeles de presinte.
[5]) Prin atracţiune, în loc de ἃ.
[6]) Imperf. ind. de la ὑπισχνέομαι.
[7]) Pf. ind. de la φενακίζω.
[8]) Perf. part. de la ἀπαγγέλλω.

LECŢIUNEA XIV

CONTINUARE ASUPRA INSEMNĂRII ŞI ÎNTREBUINŢARIĬ TIMPURILOR

3) *Timpurile acţiunii pure şi simple*

Aoristul

123. — Inţelesul propriu al aoristuluĭ. Aoristul exprimă pur şi simplu că cutare saŭ cutare fapt aparţine trecutuluĭ; e prin excelenţă, timpul naraţiuniĭ istorice.

Nota I. — In naraţiune Greciĭ întrebuinţează imperfectul alăturĭ de aorist.

Aoristul serveşte numaĭ ca să *constate* că cutare saŭ cutare fapt are loc în trecut, pe când imperfectul transportă pe lector saŭ pe auditor în mijlocul evenimentelor şi-ĭ represintă óre cum acţiunea în momentul când era în curs de a se face. Se póte dar zice că imperfectul substituĕ un *tabloŭ* saŭ o *descriere* naraţiuniĭ unuĭ fapt trecut, exprimat prin mijlocul aoristuluĭ.

Nota II. — Aoristul a finit prin a se confunda cu perfectul în epocele posterióre clasicismuluĭ. Chiar în epoca clasică, sunt casurĭ când se putea întrebuinţa indiferent unul saŭ cel lalt. Este adevĕrat însă că fie care 'şĭ conserva valórea sa proprie. Ast-fel în exemplele nóstre[1]) e vorba de fapte carĭ saŭ petrecut, decĭ se póte întrebuinţa *aoristul*, vorbind de ele; dar, de altă parte, e *actualmente* adevĕrat că Eshine (căcĭ de el e vorba) şi-a bătut joc de Atena; e un adevĕr present; decĭ *perfectul* se înţelege de o potrivă.

Nuanţa care separă pe perfect de aorist, fiind une orĭ aprópe imperceptibilă, se înţelege că limba a finit prin a nu o maĭ nota.

124. — Inţelesurile figurate ale aoristuluĭ. Aoristul se întrebuinţează adese orĭ vorbind de ceea ce s'a petrecut cu puţin maĭ înainte. De or-

---

[1]) Vezĭ textul grec coresp.

dinar aoristul ast-fel întrebuințat e însoțit de un adverb, ca νῦν, care apropie trecutul de present.

Notă. — Trebue să alăturăm de aceste exemple întrebuințarea atât de deasă în dialog a aoristelor ἥσθην, ἐπήνεσα, ἐγέλασα etc. pentru a exprima că bucuria, elogiul, dojana, ar fi putut fi exprimate înainte de momentul când sunt exprimate.

125. — In unele verbe și cu deosebire în acelea al căror radical din presinte exprimă o *stare*, aoristul arată că la un moment óre care din trecut, cutare saŭ cutare stare de lucruri a *început*, că subectul a intrat în cutare saŭ cutare situațiune.

Notă. — Trebue să spunem însă că aceste aoriste nu exprimă numaĭ intrarea acțiuniĭ în realitate. Sunt casurĭ când ele exprimă pur și simplu că acțiunea arĕtată de verb aparține trecutuluĭ. Ast-fel ἐπολέμησεν póte însemna dupĕ împrejurărĭ „făcù rĕsboiul" saŭ „începu rĕsboiul".

126. — Aoristul se întrebuințează de asemenea pentru a arĕta o acțiune anterióră uneĭ acțiunĭ deja trecute.

127. — Se găsește fórte adese orĭ în maxime și în cugetărĭ generale aoristul, întrebuințat pentru a însemna *un fapt de experiență*[1]). In limba română se traduce cu presintele.

[1]) Aoristul acesta e cunoscut în unele gramaticĭ sub numele de aorist *gnomic*. Intrebuințat cu înțeles de presinte, el se găsește câte o dată chiar reunit cu presintele în aceeași frasă. Am vĕzut maĭ sus că el póte fi întrebuințat alăturĭ de imperfect și perfect. Tóte aceste întrebuințărĭ ale aoristuluĭ se explică dacă ne gândim la înțelesul sĕŭ original, când nu se deosebia de presinte de cât prin *modul* de a exprima acțiunea verbuluĭ, fără nicĭ o idee de timp. Augumentul, fórte probabil, nu e de cât o particulă afirmativă, care servia să insiste asupra ideiĭ

Viitorul

128. — Viitorul indicativuluĭ exprimă, raportându-le la viitor, saŭ idea verbală *pură* și *simplă*, saŭ faptul de a *intra* într-o stare óre care. El va însemna dar:

a) Că ceva *se va întîmpla* saŭ va *exista* pe viitor.

b) Că cutare saŭ cutare stare de lucrurĭ va *începe* la un moment dat din viitor.

Notă. — Putem vorbi aicĭ de întrebuințările verbuluĭ μέλλω cu infinitivul *viitor* saŭ *presinte*. Ast-fel construit, verbul μέλλω corespunde adectivuluĭ verbal în — *urus* din latinește, însoțit de verbul *sum* și însemnează:

a) Saŭ că cineva e *pe punctul* de a face acțiunea.

b) Saŭ că are *intențiunea* de a o face.

c) Saŭ că e *destinat* a o face.

d) Saŭ că trebue să ne așteptăm ca cutare saŭ cutare lucru să se-întîmple.

Precedat de εἰ, μέλλω servește de asemenea să traducă ideea verbuluĭ a *voi* în propositiunĭ ca acestea: dacă voeștĭ ca Statul să fie scăpat etc.

B. Insemnarea timpurilor în cele-l'alte moduri

129. — In afară de unele casurĭ particulare, diferitele forme ale celor-l'alte moduri nu exprimă

conținute în verb Alăturĭ de ἔθελον întâlnim și ἤθελον, ἐβουλόμην alăturĭ de ἠβουλόμην etc. ceea ce face să se presupună că forma primitivă a augumentuluĭ era η. Orĭ, acest ἤ s'a păstrat ca particulă afirmativă în limba elenă. S'a petrecut în această limbă un fenomen aprópe analog cu acela ce observăm în limba germană, unde o simplă silabă afirmativă *ge* servește la exprimarea trecutuluĭ.

Aoristul n'are înțeles de presinte numaĭ în maxime și cugetărĭ generale. El se întâlnește cu acest înțeles în comparațiunile omerice. (Cf. Iliada III, 23 și urm.); ce e maĭ mult, sunt aoriste carĭ n'aŭ de cât însemnarea de presinte ca συνῆκα, înțeleg.

o idee de timp: ele nu arată că prin raport la momentul când vorbim, o acţiune e trecută, presentă saŭ viitóre.

Numaĭ prin abuz s'a zis: *timpurile* imperativuluĭ, ale subjonctivuluĭ, ale optativuluĭ. In realitate, acestea sunt *forme* pe cari etimologia le leagă fie de radicalul presinteluĭ, fie de al aoristuluĭ saŭ de al perfectuluĭ, dar carĭ prin ele însăşĭ nu exprimă de cât o idee streină noţiuniĭ de timp: maĭ în tot-d'auna ele nu arată de cât că acţiunea a ajuns *la cutare saŭ cutare punct al desvoltării ei*[1]).

IMPERATIVUL

130. — Imperativul, în virtutea funcţiuniĭ sale, nu se póte raporta de cât *la viitor*, însă prin el însuşĭ el nu exprimă nicĭ o idee de timp:

a) Imperativul *presinte* arată acţiunea pe cale de îndeplinire; el atrage atenţiunea asupra durateĭ acesteĭ acţiunĭ. *b*) Imperativul *aorist* exprimă ideea verbală pură şi simplă, independent de durată.

Notă. — In practică deosebirea de sens între presinte şi aorist nu e tot-d'auna uşor de stabilit. De multe orĭ între

[1]) E dar o deosebire între indicativ şi cele-l'alte moduri: singur indicativul exprimă de o dată timpul acţiuniĭ şi gradul desvoltăriĭ eĭ: cele-l'alte moduri n'aŭ prin ele însăşĭ de cât a doua funcţiune. Ἀποθανεῖν însemnează „a muri" (idee verbală pură şi simplă), γράφαι „a scrie"; ἀποθνήσκειν „a fi *pe drum* de a muri", γράφειν „a fi *ocupat* de a scrie", τεθνηκέναι „a fi mort", γεγραφέναι, „a fi terminat de a scrie"; dar nicĭ una din aceste forme nu exprimă prin ea însăşĭ ce relaţiune de timp e între acţiunea arĕtată de infinitiv şi timpul din propositiunea principală, nicĭ una nu indică dacă e vorba de o acţiune trecută, presentă saŭ viitóre. *Fie care* din cele treĭ forme γράφειν, γράφαι, γεγραφέναι va putea, după casul care se presintă, să arate o acţiune *trecută*, *presentă* saŭ *viitóre*, prin raport la timpul arĕtat de verbul principal.

ele nu e de cât o nuanţă care nu se póte traduce in româneşte. Intrebuinţarea unuia saŭ a celuĭ l'alt, în multe casurĭ pare arbitrară.

Cu verbele carĭ arată *o stare*, aoristul exprimă adesea orĭ intrarea subectuluĭ în această stare.

c) *Perfectul* 'şĭ conservă înţelesul sĕŭ propriŭ şi însemnează:

1) Deplina săvîrşire a acţiuniĭ.

2) Un lucru care trebue făcut imediat.

SUBJONCTIVUL

131. — Subjonctivul nu exprimă propriŭ zis nicĭ o idee de timp:

a) *Presintele* arată acţiunea pe cale de îndeplinire; el atrage atenţiunea asupra durateĭ acesteĭ acţiunĭ.

b) *Aoristul* exprimă ideea verbală pură şi simplă, independent de durată.

Când verbul exprimă *o stare*, aoristul subjonctivuluĭ arată adesea orĭ că subectul intră în această stare.

Notă. — Cu tóte acestea, deosebirea dintre cele douĕ forme (subj. presinte şi subj. aorist) e adesea orĭ imperceptibilă.

c) *Perfectul* conservă în subjonctiv însemnarea pe care o are la indicativ: el exprimă că acţiunea e terminată saŭ că cutare resultat e dobândit.

OPTATIVUL

132. — Optativul grec nu exprimă timpul de cât în *stilul indirect*, adică: în stilul indirect formele optativuluĭ servesc ca să indice presintele, trecutul saŭ viitorul, prin raport la momentul în care se află subectul, ale căruĭ gândirĭ saŭ cuvinte sunt date. In acest cas:

a) Optativul *presinte* exprimă presintele — *b*) Optativul *aorist* exprimă trecutul — *c*) Optativul *viitor* exprimă viitorul[1]).

133. In afară de acest cas, optativul nu arată prin el insuşi timpul, ci

a) *Presintele* exprimă acţiunea pe cale de îndeplinire; el póte atrage atenţiunea asupra durateĭ acesteĭ acţiunĭ. – *b*) *Aoristul* arată de ordinar ideea verbală, independent de durată.

Când verbul insemnează o stare, aoristul optativuluĭ arată adesea orĭ că subectul intră în această stare.

Notă. – Fórte adesea orĭ insă presintele şi aoristul optativuluĭ sunt întrebuinţate fără deosebire de înţeles între ele.

c) *Perfectul* arată acţiunea îndeplinită.

INFINITIVUL

134. — Infinitivul nu exprimă timpul de cât în douĕ casurĭ:

1) *In stilul indirect*, formele infinitivuluĭ servesc ca să indice presintele, trecutul saŭ viitorul, prin raport la momentul în care se găseşte subectul, ale căruĭ gândirĭ saŭ cuvinte sunt date. In acest cas:

a) Infinitivul *presinte* exprimă presintele.— *b*) Infinitivul *aorist* exprimă trecutul.—*c*) Infinitivul *viitor* exprimă viitorul.

Notă. — Infinitivul presinte se întrebuinţează de multe orĭ cu sens de imperfect.

2) *Aoristul* infinitivuluĭ, insoţit de acusativul

[1]) Optativul viitor nu se întrebuinţează de cât în stilul indirect.

subect şi precedat de articolul neutru, are sensul de trecut, când e vorba de exprimarea unuĭ fapt.

135. — In afară de aceste douĕ particularităţĭ, se póte zice în *mod general* că infinitivul nu arată prin el insuşi timpul, ci:

a) *Presintele* exprimă acţiunea pe cale de îndeplinire; el póte atrage atenţiunea asupra durateĭ acesteĭ acţiunĭ. — *b*) *Aoristul* insemnează ideea verbală pură şi simplă, independent de durată.

Când verbul arată o stare, aoristul infinitivuluĭ indică adesea orĭ că subectul intră în această stare.

c) *Perfectul* exprimă ca la indicativ, deplina săvîrşire a acţiuniĭ, care resultă dintr'un act, anterior îndeplinit.

Notă. — Unele perfecte păstrează natural la infinitiv valórea de presinte pe care o aŭ la indicativ.

PARTICIPIUL

136. — Deosebitele forme ale participiuluĭ pot arĕta într'adevĕr o idee de timp, adecă pot indica raportul de timp, care există între propositiunea participială şi propositiunea principală: λέξας va putea să insemneze *după ce a vorbit*, λέγων *vorbind*, λέξων *trebuind să vorbiască*. Cu alte cuvinte, forma participială întrebuinţată va putea să arate un raport de *anterioritate*, de *simultaneitate* saŭ de *posterioritate*.

Notă. — Participiul presinte ca şi infinitivul presinte, exprimă simultaneitatea relativă la acţiunea principală, fie în presinte, fie în trecut: în acest din urmă cas are valoarea unuĭ *imperfect*.

137. — Dar ca şi cele l'alte forme verbale, participiul póte indica de asemenea că acţiunea a ajuns la cutare saŭ cutare grad al desvoltăriĭ

eĭ, saŭ póte însemna acţiunea verbală pură şi simplă.

1) Participiul *presinte* exprimă adesea orĭ: *a)* Că acţiunea e în curs de a se face; *b)* Că încercăm să o facem; *c)* Că se repetă.

2) Participiul *aorist* exprimă câte o dată ideea verbală pură şi simplă, adecă, exprimă o circumstanţă care *însoţeşte* faptul principal, când se leagă cu un verb întrebuinţat la aorist saŭ la viitor.

Cu un verb arătând o stare, participiul aorist *póte* însemna faptul de a *intra* în această stare.

138. – Resumat. In resumat dar, numai timpurile indicativuluĭ şi ale participiulnĭ exprimă propriŭ zis ideea de timp. Infinitivul şi optativul nu exprimă această idee de cât în stilul indirect, iar cele lalte moduri n'o exprimă de loc [1]).

LECŢIUNEA XIV

CONTINUARE ASUPRA ÎNSEMNĂRII ŞI ÎNTREBUINŢĂRIĬ TIMPURILOR

3) *Timpurile acţiuniĭ pure şi simple*

Aoristul

123. – Inţelesul propriu al aoristuluĭ. Ἀπέθανεν[2]). Ἐπολέμησαν οἱ Ἀθηναῖοι.

[1]) Faptul se explică dacă ne gândim că augumentul, care, în cele din urmă, a devenit semnul trecutuluĭ, nu iasă din indicativ, că viitorul, care singur póte să arate ideea de viitor, nu se întrebuinţează de cât fórte rar în afară de indicativ şi anume în casul stiluluĭ indirect.

Vom vedea cu tóte acestea că în propositiunile secundare unele moduri, carĭ nu exprimă prin ele însăşĭ ideea de timp, pot, graţie întrebuinţăriĭ lor cu particula ἄν, să arate raporturĭ de timp. Ast-fel e subjonctivul.

[2]) Spre a traduce această idee „*acum* e mort“ saŭ „a murit *de doĭ anĭ*“, limba greacă întrebuinţează perfectul.

Nota I. — Ἐκ δὲ τούτου ἐπολέμουν Ἀθηναῖοι μὲν καὶ Βοιωτοί... Ὁρῶντες δὲ οἱ Κορίνθιοι ἑαυτῶν μὲν τὴν χώραν δηουμένην... οἱ πλεῖστοι καὶ βέλτιστοι αὐτῶν εἰρήνης ἐπεθύμησαν καὶ συνιστάμενοι ἐδίδασκον ταῦτα ἀλλήλους.

Nota II. — Ὧν ἀπήγγειλεν, ὧν ὑπέσχετο, ὧν πεφενάκικε τὴν πόλιν. Ἐπέδειξα οὐδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα ἀλλὰ φενακίσαν θ' ὑμᾶς.

124. — Inţelesurile figurate ale aoristuluĭ. Νῦν μὲν γὰρ Μενέλαος ἐνίκησεν σὺν Ἀθήνῃ, κεῖνον δ'αὖτις ἐγώ... Πῶς τοῦτ' ἔλεξας, οὐ κάτοιδ' ὅπως λέγεις.—Ἐπήνεσ' ἔργον καὶ πρόνοιαν ἣν ἔθου.

125.—Ἄρχω—ἦρξα. Βασιλεύει—ἐβασίλευσεν. Δουλεύει—ἐδούλευσεν. Ἔχω—ἔσχον. Πλουτῶ—ἐπλούτησα. Πολεμεῖ--ἐπολέμησεν. Βλέπω--ἔβλεψα. Νοσῶ—ἐνόσησα.

126. — Κῦρον μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἧς αὐτὸν στρατηγὸν ἐποίησεν. Ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι... ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. **127.** — Οὐδεὶς ἐπλούτησεν ταχέως δίκαιος ὤν. Πολλὰ ὁ χρόνος διέλυσε.

Viitorul

128. — a) Ἀποθανεῖται. Βασιλεύσει. *b)* Βασιλεύσει. Ἄρξει. Ἕξω.

Notă. — *a)* Μέλλουσι μάχεσθαι. *b)* Ὅτι μέλλετε πράττειν, εὐθὺς πράττετε. *c)* Καὶ γὰρ ἐγώ ποτ' ἔμελλον ἐν ἀνδράσιν ὄλβιος εἶναι. *d)* Εἴ ποτε Κῦρος πορεύοιτο καὶ πλεῖστοι μέλλοιεν ὄψεσθαι, προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπουδαιολογεῖτο. — Σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις καὶ βραχυτέρας ποίει, εἰ μέλλω σοι ἕπεσθαι. Ἀγαθοῦ δεῖ ἐπιστάτου εἰ μέλλει ἡ πολιτεία σῴζεσθαι.

B. Însemnarea timpurilor în cele-lalte moduri

IMPERATIVUL

130.—a) Λῦε. Εὔθυνε τὸ πηδάλιον. *b)* Λῦσον. Πέτασον τὸ ἱστίον.

Notă. — Ἀλλ' ὑμεῖς βοηθήσαιτέ μοι... ὑμεῖς οὖν ἐμοί τε βοηθεῖτε καὶ τῷ νόμῳ. Λέγε. Ἀναγνῶθι.

Μισήσατε τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας. — *1)* Κέκτησο. *2)* Πέπαυσο.

SUBJONCTIVUL

131. — a) Μὴ μέλλωμεν. Τοὺς φίλους εὖ ποιεῖ, ἵνα αὐτὸς εὖ πράττῃς. Εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν. Οἱ ἰατροί, ὅταν τινὲς νοσήσωσι, τότε ἰῶνται τούτους.

Notă. — Ἤν τι ἐγὼ φανῶ κακὸν πεποιηκώς, ὁμολογῶ ἀδικεῖν· ἂν μέντοι μηδὲν φαίνωμαι κακὸν πεποιηκώς...

c) Ἵνα, ἤν μὴ ὑπακούωσι, τεθνήκωσι[1]. Ὃν ἂν γνώριμον (κύων ἴδῃ), ἀσπάζεται, κἂν μηδὲν πώποτε ὑπ' αὐτοῦ ἀγαθὸν πεπόνθῃ[2]).

OPTATIVUL

132. — *a)* Εἶπεν ὅτι ἀποθνήσκοι. *b)* Εἶπεν ὅτι ἀποθάνοι. c) Εἶπεν ὅτι ἀποθανοῖτο. **133.** — a) Λύοιμι. — *b)* Λύσαιμι. — c) Λελυκὼς εἴην (Λελύκοιμι).

Notă. — Πολλὰ κατηγορεῖν ἔχω ἐξ ὧν οὐκ ἔσθ' ὅστις ἂν οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτόν. Εἰ πολεμήσαιμεν δι' Ὠρωπόν, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι.

INFINITIVUL

134. — a) Εἶπεν αὐτὸν ἀποθνήσκειν. *b)* Εἶπεν αὐτὸν ἀποθανεῖν. c) Εἶπεν αὐτὸν ἀποθανεῖσθαι.

Notă. — Ξενοφῶντος κατηγόρησάν τινες φάσκοντες παίεσθαι ὑπ' αὐτοῦ.

2) Θαυμασθὸν φαίνεταί μοι τὸ πεισθῆναί τινας, ὡς Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν. Τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων ἁλῶναι πολιορκίᾳ μέγιστόν

[1]) Ἀποθάνωσι ar însemna *să fie dat morții.*
[2]) Perf. subj. de la πάσχω.

ἐστι σημεῖον τοῦ διὰ τούτους πεισθέντας τοὺς Φωκέας ταῦτα παθεῖν.

135. — a) şi *b)* Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν, τὸ δὲ κελεῦσαι ῥᾴδιον. Πολὺ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν.

βασιλεῦσαι. Νοσῆσαι. Δεῖ τοὺς ὑπὲρ Φίλιππον λέγοντας μισῆσαι.

c) Οὐ βουλεύεσθαι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλεῦσθαι.

Notă. — Ὃς τὸ ὑμᾶς δεδιέναι δοκεῖν αἰσχρὸν ἡγεῖτε, αὐτὸν οὐκ ἀπολωλέναι δεκάκις προσήκει;

PARTICIPIUL

136. — Λέγων. Λέξων. Λέξας.

Notă — Ἐπίστασθε Κόνωνα μὲν ἄρχοντα, Νικόφημον δὲ ποιοῦντα ὅτι ἐκεῖνος προστάττει. Ἀθηναῖοι οἱ πρότερον πορθοῦντες τὴν Βοιωτίαν φοβοῦνται μὴ οἱ Βοιωτοὶ δῃώσωσι τὴν Ἀττικήν.

137. — *a)* Ἐκεῖνος μὲν τοίνυν καὶ ὑπὸ σοῦ ἀπολλύμενος τοιουτοσὶ ἐγένετο. *b)* Ἀποδιδράσκοντα μὴ δύνασθαι ἀποδρᾶναι. Αἰσχρόν ἐστι διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. c) Ἐθέλησον κατὰ βραχὺ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι.

2) Εὖ ἐποίησας ἀναμνήσας με. Τόδε μοι χάρισαι ἀποκρινάμενος. Ἀπαλλαχθήσομαι βίου θανοῦσα.

Νοσήσας. Ἀπιστήσας. Δείσας.

LECȚIUNEA XV

ÎNTREBUINȚAREA MODURILOR ÎN PROPOSIȚIUNILE PRINCIPALE

A. Indicativul

139. — Intrebuințarea indicativului grecesc e în general conformă cu aceea a indicativului din limba română. Insă:

140 — Cu verbele şi expresiunile carĭ insemnează *posibilitate* saŭ *obligaţiune*, limba greacă întrebuinţează adesea orĭ indicativul, acolo unde limba românească se serveşte de *optativ presinte* saŭ *trecut*. Casul se presintă când voim să arĕtăm că posibilitatea saŭ obligaţiunea de a face cutare saŭ cutare lucru *există* saŭ *a existat în realitate*. Se găsesc ast-fel întrebuinţate:

a) Ἐξῆν, παρῆν, ἦν, οἷόν τ'ἦν, ὑπῆρχε *ar fi* saŭ *ar fi fost posibil, s'ar putea* saŭ *s'ar fi putut*.

b) Ἔδει, χρῆν (ἐχρῆν) *ar trebui* saŭ *ar fi trebuit*.

c) Προσῆκε *s'ar cuveni* saŭ *s'ar fi cuvenit*.

Expresiunĭ ca: Ἀνάγκη (saŭ ἀναγκαῖον) ἦν *ar fi* saŭ *ar fi fost necesar*; καιρός, εἰκός, καλόν, (καλλιον), ἄμεινον, κρεῖττον, δίκαιον, ἄξιον, αἰσχρόν ἦ, *ar fi* saŭ *ar fi fost* momentul, natural, frumos (maĭ frumos), maĭ bine, preferabil, drept, demn, ruşinos. In sfirşit adectivele verbale în — τέος la neutru însoţite de ἦν.

Notă. — Aceste verbe şi aceste locuţiunĭ sunt însoţite de particula ἄν, când voim să arĕtăm că posibilitatea saŭ obligaţiunea *nu există* saŭ *n'a existat*.

141. — Indicativul însoţit de ὀλίγου saŭ de ὀλίγου δεῖν, orĭ ὀλίγου ἐδέησα (ἐδέησας, ἐδέησε) urmat de infinitiv, se întrebuinţează spre a arĕta că ceva era *cât pe aci* să se întîmple, *maĭ că* s'ar fi întîmplat. Tot ast-fel şi locuţiunea τὸ ἐπ' ἐμοί (σοί etc.) *în cât depinde de mine*.

Notă. — In întrebările viĭ şi familiare întâlnim adese orĭ indicativul, acolo unde în româneşte am avea optativul verbuluĭ *a putea*, urmat de un infinitiv.

142. — Indicativul exprimând un ordin saŭ o oprire. Indicativul viitor (de obiceĭ pers. 2 sg.) sub forma interogativă şi însoţit de o negaţiune, poate să exprime un ordin. El se traduce prin „*aĭ de gând să*. . . .“

Precedat de douĕ negaţiunĭ (οὐ μή), viitorul indicativuluĭ însemnează „*te vei feri tu de a, vrei să nu*. . . .“.

143. — Indicativul în propositiunile deliberative. Câte o dată viitorul indicativuluĭ se întrebuinţează în locul subjonctivuluĭ în propositiunile interogative, carĭ exprimă nesiguranţa asupra ceea ce trebue să facem (propositiunĭ deliberative).

144. — Indicativul exprimând o dorinţă. Pentru a exprima o dorinţă *irealisabilă* saŭ regretul că un lucru óre care n'are loc saŭ n'a avut loc, limba greacă se foloseşte de un timp trecut din indicativ, precedat de εἴθε (Poet. αἴθε) saŭ de εἰ γὰρ *numaĭ dacă*. . . ». Negaţiunea întrebuinţată în ast-fel de construcţiunĭ e μή.

Notă. — Aceeaşĭ idee se póte exprima în greceşte prin aor. 2 ὤφελον, ὤφελες, ὤφελεν etc. cu infinitivul presinte dacă e vorba de presinte, cu infinitivul aorist dacă e vorba de trecut. Se zice de asemenea εἴθε ὤφελον etc. εἰ γὰρ ὤφελον etc. şi ὡς ὤφελον.

145. — Indicativul cu ἄν. Valórea indicativuluĭ se găseşte însă cu totul modificată de particula ἄν.

a) Indicativul imperfect saŭ aorist însoţit de ἄν (la Omer κε saŭ κεν), serveşte ca să exprime că *la ocasie* cutare saŭ cutare lucru putea saŭ a putut să se producă în trecut.

Notă. — Avem o simplă extensiune a acesteĭ întrebuinţărĭ particulare a indicativuluĭ, în locuţiunile ᾤμην ἄν puteam crede, ᾤετό τις ἄν, ἔγνω τις ἄν, ᾤοθετό τις ἄν, εἶδες ἄν, ἤγήσω ἄν etc. *se putea* crede, gândi, spune, afla etc. (de unde: *s'ar fi putut* crede etc.). Aceste locuţiunĭ exprimă tot-dauna că la cutare saŭ cutare moment din trecut, cutare saŭ cutare opiniune (idee, concepţie etc.) era posibilă.

b) Indicativul imperfect saŭ aorist cu ἄν, serveşte ca să arate că acţiunea verbuluĭ avea loc saŭ a avut loc *de câte orĭ condiţiunea necesară îndeplinirii eĭ* era saŭ a fost îndeplinită. Acest indicativ indică prin urmare o idee de repetiţiune.

c) Nu trebue să confundăm această întrebuinţare a particuleĭ ἄν, cu aceea care serveşte ca să arătăm că acţiunea *ar avea loc* saŭ *ar fi avut loc*, dacă condiţiunea de care depinde *s'ar găsi* saŭ *s'ar fi găsit* îndeplinită.

Indicativul imperfect cu ἄν corespunde atunci optativuluĭ presinte întrebuinţat ca presinte[1]) şi indicativul aorist cu ἄν corespunde optativuluĭ trecut.

Nota I. — Se dă une orĭ indicativuluĭ modificat în felul acesta numele de *mod al nerealităţii* saŭ de *mod ireal*. In adevĕr forma de frasă întrebuinţată ast-fel serveşte maĭ ales să exprime această idee că acţiunea arĕtată de verb *n'are loc* saŭ *n'a avut loc*, fiind că depindea de o condiţiune care nu s'a găsit împlinită. Dacă aşĭ avea un amic, *aşĭ fi fericit* în momentul de faţă: dar *n'am* amic şi nu sunt fericit; Dacă aşĭ fi avut un amic, aşĭ fi fost fericit: dar *n'am avut* amic şi n'am fost fericit.

Nota II. — De această întrebuinţare particulară a indicativuluĭ cu ἄν se leagă locuţiunea ἐβουλόμην ἄν, *aşĭ voi (vellem)*. Ea exprimă maĭ mult un *regret* de cât o dorinţă propriŭ zisă.

Nota III. — In loc de imperfect şi aorist se găseşte une orĭ şi plus ca perfectul cu ἄν. Dar în acest cas, plus ca perfectul saŭ e echivalentul unuĭ imperfect, saŭ serveşte ca să exprime întreaga săvîrşire a acţiuniĭ.

---

[1]) Optativul presinte din l. română póte avea saŭ înţeles de *presinte* (dacă aşĭ avea un amic în momentul de faţă aşĭ fi fericit) saŭ înţeles de *viitor* (dacă aşĭ avea un amic de acum înainte etc.).

LECŢIUNEA XV

ÎNTREBUINŢAREA MODURILOR ÎN PROPOSIŢIUNILE PRINCIPALE

A. Indicativul

139. — Ἔστιν θεός. Οὐκ ἔστιν θεός. **140.** — Ἐξῆν ταῦτα ποιεῖν. Ἔδει σε τοὺς ἐχθρούς, εἰ δύνασαι, κτεῖσαι. Καὶ μήν, ἔφη, ἄξιόν γ' ἦν ἀκοῦσαι. Εἷλός γε ἦν... νῦν δέ... Οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν.

Notă. — Εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν... τῷ Μήδῳ... οὐδὲν ἄν ἔτι δεῖ ὑμᾶς ναυμαχεῖν. Εἰ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ νῦν θ' οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἄν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

141. — Ὀλίγου (ὀλίγου δεῖν) ἀπέθανον. Ὀλίγου ἐδέησαν ἀποθανεῖν. Ὀλίγου εἷλον τὴν πόλιν. Τοῦτο δὲ τὸ πῦρ μέγα τε ἦν καὶ κατὰ τοὺς Πλαταιᾶς... ἐλάχιστον ἐδέησε διαφθεῖραι. Αὐτοί τε τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολώλαμεν.

Notă. — Πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί; Πῶς γὰρ ὀπίσω πορευόμενοι διέβησαν αὐτόν? Πιστεύων δὲ θεοὺς πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ἐνόμιζεν.

142. — Indicativul exprimând un ordin saŭ o oprire. Οὐ παύσῃ λέγων; Οὐκ ἀφήσεις αὐτόν; Οὐχὶ συγκλήσεις[1]) στόμα καὶ μὴ μεθήσεις[2]) κἀθὶς αἰσχίστους λόγους[3]); Οὐ μὴ λαλήσεις;

143. — Indicativul în propositiunile deliberative. — Πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ; Εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; ἢ τί δράσομεν; Τί δῆτα δρῶμεν; μητέρ' ἢ φονεύσομεν.

---

[1]) Viit. ind. de la συγκλήω. Att. în loc de συγκλείω.

[2]) Viit. ind. de la μεθίημι.

[3]) Prima negaţiune se întinde şi asupra celuĭ de al doilea membru al fraseĭ. E ca şi cum am avea οὐχὶ συγκλήσεις, apoĭ οὐ μὴ μεθήσεις.

144. — Indicativul exprimând o dorință. Εἴθ' ἤσθα δυνατὸς δρᾶν ὅσον πρόθυμος εἶ. Εἴθε σ τότε συνεγενόμην. Εἴθε ἔζης[1]). Εἴθε ἀπ θανες. Εἴθε μὴ ἀπέθανες[2]).

Notă. — (Εἴθ') ὤφελες[3]) ζῆν. (Εἴθ') ὤφελες ἀπο θανεῖν. (Εἴθ') ὤφελες μὴ ἀποθανεῖν[4]). Ὡς μήποτ' ὤφελε...

145. — Indicativul cu ἄν. a) Ἦ γὰρ μιν ζῶόν κιχήσεαι[5]) ἤ κεν Ὀρέστης κτεῖνεν[6]) ὑποφθάμενος[7] Τοὺς ἕπτ' ἐπὶ Θήβας· ὃ[8]) θεασάμενος πᾶς ἄν τις ἀνὴ ἠράσθη[9]) δάϊος εἶναι. Σικελοὶ δὲ ἐξ Ἰταλίας διέβησα ἐς Σικελίαν... ἐπὶ σχεδιῶν, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλω πῶς ἐσπλεύσαντες (διέβησαν). Ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ... ἐν ᾗ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε. Ἐπερρώσθη[10] δ' ἄν τις κακεῖνο ἰδών. Οἶεσθ' αὐτόν, οἳ ἐποίησα οὐδὲν ἂν κακόν...

Notă — Οὐδ' ἂν ἔτι φράδμων περ ἀνὴρ Σαρπηδόνα δῖο ἔγνω. Θαῦμα δ'ἦν αἴφνης ὁρᾶν· πληγῆς κτύπον γὰρ πᾶς τ ᾔσθετ' ἂν σαφῶς. Θᾶττον ἢ ὡς τις ἂν ᾤετο μετεώρου ἐξεκόμισαν τὰς ἁμάξας. Ἃ μήτε προῄδει μηδεὶς μήτ' ἂν ᾠήθη τήμερον ῥηθῆναι[11]).

b) Ἡ γυνὴ τοῦ ' νταφέρνεος φοιτέουσα ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ βασιλέος κλαίεσκε[12]) ἂν καὶ ὀδυρέσκετο. Εἰ μέν τινες ἴδοιέν πῃ τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας ἀνεθάρσησάν τε ἂν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν

[1]) Impf. de la ζάω.
[2]) *Utinam viveres! Utinam obisses! Utinam ne obisses!*
[3]) Aor. 2 ind. de la ὀφείλω.
[4]) Saŭ μὴ ὤφελες ἀποθανεῖν.
[5]) Viit. de la κιχάνω. Formă poetică.
[6]) Impf. de la κτείνω. Lipsește augumentul: formă poetică.
[7]) Aor 2 mediŭ part. de la ὑποφθάνω.
[8]) Sub-înț. δρᾶμα.
[9]) Aor. de la ἐράω
[10]) Aor. pas. de la ἐπιρρώνυμι.
[11]) Aor. I. inf. pas. de la εἴρω.
[12]) Formă poet. în loc de ἔκλαιον impf. de la κλαίω.

ἐτρέποντο. Εἴ τις αὐτῷ δοκοίη βλακεύειν, ἔπαισεν ἄν.

c) Εἰ φίλον εἶχον, εὐδαίμων ἂν ἦν. Οὐχ οὕτως ἂν προθύμως ἐπὶ τὸν πόλεμον ὑμᾶς παρεκάλουν εἰ μὴ τὴν εἰρήνην ἑώρων ἐκ τοῦ πολέμου καλὴν καὶ βεβαίαν γενησομένην.—Εἴ τι εἶχον, ἔδοκα ἄν. Ἴσως ἂν ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ τῶν τριάκοντα ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. Εἰ ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν Ἀθηναίοις οὐδὲν ἄν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν. Εἰ ἐγὼ ἐτόλμων τοῦτο ποιεῖν, ἐπέτρεψας ἄν, ὦ Δημόσθενες, καὶ οὐκ ἐνέπλησας βοῆς καὶ κραυγῆς τὴν ἀγοράν.

Nota I. — Ἐβουλόμην δ'ἄν οὕτως ἔχειν. Ἐβουλόμην ἄν ὑμᾶς ὁμοίως ἐμοὶ γιγνώσκειν αὐτόν.

Nota II. — Εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ πράγματα πάλαι ἂν ἀπολώλη καὶ οὔτ' ἄν ὑμᾶς ὠφελήκη οὐδὲν οὔτ' ἄν ἐμαυτόν.

LECȚIUNEA XVI

CONTINUARE ASUPRA ÎNTREBUINȚĂRII MODURILOR ÎN PROPOSIȚIUNILE PRINCIPALE

B. Imperativul

146. — Imperativul e forma pe care o ia verbul ca să exprime un ordin.

Notă. — Un ordin negativ se exprimă prin imperativul *presinte* precedat de μή, pentru persóna II; prin imperativul *aorist* precedat de μή, pentru persóna III. In amêndouĕ casurile imperativul póte fi înlocuit prin *subjonctivul aorist.*

147. — Imperativul se întrebuințează de asemenea pentru a da nu întocmaĭ un ordin, ci o *permisie.*

148 — Ca și în limba română, imperativul grec póte fi luat adesea orĭ în înțeles concesiv, pentru a exprima că cine-va admite saŭ acordă ceva.

C. Subjonctivul

149. — Subjonctivul se întrebuinţează:

a) Pentru a exprima *o voinţă*, corespunzênd verbului nostru „voesc“ urmat de un subjonctiv.

b) Pentru a exprima *o hotărîre*. In casul acesta subjonctivul se află în present saŭ aorist şi e în general precedat de ἄγε saŭ φέρε.

Notă. — In Omer, subjonctivul se întrebuinţează adese orĭ pentru a arĕta o acţiune *eventuală*. Aceasta e una din întrebuinţările cele maĭ vechĭ ale acestuĭ mod [1].

c) Intr'o propositiune interogativă, subjonctivul (presinte saŭ aorist) serveşte spre a arĕta că cineva stă la îndoială asupra hotărîriĭ ce trebue să ia, saŭ nu e sigur de ce are să facă, orĭ de ce are să se întîmple etc. Subjonctivul acesta se numeşte *subjonctiv deliberativ*.

Notă. — S'a vĕzut maĭ sus (cf. n 143) că subjonctivul deliberativ póte fi înlocuit prin viitorul indicativ, că de altă parte, subjonctivul înlocueşte adesea orĭ imperativul când e vorba *de un ordin* negativ cf. n. 146 nota.

D. Optativul

150. — Optativul exprimând o dorinţă. Optativul singur saŭ precedat de εἴθε orĭ de εἰ γάρ exprimă *o dorinţă*.

Negaţiunea întrebuinţată e μή.

---

[1]) In prosa atică subj. de eventualitate e înlocuit prin viitorul indicativuluĭ. Subjonctivul şi viitorul aŭ între ele, ca formă şi înţeles, raporturile cele maĭ strînse. Se va vedea maĭ în urmă că viitorul pote înlocui subjonctivul cu ἄν în propos. condiţionale, timporale şi relative. Din causă că în epoca omerică se simţia incă înrudirea dintre subjonctiv şi viitorul indicativuluĭ, găsim în Iliada şi Odisea acest timp însoţit de κε (κεν) şi ἄν.

Nota I — S'a vĕzut n. 144 că şi indicativul precedat de εἴθε saŭ de εἰ γάρ póte să exprime *o dorinţă*. Deosebirea e aceasta: prin indicativ dorinţa e raportată la *trecut* saŭ la *presinte*; prin optativ dorinţa e raportată la *viitor*. In casul dintâĭ dorinţa nu s'a realisat saŭ nu e realisabilă; în casul din urmă póte să se realizeze, precum póte să nu se realizeze.

Nota II. — Omer nu observă în tot-dauna deosebirea aceasta. El întrebuinţează câte o dată optativul pentru a exprima o dorinţă nerealisabilă în present.

Nota III. — Une orĭ în poeţĭ găsim optativul de dorinţă precedat de εἰ şi ὡς.

151. — Optativul se întrebuinţează chiar când dorinţa nu e vie şi frasa nu e exclamativă.

152. — Optativul cu ἄν saŭ modul potenţial. Optativul cu ἄν serveşte ca să exprime ideea de *posibilitate*.

a) Optativul presinte saŭ aorist cu ἄν se întrebuinţează într'o propositiune principală, pentru a arĕta că cutare saŭ cutare fapt *ar putea* să se întîmple într'un viitor maĭ mult saŭ maĭ puţin apropiat, *dacă cutare saŭ cutare condiţiune* s'ar realiza. El corespunde optativuluĭ nostru întrebuinţat cu înţeles de *viitor* [1]).

Notă. — In acest cas, optativul *aorist* nu se distinge de optativul *presinte* de cât printr'o nuanţă de sens care nu se póte traduce în limba nóstră.

b) Optativul presinte saŭ aorist cu ἄν se întrebuinţează de asemenea pentru a traduce diferitele înţelesurĭ ale verbuluĭ a *putea*, urmat de un subjonctiv.

c) Adesea orĭ potenţialul nu se întrebuinţează de cât spre a da uneĭ afirmărĭ un caracter maĭ

---

[1]) Cf. p. 92 anot. 1.

puţin absolut, prin urmare pentru a îndulci o afirmare [1]).

Nota I. — Se adaugă adese orĭ pe lângă optativul cu ἄν adverbele ἴσως şi τάχα *póte*, carĭ atenuiază afirmarea în mod şi maĭ simţitor încă.

Nota II. — In proposiţiunile negative [2]) optativul cu ἄν capătă valórea uneĭ afirmărĭ energice.

153. — In epoca omerică, particula ἄν (κε saŭ κεν) nu e necesară pe lângă *potenţial*.

E. Infinitivul

154. — **Infinitivul înlocuind imperativul.** In limba omerică şi *câte o dată* în cea clasică, infinitivul serveşte ca să exprime o rugăciune saŭ un ordin.

Subectul infinitivuluĭ în acest cas se pune în nominativ.

Notă. — In poeţĭ se întâlneşte une orĭ infinitivul pentru a exprima o dorinţă.

Întrebárile directe

De óre-ce în lecţiunile următóre vom trece la întrebuinţarea modurilor în proposiţiunile secundare, e locul de a spune aicĭ câte va cuvinte despre *întrebările directe*.

a) In limba elenă ca şi în cea română, întrebarea se exprimă adesea orĭ numaĭ prin tonul vociĭ.

b) Alte orĭ însă se întrebuinţează în acest scop deosebite particule: ἦ „e óre adevĕrat"; ἆρα μή, însoţit de multe orĭ de οὖν; ἆρ' οὐ saŭ numaĭ οὐ; ἆρα μή, saŭ numaĭ μή, saŭ încă μῶν (contras din μὴ οὖν). Aceste particule corespund particulelor nóstre „*(óre, aŭ,* nu *cum-va*"?

[1]) La Aticĭ βουλοίμην ἄν se întrebuinţează (ca *velim* în latineşte) pentru a exprima o dorinţă, care se póte încă realiza, pe când ἐβουλόμην ἄν exprimă o dorinţă care nu maĭ e realizabilă, saŭ maĭ exact vorbind, un regret (cf. p. 92 nota II).

[2]) Negaţiunea întrebuinţată pe lângă optativul cu ἄν e μή.

Dupĕ ἦ rĕspunsul póte fi afirmativ saŭ negativ (în lat. *ne*); dupĕ ἆρ' οὐ saŭ οὐ se aşteaptă un rĕspuns afirmativ; (în lat. *nonne*); dupĕ ἆρα μή, μὴ saŭ μῶν, se aşteaptă un rĕspuns *negativ* (în *lat.* num). Aceste treĭ din urmă particule se întrebuinţează une orĭ când voim să arĕtăm că *de şi nu suntem siguri* de rĕspunsul ce vom primi, totuşĭ *presupunem, sperăm* că va fi negativ.

Când întrebarea e *îndoită*, se pune πότερον saŭ πότερα în primul membru de frasă, şi ἤ în al doilea membru. In primul membru particula póte să şi lipsiască.

c) Deosebit de limba română, în greceşte întrebarea directă póte fi făcută cu un participiŭ saŭ cu o proposiţiune subordonată óre care.

Se întrebuinţează adesea orĭ ast-fel expresiunile τί παθών, *suferind* saŭ *întîmplându-se ce?* τί μαθών, *învĕţând ce?* τί βουλόμενος, *voind ce?* carĭ corespund ca înţeles cu *„în ce scop! pentru care motiv? din ce sentiment?* saŭ numaĭ *de ce?*

LECŢIUNEA XVI

CONTINUARE ASUPRA ÎNTREBUINŢĂRIĬ MODURILOR ÎN PROPOSIŢIUNILE PRINCIPALE

B. Imperativul

146. — Ποίει. Ποιείτω etc. Ποίησον. Ποιησάτω etc.

Notă. — Μὴ ποίει, μὴ ποιείτω etc. Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ. Μὴ θορυβεῖτε. — Μηδέ σοι μελησάτω. Μηδείς γε ὑμῶν ἔχων ταῦτα νομισάτω ἀλλότρια ἔχειν. — Εἰπέ μοι εἰρομένῳ νημερτέα, μηδ' ἐπικεύσῃς [1]). Καί μου μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ.

147. — Κερδαίνετ', ἐμπολᾶτε τὸν πρὸς Σάρδεων ἤλεκτρον, εἰ βούλεσθε. **148.** — Πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα καὶ ζῇ τύραννον σχῆμ' ἔχων. Οὕτως ἐχέτω, ὡς σὺ λέγεις.

C. Subjonctivul

149. — *a)* Ἴδωμ' ὅτιν' ἔργα τέτυκται [2]). Σῖγα, πνοὰς μαθῶ. Λέγε δή, ἴδω. Μή σε γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ

[1]) Aor. subj. de la ἐπικεύθω.

[2]) Perf. ind. pas. de la τεύχω.

παρὰ νηυσὶ κιχείω[1]). Ὦ ξεῖνοι, μὴ δῆτ' ἀδίκηθῶ.

b) Φέρε, ἴδω. Φέρ' ἐκπύθωμαι[2]). Φέρε δή, ἤ δ' ὅς, πειραθῶ πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι. Ἔλθωμεν δ'ἀνὰ ἄστυ. Ἄγε σκοπῶμεν τὰ ἐμοὶ πεπραγμένα πάντα καθ' ἓν ἕκαστον. — Μηδέ τῳ χείρους δόξωμεν εἶναι. Μὴ οἰώμεθα.

Notă. — Δύσομαι εἰς Ἀΐδαο καὶ ἐν νεκύεσσι φαείνω. Οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι. Καὶ ποτέ τις εἴπῃσιν.

c) Πῇ γὰρ ἐγώ, φίλε τέκνον, ἴω, τεῦ δώμαθ, ἱκάνω; Ὤμοι ἐγώ, τί πάθω[3]). Τί γένωμαι. Εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν. Δέξεσθε ἡμᾶς ἢ ἀπίωμεν.

D. Optativul

150. — Optativul exprimând o dorință. Ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος. Ἐκτελοῖτο δὲ τὰ χρηστά. Οὕτως ὀναίμην[4]), ἔφη, τούτων, ὡς ἀληθῆ... πρὸς σὲ ἐρῶ[5]). — Εἴθε ζῴης. Εἰ γὰρ ἐμοὶ τοσσήνδε θεοὶ δύναμιν παραθεῖεν[6]).

Nota II. — Νῦν μὲν μήτ' εἴης, βουγάτε, μήτε γένοιο. Εἰ γὰρ ἐγὼν οὕτω γε Διὸς παῖς αἰγιόχοιο εἴην... ὡς νῦν ἡμέρη ἥδε κακὸν φέρει Ἀργείοισι πᾶσι μάλα.

Nota III. — Εἴ τις καλέσειε θεῶν θέτιν. Εἴμοι γένοιτο φθόγγος. — Ὡς ἔρις ἔκ τε θεῶν ἔκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλοιτο.

151. — Δύσμορφος εἴην μᾶλλον ἢ καλὸς κακός. Ἔρδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην. Μή μοι γένοιθ' ἃ βούλομ' ἀλλ' ἃ συμφέρει.

---

[1]) In loc de κιχέω saŭ κιχῶ aor. 2 subj. de la κιχάνω
[2]) Aor. subj. de la ἐκπυνθάνομαι.
[3]) Aor. subj. de la πάσχω.
[4]) Aor. 2 opt. forma medie de la ὀνίνημι.
[5]) Să se observe această construcție în care optativul e precedat de οὕτως și urmat de o propoziţiune cu ὡς, pentru a restrînge dorinţa la casul când condiţiunea se găseşte îndeplinită.
[6]) Aor. opt. de la παρατίθημι.

152. — Optativul cu ἄν saŭ modul potențial. *a*) Εἰ φίλον ἔχοιμι, εὐδαίμων ἄν εἴην. Εἰ βουλοίμεθα Μένωνα τόνδε ἀγαθὸν ἰατρὸν γενέσθαι, παρὰ τίνας ἄν αὐτὸν πέμποιμεν διδασκάλους.

b) Ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἴη. Πολλὰς ἄν εὕροις μηχανάς· γυνὴ γὰρ εἶ. Πάντες ἄν ὁμολογήσαιτε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι πόλει. Ποῦ δῆτ' ἄν εἶεν οἱ ξένοι; Δὶς ἐς τὸν αὐτὸν παταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης[1]). Λέγοις ἄν ὡς τάχιστα καὶ τάχ' εἴσομαι.

c) Οὐκ ἄν δύναιο μὴ καμὼν εὐδαιμονεῖν. Ὥρα ἄν εἴη λέγειν. Ἕτερόν τι τοῦτ' ἄν εἴη.

Nota I. — Τάχ' οὖν εἴποι τις ἄν.

Nota II. — Οὐκ ἄν ἔγωγε θεοῖσιν ἐπουρανίοισι μαχοίμην. Οὐκ ἄν γενοίμην Ἡρακλῆς ἄν. Οὐ γὰρ ἄν ἀπέλθοιμ' ἀλλὰ κόψω τὴν θύραν. Φημὶ καὶ οὐκ ἄν ἀρνηθείην[2]).

153. — Ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σαώσαι[3]). Ἦ ῥά νύ μοί τι πίθοιο[4]); Εἴη μὲν νῦν νῶϊν ἐπὶ χρόνον ἡμὲν ἐδωδὴ ἠδὲ μέθυ..., ἄλλοι δ' ἐπὶ ἔργον ἕποιεν[5]).

E. Infinitivul

154. — Infinitivul înlocuind imperativul. Πάντα τάδε ἀγγεῖλαι μηδὲ ψευδάγγελος εἶναι. Εἰπέμεναί[6]) μοι, Τρῶες. Σὺ δέ, Κλεαρίδα,... αἰψηδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα.

Notă. — Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν[7]) ἢ Τυδέος υἱόν. Θεοὶ πολῖται, μή με δουλείας τυχεῖν. Ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοὶ Ἀθηναίους τίσασθαι[8]).

---

[1]) Aor. 2 opt. de la ἐμβαίνω.
[2]) Aor. ind. de la ἀρνέομαι.
[3]) Aor. opt. de la σαόω, formă poet. In dial. att. σῴζω.
[4]) Aor. 2 opt. de la πείθω.
[5]) A se reuni ἐπὶ cu ἔποιεν: ἐφέποιεν, opt. de la ἐφέπω.
[6]) Inf. Poet. pentru εἰπεῖν.
[7]) Aor. 2 inf. de la λαγχάνω.
[8]) Aor. inf. med. de la τίνω.

Întrebările directe

a) Τί σιγᾷς; *b)* Ἦ καὶ ἐθέλοις ἂν ὑπὲρ τούτου ἀποθανεῖν; Ἆρ' οὖν ταῦτα ἡγεῖ σὰ εἶναι; Οὐκ ἀφήσεις αὐτόν; Ἆρ' οὖν οὐ δῆλον; Ἆρ' οὖν μὴ καὶ ἡμῖν ἐναντιώσεται; Μὴ αὐτὸν οἴει φροντίσαι... κινδύνου; — Ἆρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ; Μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις; Μῶν τί σε ἀδικεῖ Πρωταγόρας[1]).

Πότερον τοὺς τέκτονας αὐτῶν ἢ τοὺς γεωργοὺς ἢ τοὺς ἐμπόρους αἰσχύνει;

c) Τί ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ ἐπιβουλεύεις μοι; Ἱκέτευε τὸν θεὸν τί ποιῶν ἂν νίκην λάβοι; Ποθ' ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; — Τί παθὼν σαυτὸν ἐς τοὺς τῆς Αἴτνης κρατῆρας ἐνέβαλες;

LECȚIUNEA XVII

INTREBUINȚAREA MODURILOR IN PROPOSIȚIUNILE SECUNDARE

Propositiunile secundare se subdivid în propositiuni *complective*, *finale*, *consecutive*, *causale*, *condiționale*, *relative* și *timporale*.

A. Propositiunile complective[2])

155. — Propositiuni cari încep cu ὅτι sau cu ὡς. Se construesc cu ὅτι sau ὡς verbele cari insemnează *a spune*, *a ști*, *a afla*, *a arĕta* etc.

[1]) Rĕspunsul la această întrebare e *afirmativ*: νή τοὺς θεούς. Plalon *Protagoras* 310 d.

[2]) Propositiuni *complective* sunt acelea cari conțin *subectul* sau *complimentul logic* al propositiunii principale. „E sigur că a murit" = „mórtea lui e sigură". „Vĕ anunț că a sosit« = „vĕ anunț sosirea lui". Propositiunilor complective li se opun propositiunile secundare cari nu sunt absolut necesare pentru a *complecta* sau a determina înțelesul verbului principal, dar cari arată numai o *circumstanță* ce *insoțește* sau *explică* faptul principal (de ex. o circumstanță de timp, de causă, de scop etc.).

In greceste propositiunile complective sunt: propositiunile cari încep cu ὅτι sau ὡς; propositiunile interogative nedrepte; propositiunile cari încep cu ὅπως sau μὴ și în sfirșit propositiunile infinitive.

Aceste propositiuni păstrează modurile propositiunilor principale, (*indicativ*, *potențial ireal*).

156. — Cu tóte acestea, când verbul din propositiunea principală e la un timp *istoric* (timp *secundar* sau *presinte istoric*) indicativul *póte* să fie înlocuit prin optativ.

Notă. — Potențialul și irealul se mențin totdauna fără schimbare.

157. — Trebue să adăogăm că propositiunile complective cari încep cu ὅτι și ὡς păstrează atât *timpurile* propositiunilor principale, cât și negațiunea οὐ a acestor propositiuni.

Notă. — In stilul indirect limba greacă întrebuințează une ori aceeași *persona* ca în stilul direct. Ὅτι echivalează atunci cu doue puncte.

158. — Un verb principal óre care póte avea ca subect sau ca compliment direct o propositiune care începe cu ὅτι, însemnând *acest fapt că*.

159. Propositiuni interogative nedrepte. Propositiunile interogative nedrepte încep:

a) Sau printr'un pronume ori adverb interogativ ὅστις, ὁπόσος ὁπότε, etc. (cari se înlocuesc une ori prin τίς, πόσος, πότε, etc.).

Notă. — Câte o dată chiar relativele ὅς, οἷος, ὅσος etc. și adv. ὡς se întrebuințează în întrebările nedrepte.

b) Sau printr'o particulă interogativă. In întrebarea simplă, se întrebuințează εἰ... dacă (câte o dată ἄρα); în întrebarea dublă, εἰ... ἤ, „dacă.., dacă", sau πότερον (πότερα)... ἤ, sau încă εἴτε... εἴτε.

Aceste propositiuni păstrează modurile propositiunilor interogative drepte (*indicativ*, *potențial*, *ireal*, *subjonctiv deliberativ*)[1]).

[1]) Cf. p. 98 și 102. — Se știe că limba latină întrebuințează indicativul în *întrebările drepte* și subjonctivul în cele *nedrepte*. Limba greacă nu cunoște această deosebire.

160. — Cu tóte acestea când verbul din propositiunea principală e la un timp *istoric*, dar numaĭ în acest cas, se póte întrebuinţa optativul.

161. — Trebue să adăogăm că propositiunile interogative nedrepte păstrează şi *timpurile* şi *negaţiunea* interogativelor drepte.

Nota I.—Nu se întrebuinţează μὴ în propositiunile interogative nedrepte, de cât alăturĭ de subjonctivul deliberativ saŭ de optativul care înlocueşte subjonctivul deliberativ; pretutindenĭ în cele-l-alte casurĭ se pune οὐ. Totuşĭ în al doilea membru al uneĭ întrebărĭ duble negaţiunea póte fi οὐ saŭ μή.

Nota II. — Dupĕ ὁρᾶν, a *examina*, se întrebuinţează μή, *în sensul* de *„dacă nu“ „nu cumva“*.

LECŢIUNEA XVII

INTREBUINŢAREA MODURILOR IN POPOSIŢIUNILE SECUNDARE

A. Propositiunile complective

155. — **Propositiunĭ carĭ încep cu** ὅτι **saŭ cu** ὡς. Λέγω ὅτι θεὸς ἔστιν. Οἶδα ὅτι θεὸς ἔστιν. Οὐκ ἐρῶ ὡς ἀργὸς ἦν.

156.—Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο εἰς Βαβυλῶνα. Οὗτοι ἔλεγον ὅτι... ἐν τῷ σταθμῷ εἴη... ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὡρμῶντο. Εἶπον οἱ σκοποὶ ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἶεν.

Notă. — Ἀπεκρίνατο ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν[1].

157. — Ἤγγελθη ὅτι Πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικήν[2]. Καλῶς γὰρ ἤδειν ὡς ἐγὼ ταύτῃ κρατιστός εἰμι. Ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτοῖς οὐ μεταμελήσει.

Notă.— Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς.

158. — Ἀπορῆσαι δὴ μάλιστα ἐποίησε τόν τε Θηβαῖον καὶ τοὺς μετ'αὐτοῦ ταῦτα πράττοντας ὅτι Μαντινέας... ὀλίγους τινὰς πάνυ εἶχον[1].

159. — **Propositiunĭ interogative nedrepte.** — a) Οἶδα ὅστις εἶ. Οἶδα τις εἶ. Τί γὰρ ἤδειν εἴ τι κἀκεῖνος εἶχε σιδήριον; Ἀπορῶ τὴν οὐσίαν ὅπως διοικῶ.

Notă. — Αἱ Ἀργεῖαι ἐμακάριζον τὴν μητέρα οἵων τέκνων ἐκύρησε. Εὐδαίμων μοι Σωκράτης ἐφαίνετο, ὡς ἀδεῶς ἐτελεύτα.

b) Ἠρώτα ἕνα ἕκαστον εἴ τινα ἐλπίδα ἔχει. Ἐρῶτα αὐτὸν πότερον βούλεται μένειν ἢ ἀπιέναι.

160. — Ἤρετο[2]) εἴ τις ἐμοῦ εἴη σοφώτερος. Οὐκ ἤδη ὅποι τραποίμην. Ἀπῆει κατοικτείρων τὴν γυναῖκα οἵου ἀνδρὸς στέροιτο καὶ τὸν ἄνδρα οἵαν γυναῖκα οὐκέτι ὄψοιτο. 121.—Ἤρετό με ὅστις εἰμί[3]).

Nota I. — Σκόπει εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὔ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν. Σκοπεῖτε εἰ δίκαια λέγω ἢ μή.

Nota II. — Ὅρα μὴ πολλῶν χειρῶν δεήσει.

LECŢIUNEA XVIII

162. — **Propositiunĭ carĭ încep cu** ὅπως **saŭ** μή. Verbele cari insemnează a *se îngriji* ca, a *veghia* ca, ἐπιμέλεσθαι saŭ ἐπιμελεῖσθαι, σκοπεῖν, φροντίζειν; a *face aşa* ca, πράττειν; a *se pregăti* ca,

---

[1]) In stilul direct s'ar zice: Πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιμεν ἢ παραδοῖμεν.

[2]) In stilul direct: «Peloponesienii aŭ să facă invasie în Atica», μέλλουσιν ἐσβαλεῖν. In stilul indirect se póte saŭ păstra μέλλουσιν, saŭ pune μέλλοιεν. Dar ἔμελλον ar fi necorect. Totuşĭ dupe verbele carĭ însemnează a *şti*, a *cunóşte* etc., această din urmă construcţie e de regulă.

[1]) Subectul verbuluĭ ἐποίησε e tótă propositiunea ὅτι... εἶχον.

[2]) Aor· 2 de la εἴρομαι.

[3]) Saŭ εἴην, dar nu ὅστις ἦν, fiind-că în întrebarea dreaptă se zice: Mĕ întrebă «cine eştĭ tu?» Sunt însă escepţiĭ şi aicĭ ca şi la n. 157. Ex. Ἐπεὶ ἐγνώσθη ὅς ἦν.

παρασκευάζεσθαι, se construesc saŭ cu ὅπως şi *subjonctivul*, care, dupĕ un timp istoric, *póte* fi înlocuit cu optativul, saŭ, maĭ des, cu ὅπως şi *viitorul indicativuluĭ*.

Nota I. – Se întrebinţează de asemenea ὅπως saŭ (ὅπως μή) singur, fără propositiune principală exprimată, cu indicativul, pentru a da cuĭ-va o înştiinţare energică.

Nota II. – Cu verbele φυλάττεσθαι şi εὐλαβεῖσθαι *a lua seama ca, a evita de a*, treĭ construcţiunĭ sunt posibile: μή şi infinitivul, μή şi subjonctivul, care, dupĕ timpurile istorice, *póte* fi înlocuit prin optativ, ὅπως μή şi viitorul indicativuluĭ.

163. – Verbele φοβεῖσθαι, δεδιέναι *a se teme*, şi locuţiunile asemĕnĕtóre δεινόν ἐστι (*metus* est) sunt urmate de o propositiune care începe cu μή, saŭ μὴ οὐ, întocmaĭ după cum în latineşte *timere*, *metuere*, *vereri* sunt urmate de *ne* saŭ *ne non*[1]).

Aceste propositiunĭ aŭ o îndoită construcţiune:

a) Când frica se raportă la *viitor*, μή e urmat de un subjonctiv, care, dupĕ un timp istoric, *póte* fi înlocuit cu optativul. Se găseşte de asemenea în casul acesta şi *viitorul indicativuluĭ*.

b) Când frica se raportă la *presinte* saŭ la

[1]) Se ştie că în l. francesă avem de asemenea o negaţiune dupĕ aceste verbe. In limba română însă verbele carĭ exprimă ideea de frică se construesc cu o negaţiune numaĭ când întrebuinţăm *subjonctivul* dupĕ ele; dar când întrebuinţăm *viitorul indicativuluĭ*, negaţiunea dispare. Ex. Φοβοῦμαι μὴ ὕσῃ, timeo *ne pluat*, je crains *qu'il ne pleuve*, mĕ tem *să nu plóie* = *că va ploua*. Această negaţiune e expletivă. Când voim ca frasa să fie negativă, atuncĭ în greceşte se adaugă οὐ, în latineşte *non*, în franţuzeşte *pas*, iar în româneşte saŭ se întrebuinţează subjonctivul precedat de „*ca nu cumva... nu*“ saŭ *viitorul indicativuluĭ* cu *negaţiune*. Φοβοῦμαι μὴ οὐ ὕσῃ, timeo *ne non pluat*, je crains *qu'il ne pleuve pas*, mĕ tem *ca nu cumva să nu plóie* = *că nu va ploua*.

trecut, μὴ e urmat de presintele indicativuluĭ saŭ de un timp trecut din indicativ.

Notă I. – De multe orĭ întâlnim expresiunea eliptică οὐ μὴ cu subjonctivul (în general *aorist*) maĭ rar cu viitorul indicativuluĭ[1]) în loc de οὐ δεινόν ἐστι μὴ saŭ οὐ φοβητέον μή, *nu e nici un pericol ca, nu trebue să ne temem că*. Această construcţie se întrebuinţează când voim să arĕtăm că e *greŭ* ca cutare saŭ cutare lucru să se întîmple, chiar vorbind de un lucru care ar fi maĭ mult de *dorit* de cât de temut.

Nota II. – Intâlnim de asemenea alte-orĭ μὴ şi μὴ οὐ cu *subjonctivul*, fără propositiune principală exprimată. Se sub-înţelege în acest cas φοβητέον. In româneşte se traduce bine prin „*póte*“.

164. – Atât în propositiunile complective cu ὅτι şi ὡς, cât şi în cele interogative nedrepte şi în cele începĕtóre cu ὅπως şi μή, se întâmplă destul de des că numele care ar fi trebuit să fie subectul propositiuniĭ complective, devine printr'un fel de *atracţiune* (*prolepsă*, *anticipare*) complimentul saŭ subectul propositiuniĭ principale.

165. – **Propositiunĭ causale.** Propositiunĭ causale sunt acelea carĭ încep:

a) Cu ὅτι, *quod*, διότι, *propterea quod*, *quia*.

b) Saŭ cu conjuncţiunile de timp ὡς, ὅτε, ἐπεί, ἐπειδή, *quoniam*, *quando*, ἐπειδήπερ, *quandoquidem*.

Aceste propositiunĭ conservă modurile propositiunilor principale.

166. – Cu tóte acestea, când verbul propositiuniĭ principale e la un timp *istoric*, dar numaĭ în acest cas, se *póte* înlocui indicativul prin optativ. Causa saŭ motivul e înfăţişat atuncĭ ca fiind *cugetarea* subectuluĭ principal, de care e vorba în cursul expuneriĭ, iar nu a autoruluĭ.

Propositiunile causale conservă de altfel negaţiunea propositiunilor principale.

[1]) Cf. n. 142.

Nota I. — Totuşi după ὅτε, „din momentul când", negaţiunea e fórte adese orĭ μή.

Nota II. — Causa se exprimă de asemenea prin διὰ τὸ cu infinitivul.

167. — Cu verbele carĭ exprimă un *sentiment* ca θαυμάζειν a se mira, ἀγανακτεῖν a se indigna, χαλεπαίνειν a fi iritat, χαίρειν a se bucura, se intrebuinţează pentru a arĕta causa care provócă sentimentul, fie o propositiune cu ὅτι, fie o propositiune cu εἰ, însemnând *în ipotesa când, la ideea că.*

Nota I. — Se exprimă de asemenea causa unuĭ sentiment prin ἐπὶ τῷ cu infinitivul.

Nota II. — Se întrebuinţează une orĭ cu aceste verbe ὡς şi ἐπεί, cu înţelesul de căcĭ.

LECŢIUNEA XVIII

162. — Propositiunĭ carĭ încep cu ὅπως saŭ μή. Τὸν ποιμένα ἐπιμελεῖσθαι δεῖ ὅπως αἱ οἶες τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσιν. Παρασκευάζομαι ὅπως ἀμύνωμαι (=ἀμυνοῦμαι). Παρεσκευαζόμην ὅπως ἀμύνωμαι (=ἀμυνοίμην=ἀμυνοῦμαι).

Nota I. — Ὅπως ἄνδρες ἀγαθοὶ ἔσεσθε. Ὅπως ταῦτα μηδεὶς ἀνθρώπων πεύσεται [1]).

Nota II. — Εὐλαβοῦ μὴ πεσεῖν = (μὴ πέσῃς = ὅπως μὴ πεσεῖ). Χρὴ εὐλαβεῖσθαι: μὴ ἐξαπατηθῆτε. Φυλάττου ὅπως μὴ ποιήσεις

163. — a) Φοβοῦμαι μὴ ἀληθὲς ᾖ. Ἐφοβεῖτο μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν. Δεδίασι μὴ οἱ πολέμιοι προσάγωσιν. Ἔδεισαν μὴ προσάγωσιν (=μὴ προσάγοιεν). — *b*) Φοβοῦμαι μὴ ἡμάρτηκα [2]). Δείδω μὴ δὴ πάντα θεὰ νημερτέα εἶπεν.

Nota I. — Οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν. Οὐ μὴ αἰσχυνθῇς. Οὐ μὴ δέξωνται τοὺς πολεμίους. Ἢν ἅπαξ δύο ἢ τριῶν ἡμε-

[1]) Viit. ind. de la πυνθάνομαι.

[2]) Perf. ind. de la ἁμαρτάνω.

ρῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν [1]) οὐκ ἔτι μὴ δύνηται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν. Ἢν εἷς πῃ δυνηθῇ τῶν λόχων ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβῆναι, οὐδεὶς μηκέτι [2]) μείνῃ τῶν πολεμίων. Ἐστερήσομαι τοιούτου ἐπιτηδείου οἷον ἐγὼ οὐδένα μή ποτε [3]) εὑρήσω.

Nota II. — Μὴ τοῦτ' ᾖ χαλεπόν. Μὴ ἀγροικότερον ᾖ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν. Μὴ οὐ θεμιτὸν ᾖ [4]).

164. — Κῦρος ᾔδει αὐτὸν ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Κῦρος δῆλος ἦν [5]) πᾶσιν ὅτι ἀλυπεῖτο. — Οἶσθα Εὐθύδημον ὁπόσους ὀδόντας ἔχει; Ἀνήρετ' ἄρτι Χαιρεφῶντα Σωκράτης ψύλλαν ὁπόσους ἅλλοιτο τοὺς αὐτῆς πόδας. — Δεδιέναι τινὰ μή... ἐπιμελεῖσθαί τινος ὅπως... Οἱ τύραννοι φοβοῦνται τοὺς ἀνδρείους μή τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκα.

165. — Propositiunĭ causale. a) Καὶ Χειρίσοφος αὐτῷ ἐχαλεπάνθη [6]), ὅτι οὐκ εἰς κώμας ἤγαγεν.

b) Ὅτε τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν.

166. — Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι.

Nota II. — Διὰ τὸ Δήλια ἐκείνου τοῦ μηνὸς εἶναι.

167. — Οὐκ αἰσχύνομαι εἰ τῶν νόμων ἔλαττον δύναμαι.

Nota. I. — Σωκράτης μάλιστα ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμως ζῆν.

LECŢIUNEA XIX

B. Propositiunĭ finale.

168. — Propositiunile finale saŭ de scop, încep cu ἵνα, ὅπως, câte o dată ὡς „*ca să*" ἵνα μή, ὅπως μή, maĭ rar ὡς μὴ saŭ μὴ singur, „*ca să nu*".

[1]) Aor. 2 subj. de la ἀπέχω.

[2]) Οὐδεὶς μή, printr'un fel de atracţie în loc de οὐ μή τις.

[3]) Οὐδένα μή ποτε, prin atracţie, în loc de οὐ μή ποτέ τινα.

[4]) Une orĭ găsim şi indicativul după μή: μὴ ἡμαρτήκαμεν, póte ne-am înşelat, mĕ tem să nu ne fi înşelat.

[5]) În loc de δῆλον ἦν ὅτι...

[6]) Aor. ind. pas. de la χαλεπαίνω.

Modul propositiunilor finale e subjonctivul (presinte saŭ aorist).

Notă. — Pe lângă ὅπως construit cu subjonctivul se póte adăoga ἄν, dar ὡς ἄν e puţin întrebuinţat şi nu se zice nicĭ o dată în acest inţeles ἵνα ἄν, care însemnează *ubicumque*.

169. — Când verbul propositiunii principale e la un timp *istoric*, se întrebuinţează adesea orĭ în locul subjonctivuluĭ, optativul presinte saŭ aorist.

C. Propositiunĭ consecutive

170. — Propositiunile consecutive sunt acelea, carĭ încep ca ὥστε *„aşa că, astfel că, în cât“* şi (maĭ rar) cu ὡς.

Construcţiunea propositiunilor consecutive e determinată de ideea pe care o exprimă:

171. — Dacă voim să afirmăm realitatea consecinţeĭ exprimate, cu alte cuvinte, dacă propositiunea consecutivă echivalează ca inţeles cu o propositiune principală, ea păstrează modurile propositiunilor principale şi negaţiunea οὐ. In casul acesta adesea orĭ ὥστε s'ar putea inlocui cu καὶ οὕτως *şi astfel.*

Nota I. — Ὥστε însemnează de multe orĭ *de aceea, prin urmare.*

172. — Din contră, dacă nu putem afirma nimic asupra realităţiĭ consecinţeĭ exprimate, se întrebuinţează ὥστε *cu infinitivul* şi negaţiunea μή (când e locul de a întrebuinţa o negaţiune [1]).

Se pot distinge maĭ multe casurĭ:

(1 Οὐ se întrebuinţează câte o dată în casul când propositiunea consecutivă depinde de o propositiune infinitivă, subordonată ea însăşĭ unuĭ verb, care însemnează *a zice* saŭ *a crede.*

a) Infinitivul se întrebuinţează pentru a arĕta că din conţinutul propositiuniĭ principale, iasă *posibilitatea* ca consecinţa să se realizeze.

b) Infinitivul cu ὥστε se întrebuinţează totdauna dupĕ un comparativ saŭ dupĕ o propositiune principală *negativă.*

Notă. — Prin analogie cu construcţia comparativuluĭ de care e vorba, se găseşte ὥστε şi ὡς dupĕ un adectiv saŭ adverb (în gradul positiv), căruia i se dă valórea unuĭ comparativ.

c) Infinitivul cu ὥστε se întrebuinţează dupĕ verbe ca διαπράττεσθαι *a obţinea ca*, ποιεῖν *a face ca*, dacă voim să presentăm consecinţa ca un *resultat voit* al activităţiĭ subectuluĭ din propositiunea principală.

Notă. — Se găseşte une orĭ infinitivul cu ὥστε dupĕ verbe carĭ exprimă *o voinţă o dorinţă* saŭ *un comandament*, precum şi dupĕ συμβαίνει, συμπίπτει, γίγνεται „se întîmplă“. Intâlnim de asemenea ὥστε cu infinitivul dupĕ adectivele carĭ exprimă *capacitate, ardóre*, etc. saŭ ideea contrară.

d) Infinitivul cu ὥστε se întrebuinţează când particula se póte traduce prin *„cu condiţie ca“*,

Notă. — In acest din urmă cas, se întrebuinţează adese orĭ în loc de ὥστε, maĭ ales dupĕ ἐπὶ τούτῳ, „cu această condiţie“. expresiunea ἐφ' ᾧ saŭ ἐφ' ᾧτε, fie cu infinitivul, fie cu viitorul din indicativ.

e) Dupĕ demonstrativele οὗτος τοσοῦτος, τοιοῦτος etc. în loc de ὥστε cu infinitivul se pune adesea orĭ relativul corespunzĕtor οἷος, ὅσος etc. *în acelaşĭ cas*, şi infinitivul. Se întîmplă de multe orĭ că demonstrativul lipseşte: ὅσος însemnează atuncĭ „indestulĕtor pentru, în de ajuns..“ şi οἷος „capabil de, de natură ca, propriŭ la“.

Notă. — De aci expresiunile οἷός τέ εἰμι „sunt capabil“, οἷόν τέ ἐστιν „e posibil“ cu infinitivul.

LECȚIUNEA XIX

B. Propositiuni finale

168. — Τοὺς φίλους εὖ ποίει, ἵνα αὐτὸς εὖ πράττῃς. Ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἥδιστα διάγῃς.

Notă. — Ὅπως ἂν μάθῃς, ἄκουσον. Ἀλλὰ κελεύειν (λέγεται) τοὺς πορθμέας ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαί μιν, ὡς ἂν ταφῆς ἐν γῇ τύχῃ[1]), ἢ ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν τὴν ταχίστην. Πατρὶς γὰρ ἔστι πᾶσ' (=πᾶσι) ἵν' ἂν πράττῃ τις εὖ.

169. — Πάντα ἐποίησεν ὁ θεὸς ὅπως ὁ ἄνθρωπος εὐδαίμων γένοιτο. Ἀνέστη, ὡς περαίνοι τὰ δέοντα. Κῦρος φίλων ᾤετο δεῖσθαι, ὡς συνεργοὺς ἔχοι.

C. Propositiuni consecutive

171. — Ὥστε (οὐκ) ἐνίκησεν. Ὥστε (οὐκ) ἂν νικήσειεν. Ὥστε (οὐκ) ἂν ἐνίκησεν. Οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε ὥστε ἐλπίζετε αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι. Ἐνταῦθα ἐπέπεσε[2]) χιὼν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε τὰ ὅπλα.

Notă. — Θνητὸς δ' Ὀρέστης ὥστε μὴ λίαν στένε.

172. — *a)* Ἔχω τριήρεις ὥστε ἑλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον. Κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν.

b) Οἱ... ἀκοντισταὶ βραχύτερα ἠκόντιζον ἢ ὡς ἐξικνεῖσθαι τῶν σφενδονητῶν. Οὐδεὶς πώποτ' εἰς τοσοῦτ' ἀναιδείας ἀφίκετο ὥστε τοιοῦτόν τι τολμῆσαι ποιεῖν.

Nota. — Τὸ ὕδωρ ψυχρόν ἐστιν ὥστε λούσασθαι. Ἐν τῷ παρόντι ὀλίγοι ἐσμὲν ὡς ἐγκρατεῖς εἶναι αὐτῶν.

c) Ὅς ἂν διαπράξηται, ὥστε μήτε νουθετεῖσθαι μήτε κολάζεσθαι. Πᾶν ποιοῦσιν ὥστε δίκην μὴ διδόναι.

---

[1]) Aor. 2. subj. de la τυγχάνω.
[2]) Aor. 2 ind. de la ἐπιπίπτω.

Notă. — Δικαιῶν ὥστ' ἐμοῦ κλύειν λόγους. Κύπρις γὰρ ἤθελ' ὥστε γίγνεσθαι τάδε. — Ξυνέβη..., ὥστε πολέμου μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους. Πολλάκις γέγονεν, ὥστε καὶ τοὺς μείζω δύναμιν ἔχοντας ὑπὸ τῶν ἀσθενεστέρων κρατηθῆναι.

Πῶς γὰρ ἄν τις ἱκανὸς γένοιτ' ἄν ποτε, ὥστε ἀεὶ προστάττειν τὸ προσῆκον. Ἀδύνατον ὑμῖν, ὥστε Πρωταγόρου τοῦδε σοφώτερόν τινα ἑλέσθαι.

d) Ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων ὥστε αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ..., οὐκ ἠνέσχοντο[1]) τὸν λόγον τοῦτον.

Notă — Ἀφίεμέν σε ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι... φιλοσοφεῖν.

e) Εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἥκω ὥστε καὶ τοῦτο ἀγνοεῖν. Ἐγώ... ἀεὶ τοιοῦτος οἷος... μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ. Δοῦλος τοιοῦτος εἶ οἷος μηδενὶ λυσιτελεῖν. Ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον. Οὐκ ἦν ὥρα οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν.

Notă. — Δυοῖν δεσπόταιν ὑπηρετεῖν οὐχ οἷόν τέ ἐστιν.

LECȚIUNEA XX

D. Propositiuni condiționale, relative și timporale

Aceste trei clase de propositiuni aŭ unele construcțiuni comune:

173. — Ele întrebuințează subjonctivul cu ἄν[2]) în înțeles de viitor și anume: subjonctivul prezinte cu ἄν, în înțelesul viitoruluĭ I și subjonctivul aorist cu ἄν, în înțelesul viitoruluĭ al II.

Notă. — In stilul indirect, când verbul din propositiunea principală e la un timp *trecut*, se *póte* întrebuința în locul subjonctivuluĭ cu ἄν, optativul fără ἄν.

---

[1]) Aor. 2 mediu de la ἀνέχω.
[2]) Particula ἄν se reunește într'un singur cuvînt cu εἰ, precum și cu maĭ multe alte conjuncțiĭ (εἰ ἄν = ἐάν = ἤν = ἄν; ὅτε ἄν = ὅταν, ὁπότε ἄν = ὁπόταν).

174. — Ele întrebuințează subjonctivul cu ἄν și optativul fără ἄν pentru a arăta că o acțiune se *repetă* și anume:

a) Subjonctivul presinte cu ἄν în înțeles de presinte: subjonctivul aorist cu ἄν în înțeles de trecut.

b) Optativul presinte fără ἄν în înțeles de imperfect; optativul aorist fără ἄν în înțeles de plus ca perfect.

Notă.— In casul acesta ἐάν, ὅταν, ὅστις ἄν, etc., însemnează *„de câte ori, în tot-d'auna când, toți cari"*.

175. — Subjonctivul cu ἄν și optativul fără ἄν nu exprimă numaĭ o idee de repețire; ele pot exprima de asemenea o idee de *nedeterminare*.

Notă. — Ἐάν, ὅταν, ὅστις ἄν, εἰ, se traduc de astă dată prin *acela care, ori cine ar fi, dacă se întâmplă ca.*

In casurile de maĭ sus negațiunea usitată este μή.

Trebue să adăogăm că întrebuințarea subjonctivuluĭ cu ἄν, saŭ a optativuluĭ fără ἄν, pentru a arăta *repetarea* acțiuniĭ, nu este obligatóre. Se póte zice de o potrivă εἰ τοῦτο ποιεῖ, *si hoc facit*, εἰ τοῦτο ἐποίει, *si hoc faciebat*.

In afară de aceste construcțiunĭ comune, fie-care din cele treĭ clase de propositiunĭ 'și are construcțiunile eĭ propriĭ.

1. Propositiunĭ condiționale

176. — Conjuncția condițională εἰ se póte construi cu *indicativul* tuturor timpurilor, ca și *dacă* în românește [1]).

[1]) Εἰ se întrebuințează prin urmare și cu *viitorul* indicativuluĭ. Ast-fel limba greacă are 2 construcțiunĭ pentru a exprima ideea de viitor: εἰ τοῦτο ποιήσεις și ἐάν τοῦτο ποιῇς. Cea din urmă e maĭ usitată.

177. — Când propositiunea principală e la modul ireal [1]) εἰ cu indicativul exprimă o ipotesă care e *contrarie realității*. Εἰ cu aoristul corespunde conjuncțiuneĭ nóstre *dacă* construită cu optativul trecut; εἰ cu *imperfectul*, (câte o dată cu pluscaperfectul) corespunde în general aceleaşĭ conjuncțiunĭ, construită cu optativul presinte, întrebuințat cu înțeles de presinte.

Adesea orĭ uneĭ ipotese de acest gen i se opune o frasă, care începe cu νῦν δέ „dar în fapt", spre a arĕta ceea ce se petrece în realitate.

Notă. — In frasele carĭ exprimă o presupunere contrarie realității, întâlnim în autoriĭ grecĭ, atât în propositiunea condițională, cât și în cea principală, când *imperfectul*, când *aoristul* indicativuluĭ, vorbind de *trecut*, după cum s'ar fi întrebuințat *imperfectul* saŭ *aoristul* indicativuluĭ, dacă frasa în loc de a fi *condițională*, ar fi fost *afirmativă*.

178. — Εἰ cu *optativul* corespunde conjuncțiuneĭ nóstre *dacă*, însoțită de optativul presinte, întrebuințat cu înțeles de viitor. In casul acesta în propositiunea principală găsim în general *potențialul*. Cu tóte acestea, dacă voim să dăm fraseĭ un caracter maĭ afirmativ, în loc de potențial se póte întrebuința indicativul.

Notă. — Când particula ἄν, fie la modul *ireal*, fie la *potențial*, se găsește prea depărtată de verb, se repetă adesea orĭ lângă verb.

179. — Se întîmplă destul de des că din causa uneĭ elipse, ἐάν (ἤν) urmat de un subjonctiv, saŭ după un timp secundar, εἰ urmat de un optativ, se pot traduce prin *„pentru casul când"*.

180. — Propositiunile condiționale devin propositiunĭ *concesive* când εἰ saŭ ἐάν se găsesc

[1]) Cf. n. 152.

imediat *precedate* de καί, „chiar", οὐδὲ (μηδέ), „nicĭ chiar", saŭ imediat *urmate* de καί. – Καὶ εἰ, καὶ ἐὰν (κἂν), οὐδ' εἰ (ἐάν), „chiar dacă"; εἰ καί, ἐὰν καί, εἰ (ἐὰν) καὶ μή, „deşi, cu tóte că".

181. — In propositiunile condiţionale comparative (ca şi când etc.), se întrebuinţează ὥσπερ ἄν εἰ *cu indicativul unuĭ timp istoric* saŭ cu *optativul*, dupĕ regula propositiunilor condiţionale.

Nota. – Εἰ δὲ μή, insemnează *dacă nu, în casul contrariu*; εἰ μὴ διά cu ac. *fără greşala.*

LECŢIUNEA XX

D Propositiunĭ condiţionale, relative şi timporale

173. — Ἐὰν τοῦτο ποιῇ. Ἐὰν ζητῇς καλῶς, εὑρήσεις. Ἔσομαι πλούσιος ἢν θεὸς θέλῃ — Ἐὰν τοῦτο ποιήσῃ. Νέος ἂν πονήσῃς, γῆρας ἕξεις εὐθαλές.

Ὅστις ἂν τοῦτο ποιῇ. Ἀπόκριναι ὅτι ἄν σε ἐρωτῶ. — Ὅστις ἂν τοῦτο ποιήσῃ. Τῷ ἀνδρὶ ὃν ἂν ἕλησθε πείσομαι[1]). Ὁποῖον ἂν συμβῇ, τλήσομαι.

Ὅταν τοῦτο ποιῇ. Ἕως περ ἂν ἐμπνέω, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν. Ἐπειδὰν σὺ βούλῃ διαλέγεσθαι, τότε σοι διαλέξομαι. — Ὅταν τοῦτο ποιήσῃ. Ἕως ἂν ταῦτα διαπράξωνται, φυλακὴν... κατέλιπεν.

Nota. 1. – Ἔλεγέ με, εἰ ζητοίην καλῶς, εὑρήσειν. Ἔλεγεν εἰ τοῦτο ποιήσειε.

174. — a) Ἐὰν τοῦτο ποιῇ. Μαινόμεθα πάντες, ὁπόταν ὀργιζώμεθα.

b) Εἰ τοῦτο ποιοίη. Ἐμίσει, εἴ τις ἀχάριστος φαίνοιτο. Ὅτινι ἐντυγχάνοιεν, πάντας ἀπέκτεινον. Σωκράτης ὁπότε ἀναγκασθείη, πάντας ἐκράτει πίνων.

[1]) Viit. mediu de la πείθω.

175. — Ἐὰν τοῦτο ποιῇ. Ἐὰν μὴ ἐκ προνοίας ἀποκτείνῃ τίς τινα, φευγέτω. Νέος δ' ἀπόλλυθ' ὅντιν' ἂν φιλῇ θεός. Συμμαχεῖν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρασκευασμένους. — Ἐὰν τοῦτο ποιοίη. Σωκράτης οὐκ ἔπινεν, εἰ μὴ διψῴη. Περιεμένομεν ἑκάστοτε ἕως ἀνοιχθείη[1]) τὸ δεσμωτήριον.

1) Propositiunĭ condiţionale

176. — Εἰ θεοὶ εἰσίν, ἔστιν καὶ ἔργα θεῶν. Εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακά.

177. — Εἴ τι εἶχον, ἐδίδουν ἄν· νῦν δὲ οὐδὲν ἔχω. Εἴ ἔλαβον, ἔδωκα ἄν· νῦν δὲ οὐκ ἔδωκα. Εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ πράγματα, πάλαι ἂν ἀπωλώλη[2]).

Nota — Οὐκ ἂν ὁ Ἀγαμέμνων... νήσων... ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν[3]). Εἰ εἶχον, ἔδωκα ἄν[4]).

178. — Εἰ βούλοιο ἰατρὸς γενέσθαι, τί ἂν ποιοίης; Εἰ θησαυρῷ τις ἐντύχοι, πλουσιώτερος ἂν εἴη, οἰκονομικώτερος δὲ οὐδὲν ἄν. Οὐχ ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην[5]) ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι, εἰ μὴ εἰ τύχη ἐπίσποιτο[6]) πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτῆσαι εὖ τὸν βίον.

Nota. — Οὐκ ἄν, εἰ σφαγῆναι[7]) ἐκελεύσθησαν, τοσαῦτα ἂν ἔπαθον ὅσα πάσχουσι νῦν.

179. — Ἔπεμψαν πρέσβεις, εἴ πως αὐτοὺς πείσειε-

[1]) Aor. opt. pas. de la ἀνοίγω.
[2]) Saŭ ἀπολώλη plus c. pf. ind. de la ἀπόλλυμι.
[3]) Frasa afirmativă ar fi: Ἀγαμέμνων ναυτικόν τι εἶχεν καὶ διὰ τοῦτο καὶ νήσων ἐκράτει.
[4]) *Si haberem, dedissem.* Frasa afirmativă: οὐδὲν ἔδωκα διότι οὐδὲν εἶχον.
[5]) Formă ionică în loc de ἐφ' ἡμέραν.
[6]) Aor. 2 opt. mediu de la ἐφέπω.
[7]) Aor. 2 inf. pas. de la σφάζω.

αν[1]). Ἐπιβουλεύουσιν.. ἐξελθεῖν, ἢν δυνωνται βιάσασθαι[2]). 180. — Γελᾷ δ' ὁ μῶρος, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾖ. 181. — Ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι. Ὥσπερ ἂν εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὤν.

Notă. Μὴ ποήσῃς ταῦτα· εἰ δὲ μή, αἰτίαν ἕξεις. Ἐσώθη[3]) ἂν ἡ πόλις, εἰ μὴ δι' Ἀλκιβιάδην.

LECȚIUNEA XXI

2) Propositiuni relative

182. — Când o propositiune relativă explică numai saŭ determină ideea esprimată printr'un antecedent, se construeşte cu timpurile şi modurile propositiunilor principale.

183. — Propositiunile relative de *causă* (ὅς=ὅτι) păstrează de asemenea construcțiile propositiunilor principale şi în general negațiunea οὐ.

184. — Tot astfel propositiunile relative carĭ arată *consecința* (ὅς = ὥστε)[4]).

In propositiunile acestea indicativul viitor indică aceea ce se *aşteaptă*, saŭ aceea ce s'ar putea aştepta de la subectul propositiunii relative: el se traduce bine prin verbul „a putea".

Notă. — De observat câte-va expresiunĭ carĭ nu sunt nicĭ o dată urmate de subjonctiv, ca în latineşte: Εἰσὶν οἱ[5]), οὐκ ἔστιν ὅστις, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις etc.[6]).

---

[1]) Frasa complectă ar fi: Ἵνα πείσειαν εἴ πως etc.

[2]) Să se înțeleagă: ἵνα βιάσωνται, ἢν etc.

[3]) Aor. ind. pas. de la σῴζω.

[4]) Aicĭ negațiunea póte fi μὴ când propositiunea principală e afirmativă: βουληθεὶς τοιοῦτον μνημεῖον καταλιπεῖν, ὃ μὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐστίν.

In lat. propos. consecutive se pun în subjonctiv.

[5]) In loc de εἰσίν, se găseşte adesea orĭ ἔστιν, când relativul e la un cas oblic al pluraluluĭ: ἔστιν ὧν sunt ómenĭ al căror, ἔστιν οἷς sunt ómenĭ cărora. Cf. n. 5.

[6]) A se vedea textul grec coresp. Accentuarea póte fi făcută şi alt-fel. Cf. n. 32 nota.

185. — Când propositiunea relativă arată *scopul* în care se face ceva, verbul se pune totdauna în *viitorul* indicativuluĭ şi negațiunea întrebuințată e μή[1]). Relativul echivalează atuncĭ când cu ὥστε, când cu ἵνα saŭ ὅπως, când cu οἷος cu infinitivul.

186. — Propositiunile relative *ipotetice*[2]), aŭ acelaşĭ mod ca propositiunile condiționale, prin carĭ pot fi înlocuite. Negațiunea lor e μή.

3) Propositiunĭ timporale

187. — Propositiunile timporale sunt acelea carĭ încep printr'o conjuncție de timp. Dintre acestea cele maĭ principale sunt:

Ὅτε, ἡνίκα, când	ἕως atâta cât, pentru ca
ὁπότε de câte orĭ, când	ἕστε, μέχρι, pînă când
ὡς cum, pentru că	πρίν, maĭ înainte ca
ἐπεί, ἐπειδή, fiind-că	ἐν ᾧ în timpul când,
ἐπεὶ (saŭ ὡς) τάχιστα de îndată ce	ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ, de când, din timpul când.

188. — Când e vorba de a exprima un fapt unic şi precis, aceste propositiunĭ se folosesc de *indicativ* şi de negațiunea οὐ.

189. — In afară de construcțiunile de carĭ s'a vorbit în lecțiunea precedentă, propositiunile timporale nu presintă nicĭ o particularitate. Singură conjuncția πρίν are ceva caracteristic.

a) Această conjuncție se construeşte cu infinitivul, când propositiunea principală e *afirmativă*.

Notă.— Πρίν, se găseşte câte o dată cu indicativul după o propositiune principală afirmativă, când se póte traduce prin cuvintele *„pînă în momentul când"*.

---

[1]) Cf n. 172 d) nota.

[2]) Aceste propositiunĭ se pot transforma uşor în propositiunĭ condiționale, înlocuind relativul prin εἰ (ἐάν) τις.

b) Dacă propositiunea principală e *negativă* saŭ *interogativă*, πρὶν *póte* de asemenea să se construiască cu infinitivul, dar de cele maĭ multe orĭ se construeşte ca şi cele lalte conjuncţiunĭ de timp, adică:

Cu indicativul pentru a arĕta pur şi simplu un fapt trecut.

Cu subjonctivul însoţit de ἄν, saŭ cu optativul fără ἄν, în casurile prevĕzute de n. 173—175.

190. In stilului indirect, după πρίν, ca dupĕ tóte conjuncţiile greceştĭ, când verbul propositiunii principale e la un timp trecut, se póte intrebuinţa optativul.

LECŢIUNEA XXI

2) Propositiunĭ relative

182. — Ὃ οὐ γενήσεται. Ὃ οὐκ ἂν γένοιτο. Ὃ οὐκ ἂν ἐγένετο. Ὃ μὴ γένοιτο. Ὁ Παρθένιος ποταμὸς ἀβατός ἐστιν, ἐφ' ὃν ἔλθοιτε ἄν, εἰ τὸν Ἅλυν διαβαίητε. Οἶμαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοί ποιήσειαν. **183.** — Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὅς[1]) ἡμῖν οὐδὲν δίδως. Πῶς οὐκ εὔορκα ἀντομωμοκὼς ἔσται[2]), ὅς[3]) οὐκ ἠθέλησε σαφῶς πυθέσθαι[4]). **184.**—Τίς οὕτω μαίνεται ὅστις οὐ βούλεταί[5]) σοι φίλος εἶναι. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν ἐν ἀνθρώποις ὅ τι οὐκ ἐν χρόνῳ ζητοῦσιν ἐξευρίσκεται. Οὐκ ἔστιν οὔτε ζωγράφος, μὰ τοὺς θεούς, οὔτ' ἀνδριαντοποιὸς ὅστις ἂν πλάσαι κάλλος τοιοῦτον οἷον ἀλήθεια ἔχει[6]). — Παῖδές μοι οὔπω εἰσὶν οἵ με θεραπεύσουσιν.

1) Ὅς = ὅτι σύ.
2) Viit. ant. de la ἀντόμνυμι.
3) Ὅς = ἐπεὶ οὗτος.
4) Aor. 2 inf. de la πυνθάνομαι.
5) S'ar putea βουλήσεται saŭ ἂν βούλοιτο.
6) In loc de ἡ ἀλήθεια ἔχει.

Notă. — Οὐκ ἔστιν ὅστις. Οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐ. Οὐκ ἔστιν ὅπως. Οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ. Οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἠναντιώθη ἄν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μή τι ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πράξειν. Οὐκ ἔστιν ὅπως οὐχὶ τεθνήξεις[1]).

185. — Ὑμῖν πέμψω ἄνδρας οἵτινες ὑμῖν συμμαχοῦνται. Ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἑλέσθαι, οἳ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσιν καθ' οὓς πολιτεύσουσιν. Εἶπε ἡγεμόνα αἱτεῖν Κῦρον ὅστις αὐτοὺς ἀπάξει.

186. — Ἃ μὴ οἶδα[2]) οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι. Ἀνὴρ δίκαιός ἐστιν οὐχ ὁ μὴ ἀδικῶν, ἀλλ' ὅστις[3]) ἀδικεῖν δυνάμενος, μὴ βούλεται. Ὀκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν ἃ ἡμῖν δοίη[4]).

3) Propositiunĭ timporale

188. — Ἡνίκα δεῖλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς νεφέλη λευκή· Ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκότος ἐγένετο.

189. — a) Μένων, πρὶν δῆλον εἶναι τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι στρατιῶται... συνέλεγε τὸ στράτευμα. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσι πρότερον πρὶν[5]) δῆλοι γίγνεσθαι οἷον ἦσαν.

Notă. — Οἱ Λακεδαιμόνιοι... ἡσύχαζον..., πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ᾔρετο.

b) Οὐκ ἤθελε φεύγειν πρὶν ἡ γυνὴ αὐτὸν ἔπεισε.

1) Viit. ant. de la θνήσκω.
2) Saŭ εἴ τι μὴ οἶδα.
3) Saŭ εἴ τις.
4) Ὀκνοίην ἄν, potenţialul. Frasa s'ar putea schimba astfel: εἴ τινα πλοῖα ἡμῖν δοίη, ὀκνοίην ἄν.
5) Să se observe că πρὶν nu însemnează propriŭ zis *priusquam*, ci numaĭ *prius*. Expresiunea complectă ar fi πρὶν ἤ, dar la Aticĭ nu întâlnim de cât πρὶν, nicĭ odată πρὶν ἤ, în inţeles de „maĭ înainte ca". Maĭ mult încă, prin pleonasm, πρὶν e adesea orĭ precedat de πρότερον saŭ de πρόσθεν, ca în frasa aceasta.

Ἐγώσε οὐκέτι ἀφήσω[1]), πρὶν ἄν μοι ἃ ὑπέσχησαι[2]) ἀποδείξῃς[3]). Αἰσχρὸν πρότερον παύσασθαι, πρὶν ἄν... ψηφίσησθε[4]). Ἔπειθον αὐτοὺς μὴ ποιεῖσθαι μάχην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιντο.

190. — Προσελθόντες δὲ αὐτῷ... ἐδέοντο μὴ ἀπελθεῖν πρὶν ἀπαγάγοι[5]) τὸ στράτευμα καὶ Θίβρωνι παραδοίη.

LECȚIUNEA XXII

ATRACȚIUNE MODALA

191. — Când o propositiune secundară necomplectivă stă în legătură, fie cu o propositiune condițională *la optativ*, fie cu o propositiune principală *la potențial*, saŭ cu o propositiune condițională exprimând o presupunere *contrarie realității*, orĭ cu o propositiune principală în modul *ireal*, această propositiune secundară se pune de multe orĭ *prin atracțiune* saŭ *asimilare de moduri*, în optativ în casul intâĭ, în indicativ în casul al doilea.

192. — Sunt supuse de asemenea atracțiuneĭ propositiunile secundare, carĭ se leagă cu un *optativ* saŭ cu un *indicativ* de dorință.

193. — In stilul indirect, propositiunile carĭ depind de un verb cu însemnarea de „*a spune* saŭ *a gândi*[6])“ sunt adesea orĭ însoțite ele însăşĭ de propositiunĭ accesoriĭ. Dacă verbul din propositiunea principală e la trecut, se póte înlocui în aceste

1) Viit. ind. de la ἀφίημι.
2) Pf. ind. de la ὑπισχνέομαι.
3) Subj. aor. de la ἀποδείκνυμι.
4) Frasa aceasta e negativă dupĕ ințeles, dacă nu dupĕ formă. Αἰσχρὸν παύσασθαι implică această idee: οὐ δεῖ παύσασθαι.
5) Aor. 2 opt. de la ἀπάγω.
6) Aceste propositiunĭ sunt de ordinar la infinitiv.

propositiunĭ accesoriĭ *presintele*, *viitorul* şi *perfectul* indicativuluĭ prin *optativ*.

Cele lalte timpurĭ se mențin însă fără schimbare, fiind că ideea de trecut pe care o exprimă n'ar fi în de ajuns visibilă în optativ.

LECȚIUNEA XXII

ATRACȚIUNE MODALA

191. — Οὐκ ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι περὶ παντὸς ἂν ποιήσαιτο, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι φόβος εἴη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν. Ἄξιον ἦν ἀκοῦσαι, ἵνα ἤκουσας ἀνδρῶν διαλεγομένων οἳ νῦν σοφώτατοί εἰσιν — Πῶς ἄν τις, ἅ γε μὴ ἐπίσταιτο, ταῦτα σοφὸς εἴη. Κυβερνᾶν κατασταθεὶς ὁ μὴ ἐπιστάμενος... ἀπολέσειεν ἂν οὓς ἥκιστα βούλοιτο. Ἔδει τοὺς λέγοντας, ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτο ἀποφαίνεσθαι. Εὖ γὰρ ἤδησθ' ὅτι οὐδεὶς ἂν ἦν σοι ὃς ἐμοῦ κατεμαρτύρησεν. — Πεινῶν φάγοι ἂν ὁπότε βούλοιτο Οὔποτ' ἐγωγ' ἄν, πρὶν ἴδοιμ' ὀρθὸν ἔπος, μεμφομένων ὃν καταφαίην[1]. Εἰ ἀποθνήσκοι πάντα ὅσα τοῦ ζῆν μεταλάβοι, ἐπειδὴ δὲ ἀποθάνοι, μένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι. Οὐκ ἂν ἐπαυόμην, ἕως ἀπεπειράθην[2]) τῆς σοφίας ταυτησί.

192. — Εἴθε ἥκοις, ἵνα γνοίης. Εἰ γὰρ ὤφελον οἷοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἷοί τε ἦσαν αὖ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα· νῦν δὲ οὐδέτερα οἷοί τε. — Ἔρδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

193. — Ἔφη ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν, εἰ μή τις προκαταλήψοιτο. Παρήγγειλαν, ἐπεὶ δὴ δειπνήσειαν, πάντας ἀναπαύεσθαι. Τοῦ αὐτὸν λέ-

1) Cu πρὶν modurile se asimilează numaĭ dupĕ o propositiune principală negativă.
2) Aor ind mediu (de formă pas.) de la ἀποπειράω.

γειν ἃ μὴ σαφῶς εἰδείη εἴργεσθαι δεῖ. Ἔλεγον ὅτι Ἀριαῖος ἐν τῷ σταθμῷ εἴη, ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὥρμηντο [1]).

LECȚIUNEA XXIII

ÎNTREBUINȚAREA INFINITIVULUĬ

196. — Infinitivul e forma *substantivă* a verbuluĭ [2]). El are funcțiunĭ comune cu ale substantivuluĭ și cu ale verbuluĭ.

197. — **Infinitivul ca substantiv.** Intocmaĭ ca un substantiv, infinitivul grec póte primi articol. Grație flexiuniĭ acestuĭ articol, el se póte declina [3])

Infinitivul cu articol e fórte des întrebuințat în epoca clasică. El se găsește:

a) Construit ca *subect* saŭ *compliment* al unuĭ verb [4]).

Notă. — Infinitivul e une orĭ precedat de articol și construit precum spunem aci, chiar după verbele carĭ însemneazā *a zice, a gândi.* — Cu deosebire se găsește infinitivul cu articol în loc de infinitivul simplu după verbele carĭ arată saŭ implică *o idee de împedecare, de oprire* și după expresiunile cu înțeles *negativ.*

b) Construit ca acusativ de relațiune (cf. n. 38 c.) după adective.

---

[1]) Nu ὁρμηθεῖεν, ne fiind în condițiunile cerute.

[2]) După etimologie, infinitivul e saŭ un *locativ* (formele în — εν, — ειν, — μεν) saŭ *un dativ* (formele în — ναι, — μεναι, — σαι).

[3]) Articolul infinitivuluĭ e tot dauna neutru; el însemnează propriŭ zis „acest fapt că".

[4]) De ordinar, infinitivul subect saŭ compliment al unuĭ verb se construește fără articol. Cf. n. 203—204. Se adaugă articolul spre a face ca infinitivul să jóce, în mĕsura posibilităților, rolul unuĭ *adevĕrat* substantiv.

c) Construit cu un substantiv la dativ, pentru a arĕta aceleași raporturĭ ca dativul propriŭ zis, saŭ ca dativul care înlocuește instrumentalul.

Nota. — Cu articol infinitivul se găsește dese orĭ construit ca apositie, intocmaĭ ca un substantiv.

d) Construit cu un substantiv la genetiv, pentru a arĕta aceleași raporturĭ ca genetivul propriŭ zis, saŭ ca genetivul care ține loc de ablativ.

Nota. — S'a vĕzut că genetivul infinitivuluĭ exprimă o idee de scop. Acest genetiv de scop póte fi precedat de ὑπέρ, saŭ de ἕνεκα

e) Construit cu o prepositiune urmată de casul apropriat.

198. — Infinitivul articulat póte primi un subect în acusativ, saŭ un compliment.

199. — **Infinitivul ca verb.** Infinitivul 'și conservă în multe privințe natura sa verbală:

a) El are forme diferite pentru a exprima *timpurile* și *modalitatea acțiuniĭ* (activ, mediu, pasiv). Unit cu particula ἄν, el póte lua înțelesul de *potențial* saŭ de *ireal.*

b) Complimentul infinitivuluĭ nu se pune, ca al substantivuluĭ verbal, în genetivul *obectului* (cf. n. 54) ci în casul voit de cele-l'alte forme ale verbuluĭ.

c) Subectul acțiuniĭ arĕtată de infinitiv nu se pune în genetivul *subectiv.*

d) In sfirșit, pentru a califica ideea arĕtată de infinitiv, ne servim de un adverb, nu de un adectiv.

200. — **Intrebuințarea subectuluĭ infinitivuluĭ.** *a*) Dacă infinitivul are același subect ca propositiunea principală, subectul nu se maĭ exprimă.

b) Dacă infinitivul are un subect diferit de acela al propositiuniĭ principale, subectul se pune în *acusativ.*

201. — **Numele predicativ și determinările atributive.** *a*) Când subectul infinitivuluĭ nu e ex-

primat, numele predicativ și determinările atributive se pun în casul subectului din propositiunea principală, adecă, în nominativ.

b) Când subectul infinitivului e în acusativ, numele predicativ, și determinările atributive se pun în acusativ.

202. — **Particularităţi relative la întrebuinţarea subectului, numelui predicativ și determinărilor atributive.** a) Dacă subectul infinitivului e o persónă nedeterminată (*cineva*), acest subect e de ordinar suprimat, iar numele predicativ și determinările atributive se pun în acusativ, ca și cum s'ar raporta la τινά, sub-înţeles.

b) Numele, care ar trebui să fie subectul infinitivului, găsindu-se în propositiunea principală la un alt cas de cât nominativul, nu se maĭ repetă înaintea infinitivului. Expresiunea predicativă și determinările atributive se pun saŭ în acusativ, saŭ în casul în care se află subectul logic al infinitivului în propositiunea principală.

Notă. — Aposiţiunea la subectul sub-înţeles al infinitivului póte tot-d'auna să fie pusă în acusativ; ea póte fi de asemenea în *dativ*, dar nicĭ o dată în genetiv.

LECŢIUNEA XXIII

INTREBUINŢAREA INFINITIVULUI

197. — **Infinitivul ca substantiv**[1]. a) Τὸ γνῶναι ἐπιστήμην που λαβεῖν ἐστι. Πολλάκις δοκεῖ τὸ

[1]) Infinitivul chiar fără articol póte fi privit une orĭ ca substantiv: el póte juca rol de subect, de nume predicativ de aposiţie saŭ de compliment. Iată câte-va exemple:

Οὐκ οἰόν τε ἄνευ δικαιοσύνης ἀγαθὸν πολίτην γενέσθαι. Αὕτη... μόνη ἐστὶ κακὴ πράξις, ἐπιστήμης στερηθῆναι. — Ὑμᾶς, ὦ παῖδες οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἐπαίδευον τοὺς μὲν γεραιτέρους προτιμᾶν, τῶν δὲ νεωτέρων προτετιμῆσθαι.

φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. Τλήσομαι[1]) τὸ κατθανεῖν. Ἐπέσχον τὸ εὐθέως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. Μόνον ὁρῶν τὸ παίειν τὸν ἁλισκόμενον.

Notă. Ἑξομαι[2]) τὸ μὴ εἰδέναι. Καὶ τὸ προειδέναι γε τὸν θεὸν τὸ μέλλον καὶ τὸ προσημαίνειν ᾧ βούλεται, τοῦτο πάντες καὶ λέγουσι καὶ νομίζουσι. — Οἷοί τε ἦσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρύειν. Οὗτοί εἰσιν μόνοι ἔτι ἡμῖν ἐμποδὼν τὸ μὴ ἤδη εἶναι ἔνθα πάλαι ἐσπεύδομεν. Τρεῖς δὲ μόναι ψῆφοι διήνεγκαν[3]) τὸ μὴ θανάτου τιμῆσαι. Οὐκ ἀπεσχόμην τὸ μὴ οὐκ[4]) ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν. Οὐδεὶς ἀντιλέγει τὸ μὴ οὐ λέξειν ὅ τι ἕκαστος ἡγεῖται πλείστου ἄξιον ἐπίστασθαι. Τοῖς θεοῖς οὐδὲν ἂν ἔχοιμεν μέμψασθαι[5]) τὸ μὴ οὐχὶ πάντα πεπραχέναι.

b) Τὸ δὲ βίᾳ πολιτῶν δρᾶν ἔφυν ἀμήχανος. Μακρὸς τὸ κρῖναι ταῦτα χὠ λοιπὸς χρόνος. Τὸ μὴ βλέπειν ἑτοίμα. Τὸ προσταλαιπορεῖν οὐδεὶς πρόθυμος ἦν. Τὸ μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, ἱκανοί εἰσι.

c) Οὐ γὰρ δὴ τῷ γε κοσμίως ζῆν ἄξιον πιστεύειν. Τῷ ζῆν ἔστι τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι[6]) τὸ καθεύδειν. Τῷ πλουτεῖν ὑπήκοα. Ἅμα τῷ τιμᾶν. Οὐδενὶ πλέον κεκράτηκε Φίλιππος ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασιν γίγνεσθαι.

d) Πρὸς τὴν πόλιν προσβαλόντες ἐς ἐλπίδα ἦλθον τοῦ ἑλεῖν. Τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν. Ὁ ἡγούμενος τοῦ πρῶτος ἕκαστος γίγνεσθαι. Ἄξιος αὐτοῖς ἐδόκεις εἶναι

[1]) Saŭ τλήσω viit. de la τλάω.

[2]) Prs. 2 sg. viit. ind. de la ἕξομνυμι.

[3]) Aor. ind. de la διαφέρω.

[4]) Precum vom vedea maĭ în urmă (cf. n. 204 *a*) nota II și maĭ jes *b*) nota I), dupĕ verbele cari conţin idea de *negare* saŭ de *oprire*, se pune înaintea infinitivului μή care nu se traduce, saŭ μή οὐ, când verbul din propositiunea principală e însoţit de o particulă de negaţiune.

[5]) Inf aor. de la μέμφομαι.

[6]) Inf. pf. de la ἐγείρω.

τοῦ τοιαῦτ' ἀκούειν. Νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. Εἰς τοῦτ' ἐλήλυθε τοῦ νομίζειν.

e) Τοὺς γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους. Πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους ἀποδοῦναι. Σωκράτης πάντων ἀνθρώπων μάλιστα ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως ζῆν. Πρὸς τῷ λαβεῖν. Διὰ τὸ εἰδέναι. Ἐκ τοῦ πολλὰ κεκτῆσθαι. Ἀντὶ τοῦ λέγειν. Τοῦ ὁρᾶν ἕνεκα. Πρὸ τοῦ χρῆσθαι. Πλὴν τοῦ λέγειν. Ἄνευ τοῦ δεικνύναι. Πίνειν ἄχρι τοῦ μὴ διψῆν.

198. — Καὶ τὸ πεισθῆναί τινας. Ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους. — Ἐπὶ τῷ κακόν τι ἡμᾶς ἐργάζεσθαι.

200. — **Intrebuinţarea subectului infinitivului.** *a*) Ὁμολογῶ δέ σ' ἀδικεῖν. Ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν. Κῦρος ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἑκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς. — *b*) Τὸν καλὸν κἀγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναί φημι. Κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν.

201. — **Numele predicativ şi determinările atributive.** *a*) Ὁ Κῦρος διὰ τὸ φιλομαθὴς εἶναι, πολλὰ τοὺς παρόντας ἀνηρώτα. Ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει. Δείσας τὸ ζῆν κακὸς ὤν. — *b*) Βούλομαι ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι. Τὸν καλὸν κἀγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναί φημι.

202. — **Particularităţi relative la întrebuinţarea subectului, numelui predicativ şi determinărilor atributive.** *a*) Δεῖ ἐπιμέλεσθαι τοῦ ἀγαθὸν ἄνδρα γίγνεσθαι. Πρέπει κόσμιον εἶναι. Ἡδὺ σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων. Αἰσχρὸν ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μαθεῖν. — *b*) Ἀνάγκη μοι ἢ ὑμᾶς προδόντα τῇ Κύρου φιλίᾳ χρῆσθαι ἢ πρὸς ἐκεῖνον ψευσάμενον[1]) μεθ' ὑμῶν εἶναι. Ἐδέοντό μου προστάτην γενέσθαι. — Ἀπαλλαγεὶς τούτων τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι. Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου γενέσθαι. Ὁ δῆμος συνεχώρησε Μιλτιάδῃ πρώτῳ γραφῆναι παρακαλοῦντι τοὺς στρατιώτας.

[1]) Aor. part. med. de la ψεύδω.

Notă.—Ἔξεστιν ὑμῖν λαβόντας (= λαβοῦσιν) τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπιέναι. Δέομαι ὑμῶν ἀπιέναι, λαβόντας[1]) τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν.

LECŢIUNEA XXIV

CONTINUARE ASUPRA INFINITIVULUĬ

203. — **Propositiunĭ infinitive jucând rolul de subect.** Infinitivul se întrebuinţează ca subect cu impersonalele χρή, δεῖ trebue, ἔξεστιν (πάρεστιν, ἔνεστιν, ἔστιν), e permis, posibil; πρέπει, προσήκει se cuvine, cu locuţiunile impersonale formate din substantive saŭ adective: ὥρα ἐστί, καιρός ἐστι e momentul de a; δίκαιόν ἐστιν e drept; ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀνάγκη ἐστί, e necesar; καλόν, αἰσχρόν ἐστι, e frumos, ruşinos, etc. De asemenea cu οἷόν τ' ἐστὶν şi δυνατόν ἐστιν, e posibil, precum şi cu συμβαίνει se întîmplă.

Nota. — Fórte adesea orĭ *construcţiunea impersonală* se înlocueşte printr'o *construcţie personală*. Ast-fel, în loc de δίκαιόν ἐστι e drept, se zice δίκαιός εἰμι sunt autorisat ca, merit ca, sunt obligat ca..; în loc de ἐπιτήδειόν ἐστιν e folositor, se întâlneşte ἐπιτήδειός εἰμι e folositor ca eŭ...

Unele locuţiunĭ chiar, nu sunt autorizate de cât în construcţia personală: δοκῶ pare că, ἐπίδοξός εἰμι sunt considerat ca, e de bănuit că eŭ, πολλοῦ δέω, τοσούτου δέω lipseşte mult, puţin lipseşte, etc.

204. — **Propositiunĭ infinitive jucând rolul de compliment.** Infinitivul se întrebuinţează ca compliment direct:

a) Dupĕ verbele cari însemnează a *gândi*, a *spune*, a *crede*, (a promite, a spera, etc.), echi-

[1]) Λαβόντων nu se pote.

valând cu o propositiune precedată de ὅτι saŭ de ὡς [1]).

Cu verbele din această categorie, infinitivul are acelaşĭ înţeles ca timpurile corespunzĕtóre ale indicativuluĭ. Infinitivul presinte saŭ aorist cu ἄν are înţelesul *potenţialuluĭ*, vorbind despre viitor. El póte avea de asemenea înţelesul de *ireal*.

Nota I. – Negaţiunea în general e οὐ, cu deosebire dupĕ verbele λέγειν şi φάναι şi dupĕ acelea carĭ însemnează *a crede, a gândi*. Totuşĭ dacă verbele acestea se află la un mod saŭ într'o construcţie care cere μή, se întrebuinţează μή înaintea infinitivuluĭ.

Nota II. – Dupĕ verbele carĭ însemnează *a nega* se adaugă de ordinar inaintea infinitivuluĭ μή, care e *espletiv*, saŭ μὴ οὐ când propositiunea principală e negativă de formă orĭ de înţeles [2]).

Nota III. - Cu verbele ἐλπίζειν a spera, προσδοκᾶν a se aştepta ca, ὑπισχνεῖσθαι şi ἐπαγγέλλεσθαι, a promite, ἀπειλεῖν, a ameninţa, precum şi dupĕ ὀμνύναι a jura (când jurămîntul se raportă la viitor) se întrebuinţează saŭ *infinitivul viitor*, saŭ *infinitivul presinte* orĭ *aorist* însoţite de ἄν, carĭ exprimă ideea de potenţial şi echivalează prin urmare cu un viitorindulcit. – Negaţiunea în acest cas e μή.

Nota IV. – In ceea ce priveşte subectul, numele predicative şi atributive, se aplică regulele enunţate la n. 200 şi 201.

b) Dupĕ verbele carĭ arată o manifestare *a voinţeĭ*, adecă dupĕ aceleae carĭ însemnează *a voi, a sfătui, a ordona, a permite, a contrazice, a împedeca, a evita*. – Negaţiunea întrebuinţată inaintea infinitivuluĭ dupĕ aceste verbe e μή.

[1]) Aicĭ intră construcţia *acusativuluĭ cu infinitivul*. Se pare nenatural ca un acusativ să fie subect al unuĭ verb. Construcţia se explică însă dacă ne gândim că infinitivul la origină n'a fost verb, ci substantiv, în casul dativ saŭ locativ, precum am spus maĭ sus. Subectul infinitivuluĭ e în realitate obectul direct al verbuluĭ din propositiunea principală. Intr'o frasă ca: ἐποίησας με γελᾶσαι «m'aĭ făcut să rîd», traducerea adevĕrată ar fi: «m'aĭ făcut *spre* rîs»: Cf. n. 42. Infinitivul luând o valóre verbală, construcţia s'a menţinut şi s'a intins, de şi s'a perdut noţiunea primitivă a înţelesuluĭ eĭ. Ast-fel s'a putut zice: ἔφης με γελᾶν etc.

[2]) Tot ast-fel se întîmplă cu aceste verbe când se construesc cu o conjuncţie (ὅτι saŭ ὡς) în loc de a se consturi cu infinitivul: ἀμφισβητεῖ ςῶ οὐκ ἀληθῆ λέγομεν.

c) Dupĕ verbele cari arată o manifestare a *activităţiĭ*, cum sunt acelea carĭ însemnează *a face, a face ca, a se sili, a căuta, a îngădui, a da mijlocul de* a etc.

Nota. – In privinţa negaţiunii şi a construcţieĭ verbelor cu înţeles negativ, aceleaşĭ observaţiĭ sunt de făcut ca maĭ sus.

d) Dupĕ verbele urmĕtóre, carĭ nu se pot construi de cât cu infinitivul întrebuinţat fără subect: δύναμαι, a putea; ἔχω a putea; ἐπίσταμαι οἶδα, a şti, a fi aflat (de unde: a fi capabil); πέφυκα a fi făcut în mod natural pentru; ὀφείλω a trebui; θαρρῶ, a cuteza, αἰσχύνομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα, ὀκνῶ, a nu cuteza; μανθάνω a învĕţa să; εἴωθα, εἴθισμαι a avea obiceiul de a; ἐθίζω a deprinde pe cineva la.

205. – Construcţia impersonală şi construcţia personală. Când e vorba de a traduce cu *pasivul* verbelor *a zice, a crede* etc. ideea „*se spune că, se crede că*“ etc. construcţia logică e ca infinitivul (insoţit, dacă e casul, de subectul sĕŭ în acusativ) să devină subectul verbuluĭ principal şi acesta să fie pus la a 3-a persónă din singular. Această construcţie numită *impersonală* se intâlneşte une orĭ, dar maĭ des se întrebuinţează construcţia *personală*, făcêndu-se din subectul infinitivuluĭ subectul verbuluĭ principal.

[1]) Nu se adaogă această negaţiune dupĕ οὐκ ἐῶ, οὐκ ἀθέλω, precum nicĭ dupĕ κωλύω. Τί σε κωλύει ὕδωρ πιεῖν;

LECȚIUNEA XXIV

CONTINUARE ASUPRA INFINITIVULUI

203. — Propositiunĭ infinitive jucând rolul de subect. Οὐκ ἔστιν εὑρεῖν βίον ἄλυπον οὐδενί. Ἔξεστιν ὑμῖν εὐδαίμοσι γενέσθαι. Οὐ βουλεύεσθαι ἔτι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλεῦσθαι. Οἴκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαίμονα. Συνέβη[1]) μοι πορεύεσθαι.

Notă.—Δίκαιός εἰμι τοῦτο πάσχειν. Ἄνδρας τινὰς ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι[2]) εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι.

Ἐπίδοξός εἰμι τυχεῖν τῆς τιμῆς ταύτης. Πολλοῦ δέω ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι. Μικροῦ ἐδέησεν ὁ Εὐαγόρας Κύπρον ἅπασαν κατασχεῖν[3]).

204.—Propositiunĭ infinitive jucând rolul de compliment. a) Λέγετε αὐτὸν πονηρὸν εἶναι. Νομίζοντες παρὰ Κύρῳ ὄντες ἀγαθοὶ ἀξιωτέρας ἂν τιμῆς τυγχάνειν ἢ παρὰ βασιλεῖ[4]). Ἆρ' οὖν ἄν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι, εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια[5]).

Nota I.—Ἡγούμην οὐκ εἶναι ἐπιμέλειαν ἢ ἀγαθοὶ οἱ ἀγαθοὶ γίγνονται. Εἴ τι τούτων ἀληθὲς ἦν, οἴεσθε οὐκ ἂν αὐτὴν λαβεῖν;—Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον. Εἴ τις νομίζει τι μὴ ἱκανῶς εἰρῆσθαι, ἀναστὰς ὑπομνησάτω[6]).

Nota II.—Ἐξαρνοῦμαι μὴ δεδρακέναι τάδε. Οὐκ ἐξαρνοῦμαι μὴ οὐ δεδρακέναι τάδε.

---

[1]) Aor. 2 ind. de la συμβαίνω.

[2]) Aceeaşĭ atracțiune a dat loc la expresiunĭ ca προσήκοντά τινα λόγον... ῥηθῆναι (λόγον ὃν προσήκει ῥηθῆναι) cuvinte carĭ trebuesc spuse. Τὸ πλῆθος τῶν ἐνόντων εἰπεῖν (= τῶν ἃ ἔνεστιν εἰπεῖν) „grămadă de lucrurĭ, pe carĭ e posibil de a le spune)".

[3]) Inf aor. 2 de la κατέχω.

[4]) In stilul direct: ἀξιωτέρας ἂν τιμῆς τυγχάνομεν.

[5]) Ἂν διαγενέσθαι = ὡς ἂν διεγενόμην.

[6]) Aor. imper. de la ὑπομιμνήσκω.

Nota III. — Βοιωτοὶ νῦν ἀπειλοῦσιν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικήν. Τὸν στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν. Οὐ τοσοῦτον ἤλπιζον ἐκπεσεῖν[1]) ἂν Περικλέα ὅσον διαβολὴν οἴσειν[2]) αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν. Ἔχεις τινὰ ἐλπίδα μὴ ἂν σαυτόν τε καὶ τὴν ναῦν ἀπολέσαι.

Nota IV.—Νομίζω οὐδὲν χείρων εἶναι τῶν ἄλλων. Ἀλέξανδρος ἔφασκεν Διὸς εἶναι υἱός. Ἤλπιζε τιμῶν τοὺς γονέας πράξειν καλῶς.

b) Πείθω σε ἀπιέναι. Ἐδεήθην ὑμῶν μὴ θορυβεῖν.

Notă.—Οἱ ἰατροὶ ἀπαγορεύουσι τοῖς ἀσθενοῦσι μὴ χρῆσθαι ἐλαίῳ. Μικρὸν ἐξέφυγε τὸ μὴ καταπετρωθῆναι. Οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐκ εἶναι ταῦτα. Τί ἐμποδὼν[3]) μὴ οὐχὶ τὰ δεινότατα παθεῖν.

c) Σωκράτης μηχανικοὺς γίγνεσθαι τοὺς συνόντας[4]) οὐκ ἔσπευδεν. Ἃ γὰρ διεπράττοντο μὴ κάειν[5]) ἡμᾶς τὴν βασιλέως χώραν, νῦν αὐτοὶ κάουσιν ὡς ἀλλοτρίαν. Τότε ἐγὼ μόνος τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθην μηδὲν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους.

d) Ὁρᾷς ὅτι σιγᾷς καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν.

205. — Construcția impersonală și construcția personală. Ἐλέγετο καὶ Συέννεσιν εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων.—Ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι. Ἐπύαξα... ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα. Ἔρως ὁμολογεῖται παρὰ πάντων μέγας θεὸς εἶναι.

LECȚIUNEA XXV

CONTINUARE ASUPRA INFINITIVULUĬ

206. — Infinitivul arĕtând scopul. a) In epoca omerică și la poețĭ, infinitivul se găsește între-

---

[1]) Aor. inf. de la ἐκπίπτω.

[2]) Viit. inf. de la φέρω.

[3]) Τί ἐμποδὼν = οὐδὲν ἐμποδών.

[4]) Subst. οἱ συνόντες format din part. verb. σύνειμι.

[5]) Inf. pres. de la κάω, în loc de καίω.

buinţat pentru a exprima *scopul*, după un verb de mişcare, ca *a trimite* saŭ *a veni*.

Notă. — Construcţia aceasta se întâlneşte une ori în Tucidide.

In Omer, infinitivul putea să înlocuiască o propositiune finală.

207. — In prosa atică infinitivul arătând scopul nu se întrebuinţează de cât:

a) După verbele cari însemnează a *da*, a *lua*, a *păräsi* (διδόναι, λαμβάνειν, ἐπιτρέπειν, παρέχειν, etc.), şi

b) După verbele cari însemnează, a *alege*, a *designa*, a *institui* (αἱρεῖσθαι, καθιστάναι, ἐφιστάναι etc.)

208. — **Infinitivul de determinare**. Infinitivul fiind un nume verbal, se póte construi ca un substantiv, în acusativ [1]), pentru a exprima în ce privinţă cutare saŭ cutare subect posedă cutare saŭ cutare calitate arătată de un adectiv El se construeşte ast-fel:

a) După adectivele cari indică *destoinicie*, *capacitate*, *aptitudine* saŭ ideea contrară, *incapacitate*, *lipsă de abilitate*, etc., şi după acelea cari arată *graba* saŭ neplăcerea de a face ceva.

b) După adectivele cari însemnează *uşor*, *plăcut*, *bun*, *frumos*, *demn*, saŭ cari exprimă ideĭ contrariĭ.

209. — **Infinitivul absolut.** Infinitivul se întrebuinţează în greceşte în mod independent:

a) Cu înţeles de imperativ (cf. n. 154).

b) Cu înţeles de optativ, pentru a exprima o dorinţă (cf. n. 154 nota).

c) Când singur, când precedat de ὡς, în câte va locuţiunĭ.

d) In unele frase exclamative, pentru a exprima *uimirea* saŭ *indignarea*.

---

[1]) Cf. n, 38 c).

LECŢIUNEA XXV

CONTINUARE ASUPRA INFINITIVULUĬ

206. — **Infinitivul arătând scopul.** Καὶ τότ' Ὀδυσσεὺς ὤρτο [1]) πόλινδ' ἴμεν [2]). Βῆ [3]) δ' ἴμεν. Μανθάνειν γὰρ ἥκομεν. Ἡμᾶς δὲ πέμπει τοὺς λόγους ὑμῖν φράσαι.

Notă. — Δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμψαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι καὶ κηρῦξαι κτλ. Ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλήσποντον... τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα πράσσειν.

Ἥρα [4]) δ' Ἥρη πίτνα [5]) πρόσθε βαθεῖαν ἐρυκέμεν. Καὶ δεῦρο κάλεσσον Ἶρίν τ' ἐλθέμεναι.

207. — a) Παρέχω ἐμαυτὸν τέμνειν καὶ καίειν. Ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἕλλησιν ὡς πολεμίαν οὖσαν. Τὴν πόλιν καὶ τὴν ἄκραν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν. — *b*) Οἱ ἄρχοντες, οὓς ὑμεῖς εἵλεσθε ἄρχειν μου. Δῆλον, ὅτι κυβερνᾶν κατασταθεὶς ὁ μὴ ἐπιστάμενος, ἀπολέσειεν ἂν οὓς ἥκιστα βούλοιτο.

208. — **Infinitivul de determinare.** Θεμιστοκλέα, ἱκανότατον εἰπεῖν καὶ γνῶναι καὶ πρᾶξαι. Αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη. Βίην δὲ ἀδύνατοι ἦσαν προσφέρειν.

b) Αἰεί τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι. Τοὺς γὰρ ὑπὲρ τούτων λόγους ἐμοὶ μὲν ἀναγκαιοτάτους προειπεῖν ἡγοῦμαι, ἡμῖν δὲ χρησιμωτάτους ἀκοῦσαι. Ἀνὴρ καλὸς ὁρᾶν. Ποταμὸς ῥᾴδιος διαβαίνειν.

209. — **Infinitivul absolut.** *c*) Ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὡς εἰπεῖν, ὡς συνελόντι εἰπεῖν. — Ἐμοὶ δοκεῖν, ὡς

---

[1]) In loc de ὤρετω, 3 prs. sg. aor. mediu de la ὄρνυμι.
[2]) In loc de ἰέναι, inf. pres. de la εἶμι. Formă omerică.
[3]) Aor. 2 de la βαίνω, formă omerică, fără augument.
[4]) Ac. sg. de la ἠήρ în loc de ἀήρ.
[5]) Impf. poet. de la πιτνάω. Att. πίτνημι şi πετάννυμι.

ἐμοὶ δοκεῖν, ὡς εἰκάσαι, ὡς συμβάλλειν, ὡς οὕτω γ' ἀκοῦσαι, ὡς ἰδεῖν, ὀλίγου δεῖν etc. — Εἶναι, ἑκὼν εἶναι, τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι, τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι, τὸ ἐπ' ἐμοὶ (ἐπ' ἐκείνοις, ἐπὶ τούτοις) εἶναι, τὸ νῦν εἶναι.

d) Ἐμὲ παθεῖν τάδε. Ὦ δυστάλαινα, τοιάδ' ἄνδρα χρησιμὸν φωνεῖν. Τοιουτονὶ τρέφειν κυνά. Τοῦτον δὲ ὑβρίζειν· ἀναπνεῖν δέ. — Τῆς μωρίας· τὸ Δία νομίζειν ὄντα τηλικουτονί.

LECȚIUNEA XXVI

INTREBUINȚAREA PARTICIPIULUĬ

210. — Intrebuințarea participiuluĭ e fórte întinsă în grecește, nu numaĭ din causa formelor multiple de care dispune acest mod, dar în virtutea geniuluĭ însușĭ al limbiĭ.

Participiul e forma *adectivă* a verbuluĭ, dar el 'șĭ păstrează valórea sa verbală ca și infinitivul.

Negațiunea participiuluĭ e οὐ. Cu tóte acestea se întrebuințează μή, când propositiunea participială echivalează ca înțeles cu o propositiune la un mod personal, a căreĭ negațiune ar fi μή.

Notă. — Se întrebuințează de asemenea μή în loc de οὐ printr'un fel de *atracțiune*, când participiul e în legătură cu o *propositiune* principală, care, dacă ar fi negativă, ar cere μή.

211. — **Participiul ca adectiv.** a) Ca orĭ ce adectiv participiul póte servi ca atribut pe lângă un substantiv. El se pune de ordinar între articol și substantiv. (Cf. n. 18).

Notă. I. — Participiul întrebuințat ca adectiv pentru a determina un nume, póte fi el însușĭ însoțit de o determinare. In casul acesta se pune *între articol și nume* fie participiul singur, fie determinarea și participiul, fie numaĭ determinarea.

b) In ceea ce privește *negațiunea*, regula e cea de maĭ sus. Cf. n. 210).

212. — **Participiul ca substantiv.** Ca orĭ ce adectiv, participiul póte fi luat ca *substantiv* (cf. n. 27). Pentru acesta e de ajuns ca sá-l precedăm de articol. El arată ca și adectivele:

a) Saŭ *anumite persóne.*

b) Saŭ *o categorie de persóne*, pe care voim să o deosebim de altă categorie diferită.

Nota I. — Participiul întrebuințat *fără articol* se găsește de asemenea *une orĭ* luat ca substantiv. El arată atuncĭ, nu *ómeniĭ*, ci, în mod nedeterminat, *ómenĭ* carĭ fac cutare saŭ cutare lucru.

Nota II. — Participiul construit *cu articol*, are asupra substantivelor verbale corespunzătóre avantagiul de a arĕta *timpul.* El ține de multe orĭ locul uneĭ propositiunĭ relative. De notat cu deosebire participiul precedat de articol în înțelesul uneĭ propositiunĭ *relative consecutive* (cf. n. 184), saŭ al uneĭ propositiunĭ *relative finale* (cf. n. 185). In acest din urmă cas el se găsește de obiceĭ în viitor.

213. — **Participiul în funcțiune de verb.** Participiul, întrebuințat fără articol, póte înlocui o propositiune subordinată óre-care, *timporală*, *causală*, *finală*, *condițională* saŭ *concesivă*. Ast-fel ποιῶν póte să însemneze, după împrejurărĭ: *când* face, *fiind-că* face, *dacă* face, *orĭ ce ar* face [1]).

Notă. — Participiul singur n'are înțeles final adecă nu exprimă *scopul*, de cât după verbele de *mișcare*. Timpul întrebuințat e *viitorul*. Cu πέμπειν se întrebuințează și *presintele*, pentru a indica misiunea dată aceluia care e trimis.

214. — Pentru maĭ multă claritate, participiul e adesea orĭ însoțit de óre-carĭ particule, carĭ 'ĭ precizează valórea și înțelesul:

a) *Particule de timp.* Ἅμα, în același timp;

[1]) Negațiunea obicinuită e aceea care s'ar întrebuința în propositiunea subordinată corespunzătóre.

μεταξύ, în mijlocul; εὐθὺς (maĭ rar αὐτίκα) îndată, din.

b) *Particule causale.* Ἅτε (maĭ rar οἷον, οἷα cu saŭ fără δή) *fiind-că, din causă că.* Ἅτε exprimă motivul real, în orĭ ce cas motivul *autorului*, nu al persóneĭ de care se vorbeşte. Acesta din urmă se introduce prin ὡς „*fiind-că*, zicea el saŭ ziceaŭ eĭ, *în credinţa, convingerea, părerea, inchipuindu-şĭ*".

c) *Particula finală.* Am văzut în nota precedentă că participiul viitor are înţeles *final*, dar numaĭ după verbele de *mişcare*. După cele-l'alte verbe, pentru a avea acest înţeles participiul trebue în regulă generală, să fie însoţit de particula ὡς.

d) *Particule concesive.* Se pune înaintea participiuluĭ καίπερ *deşi, orĭ cât ar fi de*, saŭ numaĭ καί, *chiar*. In loc de καίπερ se întâlneşte de asemenea ὅμως, *cu tóte acestea* saŭ ὅμως καί, *cu tóte acestea, chiar.*

Notă.—După un compliment circumstantial, fie în participiu, fie sub formă de propositiune secundară, se pune adesea orĭ οὕτως în fruntea propositiuniĭ principale, pentru a relua şi resuma ideea exprimată maĭ înainte.—Pentru a resuma o circumstanţă de timp, în loc de οὕτως se întâlneşte de asemenea εἶτα, ἔπειτα, τότε.

LECŢIUNEA XXVI

INTREBUINŢAREA PARTICIPIULUI

210.—Θάνοιμ' ἐκείνην καίπερ οὐκ οὖσαν προδούς. Εἰ γνωσθησόμεθα... ἀμύνεσθαι οὐ τολμῶντες. Οὐκ ἔστι μὴ νικῶσι σωτηρία[1]). Ψηφίσασθε τὸν πόλεμον, μὴ φοβηθέντες[2]) τὸ αὐτίκα δεινόν. Δεινὰ πείσομαι, ἃ ὁ νόμος ἀποδίδωσί μοι μὴ τυχὼν[3]) παρ' ὑμῶν.

[1]) Echivalează cu: Ἐὰν μὴ νικῶμεν.
[2]) Echivalează cu: Καὶ μὴ φοβηθῆτε.
[3]) Μὴ τυχὼν = ἐὰν μὴ τύχω.

Notă.—Δεχόμενοι[1]) ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. Οἵ ἄν... ἦν ἀδικῶνται, δῆλοι ὦσι μὴ ἐπιτρέψοντες.

211.—**Participiul ca adectiv.** a) Οἱ καμόντες[2]) στρατιῶται = (οἱ στρατιῶται οἱ καμόντες = τῶν στρατιωτῶν οἱ καμόντες) ἐκοιμήθησαν. Πᾶς ὁ βουλόμενος. Ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔσῃ γῇ.

Nota I.—Ὁ κατειληφὼς κίνδυνος τὴν πόλιν[3]). Τοῖς τὰ ἑαυτῶν σώματα ἄγουσιν ἵπποις. Αἱ ἄριστα δοκοῦσαι εἶναι φύσεις. Τὸ ἱερὸν καλούμενον πόλεμον. Φιλοσόφου ἀνδρὸς οὐκ ἔστι ἐσπουδακέναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας. Ὁ Μειδίας ὀνομαζόμενος. Αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι. Σκιπίων ὁ τὸν Ἀννίβαν νικήσας.

b) Τοὺς δέκα στρατηγοὺς τοὺς οὐκ ἀνελομένους[4]) τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας ἐβούλεσθε ἁθρόους κρίνειν. Ὁ μὴ δαρεὶς[5]) ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται[6]).

[1]) Δεχόμενοι = ἐὰν δέχησθε.
[2]) Aor. part. de la κάμνω.
[3]) Se póte de asemenea repetând articolul: Ὁ κίνδυνος ὁ τὴν πόλιν κατειληφώς. Cf. n. 18.
[4]) Aor. part. med. de la ἀναιρέω. Participiul în această din urmă propositiune echivalează cu o propositiune *ipotetică*: εἴ τις μή... de aceea negaţiunea e μή. Cf. n. 186.
[5]) Aor. 2 part. pas. de la δέρω.
[6]) După cum se vede din exemplele nóstre participiul întrebuinţat ca adectiv, înlocueşte o propositiune relativă. Dar propositiunile relative pot fi împărţite în determinative şi explicative: *determinative*, dacă servesc ca să distingă o categorie de persóne saŭ de obecte de altă categorie, ast-fel în cât nu pot fi suprimate, fără a schimba înţelesul fraseĭ; *explicative* dacă nu conţin de cât o explicaţiune folositóre, dar nu indispensabilă înţelesuluĭ. Luând frasa: *Soldaţii, cari eraŭ osteniţi, s'aŭ culcat*, dacă voesc să vorbesc de soldaţiĭ *cari eraŭ osteniţi*, prin opositiune cu aceia, carĭ nu eraŭ, disting o categorie de altă categorie şi propositiunea mea e *determinativă*. Dacă vreaŭ să spun din contră că soldaţiĭ, toţĭ soldaţiĭ, *cari eraŭ osteniţi* saŭ *fiind-că eraŭ osteniţi*, s'aŭ culcat, daŭ o explicaţiune, un motiv şi propositiunea e explicativă. Participiul ca adectiv înlocueşte o propositiune relativă determinativă.

212. — Participiul ca substantiv. a) Ὁ λέγων. Ὁ διώκων. Ὁ φεύγων. Οἱ γραψάμενοι τὸν Σωκράτη.

b) Ὁ λέγων. Οἱ πολιτευόμενοι. Ὁ βουλόμενος. Ὁ τυχών. Ὁ ἀδικηθεὶς ῥᾳδίως βοήθειαν εὑρίσκεται. Τῶν στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι[1]) διατελέσαι ἐνυκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός.

Nota I. — Οἱ λέγοντες. Λέγοντες. Πλέομεν ἐπὶ πολλὰς ναῦς κεκτημένους. Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἀγγέλλοντες ὅτι... Τίς ἂν πόλις ὑπὸ μὴ πειθομένων ἁλοίη[2]).

Nota II. — Ὁ τὴν πατρίδα σῴζων, σώσων, σώσας. Οἱ γραφόμενοι, γραψόμενοι, γραψάμενοι Σωκράτην. — Πρῶτοι ἐσῆλθεν Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες. Εἰώθατε τὰ οὐκ ὄντα λογοποιεῖν. Ὁ μὴ λαβὼν καὶ διαφθαρεὶς νενίκηκε τὸν ὠνούμενον. Εἰσὶν οἱ οἰόμενοι. Οὐκ ἔστιν ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν. Ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται. Οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν. Ἡ πόλις ἔρημος ἦν τῶν ἀμυνουμένων. Δι' ἔνδειαν τοῦ θεραπεύσοντος Ἐνῆσαν ἐν τῇ χώρᾳ οἱ ἐργασόμενοι. — Μέλλουσιν οἱ Ἀθηναῖοι αἱρεῖσθαι τὸν ἐροῦντα.

213. — Participiul în funcţiune de verb. Σκοποὺς καταστήσας συνέλεξε τοὺς στρατιώτας. — Τούτου τοῦ κέρδους ἀπέχομαι, αἰσχρὸν νομίζων — Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμὼν εὐδαιμονεῖν. — Πολλῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν θηρίων ὄντων μέγιστόν ἐστι θηρίον γυνή.

Notă. — Συνήλθομεν ὀψόμενοι. Ἧκον ἡμῖν ἀμυνοῦντες. Παρελήλυθα συμβουλεύσων ὑμῖν. Πέμπειν τινὰ ἀγγελοῦντα — (ἀγγέλλοντα).

214. — a) Particule de timp. Ἐμάχοντο ἅμα πορευόμενοι. Μεταξὺ λέγων. Ἐπέσχε με λέγοντα μεταξύ. Εὐθὺς σπείσας[3]). Εὐθὺς μειράκιον ὤν. Εὐθὺς παῖδες ὄντες. Προσέβαλεν εὐθὺς ἥκων.

[1]) In casul *b)* participiul precedat de articol are înţelesul uneĭ propositiunĭ *ipotetice*: εἴ τινες μὴ ἐδύναντο.

[2]) Aor. 2 opt. de la ἁλίσκομαι.

[3]) Aor. part. de la σπένδω

b) **Particule causale.** Ὁ Κῦρος, ἅτε παῖς ὤν, ἥδετο τῇ στολῇ. Πιττακὸς τὰ ὀνόματα οὐκ ἠπίστατο ὀρθῶς διαιρεῖν, ἅτε Λέσβιος ὤν. — Ὡς ἀπηλλαγμένοι τῶν κακῶν, ἡδέως ἐκοιμήθησαν. Οὐ πείσεσθέ μοι ὡς εἰρωνευομένῳ. Δεδίασι (τὸν θάνατον) δ' ὡς εὖ εἰδότες ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστιν.

c) **Particulă finală.** Ἀρταξέρξης συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν. Ὡς ναυμαχήσοντες παρεσκευάζοντο.

d) **Particule concesive.** Καίπερ ἀσθενὴς ὤν. Ὅμως καὶ τεθορυβημένος. Καίπερ πάνυ ἀγαθὸς ὤν.

Notă. — Τὴν γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεψάμενος, οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας στρατεῦσαι ὕστερον. Ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους στρατηγὸς οὕτω Ἀθηναίων ἀπεδέχθη. Εὐθὺς ἀναστάς, οὕτω δεῦρο ἐπορευόμην. — Ἔφασάν τινες δύο λόχους ὑπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εὑρεῖν τὰς ὁδούς, εἶτα πλανωμένους ἀπολέσθαι.

LECŢIUNEA XXVII

CONTINUAREA ASUPRA PARTICIPIULUI

215. — Participiul ca apositie la subect. Participiul se întâlneşte construit ca opositie la subect pe lângă verbele carĭ însemnează:

a) *A face pe drept saŭ pe nedrept*: εὖ, καλῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, ἁμαρτάνειν; a *pleca*, οἴχεσθαι.

b) *A întrece pe cine* va saŭ a *fi biruit*: νικᾶν, ἡττᾶσθαι.

c) Dupĕ verbele carĭ exprimă un *sentiment*: (ἀγαπᾶν a fi multumit; ἀγανακτεῖν, ἄχθεσθαι, χαλεπῶς saŭ βαρέως φέρειν etc. a se indigna, a fi nemulţumit etc. χαίρειν, ἥδεσθαι a se bucura; αἰσχύνεσθαι a roşi de, a avea ruşine; μεταμέλεσθαι a se căi).

Nota I. — Dupĕ verbele carĭ exprimă un sentiment, participiul póte de asemenea să se acorde cu un compliment al verbuluĭ.

Nota II. — Αἰσχύνομαι se póte construi şi cu infinitivul: atunci însemnează „*mĕ abţin de ruşine* de a face cutare saŭ cutare lucru.“ Cu participiul însemnează din contră: „Mi-e ruşine că fac cutare saŭ cutare lucru“.

Nota III. — Unele participiĭ construite în aposiţie aŭ devenit un fel de expresiunĭ cu înţeles adverbial. Aşa sunt ἄγων, ἔχων, φέρων, λαβών, *cu*; ἀρχόμενος, *la început*; τελευτῶν *la finit*; διαλιπών *după cât va timp*; χρώμενος *prin mijlocul*; φέρων în mod spontaneŭ, *în grabă*, prin greşala sa: φερόμενος cu impetuositate, cu violenţă; λαθών, *în ascuns* etc.

Nota IV. — A se observa locuţiunea ἀπό σου ἀρξάμενοι πάντες toţĭ, începênd ca tine. Am vĕzut p. 99 expresiunile τί παθών, τί μαθών, carĭ echivalează cu τί; Tot astfel se întrebuinţează τί ἔχων, *ce ai tu ca să?* Τί διατρίβεις ἔχων, ce aĭ tu ca să rĕmâĭ acolo? Find-că τί διατρίβεις ar fi fost de ajuns pentru a exprima ideea, limba a considerat adaosul luĭ ἔχων ca facultativ alăturĭ de unele verbe. De aci expresiunĭ ca φλυαρεῖς ἔχων, ληρεῖς ἔχων, în carĭ ἔχων n'adaogă absolut nimic la înţelesul luĭ φλυαρεῖς saŭ ληρεῖς.

216. — Participiul ca determinare predicativă raportându-se la subiect. Participiul se pune ca determinare predicativă raportându-se la subect, pe lângă urmĕtórele verbe:

a) Pe lângă εἶναι, care serveşte pentru a scóte şi maĭ mult în relief ideea arĕtată de verb.

Nota I. — Demostene întrebuinţează adesea orĭ ὑπάρχειν în acelaşĭ mod ca εἶναι, cu un participiŭ predicat.

Nota II. — La poeţĭ indicativul aorist al unuĭ verb se înlocueşte une orĭ cu ἔχω însoţit de participiul aorist *activ*, al acestuĭ verb. In prosă, această construcţie nu e o simplă perifrasă, ea are aprópe înţelesul construcţieĭ verbuluĭ *habere* (tenere) din l. latină, cu participiul pasiv.

b) Pe lângă unele verbe, cari conţin o determinare adverbială a ideiĭ exprimate prin participiŭ, putênd fi traduse printr'un *adverb* saŭ o *locuţiune adverbială*. Ast-fel sunt: Τυγχάνειν, λανθάνειν şi φαίνεσθαι. Τυγχάνω ὤν, însemnează „sunt prin întîmplare“ de unde „mĕ aflu, se întîmplă

că sunt“. Λανθάνω ὤν, „sunt, fără ca să observe cine-va“; λανθάνω ποιῶν „fac fără să se observe“. Φαίνωμαι ὤν, sunt în mod evident.

Nota I. — Se construesc la fel δῆλός εἰμι şi φανερός εἰμι, dar aceste expresiunĭ se construesc de asemenea cu ὅτι.

ota II. — Φαίνεσθαι se construeşte şi cu infinitivul, dar atunci e sinonim cu δοκεῖν, *a párea*.

Nota III. — Verbul ἐοικέναι *a semĕna cu*, *a avea aerul de a* se construeşte saŭ cu dat. participiuluĭ, saŭ cu infinitivul.

c) Pe lângă verbele cari exprimă *óre cari fase ale acţiuniĭ* ca ἄρχεσθαι *a începe*; διατελεῖν, διαγίγνεσθαι, διάγειν *a continua*; λήγειν, παύεσθαι, *a înceta*, *a fini*.

Nota I — Ἄρχομαι cu participiul însemnează că cine-va e la *începutul* cutăreĭ saŭ cutăreĭ acţiunĭ. Intrebuinţat cu infinitivul serveşte ca să *atragă atenţiunea* asupra acţiuniĭ pe care o începem.

Nota II. — Activul παύω „a face pe cine-va să inceteze“ se construeşte de asemenea cu participiul, care se raportă atunci la complimentul verbuluĭ.

d) Pe lângă ὑπάρχειν *a lua iniţiativa de a* şi φθάνειν *a apuca înaintea cuiva*, verbe cari se leagă de cele precedente şi se construesc ca ele.

Nota I. — Expresiunea οὐκ ἂν φθάνοις urmată de un participiu, e un idiotism care serveşte spre a invita pe cine-va cu stăruinţă de a face ceva. Se póte traduce prin „*haide, grăbeşte-te de a, nu e prea târziŭ de a...*

Nota II. — Οὐκ ἔφθασα construit cu participiul şi urmat de καί, corespunde locuţiuneĭ nóstre „*n'apucasem să fac cutare lucru, când*“.

e) Pe lângă verbele ἀνέχεσθαι, καρτερεῖν „a suporta să îndure cutare saŭ cutare lucru, a persevera în“ şi κάμνειν, ἀπαγορεύειν „a fi ostenit, a se descuragia de“. Ca şi cele de maĭ înainte,

aceste verbe se leagă de asemenea cu acelea cari exprimă o fasă a acţiunii şi se construesc ca şi ele prin analogie.

Notă. —Ἀνέχεσθαι se construeşte cu *genetivul absolut* al participiului, când participiul nu se raportă la subectul verbului principal.

LECŢIUNEA XXVII

CONTINUARE ASUPRA PARTICIPIULUI

215. — Participiul ca apositie la subect. a) Εὖ ἐποίησας ἀφικόμενος. Εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. Ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες. Ἀδικεῖ Σωκράτης οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων. Ὤχετο ἀπιών, πλέων, ἐλαύνων, ἀποδράς[1]). — b) Νικῶ εὖ ποιῶν τινα. Οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες. — c) Ὑπὸ σμικροτέρων καὶ φαυλοτέρων τιμώμενοι ἀγαπῶσιν. Χαίρω διαλεγόμενος τοῖς σφόδρα πρεσβύταις. Πᾶς ἀνήρ, κἂν δοῦλος ᾖ τις ἥδεται τὸ φῶς ὁρῶν. Τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων.

Nota I. — Μή μοι ἄχθεσθε λέγοντι τἀληθῆ.
Nota II. — Αἰσχύνομαι πλουτοῦντι δωρεῖσθαι φίλῳ.
Nota II. — Πειραιοῦς ἦλθεν ξεῖνον ἄγων. Εἰς ταῦτα φέρων περιέστηκε τὰ πράγματα. — Ἔπεμψά τινα φέροντα ἐπιστολήν. Ταῦτα λαβὼν καὶ τοὺς... ὁμήρους προσλαβὼν ἄπιθι[2]). Πρόξενον... ἐκέλευσε λαβόντα ὅ τι πλείστους[3]) παραγενέσθαι. Ἅπερ ἀρ-

[1]) Aor. part. de la ἀποδιδράσκω.
[2]) Imperf. de la ἄπειμι.
[3]) Să se observe această expresiune ὅτι πλεῖστος, pentru a însemna *cât maĭ mult posibil*. Spre a traduce această idee, limba elenă în afară de ὅ τι (saŭ ὅτι) întrebuinţează încă ὡς, ἤ, ὅσος saŭ οἷος înaintea superlativuluĭ. Pe lângă unele din aceste particule se póte adăoga verbul δύναμαι: Πειράσομαι ὡς ἂν δύνωμαι βέλτιστος εἶναι. Ἦγε στρατιὰν ὅσην πλείστην ἐδύνατο.

χόμενος εἶπον. Τελευτῶν ἐχαλέπαινεν. Οὐ πολὺ διαλιπὼν ἐτελεύτησεν.
Nota IV. — Ἴσως ἔστιν ὅστις Ἀθηναίων ἀπὸ σοῦ ἀρξάμενος δέξαιτ' ἄν. — Τί παθὼν κλάεις; Τί διατρίβεις ἔχων; Οὐ μὴ φλυαρήσεις ἔχων.

216. — Participiul ca determinare predicativă raportându-se la subect. — a) Ἐγὼ... εἰμὶ τοῦτο δεδρακώς. Ἦν αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη. Καὶ δῆλον ὅτι, εἰ τοῖς πλείοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν.

Nota I. — Οὐ γὰρ ἐχθρός γ' ὑπῆρχεν ὤν.
Nota II. — Πολλῷ κρεῖττόν ἐστιν ἐμφανὴς φίλος ἢ πλοῦτος ἀφανὴς ὤν· σὺ κατορύξας ἔχεις (= κατώρυξας). Πολλὰ χρήματα ἔχομεν ἀνηρπακότες (= ἀναρπάσαντες). Τὰς μὲν τῶν τάξεων εἶχεν ὄπισθεν καταστήσας. Τὴν χώραν δουλωσάμενοι εἶχον[1]).

b) Κλέαρχος ἐτύγχανε τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν. Μέγιστον τῶν κακῶν τυγχάνει ὂν τὸ ἀδικεῖν. — Βουλοίμην ἂν λαθεῖν Κῦρον ἀπελθών. Λέληθα ἐμαυτὸν φίλτρον τι εἰδώς. Ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παίδων οὐδὲν διαφέροντες. — Κλέαρχος ἐπιορκῶν ἐφάνη. Ἡ ψυχὴ φαίνεται ἀθάνατος οὖσα. Φανήσεται ταῦθ' ὡμολογηκώς.

Nota I. — Κλέαρχος... ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνει. Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσιών.
Nota II. — Εὖ λέγειν φαίνει.
Nota III. — Ἔοικα πράττοντι. Ἔοικα πράττειν.

c) Πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξαίμεθα ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες. — Οἱ Ἕλληνες διετέλουν χρώ-

[1]) In expresiunile de genul acesta, acusativul depinde în acelaşĭ timp de ἔχω şi de participiul aorist: „Răpind banii, iĭ posed"; „eraŭ rînduri pe cari le ţinea aşezate în urmă"; „subjugând ţara, o posedaŭ". Ἔχω cu participiul a devenit o construcţiune obicinuită şi adesea orĭ nu maĭ e posibil de a o explica în mod logic: Εἰς ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἡ τούτου πονηρία... καταστήσασα ἔχει.

μενοι τοῖς τῶν πολεμίων τοξεύμασιν. Κρέα ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. Ἐλπίδας λέγων διῆγε. — Τρῶας δ'οὐ λήξω ἐναρίζων. Παῦσαι λέγουσα.

Nota I. — Ἄρχομαι λέγων. Ἄρχομαι λέγειν.
Nota II. — Παύω τινὰ λέγοντα. Τὴν φιλοσοφίαν παῦσον ταῦτα λέγουσαν.

d) Ἐάν τις ἡμᾶς εὖ ποιῶν ὑπάρχῃ, οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες. — Ἔφθησαν πολλῷ τοὺς Πέρσας ἀπικόμενοι. Οἱ Ἕλληνες φθάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους.

Nota I. — Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων. Οὐκ ἂν φθάνοιτ' ἀκολουθοῦντες.
Nota II. — Οὐκ ἔφθασαν τῶν ἐχθρῶν κρατήσαντες καὶ... ἡνώχλουν ταῖς πόλεσιν. Cf. n. 233.

e) Οὐκ ἀνέξομαι ζῶσα. Οὔτε ἠνέσχετο σιγῶν. — Ἀνανδρία τὸ μὴ δύνασθαι καρτερεῖν λυπούμενον. — Μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν. Ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος.

Notă. — Ἀνέχομαι τῶν οἰκείων ἀμελουμένων.

LECȚIUNEA XXVIII

CONTINUAREA ASUPRA PARTICIPIULUĬ

217. — Participiul ca determinare predicativă raportându-se la compliment. Se construesc cu un participiŭ raportându-se la compliment:

a) Verbele carĭ arată o *percepțiune fisică* saŭ *intelectuală*: ast-fel sunt: ὁρᾶν a *vedea*; ἀκούειν, a *auzi*; πυνθάνεσθαι, a *observa că*; γιγνώσκειν, a *recunoaște*; μανθάνειν, a *ști*, a *afla că*, συνιέναι a *înțelege*; și prin analogie, verbele, εἰδέναι, ἐπίστασθαι a *ști*; ἀγνοεῖν, a *ignora*; μιμνήσκεσθαι (μεμνῆσθαι) a-*și aduce aminte*; ἐπιλανθάνεσθαι a *uĭta*,

pentru a indica obectul percepțiunii, al cunósterii, etc.

Participiul construit ast-fel echivalează cu o propositiune, care ar începe cu ὅτι saŭ ὡς [1]).

Notă. Trebue să notăm că parte din verbele citate maĭ sus aŭ și alte construcțiunĭ:

1) Ἀκούειν se póte construi în treĭ moduri: ἀκούω σου ἄδοντος, te aud cântând (cu urechile mele); ἀκούω σε ἄδοντα saŭ ὅτι ἄδεις, am cunoștință (prin alții) de *faptul* că tu cânți; ἀκούω σε ἄδειν, mi se spune că tu cânți *(nu se afirmă că cântă în realitate)*. Aceleași construcțiunĭ, cu aceeași deosebire de înțeles, le întâlnim cu αἰσθάνεσθαι și πυνθάνεσθαι.

2) Dupĕ ἐπίστασθαι și εἰδέναι, când însemnează „*a se pricepe la, a fi capabil de*", se întrebuințează infinitivul. De asemenea dupĕ μανθάνειν când are înțelesul de *a învĕța să, a deveni capabil de a*. (Cf n. 204 d).

3) Γιγνώσκειν se întâlnește cu *infinitivul* în înțeles de *cred că, sunt de părere că*. Infinitivul e *obligator* când γιγνώσκειν însemnează „*a hotărâ de a face ceva*".

4) Μεμνῆσθαι traducêndu-se prin „*a-și aduce aminte de a, a gândi de a face ceva*" și ἐπιλανθάνεσθαι „*a uita de a face ceva*" se construesc cu infinitivul.

Dacă *obectul* e în acelaș timp *subectul* verbelor enumĕrate maĭ sus, acest obect nu se maĭ exprimă și participiul se pune în *nominativ*.

Notă — Expresiunea σύνοιδα ἐμαυτῷ, *am conștință de*, e urmată de un participiŭ, care se póte acorda, fie cu subectul luĭ σύνοιδα punêndu-se în *nominativ*, fie cu complimentul sĕŭ ἐμαυτῷ, punêndu-se prin urmare în dativ.

b) Verbele carĭ însemnează a *arĕta*, a *da pe față*, a *proba*: δεικνύναι (ἀποδεικνύναι, ἐπιδεικνύναι), δηλοῦν, ἀποφαίνειν; a *convinge*, ἐλέγχειν (ἐξελέγχειν),

Notă. — Aceste verbe ca și cele de la *a*) se pot construi cu o propositiune începênd cu ὅτι saŭ ὡς.

---

[1]) O atare propositiune e tot-d'auna posibilă dupĕ aceste verbe.

c) Verbele carĭ însemnează a *representa*, a *pune în scenă*: ποιεῖν; a *presupune*, τιθέναι.

Notă. — Ca şi după verbele din categoria *a)*, tot astfel şi după cele din categoria *b)* şi *c)*, dacă obectul e în acelaşĭ timp subect, obectul nu se maĭ exprimă şi participiul se pune în nominativ.

d) In sfîrşit, verbele carĭ însemnează a *găsi*, a *surprinde*, ca εὑρίσκειν, καταλαμβάνειν, φωρᾶν, (a *prinde asupra faptuluĭ*) ἁλίσκεσθαι (a *fi prins*, *surprins*).

218. — Pasivul verbelor de maĭ sus (n. 217) se construeşte în mod personal; în această construcţiune participiul se acordă, în mod natural, cu subectul propositiunii la care se raportă.

219. — **Participiul cu ἄν.** Participiul unit cu particula ἄν, póte lua inţelesul *irealuluĭ* saŭ al *potenţialuluĭ*, prin urmare póte înlocui indicativul cu ἄν saŭ optativul cu ἄν. De aci naşte pentru limba greacă o concisiune de care cele-l-alte limbĭ nu sunt capabile.

Genetivul absolut

220. — Când participiul nu se raportă nicĭ la subectul, nicĭ la complimentul verbuluĭ principal, se pune în *genetiv* saŭ (în unele casurĭ) în *acusativ*. Se zice atuncĭ că el e *absolut*, fiind că nu depinde de nicĭ unul din termeniĭ esenţialĭ aĭ fraseĭ.

Participiul construit asfel, póte înlocui o propositiune secondară *timporală*, *condiţională*, *causală* saŭ *concesivă*.

Nota I. — Ἑκών şi ἄκων se consideră ca participiĭ şi se construesc în genetivul absolut.

Nota II. — Genetivul absolut se întêlneşte de multe orĭ fără subect exprimat:

a) Când mersul ideilor permite de a-l suplini cu uşurinţă.

b) Când subectul e nehotărît.

Nota III. — Cu participiile pasive ale verbelor carĭ însemnează a *anunţa*, propositiunea secondară care arată ceea-ce s'a anunţat, jócă rolul de subect al participiuluĭ absolut.

Nota IV. — Propositiunea genetivuluĭ absolut póte avea acelaşĭ subect ca propositiunea principală.

221. — Genetivul absolut póte fi însoţit de aceleaşĭ particule explicative, de carĭ am vĕzut (cf. n. 214) că póte fi însoţit participiul.

Acusativul absolut

222. — In afară de genetivul absolut, limba elenă posedă şi un *acusativ absolut*. El se întêlneşte:

a) Cu propositiunĭ participiale precedate de ὡς saŭ ὥσπερ, în locul uneĭ propositiunĭ causale, exprimând motivul pe care istoricul saŭ naratorul 'l atribue persóneĭ de care vorbeşte. El se traduce prin cuvintele: *cu convingerea că*, *în credinţa* saŭ *ideea că* (cf. n. 214 b).

b) Cu expresiunĭ în aparenţă *nepersonale*, dar în realitate avênd ca *subect* logic o *propositiune secondară la infinitiv*, al căreĭ adaos e necesar pentru a determina înţelesul expresiuniĭ. Aceste expresiunĭ sunt:

ἐξόν, παρόν, fiind-că, saŭ, dacă este (era, va fi) permis, posibil.

δέον προσῆκον, πρέπον, fiind-că, saŭ, deşi trebue (trebuia, va trebui), fiind-că, saŭ, deşi se cuvine (se cuvenia, se va cuveni).

δοκοῦν fiind-că se pare bine, cu cale.

δόξαν, după ce, saŭ, fiind-că se hotărîse.

δεδογμένον, fiind-că s'a hotărît de a.

προσταχθέν, εἰρημένον de óre-ce s'a prescris ca, fiind-că s'a dat ordinul ca.

εἰρημένον, fiind-că era zis ca.

μέλον fiind-că se îngrijeşte, saŭ, se preocupă de.

μεταμέλον căindu-se de.

καλῶς παρασχόν, fiind-că o frumósă ocasie se ivise, saŭ, o frumósă ocasie ivindu-se.

δύνατον, ἀδύνατον, δίκαιον, etc., însoțite de ὄν, fiind-că e (era, va fi) posibil, imposibil drept, etc.

Nota I, — Aceste participiĭ se găsesc de asemenea une orĭ precedate de ὡς saŭ ὥσπερ.

Nota II. – Participiul absolut τυχόν, însemnând propriu zis „*dacă s'a întâmplat ca, în casul când*" se întrebuințează în mod adverbial cu înțelesul de *póte*.

Nota III. – Participiile neutre δέον προσῆκον, δόξαν etc. pot fi întrebuințate în mod *personal* cu un pronume neutru, care le ține loc de subect. In acest cas se pot pune saŭ în acusativ saŭ în genetivul absolut.

LECȚIUNEA XXVIII

CONTINUARE ASUPRA PARTICIPIULUĬ

217. — Participiul ca determinare predicativă raportându-se la compliment. a) Ὁρῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα ἃ λέγετε. Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα. Ἐπύθετο κατὰ πλοῦν ἤδη ὢν τὸ Πλημμύριον ὑπὸ τῶν Συρακοσίων ἁλωκός. Τὰ τοῦ πολέμου τοιαῦτα ἐγίγνωσκον ὄντα ὡς μὴ ὑστερίζειν δέον τὸν ἄρχοντα. Χερρόνησον κατέμαθε πόλεις ἕνδεκα ἢ δώδεκα ἔχουσαν. Οὐδένα οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας. Τοῦτον ὑμεῖς ἐπίστασθε ἡμᾶς προδόντα. Τίς οὕτω εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ, τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν. Μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος.

Notă.—1) Ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ περὶ φίλων διαλεγομένου. Ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα Ἀκούω αὐτὸν ἐρεῖν.

2) Ἐπίσταμαι νεῖν.—Εὐθὺς παῖδες ὄντες μανθάνουσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι.

3) Τὰ δ'ἄλλα πάντα ζῷα... ἀχαριστότερα ἐγίγνωσκεν εἶναι.—Ἔγνω διώκειν.

4) Μεμνήσομαι δεῦρο ἀποπέμπειν. Ὀλίγου ἐπελαθόμεθ' εἰπεῖν.

Τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἑώρων οὐ κατορθοῦντες. Ἄπειμι· γιγνώσκω γὰρ ἥττων ὢν πολὺ ὑμῶν. Διαβεβλημένος οὐ μανθάνεις; Οἶδα ἄνθρωπος ὤν. Μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου. Ἐπιλελήσμεθ' ἡδέως γέροντες ὄντες.

Notă.—Ἐγὼ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν ξύνοιδα ἐμαυτῷ σοφὸς ὤν. Ἐμαυτῷ γὰρ ξυνήδη οὐδὲν ἐπιστάμενῳ.

b) Δεῖξον εὖ πεποιηκώς[1]). Ἐπιδείξω δὲ τοῦτον οὐ μόνον ὡμολογηκότα εἶναι τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον. Ἐξελέγχω τινὰ ἐπιορκοῦντα.

Notă. — Κῦρος ἐπέδειξεν αὐτὸν ὅτι περὶ πλείστου ποιοῖτο etc.

c) Ποιεῖ διαλεγόμενον. Τίθημί σε ὁμολογοῦντα. Αὐτὸν θήσω ἀδικοῦντα.

Notă.—Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος δηλώσει μείζων γεγενημένος αὐτῶν. Ἀλκιβιάδης ἐδήλωσε τῶν νόμων καταφρονῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι φανερὸν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ καινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες.

d) Ὁ δὲ κήρυξ ἀφικόμενος ηὗρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες... καταλαμβάνουσι τὴν Ποτίδαιαν καὶ τἄλλα ἀφεστηκότα.

218. — Γνωσθησόμεθα ξυνελθόντες μέν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες. Εὐθὺς ἐλεγχθήσεται γελοῖος ὤν. Ἐὰν ἁλῷς ἔτι τοῦτο πράττων ἀποθανεῖ.

219. — Participiul cu ἄν. Εἰς δὲ τὸ πόλισμα ἂν γενόμενον οὐκ ἐβούλοντο στρατοπεδεύεσθαι[2]). Φίλιππος Ποτίδαιαν ἑλὼν καὶ δυνηθεὶς ἂν αὐτὸς ἔχειν,

---

1) Se póte și δεῖξον εὖ πεποιηκότα σεαυτόν: arată-te pe tine că aĭ făcut bine.

2) Ca și cum ar fi: Εἰς τὸ χωρίον, ὅ, εἴ τις ἠθέλησε, πόλισμα ἂν ἐγένετο.

móră, muritor); δυνατὸς are când sensul activ: *capabil de*, când sensul pasiv: *posibil de*.

224. — **Adectivele verbale în** —τέος. Adectivele verbale în —τέος însemnează că acţiunea *trebue să fie făcută*; ele arată prin urmare *necesitate*, *obligaţiune* şi se construesc:

a) In construcţie *personală* saŭ

b) In construcţie *nepersonală*.

Nota I. — Numele persóneĭ care trebue să facă acţiunea se pune în dativ (cf. n. 48 d). Adesea orĭ însă în construcţia nepersonală întâlnim acusativul, fiind că adectivul verbal echivalează cu χρὴ saŭ δεῖ, urmat de infinitiv (δουλευτέον = χρὴ δουλεύειν). In acest cas e obiceiul de a se sub-înţelege ἐστίν.

Nota II.—Dacă activul şi mediul verbuluĭ aŭ înţelesurĭ diferite, adectivul verbal în—τέος póte avea amîndouĕ înţelesurile.

PARTICULE

1) *Negaţiunĭ*

225.—Limba elenă are 2 negaţiunĭ *simple*: οὐ şi μή.

In general, se póte zice, că οὐ e negaţiunea caracteristică a orĭ căreĭ propositiunĭ, care enunţă o judecată *absolută* şi μὴ negaţiunea caracteristică a orĭ căreĭ propositiunĭ, care exprimă, fie o simplă *presupunere*, fie o idee presentată sub formă de dorinţă. Οὐ neagă *independent de orĭ ce vedere a spiritului*; cu μὴ negaţiunea e *subordonată uneĭ vederĭ a spiritului*. Οὐ neagă prin urmare realitatea unuĭ fapt, μὴ din contră neagă realisarea uneĭ cugetărĭ

Pe lângă aceste negaţiunĭ simple, limba elenă are de asemenea şi negaţiunĭ *compuse*: οὔτε-μήτε, οὐδέ-μηδέ, οὐδέποτε-μηδέποτε.

226.— Negaţiunea οὐ se uneşte atât de strîns cu

unele verbe în cât formează, aşa zicênd, corp cu ele şi se păstrează chiar în casurĭ unde ar trebui μή. Aşa sunt verbele οὐ φημι *zic că nu*, *tăgăduesc*; οὐκ ἐῶ, *impedec*; οὐκ ἐθέλω *refuz*.

227. — Pentru a lega o propositiune negativă cu o propositiune afirmativă, care precedă, se întrebuinţează καὶ οὐ, καὶ μή. Pentru a lega douĕ propositiunĭ negative, se întrebuinţează οὐδέ, μηδέ.

Notă.—Οὐδέ, fără *negaţiune anterióră*, echivalează cu *ne...quidem*.

228.—Οὔτε şi μήτε nu se întrebuinţează de cât în corelaţiune cu un al doilea οὔτε, μήτε (*neque... neque*) saŭ cu particula τε (*neque...et*).

229. — Adesea orĭ se întîmplă că în aceeaşĭ propositiune se găsesc maĭ multe negaţiunĭ. Putem avea: 2 negaţiunĭ simple saŭ 2 negaţiunĭ compuse, orĭ o negaţiune simplă şi una compusă. Pentru înţelesul lor, trebue să ştim că:

a) Douĕ *negaţiunĭ simple* se distrug între ele.

b) Douĕ *negaţiunĭ compuse* se întăresc.

Când avem o negaţiune simplă şi alta compusă:

c) Cele douĕ negaţiunĭ *se întăresc* dacă negaţiunea simplă precedă pe cea compusă.

d) Cele douĕ negaţiunĭ *se distrug* dacă negaţiunea simplă e precedată de cea compusă.

230. — Μὴ ὅτι (οὐχ ὅτι), urmat de ἀλλὰ saŭ de ἀλλὰ καὶ în al doilea membru de frasă, însemnează *nu numaĭ*; urmat de ἀλλ' οὐδέ, însemnează *nu numaĭ nu, departe de a*.

Οὐχ ὅπως (μὴ ὅπως) are tot-d'auna înţelesul cel d'al doilea, fie că ar fi urmat de ἀλλὰ καί, fie că ar fi urmat de ἀλλ' οὐδέ [1]).

---

[1]) Aceste expresiunĭ se explică prin elipsa unuĭ verb care însemnează „a *zice*": μὴ (εἴπῃς) ὅτι saŭ ὅπως, οὐ (λέγω) ὅτι saŭ ὅπως.

Nota. — Μή τί γε (μή τί γε δή, une ori μὴ ὅτι) se pune în al doilea membru și însemnează *cu atât mai mult*, saŭ, dacă primul membru de frasă e negativ, *încă mai puțin*.

2) *Conjuncțiuni*

231. — In bună prosă, fie care propositiune se unește cu cea de maĭ înainte printr'o particulă Particula nu e necesară dacă frasa începe cu un cuvint demonstrativ, arătând ceea ce precedă.

232. — **Conjuncțiunĭ copulative.** Καί, și τε, în lat. *que*.

Καὶ leagă douĕ *cuvinte* saŭ douĕ *propositiunĭ*.

233 — Când se arată că douĕ împrejurărĭ aŭ loc în acelașĭ timp, saŭ numaĭ de cât una după alta, limba elenă întrebuințează de ordinar καὶ saŭ τε καὶ spre a uni cele douĕ propositiunĭ.

Notă.—Am vĕzut n. 46 *b) nota* că dupĕ adectivele carĭ exprimă idea de asemănare și egalitate se póte întrebuința καί: dupĕ aceleașĭ adective se întrebuințează καὶ pentru a lega douĕ propositiunĭ

Nota II.—Καὶ δέ, se traduce prin „și chiar, ba încă". Asemenea și καὶ δὴ καί.

234. — Particula τε «și» nu se întrebuințează singură de cât pentru a uni douĕ propositiunĭ. Pentru a uni douĕ cuvinte, τε se combină cu καὶ.

235.—Τε, unit de ordinar cu ἄλλος în primul membru al fraseĭ și καὶ la începutul celuĭ d'al doilea, formează o locuțiune, care se póte traduce în limba nóstră prin „între alțiĭ, și în special, dar maĭ ales".

Notă. — Trebuesc notate locuțiunile ἄλλως τε καὶ *maĭ ales*. (Lit. „de asemenea pentru alte motive" saŭ „în alte privințe, *dar maĭ ales*") ἄλλα τε καὶ *cum în aliis.. tum* „și în alte privințe.. *și maĭ ales*..".

236. — Intr'o comparațiune, termeniĭ „întocmaĭ dupĕ cum... tot astfel" se exprimă în greceşte prin ὥσπερ καὶ... οὕτω καὶ.

Notă.- Καὶ are aceeașĭ valóre în diferite alte locuțiunĭ, unde e în legătură cu ἄλλος.

LECȚIUNEA XXIX

ADECTIVELE VERBALE

223. — **Adectivele verbale în** — τος. Στρεπτός. Ὁ ποταμὸς διαβατός ἐστιν.

Nota I. — Ὁρῶν τὰ ὁρατὰ καὶ ἀκούων τὰ ἀκουστὰ γιγνώσκεις.

Nota II. — Ἀνὴρ δυνατὸς λέγειν. Λόγος δυνατὸς λέγειν.

224. — **Adectivele verbale în** — τέος. a) Ὁ ποταμὸς διαβατέος ἐστίν. Ἀλλ' οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνήρ. Ἃ τοῖς ἐλευθέροις ἡγοῦντο εἶναι πρακτέα. — *b*) Τὸν ποταμὸν διαβατέον ἐστίν. Οὐχὶ ὑπεικτέον οὐδὲ ἀναχωρητέον οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν. Τῷ ἀδικοῦντι δοτέον δίκην.

Nota I. — Ποταμός τις ἡμῖν ἐστι διαβατέος. — Οὐ δουλευτέον τοὺς νοῦν ἔχοντας τοῖς... κακῶς φρονοῦσιν [1]). Οὐδενὶ τρόπῳ φαμὲν ἑκόντας ἀδικητέον εἶναι [2]).

Nota II. — Φυλακτέον. Οἷς ἢ ἀμφότερα ἢ οὐδέτερα πειστέον. Πειστέον πατρὸς λόγοις.

PARTICULE

1) *Negațiuni*

225. — Ἡ οὐ διάλυσις τῶν γεφυρῶν. Ὁ μὴ ἰατρός.

226. — Ἐάν τε οὐ φῆτε ἐάν τε φῆτε. Οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω.

---

[1]) Tot una cu: Οὐ δεῖ τοὺς νοῦν ἔχοντας δουλεύειν etc.

[2]) Echivalează cu: Δεῖν ἑκόντας ἀδικεῖν.

227. — Ὑπελείφθησαν καὶ οὐκ ἐδύναντο εὑρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα οὐδὲ τὰς ὁδούς. Τοῦτο οὐκ ἐποίησα οὐδὲ ποιήσω.

Notă. — Σὺ γε οὐδ' ὁρῶν γιγνώσκεις.

228. — Οὔτε καλός, οὔτε κακός. Ὤμοσαν μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι.

229. — a) Μὴ οὐκ διὰ ταῦτα Αἰσχύνης μὴ δότω δίκην. — *b*) Οὐδεὶς πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον λέγοντος ἤκουσεν. — *c*) Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖττον ἢ νόμοι πόλει. — Οὐδεὶς τοῦτ' οὐ πείθεται.

230. — Μὴ ὅτι ἰδιώτης τις, ἀλλ' ὁ μέγας βασιλεύς. Μὴ ὅτι δικάσασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐγκαλέσαι μοι ἐτόλμησεν. Οὐχ ὅτι στρατηγός, ἀλλ' οὐδ' ὁ τυχὼν ἄνθρωπος. — Πάντες ἀξιοῦσιν οὐχ ὅπως ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πρῶτος ἕκαστος εἶναι. Μὴ ὅπως ὀρχεῖσθαι ἐν ῥυθμῷ, ἀλλ' οὐδ' ὀρθοῦσθαι ἐδύνασθε.

Notă. — Καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσει δίκην. μή τι ποιήσας γε. Ἄχρηστον καὶ γυναιξί, μὴ ὅτι ἀνδράσι. Οὐδὲ στρατιώτης οὗτος οὐδενὸς ἐστ' ἄξιος, μή τί γε τῶν ἄλλων ἡγεμόνων.

2) *Conjuncţiuni*

232. — **Conjuncţiuni copulative.** — Καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι. Οἱ δὲ ὁρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώπων.

233. — Οὔπω δύ' ἢ τρεῖς δρόμους περιεληλυθότες ἦσαν, καὶ εἰσέρχεται Κλεινίας. Ἤδη τε ἦν περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως... κήρυκες. Οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔφθασαν τὴν ἀρχὴν κατασχόντες καὶ ἡμῖν εὐθὺς ἐπεβούλευσαν [1]).

Nota I. — Παραπλήσια ἐπεπόνθεσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακούσαις καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ.

Nota II. — Δαρεῖος Κῦρον σατράπην ἐποίησε καὶ στρατηγὸν δὲ ἀπέδειξεν. Ἐγὼ δ' ἐν μὲν οὐ οἶδα, καὶ ὑμᾶς δὲ εἰδέναι χρή. Καὶ δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος.

[1]) Se va observa că în limba română se póte de asemenea întrebuinţa conjuncţia „şi“ în aceste casurĭ.

234. — Σωκράτης τοῦ σώματος... οὐκ ἠμέλει, τούς τ' ἀμελοῦντας οὐκ ἐπῄνει. — Ἐθήρευεν ἀφ' ἵππου ὁπότε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. Νύκτας τε καὶ ἡμέρας.

235. — Καταλαμβάνω πρὸς ταῖς θύραις ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν νοσοῦντα.

Notă. — Ἄλλως τε καὶ ἐν χειμῶνι.

236. — Ὥσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχετε.

Notă. — Εἴπερ τις καὶ ἄλλος. Ὡς τις καὶ ἄλλος. Εἴ ποτε καὶ ἄλλοτε. Εἴπερ που ἄλλοθι. Εἴπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, διισχυρισαίμην ἂν καὶ τοῦτο.

LECŢIUNEA XXX

237. — **Conjuncţiunĭ adversative.** Cele maĭ întrebuinţate conjuncţiunĭ adversative sunt ἀλλά, δέ, şi μέντοι.

238. — Conjuncţiunea ἀλλὰ însemnează „însă, dar, ci“. Ea se întâlneşte:

a) Dupĕ un membru de frasă negativ.

b) Dupĕ o propositiune condiţională, care exprimă o concesiune, traducêndu-se prin *cel puţin*. In acest cas ἀλλὰ e de multe orĭ unit cu alte conjuncţiĭ, cari 'ĭ daŭ maĭ multă putere: ἀλλά γε, ἀλλ' οὖν, ἀλλ' οὖν... γε.

c) La începutul uneĭ cuvintărĭ saŭ într'un dialog, introducênd adesea replica şi corespunzênd cu „*eĭ bine!*“

d) Dupĕ un membru de frasă negativ, ἀλλὰ unit cu ἤ însemnează: *afară de, dacă nu, de cât*, (în tocmaĭ ca πλὴν saŭ εἰ μή).

e) Inţelesul luĭ ἀλλὰ e întărit când se află precedat de οὐ μὴν saŭ de οὐ μέντοι.

239. Δέ, e particula de legătură prin excelenţă. Ea introduce o idee nouă în naraţiune şi se traduce maĭ în tot-d'auna prin „*şi*", rare orĭ prin „*dar*". Câte o dată nu se traduce de loc.

240.—Adesea orĭ δὲ se află în corelaţiune cu μέν.

Notă. — Μὲν însemnează „*în adevĕr, fără îndoială*, saŭ *este adevĕrat*". Se întrebuinţează în loc de μὴν în formulele:

Πάνυ μὲν οὖν, da în adevĕr	Ἀλλὰ μὲν δή, dar în adevĕr
Μάλιστα μὲν οὖν, (id).	Οὐ μὲν δή, fără îndoială nu
Κομιδῇ μὲν οὖν, (id.).	Οὐ μὲν οὖν, nu în adevĕr
Καὶ μὲν δή, şi în adevĕr	Μὲν οὖν, pentru aceasta.

Această din urmă formulă póte ca *immo* în lat. să aibă un inţeles cu totul opus: *departe de asta, nicĭ de cum, din contră.*

241. — Limba elenă se foloseşte de particulele μὲν — δὲ pentru a arĕta *o antitesă*, fie între cuvinte isolate, fie între propositiunĭ întregĭ. Totuşĭ antitesa e rare orĭ destul de puternică, pentru ca să putem traduce aceste particule prin „este adevĕrat, fără îndoială — dar".

De multe orĭ μὲν-δὲ se întrebuinţează numaĭ spre *a pune faţă* ideile exprimate în douĕ membre de frasă coordonate — In general μὲν nu se traduce, iar δὲ se póte traduce cum am spus maĭ sus prin „dar, cu tóte acestea, şi" [1]).

Notă. — Μὲν-δὲ formează multe locuţiunĭ.

242. — Μέντοι se pune în urma unuĭ cuvînt şi însemnează „*da, în adevĕr*". Această particulă jócă rol de particulă *afirmativă*, cu deosebire în rĕspunsurĭ.

[1]) Se obicinueşte a se traduce: „*de o parte — de altă parte*". Această traducere, exactă în unele casurĭ, nu dă, de multe orĭ, nuanţa adevĕrată.

243. — Intr'o naraţiune μέντοι se întrebuinţează în locul luĭ δέ, fie din causă că întrebuinţarea acesteĭ particule nu e posibilă[1]), fie pentru a da maĭ multă putere uneĭ opositiunĭ. Se traduce prin: „*dar, cu tóte acestea, însă*".

Se găseşte adesea orĭ μὲν... μέντοι (= μὲν... δέ) şi καὶ... μέντοι, care însemnează „*şi chiar, maĭ mult încă*, intocmaĭ ca καὶ... δέ.

244. — **Conjuncţiunea causală** γάρ. Această conjuncţiune se întrebuinţează:

a) Pentru a anunţa *motivul* celor spuse maĭ înainte: *căcĭ, în adevĕr.*

b) Pentru a anunţa o *explicaţiune*. In acest cas γὰρ însemnează „*adecă*" şi nu se maĭ traduce.

c) In întrebărĭ, corespunzênd particulelor nóstre *aşa dar, astfel dar.*

Notă. — Această întrebuinţare a dat loc la maĭ multe formule eliptice.

d) In rĕspunsurĭ, „*da*" saŭ „*nu*" fiind subînţeles.

e) In unire cu ἀλλὰ (ἀλλὰ γὰρ) pentru a introduce o obecţiune („aceasta nu e adevĕrat, căcĭ; să nu maĭ vorbim, căcĭ"). Se traduce bine prin cuvintele: *dar*, saŭ *din nenorocire.*

Nota I. — Καὶ γάρ, la începutul uneĭ propositiunĭ, însemnează, „*şi în adevĕr*", saŭ „*şi chiar*" întocmaĭ ca καὶ δὴ καί, καὶ γὰρ καί.

Nota II. — Οὐ γὰρ ἀλλά, echivalează cu un γὰρ întărit.

245. — **Diferite alte conjuncţiĭ:** Οὖν, δ'οὖν, ἤτοι, τοίνυν, ἄρα.

246. — Particula οὖν serveşte maĭ ales ca să resume ceea ce precedă. De aci însemnarea eĭ: „*decĭ*".

In rĕspunsurĭ οὖν, întăreşte numaĭ afirmarea:

[1]) Aşa de ex. nu se póte zice οὐ δέ, ci οὐ μέντοι.

οὔκουν, „*de sigur nu*“; πάνυ μὲν οὖν „de sigur, *da în adevĕr*“.

Nota I.—Καὶ γὰρ οὖν la începutul uneĭ propositiunĭ însemnează „*de aceea, natural*“.

Nota II. — Οὐκοῦν, cu accent pe a doua silabă, însemnează, când „*decĭ, prin urmare*“, când, în întrebărĭ, „*nu e óre adevĕrat*“?

247. — Particula δ' οὖν (câte o dată γοῦν) însemnează *orì ce ar fi, în orì ce cas, ceea ce e sigur e că.*

248.—Ἤτοι în corelaţie cu ἤ însemnează *saŭ... saŭ.* Se pune γε în primul membru al propositiniĭ când a doua idee are maĭ multă importanţă de cât cea dintâĭ (ἤτοι—γε, ἤ): *fie numaĭ*, fie chiar; *saŭ cel puţin, saŭ cea ce e maĭ bine.*

249 Particula τοίνυν se aseamănă cu οὖν şi δὲ în cea ce priveşte înţelesul. Serveşte ca transiţie, pentru a trece de la un punct la altul.

Nota I. — In loc de τοίνυν se găseşte cu acelaşĭ înţeles: καὶ γάρ τοι, τοιγαροῦν, τοιγάρτοι.

Nota II. — La începutul unuĭ rĕspuns τοίνυν însemnează (ca ἀλλὰ) *eĭ bine, decĭ. în acest cas.*

Nota III. — Expresiunile ἐγὼ τοίνυν, ἔτι τοίνυν, echivalează cu ἐγὼ δέ, ἔτι δέ.

250. — Particula ἄρα se pune tot-d'auna dupĕ un cuvînt şi arată un lucru care resultă în mod *natural* saŭ *direct* din alt lucru: *aceasta se înţelege de sine, natural.*

In deducţiunĭ ἄρα însemnează *decĭ* saŭ *atuncĭ.*

Ἄρα unit cu ὡς reproduce gândirea cui-va, fără ca autorul să o aprobe saŭ să creadă în ea: *aşa zicênd.*

LOCUŢIUNI ŞI IDIOTISME

251.—Adectivul nedefinit τις, se adaugă adesea orĭ pe lângă adectivele calificative saŭ numerale, cu înţelesul de *óre-cum, aprópe, cam.*

Notă. — Se găseste de asemenea τοιοῦτος τις, πᾶσ τις, ἕκαστός τις, εἴ τις şi la neutru σχεδόν τι.

252.—Ὅτι μή, după o negaţiune, echivalează cu εἰ μὴ şi însemnează *dacă nu, afară de, numaĭ, de cât.*

253.—Ἀεὶ între articol şi participiu însemnează „*succesiv, pe rînd, pe mĕsură*“.

254.—Μόνον οὐ, μόνον οὐχί, ὅσον οὐ, *aprópe, maĭ, atât că.*

255.—Locuţiunile οὐδὲν ἄλλο ἤ şi ἄλλο τι ἤ, se explică prin lipsa unuĭ verb ca ποιεῖ saŭ γίγνεται: „*nimic alt de cât, alt ceva de cât?*

256. — Καὶ ταῦτα, *şi aceasta, şi ceea ce e maĭ mult.*

257. — Intr'o locuţiune ca: Ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ ἐναντίος, (un om din ceĭ maĭ protivnicĭ poporuluĭ) se póte uşor suplini ceea ce lipseşte: ἐν τοῖς μάλιστα ἐναντίοις. Insă, din causa deseĭ întrebuinţărĭ a acesteĭ locuţiunĭ, a ajuns ca μάλιστα să se contopiască cu adectivul urmĕtor într'un superlativ, care face explicaţia cu atât maĭ anevoiósă, cu cât ἐν τοῖς rĕmâne invariabil chiar înaintea unuĭ feminin.

LECŢIUNEA XXX

237. — **Conjuncţiunĭ adversative.** Ἀλλά, δέ, μέντοι.

238. — a) Κῦρος οὔπω ἦκεν, ἀλλ' ἔτι προσήλαυνεν. Οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις. — b) Εἰ σῶμα δοῦλον, ἀλλ' ὁ νοῦς ἐλεύθερος. Δεῖ πειρᾶσθαι, ὅπως, ἢν μὲν δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σῳζώμεθα, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν. — c) Ἀλλ' ἔφη ὑμεῖς μέν, ὦ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε ὅ τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε. Ἤρετο ὅ τι εἴη τὸ σύνθημα· ὁ δ' ἀπεκρίνατο ὅ τι Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη·

ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας, ἀλλὰ δέχομαί τε, ἔφη, καὶ τοῦτο ἔστω. — *d*) Ἄνδρες οὐδαμοῦ φύλαττοντες ἡμᾶς φανεροί εἰσιν, ἀλλ' ἢ κατ' αὐτὴν τὴν ὁδόν. Οὐ χρῶμαι ἐλαίῳ, ἀλλ' ἢ ὅτι σμικροτάτῳ.—*e*) Καὶ γὰρ ἂν δόξειεν... εἶναι ἄλογον· οὐ μέντοι ἀλλ' ἴσως ἔχει τινα λόγον[1])

239. — Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὄντας... Τὰ κρέα ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δέ.—Τέτταρες δ' ἐλέγοντο παρασσάγγαι εἶναι τῆς ὁδοῦ.

240. — Τὰ μὲν βασίλεια χρημάτων κενά, τὰ δὲ πράγματα ταραχῆς μεστά.

Notă. — Ἆρ' οὐ τόδε ἦν τὸ δένδρον, ἐφ' ὅπερ ἤγες ἡμᾶς; Τοῦτο μὲν οὖν αὐτό.— Ἐγὼ οὔ φημι; φημὶ μὲν οὖν ἔγωγε. Χαρίεν γέ τι πρᾶγμά ἐστιν ἡ φιλοσοφία. — Ποῖον, ἔφη, χαρίεν.... οὐδενὸς μὲν οὖν ἄξιον. Ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες; Ἐναργὲς μὲν οὖν, ὥς γε ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Κρίτων.

Τὸ μὲν χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν

241. — Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα. Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο. Μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε χερίσοφος.

Notă. — Ὁ μὲν... ὁ δέ; ἔνθα μὲν... ἔνθα δέ; ἔνθεν μὲν... ἔνθεν δέ; τοτὲ μὲν... τοτὲ δέ; ἅμα μὲν... ἅμα δέ; πρῶτον μὲν... εἶτα δέ (saŭ numaĭ εἶτα, ἔπειτα saŭ δὲ singur).

243. — Μέντοι. — Δικαίως μέντ' ἂν ἀπέθανον. — **243.** — Δέξιππον μὲν οὐκ ἐπαινῶ· οὐ μέντοι νομίζω βίαν χρῆναι πάσχειν αὐτόν. Καὶ φιλοθηρότατος ἦν καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος.

244. — **Conjuncțiunea causală** γάρ. *a*) Καὶ ἅμα μὲν ἔθαυμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο... οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα... — *b*) Ἄκουε ἤδη καὶ τὸ

[1]) Expresiunile οὐ μὴν ἀλλά, οὐ μέντοι ἀλλά (ca și οὐ γάρ) se explică prin elipsa unuĭ verb între οὐ μὴν (οὐ μέντοι) și ἀλλά. Acest verb e saŭ verbul din propositiunea precedentă saŭ un verb de înțeles analog. Ast-fel în exemplul de maĭ sus între μέντοι și ἀλλά se sub-înțelege ἄλογόν ἐστι.

ἐνύπνιον· ὤμην γὰρ τὸν Εὐκράτην ἀποθνήσκειν. Ταῦτα ὑμῖν διηγήσομαι· Ἐπειδὴ γὰρ ἐξῆλθε τῆς πόλεως, πολλῷ δεινότερα ἡμῶν ἔπασχε. — *c*) Τίς γάρ; Ποιμὴν γὰρ ἦσθα; Δοκῶ γάρ σοι παίζειν; Ἔτι γὰρ σὺ ὀνειρώττεις τὸν πλοῦτον; Οἴει γάρ σοι μαχεῖσθαι τὸν ἀδελφόν;

Notă. — Οὐ γάρ; — ἦ γάρ; — τί γὰρ ἄλλο; — τί γὰρ οὐ; πῶς γάρ; Οὐδὲ ὀβολὸν ἔδωκε· πῶς γάρ, ὃς οὐδὲ αὐτὸς ἥπτετο τῶν χρημάτων:

d) Τό γε φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταὐτόν; Ταὐτὸν γάρ. — *e*) Ἀλλὰ γὰρ δέδοικα μὴ... ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδ' ὁδοῦ. Ἔδει ὁμονοεῖν· ἀλλὰ γὰρ ἅπαντες πεφύκαμεν ἁμαρτεῖν.

Nota I. — Οἶμαι μὲν οὐδένα κρατήσειν· Οὐ γὰρ ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν πολλὴ ἄνοια.

245. — **Diferite alte conjuncții:** Οὖν, δ' οὖν, ἤτοι, τοίνυν, ἄρα.

246. — Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε. Τὸ στράτευμα ὁ σῖτος ἐπέλιπε· κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. — Ἦ οὐ πρῴ ἔτι ἐστίν; Πάνυ μὲν οὖν.

Nota I. — Καὶ γὰρ οὖν ἐπίστευον αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι, ἐπίστευον δ' ἄνδρες.

Nota II. — Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μή;

247. — Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι. Πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι. Ἐκ δ' οὖν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι οὐδὲν ἀδικήσαντες.

248. — Ἤτοι. Ἤτοι κρύφα γε ἢ φανερῶς Ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε ἢ ἔργοις κατέπληξαν ὑμᾶς.

249. — Τοίνυν. Οἶδα τοίνυν ὅτι καὶ τούτῳ χρήσεται τῷ λόγῳ.

Notă. — Τοιγαροῦν ἐπεὶ Τισσαφέρνει ἐπολέμησε, πᾶσαι αἱ πόλεις ἑκοῦσαι Κῦρον εἵλοντο ἀντὶ Τισσαφέρνους πλὴν Μιλησίων.

Λέγε δή[1]), τί φῄς εἶναι τὸ ὅσιον; — Λέγω τοίνυν ὅτι τὸ ὅσιόν ἐστι τῷ ἀδικοῦντι ἐπεξιέναι.

250. — Ἄρα. Ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τούτων ποιήσω. Πάντα μὲν ἄρα ἄνθρωπον ὄντα προσδοκᾶν δεῖ. — Ταῦτα ἀκούσας ὁ Κῦρος ἐπαίσατο ἄρα τὸν μηρόν. Νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο. — Ἀκούω τινα διαβάλλειν ἐμὲ ὡς ἐγὼ ἄρα ἐξηπάτησα ὑμᾶς.

LOCUȚIUNI ȘI IDIOTISME

251. — Ἐπιλήσμων τις ἄνθρωπός εἰμι. Ἡμέρας ἑβδομήκοντά τινας οὕτω διῃτήθησαν.

Notă. — Πᾶς τις αὐτὸν τοῦ πέλας μᾶλλον φιλεῖ.

252. — Οὐκ ἦν κρήνη, ὅτι μὴ μία ἐν τῇ ἀκροπόλει. Οὐδὲν ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ.

253. — Τὰς ἀεὶ πληρουμένας ναῦς ἐξέπεμπον. Πεπαιδευμένους καλῶ τοὺς πρεπόντως ὁμιλοῦντας τοῖς ἀεὶ πλησιάζουσιν.

254. — Μόνον οὐκ ἐν τοῖς δικαστηρίοις οἰκοῦσιν. Μόνον οὐκ ἐπιστάθμους ἐν ταῖς πόλεσιν καθίστησι. Μόνον οὐχὶ λέγει, φωνὴν ἀφιείς.

255. — Οὐδὲν ἄλλ' ἢ συμβουλεύουσιν ἡμῖν πάλιν κινδυνεύειν. Ἄλλο τι ἢ τούτοις αἱ ἐπιστῆμαι οὐ χρήματά εἰσιν;

256. — Τὴν Ἀθηνᾶν ἐν κεφαλῇ ἔθρεψεν ὁ Ζεύς, καὶ ταῦτα ἔνοπλον. Ἀπόρων ἐστὶ καὶ τούτων πονηρῶν δι' ἐπιορκίας πράττειν τι.

257. — Ἐν τοῖς πλεῖσται νῆες. Ταύτην τὴν ἀγγελίαν ἐγὼ ἐν τοῖς βαρύτατα ἂν ἐνέγκαιμι. Ἐν τοῖς πρῶτοι Ἀθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο.

---

[1]) Acest δή cu un imperativ, saŭ dupĕ un cuvînt negativ, rĕspunde particuleĭ nóstre *doará*. Μὲν δή echivalează cu μὲν οὖν și cu μὲν τοίνυν. Din δή și δῆλα s'a format δηλαδή, *evident*.

TRADUCEREA EXEMPLELOR DIN SINTAXA

LECȚIUNEA I

1. — O, copile, spune tot-dauna adevĕrul. Și eŭ și voĭ vom muri. Și tu și fraţiĭ tĕĭ eraŭ de faţă. 2. — Cum vor înceta acestea? Baniĭ nu fac fericirea.

Notă. — O scrisóre a luĭ Ipocrate expediată pentru Lacedemona, a fost interceptată și dusă la Atena. Se observaŭ multe urme de caĭ și de ómenĭ. Iar carele eraŭ târîte, unele chiar printre rîndurile dușmanilor, altele printre ale Grecilor.

3. — Ceĭ doĭ fraţĭ s'aŭ certat din causa moștenireĭ. Ast-fel sunteţĭ dispușĭ între voĭ, tu și cu fratele tĕŭ, ca mâĭnile carĭ (întocmaĭ dupĕ cum mâĭnile) ar căuta să 'și pună piedică (s'ar întórce spre piedică) una alteea. Daţi-ne un exemplu, o Lahis și Nicia. 4. — Tatăl și mama ta te iubesc. Rĕsboiul și discordia aŭ distrus Atena. Tisaferne veni din partea mareluĭ rege și cumnatul acestuia și alţĭ treĭ Perșĭ. 5. — Sunt șeapte stadiĭ de la Abidos până la ţermul opus. Sunt și în cele l'alte orașe magistraţĭ și cetăţenĭ. Printre cadavrele inimice eraŭ unele pe carĭ le-aŭ dat, în urma unuĭ armistiţiŭ. Pentru ca aceluia, care pare a fi drept să-ĭ vină ca urmare a acesteĭ reputaţiunĭ, situaţiunĭ înalte și căsătorie frumósă. 6. — Ciru era rege. Socotește că nimic din ce-ĭ omenesc nu e sigur. Acești doĭ streinĭ sunt învĕţaţĭ și prietenĭ cu mine.

Nota I. — Limbagiul adevĕruluĭ e simplu. Fiĭ tot-dauna ast-fel faţă de ómenĭ, cum aĭ dori să fie alţiĭ faţă de tine. Prin mijlocul acestora Filip a ajuns puternic (a crescut mare). Ciru a fost ales rege. Mulţĭ din ceĭ ce trec de înţelepţĭ, sunt lipsiţĭ de minte. Să te gândeștĭ tot-dauna că mulţĭ dintre ómenĭ nu sunt ast-fel dupĕ cum par.

Nota II. — Aceia rup armistiţiul carĭ atacă întâĭ. Lacedemonieniĭ aŭ sosit maĭ târziŭ de cât ceĭ-lalţĭ. Se coborîră în sate pe întunerec. Soldaţiĭ aŭ ajuns în a șeasea zi la Hrisopolis. Ceĭ carĭ greșesc fără voie, se iartă. Stărueste mult.

Nota III. — Sufletul e *ceva* nemuritor. Nu e *un lucru* bun domnia multora: să fie un singur stăpân. Patria e *un ce* maĭ preţios și maĭ august și maĭ sfînt de cât mama

şi de cât tata şi chiar de cât străbunii. Sicofantul totdauna e o *fiinţă* perversă. Femeea e o *fiinţă* maĭ slabă de cât omul. E *ceva* teribil mulţimea, când are conducătorĭ rĕĭ. Oare curagiul e *un ce* care se póte învĕţa saŭ e *un dar de la natură?* Virtutea şi dreptatea sunt *calităţi* de cel maĭ mare preţ pentru ómenĭ.

Nota IV. — E ruşinos de a minţi. E drept ca sperjuriĭ să piară. Era peste putinţă de a resista Locrienilor. A întrece pe amicĭ prin atenţiunĭ, iată ceea ce mie mi se pare demn de admirat.

7. — Lucrurile acestea sunt îngrozitóre. Facă cerul ca tóte să fie bine terminate. 8. — *a)* Tatăl şi mama mea sunt fericiţĭ. Rĕsboiul şi discordia sunt funeste cetăţilor. Pietre şi cărămizĭ şi lemne şi olane aruncate în desordine, nu sunt folositóre la nimic. Greşelile şi pregătirile Lacedemonienilor nu eraŭ observate de Atenienĭ din causa pădurii.

Notă. — Sórta şi Filip eraŭ stăpînii împrejurărilor. Ne-a rĕmas să discutăm (care sunt) cea maĭ frumósă formă de guvernămînt şi cel maĭ virtuos bărbat.

b) Tatăl şi mama mea sunt fericiţĭ. Legea ca şi frica ajunge ca să înfrîneze iubirea. Şi tu eştĭ Grec şi noĭ suntem. 9. — Auzind acestea, cetatea alese rege pe Agesilaŭ. Aŭ fugit din piaţă, temêndu-se fie-care ca să nu fie prins. O parte dintre ómenĭ nu cred de loc că există zeĭ, iar alţii gândesc că eĭ nu se preocupă de noĭ. Armata îşĭ procura provizii omorând boiĭ şi măgariĭ. — Tineriĭ aceştia, convorbind între eĭ, amintesc adesea despre Socrate şi-l laudă mult. O, bun şi nobil suflet, tu plecĭ năpustindu-ne. Triburile rĕmase, continuaŭ să lupte unele în contra celor-l'alte. 10. — *a)* Sofiştii sunt ruina şi perderea evidentă a celor ce intră în contact cu eĭ. Locul acesta se numia maĭ înainte cele Nouĕ-drumurĭ. Coregiile sunt un semn îndestulător de prosperitate. — *b)* Teba, oraşĭ vecin cu noĭ, a fost smulsă (distrusă) din mijlocul Grecieĭ. — *c)* Gândiaŭ că lucrul acesta va fi scăparea lor. Ceea ce vezĭ, e singura trecătóre. Sunt în fiecare dintre noĭ presumpţii, pe carĭ le numim speranţe. Drumul, care se numeşte gura Pelusion se întórce spre rĕsărit. Mulţimea nu se îngrijeşte de loc ca să căştige un amic, care e cel maĭ mare bun. Socrate a spus că a căutat fără preget să facă ce e drept şi să se abţină de la ce e nedrept, ceea ce socotia că e cel maĭ frumos mod (exerciţiŭ) de apĕrare pentru el.

11. — O ardóre şi o îndrăsneală extreme. Avênd un singur corp şi un singur suflet.

LECŢIUNEA II

12. — Pe aceasta n'o voĭ libera. Distruge-l, o venerabil Zeus. Această ardóre, care te însufleţeşte, te va perde. 13. — Uniĭ dintre eĭ aruncaŭ cu săgeţĭ, alţiĭ cu pietre. O bună reputaţiune valorează maĭ mult de cât bogăţiĭ maĭ: unele sunt pieritóre, alta e nemuritóre.

Notă. — Multe oraşe, carĭ *maĭ înainte* întreceaŭ pe altele, parte prin mărimea puteriĭ lor de uscat şi de apă, parte prin bogăţiile şi veniturile lor, parte prin buna rînduire şi prin probitatea cetăţenilor, acum par micĭ saŭ sunt cu totul ruinate. Une orĭ luptaŭ alte orĭ se odihniaŭ. Evitaţĭ întrunirile ómenilor perverşĭ: pe de o parte ele vĕ înpărtează de virtute, pe de altă parte vĕ încarcă sufletul cu dorinţe şi pasiunĭ ruşinóse. — *b)* Ciru dă luĭ Clearh zece miĭ de daricĭ; iar acesta luând aurul, strânse o demată. Clearh întrebă pe solĭ, ce voiaŭ: iară eĭ spuseră că aŭ venit pentru armistiţiŭ. Eĭ comunică acestea soldaţilor: dar eĭ bănuiaŭ, că Ciru 'ĭ ducea în contra Regeluĭ — *c)* Dar eĭ întrebaŭ: ce óre?... şi se zice că el le-a rĕspuns. *d)* Mĕ duc şi la unul şi la cel lalt şi pe uniĭ i-am găsit acasă, iar de ceĭ lalţĭ am aflat că nu eraŭ acasă.

14. — Priveşte spre munţii din 'naintea nóstră şi vezĭ că toţĭ sunt neaccesibilĭ Omul este muritor. 15. — *a)* Ascultă voios de tatăl şi mama ta. I-aţĭ încredinţat luĭ patria şi copiĭ şi soţiile vóstre. — *b)* In adevĕr tótă rasa demonilor e intermediară între divinitate şi om. Sufletul omuluĭ are ceva din natura divină. — *c)* In orĭ ce lucru, zelul ia pasul asupra lipseĭ de însufleţire. Frica paralizează memoria. Pietatea şi cumpĕtarea şed bine tinerilor. Nimic din ce e bun şi frumos, zeiĭ nu daŭ ómenilor fără muncă şi fără grijĭ. Cuĭ nu i-ar plăcea musica? A practica virtutea, cutare saŭ cutare artă, elocinţa. — *d)* Prin mijlocul cetăţiĭ curge un riŭ, cu numele Cidnus, de doĭ pletri lăţime. — *e)* Atenieniĭ avênd puterea cea maĭ mare dintre Grecĭ. 16. — De o dată cu ziua. De o dată cu aurora (în revĕrsatul zorilor). Pînă seara. De seara. Tótă nóptea. Mijlocul nopţiĭ. La dreapta la stânga. In mijloc. Intórce spre suliţă, spre scut (adecă: spre dreapta, spre stânga). La ţară 17. — *a)* Xenofon. Un Atenian óre care cu numele de Xenofon. Xenofon, ilustrul scriitor saŭ Xenofon de care a fost vorba. Xenofon din Atena. vestitul scriitor. Socrate, cunoscutul filosof. — *b)* Atica, Elada. — *c)* Rîul Eufrate. Muntele Egaleŭ. Muntele Pind. Muntele Gerania. — Marele Rege. A se duce de serbătorĭ

la Atena. Pe uscat şi pe mare. **18.** — Cetăţenii bogaţi. Scolarul silitor. Ta'ăl meŭ (al tĕŭ, al nostru, al vostru). Un ast-fel de om. Cel lalt general. Soldaţii carĭ fug. Pericolul care a coprins oraşul. Regatul Perşilor. Iubesc pe tatăl meŭ etc. Oraşul lor. Străbunii acestora. Timpul de faţă. Satele cele maĭ apropiate. Oamenii din timpul acela. Plăcerea momentană. Femeile din această ţară. Libertatea excesivă. Regii succesivĭ, (regele de tot-dauna). Bărbaţii instruiţĭ de odinióră. Ajutorul imediat. Lupta de la Maraton. Oamenii din cetate.

Nota I. Regatul Perşilor.

Nota II. Amicul meŭ (al tĕŭ, al luĭ, al nostru, al vostru, al lor)

Nota III. Vecinii. Oamenii de acolo. Ceĭ carĭ sunt înnăuntru. Modernii, contimporanii. Descedenţii, posteritatea. Omenii de altă dată. Ziua de măine. Pămîntul locuit. Mâna dreaptă. Ziua a doua. A urma drumul spre Babilon. Părerea care triumfă. Destinul. Aripa stângă.

19. — Regele Filip. Oratorul Demostene. Scipione, învingĕtorul luĭ Anibal. De acolo Cirus merge prin Frigia la Colosi, oraşĭ populat, înfloritor şi mare. Eŭ, nenorocitul. Noĭ, judecătoriĭ. Retrăgêndu-vĕ, alegeţi-vĕ şefĭ, voĭ cari simţiţĭ nevoia. **20.** — Cetăţenii sunt bogaţĭ. Şcolarul e silitor. Imprejurările ne învaţă multe. Mirarea e principiul ştiinţeĭ. Gândirile carĭ vin în al doilea rînd, sunt, bănuesc (πως), maĭ înţelepte

Notă. — Aceia carĭ aŭ rĕspândit acest sgomot, aceia sunt pentru mine acusatoriĭ (amintiţĭ maĭ înainte) în adevĕr periculoşĭ. Aceia carĭ omóră pe ceĭ ce nu sunt de vină nimic, aceia sunt (ómeniĭ de carĭ vorbim) carĭ fac numeroşĭ pe vrăşmaşii noştri Ceea ce e amabil, e cu adevĕrat frumos (frumosul prin excelenţă). Eŭ sunt mântuitorul vostru. Nu va fi nimenĭ ca să mĕ conducă. Nu era nimenĭ ca să impedece.

21. — Toţĭ avem corpul muritor (corpul pe care-l avem e muritor). Am ochiĭ negri. Veĭ duce o viaţă sigură şi liniştită dacă eştĭ drept. Copile, tu urmăreştĭ speranţe fugitive (speranţele pe carĭ le urmăreştĭ sunt fugitive). Fiind-că natura ne-a dat un corp (corpul) muritor, trebue sĕ încercăm ca să lăsăm o amintire nemuritóre de spiritul nostru (să lăsăm amintirea spirituluĭ nostru nemuritóre). Laşitatea duşmanilor ne-a procurat nouĕ, Grecilor, o victorie uşóră (ne-a făcut victoria uşóră). Agesilaŭ ordonă, cu faţa senină. Atenieniĭ se aflaŭ în capul confederaţilor carĭ eraŭ independenţĭ (confederaţii în fruntea

cărora se aflaŭ Atenieniĭ eraŭ independenţĭ). E evident că fac promisiuni marĭ. Păstrează-ţĭ sufletul curat. **22.** — Insula din mijloc (prin opositie cu cele-lalte insule) Insula în mijlocul eĭ, adică, mijlocul saŭ centrul insuleĭ. Prin centrul insuleĭ. Muntele înalt. Inălţimea saŭ vîrful munteluĭ. In vîrful arboreluĭ. Căinii mişcă din vîrful codeĭ. Oraşul care e la extremitate (cel maĭ depărtat). Extremitatea oraşuluĭ. La marginea oraşuluĭ. Singurul saŭ unicul copil. A răpit viaţa uniculuĭ, scumpuluĭ meŭ copil Numaĭ copilul a murit. Inţelepciunea aparţine numaĭ acelora, carĭ aŭ primit o bună educaţiune.

LECŢIUNEA III

23. — Cu amêndouĕ măinile luând uşa, a împins-o cu vioiciune şi din tóte puterile. (Lit. a împins cu amîndouĕ măinile uşa, fórte tare şi cât a putut) Amêndouĕ lagările împreună. Şi într'o cetate şi în cea-laltă (în amîndouĕ cetăţile). Acest om. Acest tînĕr de aicĭ. Acel tînĕr de acolo [1]).

Nota I. — Socrate, pe care îl vedeţĭ. Acest arc, care e aicĭ. Eutidem acesta care e de faţă.

Nota II. — Acest om de bine.

24. — Mulţĭ (din prisonierĭ) fiind uşor înarmaţĭ, aŭ scăpat din însăşĭ măinile opliţilor. (Lit. aŭ scăpat de la opliţĭ din însăşĭ măinile lor). Regele insuşĭ, în persónă saŭ din propria luĭ pornire. Acelaşĭ rege. In cât mĕ priveşte eŭ sunt acelaşĭ, dar voĭ vĕ schimbaţĭ. **25.** — *a)* Tótă Grecia. Toţĭ Greciĭ. Vĕ voĭ spune adevĕrul întreg. Tótă ziua n'aŭ străbătut maĭ mult de douĕ-zecĭ şi cincĭ de stadiĭ — *b)* Cu tótă puterea (cu o desfăşurare de forţe complectă) Cetăţĭ întregĭ. Un oraş întregsaŭ orĭ ce oraşĭ. Cu tine, orĭ ce drum ne e deschis, orĭ ce riŭ e uşor de trecut. Orĭ ce doctor stă rĕŭ, când tótă lumea stă bine (Lit. dacă nimenĭ nu stă rĕŭ). Tot felul de zeĭ. Tot ceea ce ţine de specia omenească, adecă tótă lumea.

Notă. — A trăi într'o anarhie desăvîrşită (absolută). Numaĭ aur. A face oraşuluĭ numaĭ rele.

c) Oraşele luate în totalitatea lor, totalitatea oraşelor (oraşele *confederate* prin opositie cu oraşele luate în mod isolat). Masa poporuluĭ. Suma totală era de cincĭ zecĭ. S'a găsit cu cale de a omorî nu numaĭ pe ceĭ ce eraŭ de faţă, dar pe toţĭ Mitilenieniĭ, *fără escepţie.*

---

[1]) Ὅδε=*hci*; οὗτος=*iste* şi adesea *hic*; ἐκεῖνος=*ille*

Notă. — Dariu a domnit peste tot treĭ zecĭ şi şease de anĭ. In tot aŭ perit o sută de opliţĭ. Aŭ rĕmas treĭ zecĭ de zile peste tot.

26. — *a)* Aprópe cincĭ-spre-zece saŭ şeai-spre-zece anĭ. Aŭ fost aproximativ douĕ miĭ de peltaştĭ. Epoca mijlocie a deplineĭ puterĭ pare a fi cam la 20 de anĭ pentru femee şi 30 anĭ pentru bărbaţĭ. — *b)* Eĭ locuesc douĕ din cele cincĭ părţĭ ale Peloponesuluĭ. Aŭ combătut cu şeapte zecĭ de năvĭ, din carĭ douĕ-zecĭ eraŭ de transport. **27.** — Mulţimea. Bogaţiĭ. Binele. Rĕul. - Oratorul. Asistenţiĭ. Proverbul (ceea ce se spune). Şi să nu-ţĭ facĭ din mânie duşman pe cel ce-ţĭ vorbeşte bine. Soliĭ trimişĭ din partea luĭ Nicia. Urmaşiĭ luĭ Armodiu şi Aristoghiton. Contimporaniĭ lor. Contimporaniĭ luĭ. Temistocle şi partisaniĭ seĭ. Nicias şi colegiĭ seĭ. Ceĭ carĭ staŭ în capul afacerilor. Evenimentele din Sicilia. — Faptul de a căuta (căutarea) să avem maĭ mult de cât ceĭ-lalţĭ. Este cine-va care te va reţine de la această acţiune ('ţĭ va împedeca acţiunea). Adesea păstrarea bunurilor pare a fi maĭ anevoióşă de cât dobândirea lor. A vorbi (vorbirea) dupĕ cum trebue, e semnul uneĭ bune judecăţĭ — Partea de sus. Interiorul. In present... pentru viitor. Că trebue să dăm ajutor, toţĭ ştim, şi vom da ajutor: dar mijlocul, iată ce trebue să spuĭ.

Notă. — Şi să faceţĭ pe aceştia şi pe generalĭ stăpânĭ şi peste timpul când trebue să meargă acolo (adecă: să-ĭ autorizaţĭ de a hotărî asupra momentuluĭ când etc.). Când zic *voĭ*, voesc să zic cetatea. Cuvîntul «om». Preceptul «cunóşte-te pe tine însuţĭ» e pretutindenĭ de folos. Iscomac rîse la acest cuvînt: «Ce facĭ tu ca să fiĭ numit un bărbat onorabil» (Lit. ce făcênd eştĭ etc.). Lucrul acesta 'mĭ pare bine spus, că sunt zeĭ carĭ se îngrijesc de noĭ.

28 — Vaĭ, cât de repede D-zeŭ restórnă averea celor fericiţĭ. Voĭ aţĭ trăit pe cheltuiala (Lit. aţĭ cheltuit acelea ale) inimicilor. Puterea necesităţiĭ e grozavă. Resursele Siracuzenilor, a zis el, sunt maĭ micĭ de cât ale lor. E uimitor cât de tiranică a devenit puterea eforilor. Sufletul şi tot ceea ce ţine de corp. Dupĕ maxima saŭ cuvîntul luĭ Solon. Purtarea luĭ Ciru faţă de noĭ este astfel ca şi a nóstră faţă de el. E necesar de a gândi conform cu interesele (de a cugeta la) Grecilor. Avantagiile ce se pot avea lângă mine. Avantagiile de a casă. **29.** — Şi el. Zise el. Zise ea. **30.** — Dintre popórele, pe carĭ le cunóştem. Amintiţi-vĕ de jurămêntul, pe care l'aţĭ făcut (jurat). Vom avea încredere în şeful, pe care ni-l va da Ciru. Avariĭ nu se folosesc de baniĭ pe carĭ 'ĭ aŭ. **31.** — Neglijez *lucrurile acelea* pe carĭ trebue să le fac. Aŭ un teritoriŭ care nu e maĭ rĕŭ de cât *acela*, pe care l'aŭ părăsit. Bea acest vin împreună cu *aceia* pe care 'ĭ iubeştĭ maĭ mult. Amintiţi-vĕ de jurămîntul, pe care l'aţĭ făcut. Voĭ sunteţĭ ceĭ maĭ ignoranţĭ dintre Greciĭ pe carĭ 'ĭ cunosc.

Notă. — Trebue ca şeful să fie ca un simplu cetăţian onest. Ne fiind cum trebue.

32 — Ziceaŭ că Lacedemonieniĭ obţinuseră de la Regele Persieĭ tot ce aŭ cerut. Numaĭ la noĭ se găseşte un guvernămînt cum se cade. Pune în stare provincia pe care o guvernează.

Notă. — Gorgia a rĕspuns la toţĭ. Nu e pericol pe care străbuniĭ noştri să nu-l fi înfruntat. Pentru ómenĭ ca noĭ, democraţia e un guvernămînt neplăcut. — E uimitor cât a ajuns de nenorocit. A primit o sumă de banĭ de necrezut. Cu enorm de multă sudóre. Spuĭ lucrurĭ extraordinar de adevĕrate.

LECŢIUNEA IV

33. — Greciĭ aŭ învins pe Perşĭ. **34.** — Adu-ţĭ aminte, dacă eştĭ bogat, să viĭ în ajutorul celor săracĭ. Socrate n'a făcut neajunsurĭ nicĭ unuia dintre cetăţenĭ. Nu e drept de a face bine omului pios? Trebue să facem bine amicilor când sunt de faţă şi să-ĭ vorbim de bine când sunt absenţĭ. N'aveţĭ nicĭ un sentiment de respect, nicĭ faţă de zeĭ, nicĭ faţă de ómenĭ. Trebue ca soldatul să se teamă maĭ mult de şeful sĕŭ, de cât de inimicĭ. Fugind din patrie şi de lângă mărinimosul Neleŭ. Nimenĭ, când face rĕŭ, nu scapă de privirile divinităţiĭ.

Notă. — Perşiĭ aŭ fost învinşĭ de Grecĭ. Nicĭ unul dintre cetăţenĭ n'a suferit neajunsurĭ din partea luĭ Socrate. — Multe şi felurite tratamente aŭ fost descoperite de medicĭ Dacă ceva de natura aceasta s'ar fi făcut de mine [1]).

35. — Incepu să-l înveţe arta militară. Atenieniĭ cereaŭ mulţĭ talenţĭ de la insularĭ. Diogiton ascundea fiiceĭ sale mórtea soţuluĭ eĭ. Vĕ voĭ aminti de asemenea pericolele prin carĭ aŭ trecut străbuniĭ noştri. I-am despoiat de arme.

Notă. — Instruit în arta musicală de Lampros, în cea retorică de Antifon. Aceia dintre duşmanĭ, carĭ aŭ fost despoiaţĭ de arme, 'şĭ vor face numaĭ de cât altele, aceia

1) Propriu zis: *ar exista pentru mine in stare de fapt indeplinit.*

carĭ aŭ rĕmas fără caĭ, vor dobândi la rîndul lor numaĭ de cât alţiĭ.

Dariu a făcut satrap pe Ciru şi l'a numit comandant peste toţĭ... Voiam să facem rege pe Arieŭ. Soldaţiĭ aŭ ales general pe Alcibiade. Nu le numesc femeĭ ci Gorgóne. Tesalieniĭ vedeaŭ în Filip pe amicul, binefăcĕtorul, mântuitorul lor.

Notă. — Ciru a fost numit comandant de Dariu.

36. — *a)* Avariĭ îndură o amară sclavie. Sunt expus la cel maĭ mare pericol. Eĭ comit cele maĭ marĭ şi maĭ neiertate (sacrilege) greşelĭ. Veĭ trăi o viaţă fórte senină, dacă 'ţĭ veĭ stăpâni pasiunile S'a bolnăvit de această bólă. N'a plecat în acea expediţiune. Medicĭi ar deveni fórte dibacĭ dacă ar suferi eĭ înşişĭ de tóte bólele. — Făcênd *acest* rĕsboĭ în comun. Se afla însărcinat cu maĭ multe coregiĭ. A fi de gardă. A fost de maĭ multe orĭ trierarh.

Notă. — Instruit în ştiinţa lor. Un om nedrept, care nu se abate din calea nicĭ uneĭ nedreptăţĭ. Excelează în această virtute Uniĭ nu sunt bunĭ la nimic, iar ceĭ maĭ mulţĭ sunt cu desăvîrşire perverşĭ.

b) A face să triumfe părerea sa într'o discuţiune. A sacrifica pentru o bună noutate. A obţine premiul la jocurile Olimpice. A triumfa în luptă. A lupta în stadiŭ (a disputa premiul stadiuluĭ). *c)* A rîde din inimă. A striga tare. A avea o privire pătrunzĕtóre şi un auz fin. A se arĕta orgolios de aceasta. A vorbi maĭ tare. Aveaŭ fórte mare trecere (influenţă). A sări fórte sus. A insulta în mod crud. A causa o mare perdere. A ajuta pe amicĭ după bună dreptate. Avea asupra luĭ cele lalte grijĭ. A fi însufleţit de cele maĭ bune sentimente. Ceĭ cari sunt de partea nóstră. Dacă vreĭ să trăeştĭ bine, nu împărtăşi sentimentele ómenilor de nimic. A fi onorat după cum se cuvine. *d)* De acestea se irită. La ce vreĭ să te întrebuinţez? Nu pot să fac nimic cu tine. A câştiga o victorie complectă. **37.** — Tatăl meŭ însuşĭ mĭ-a dat instrucţiunea din copilărie (care se cuvine copiilor). A repurta asupra cuĭ-va cea maĭ frumósă victorie. Melitos mĭ-a intentat această acusaţiune. A face fie căruia (dintre voĭ) cel maĭ mare bine. Faptul de a întrece în generositate pe prietenĭ. Lacedemonieniĭ s'aŭ făcut vinovaţĭ de multe şi marĭ neajunsurĭ faţă de cetatea nóstră

Notă. — Rĕsbóiele susţinute. Ceea ce aĭ făcut ca ambasador. E frumos acest elogiŭ, care ţi se adresează (m. à. m. cu care eştĭ lăudat). E torturat de chinurĭ cumplite.

Sentinţa de care a fost isbit. Ce rĕŭ 'ţĭ-am făcut pentru ca să 'mĭ întinzĭ pentru a treia óră astăzĭ curse? In aceasta nu s'aŭ înşelat.

LECŢIUNEA V

38. — *a)* Omul acesta sufere de deget. A avea durere de ochĭ. E maĭ bine a fi bolnav de corp de cât de spirit. A fi sănătos la minte. Stricat la suflet. Şchiop de un picior. Stăm bine cu corpul. *b)* Un om de rasă lidiană. De un caracter bun. Grec prin limba luĭ, ca etate avênd vre o douĕ zecĭ de anĭ. O fecióră cu un chip frumos. Profesiunea maestruluĭ de gimnasiŭ e de a face corpul omenesc frumos şi robust. Rîul Marsias avea o lăţime de douĕ zecĭ şi cincĭ de picióre. Aceştia înaintaŭ în numĕ de douĕ miĭ, aprópe. Lisandru atacă o cetate aliată cu Atena, numită Kedria. Curmalele (ghindele palmierilor) eraŭ uimitóre ca frumuseţă şi mărime. Fluviul avea atâta profunzime. *c)* Sunt expert în această artă. Oameniĭ maĭ bine înzestraţĭ de natură şi ceĭ de o fire maĭ ştearsă. Un excelent om politic. Asemenea luĭ Jupiter, care aruncă trăsnetul, prin ochiĭ şi capul sĕŭ. Iscusit în arta resboiuluĭ. Dacă cine-va pretinde că e un bun flautist saŭ bun în vre o altă artă şi nu e, lumea 'l ia în rîs.

39. — A veni la Etiopienĭ. Fumul (mirosul) a ajuns la cer. A se duce spre cetatea luĭ Cadmus. — Am scris a casă. — *a)* Ciru străbate prin Frigia opt parasanghe. — Platea e la 70 de stadiĭ depărtare de Teba. — Stabilindu-şĭ lagărul la vre-o treĭ saŭ patru stadiĭ departe de sentinele, sta în repaos. — *b)* Acolo a rĕmas cincĭ zile. Armistiţiul va dura un an. In tot timpul călătorieĭ — El este aicĭ de douĕ zile (e în a treia zi a sosireĭ luĭ). O fată măritată de opt zile (se găseşte în a noua zi de căsătorie). E strateg de doĭ anĭ. In vîrstă de *douĕ zecĭ* de anĭ. A murit de *treĭ* anĭ. Vĭ s'a anunţat acum treĭ saŭ patru anĭ că Filip asedia în Tracia Ereon-Tihos.

Notă. — In tótă viaţa. In timpul rĕsboiuluĭ. In tot-dauna.

40. — Acum. Altă dată, odinióră. Maĭ înainte. In urmă. De atuncĭ. In momentul chiar, nu e de cât un moment, de curênd. De la începutul. La început. Pentru prima dată. Pentru a doua óră, apoĭ. Pentru ultima óră, în ultimul rând, în sfîrşit. In urmă. In óre care mod. In ce mod, cum? In tot chipul. Nu ştiŭ în ce mod. După chipul, modul cuĭ va. După modul. Cât maĭ de grabă posibil. Departe. Drept (calea dreaptă). In deşert. Cel puţin. De

ce? Întrebam de ce uşile scârţăiaŭ în timpul nopţiĭ? Din causa aceasta chiar. De aceea chiar n'am venit la tine.— In nicĭ un fel. Maĭ întâĭ, în mod absolut. Absolut nu. In general nu. Maĭ înainte de tóte trebue să te îngrijeştĭ de aceasta, ca armata să nu fie atinsă de bóle. Pentru rest, cât pentru cele lalte. In totul. — Din contră. Pentru rest, pe viitor, de aci înainte. In totul. In cea maĭ mare parte. Inainte de tóte. In douĕ feluri, în douĕ chipurĭ de o dată. — Aşa zicênd, sub pretextul. Din hatâr pentru, din causa cuĭ-va. Din hatârul meŭ, al tĕŭ. Din ce causă? Din causa aceasta. Dupĕ cum se zice. In cât mĕ priveşte, în cât 'l priveşte. De spre partea ta.

LECŢIUNEA VI

42. — Avîntându-se spre camaraziĭ sĕĭ. Şi el căzu pe spate în ţĕrână, întinzând amîndouĕ braţele spre camaraziĭ sĕĭ iubiţĭ. A înfipt cu putere sabia în pept. Cum m'aşĭ fi apropiat vre o dată de el? Un Rodian se apropiă de el, în momentul când se aflaŭ perplecşĭ. Fiind că nu l'aŭ întâlnit la Eleusis, nicĭ în câmpia Triasios. Când se întâlnesc în drum, prin aceasta ar putea recunoaşte cineva dacă sunt de condiţie egală. Intâlnind pe Iparh lângă sanctuarul numit Leocorion l-aŭ omorît. Suferinţele fiind în natura omenească, pot cădea peste muritorĭ. Vĕzênd opliţĭ mergênd în contra lor, părăsesc înălţimile cari domină fluviul. Câţĭ va Carduhĭ adunându-se atacară pe ceĭ din urmă. Pustii teritoriul şi se apropiă de zidurile cetăţiĭ. **43.** — Fiind în contact cu ómenĭ viţioşĭ, veĭ deveni tu însuţĭ viţios. Este evident că el caută să aĭbă afaceri cu ómeniĭ, fără a poseda arta de a-ĭ cunóşte. Punênd mâna pe noĭ maĭ întâĭ, carĭ ne aflăm aicĭ, trataţi-ne ca inamicĭ. Le veţĭ fi arĕtat în mod clar (veţĭ fi stabilit pentru eĭ) ca să trateze maĭ bine pe picior de egalitate cu voĭ. Acestea le am auzit în adevĕr de la nişte Cireneenĭ, cari mi-aŭ spus că aŭ vorbit cu Etearh regele Amonienilor. Nu este ruşinos de a căuta prietenia ómenilor de bine şi de a se împotrivi celor rĕĭ. E teribil de a lupta contra luĭ D-zeŭ şi a sórteĭ. Apolon învinse pe Marsias, care voia să rivalizeze cu el în ştiinţă. Să facem pace şi să te reconciliezĭ cu mine. **44.** — Aĭ înfăţişare de filosof, tinere. Aŭ nu m'aţĭ egalat (nu sunt făcut asemenea) cu voĭ amîndoĭ? Asimilând nenorocirile luĭ Ciru cu ale sale propriĭ. Pentru a compara ce e mic cu ce e mare. **45.**— Ajutând pe streinĭ, veĭ fi ajutat de o potrivă la rîn-

dul tĕŭ (veĭ obţinea într'o zi aceleaşĭ lucrurĭ). Trebue să dăm ajutor celor nedreptăţiţĭ. S'a găsit cu cale de a trimite solĭ la Sparta spre a cere să vină în ajutorul Ionienilor. E fericit cel ce serveşte pe ceĭ fericiţĭ. Acesta, de şi muritor, urma (ţinea la gónă cu) caiĭ nemuritorĭ. A se conforma împrejurărilor. Trebue să te supuĭ maĭ bine luĭ D-zeŭ de cât ómenilor. Soldaţiĭ se indignară şi se înfuriară teribil în contra luĭ Clearh. Tuturor ómenilor li se cade să nu facă acte nedrepte. Ciru plăti atuncĭ armateĭ solda pe patru lunĭ **46.** — *a)* Câmpul nostru e vecin cu acesta. Omul de bine e prieten numaĭ cu omul de bine. Ţĕrmurĭ opuse. Graba şi mânia sunt contrariĭ buneĭ chibzuinţe. Lacrămile sunt un ce comun bucurieĭ şi întristăriĭ. *b)* Am aceeaşĭ părere ca şi tine. Christos a dus aceeaşĭ viaţă ca şi noĭ. Nu trebue ca ómeniĭ rĕĭ să aĭbă aceeaşĭ sórtă (un lucru egal) ca ceĭ bunĭ. Atenieniĭ, fiind învinşĭ de Romanĭ, aŭ avut acelaşĭ destin (aŭ suferit aceleaşĭ lucrurĭ) ca cele lalte popóre. Şi care ar fi părerea ta (ce vot aĭ pune tu? aceeaşĭ ca a mea saŭ alta? Eraŭ înarmaţĭ cu aceleaşĭ arme ca Ciru. Teseŭ a trăit pe aceleaşĭ vremurĭ ca Ercule.

Notă. — Am aceeaşĭ părere ca şi tine.

47. — Tiranul se fereşte de vin şi de somn ca de o cursă. Aŭ crezĭ tu că drepturile nóstre sunt egale (că dreptul este de o potrivă pentru tine ca pentru noĭ)? La apusul sóreluĭ Clearh cu ceĭ din capul colóneĭ 'şĭ aşeză lagărul în satele cele maĭ apropiate. Eĭ 'şĭ uniră lagărul cu Greciĭ.

LECŢIUNEA VII

48. — *a)* Fie care om munceşte pentru el. Nu ne-am născut numaĭ pentru tatăl şi mama nóstră ci şi pentru patrie. Invidia e cel maĭ mare rĕŭ pentru cel ce o posedă.

Notă. — A celebra o serbare în onórea zeiţeĭ Artemis. Formaţĭ un cor în onórea Nimfelor. (Agesilas) ordonă ca toţĭ soldaţii să se încoroneze cu ghirlande în onórea Zeuluĭ.

b) Numele tînĕruluĭ era Platon. Eŭ am treĭ fete. Acolo Ciru 'şĭ avea palatul sĕŭ. Dacă tu eştĭ învingĕtor, eĭ cad în sclavie (pentru eĭ e sclavia), dacă eştĭ învins, eĭ sunt liberĭ. Aveam în casă şeapte mine.

Notă. — Cherefon mĭ-aduce maĭ mult pagubă de cât folos. Această ţară i-a fost dată ca dar din partea regeluĭ.

c) Pentru Senat, votul e un fapt implinit (adecă s'a votat de Senat). Cele făcute de eĭ. Focione Atenianul n'a fost

vĕzut de nimenĭ, nicĭ rîzênd, nicĭ plângênd. Sórta omuluĭ a fost plânsă de mulţĭ înţelepţĭ, carĭ aŭ gândit că viaţa e o pedeapsă. — *d)* Iată ce trebue să facă ómeniĭ liberĭ. Trebue să venim în ajutorul afacerilor. — *e)* Să nu-mĭ faceţĭ sgomot. Iar tu să-mĭ examinezĭ tóte. Şi de atuncĭ sunt orb, ó Posidon. Aşa-ţĭ staŭ lucrurile. Ciru se temea ca să nu móră bunicul sĕŭ. — M'aşĭ mira dacă sosirea mea nu va făcut plăcere (nu v'a fost pe plac). De ce nu te informezĭ, dacă 'ţĭ face plăcere. Aceasta mi se întâmplă în ciudă — *f)* Dupĕ judecata tuturor, nu meritaţĭ ca să fiţĭ nenorocite. Oare dupĕ voĭ el a lucrat drept în aceasta? Totul e sgomot pentru cel fricos. A vorbit bine, în ochiĭ orĭ căruĭ se fereşte de a cădea.

Notă. — Creon părea demn de invidiat în ochiĭ unuĭ om ca mine. Căcĭ pentru cine te vede, tu aĭ sufletul generos, cu tótă sórta ta nenorocită. 'Mĭ impuĭ un examen scurt, cel puţin pentru mine.

Notă II. — Căcĭ ca să mĕ resum, fără şefĭ nimic nu se póte face în nicĭ o parte nicĭ frumos nicĭ bun, iar în ceea ce priveşte rĕsboiul nu se póte face absolut nimic.

Epidamn este un oraş situat la dreapta pentru cine intră în golful ionian. Geţiĭ carĭ locuesc dincolo de Emus (Geţiĭ carĭ sunt pentru cel ce trece dincolo de Emus). — Şi pe când eĭ vĕrsaŭ lacrămĭ, Aurora cu degetele de rose. apare. Şi pe când el sta perplex, soseşte Prometeŭ.

49. — *a)* Se zice că Ciru a omorât cu mâna sa proprie pe Artagerse. Aruncând cu petre. A pedepsi pe cineva cu mórtea. Fiind recunoscuţĭ dupĕ aspectul (aparatul) armelor.

Notă. — Iată ce a spus prin (mijlocul unuĭ) interpret. Graţie (prin mijlocul) acestora Filip s'a mărit atât de mult.

b) A muri de bólă. Sunt mort de frică. Nimenĭ nu va face nimic din sărăcie. Eram supĕraţĭ de cele întîmplate. S'a indignat de îndrăsneala lor. Demostene temêndu-se de Atenienĭ, din causa faptelor petrecute.

Nota I. — A fi învins de somn A muri de fóme. N'a putut dormi de întristare.

Nota II. — N'ar fi nimenĭ care nu s'ar indigna de cele petrecute. Nu trebue nicĭ odată să-'ţĭ închinĭ sufletul (să-ţĭ facĭ bucuria ta din) plăcerilor ruşinóse.

Nota III. — Graţie nouĕ voĭ stăpânţĭ acest ţinut. Acolo ómeniĭ nu pot locui de căldură. Fiind-că era doritor de a se instrui, punea multe întrebărĭ celor de faţă. Din causa acestora.

c) Inaintaŭ cu mult sgomot. Atenieniĭ s'aŭ depărtat din Milet cu victoria neterminată (fără să-şĭ complecteze victoria). — *d)* Acţiunea fiind în urma cuvîntuluĭ în ceea ce priveşte ordinea cronologică, e maĭ înainte şi superióră prin importanţă. Nicĭ sub raportul piciórelor nu sunt iute, nicĭ sub acela al braţelor nu sunt robuşi. Voĭ luaţĭ cu mult înaintea celor lalţĭ prin experienţa vóstră. — *e)* Cu puţin maĭ în urmă. Cu treĭ zile maĭ înainte. E cu mult maĭ bine un amic care se vede, de cât un tesaur ascuns. Cu puţin înainte de ceĭ Treĭ zecĭ. A întrece cu mult.

Notă. — E cu mult maĭ rĕŭ să întărîţĭ o femee bĕtrână de cât un câine.

f) Intr'un mod óre-care. In acest mod. Cu violenţă. Cu vicleşug. In grabă, cu conştiinţă, cu zel, în mod serios. In tăcere. In linişte In aparenţă. In fapt. In realitate. In adevĕr. Prin necesitate. Cu grije (cu totul). Prin autoritate publică (cu cheltuiala Statuluĭ), în public. In particular. Pe jos. In ce mod? Cu dreptate. cu îngrijire. In gónă etc. — *g)* Să înaintăm numaĭ cu caiĭ şi cu ómeniĭ ceĭ maĭ viguroşĭ. Generalul a venit cu o mie de soldaţĭ şi zece corăbiĭ

Notă. — Un cavaler cu calul sĕŭ. A luat o navă împreună cu ómeniĭ care se aflaŭ pe ea.

50. *a)* Venera trofeele din Maraton şi Salamina şi Platea. A câştigat victoria în jocurile de la Istm şi din Nemea.

Nota I. — Dar Regele nu merse pe acolo, ci pe unde trecuse în afară de aripa stângă, pe acolo se duse.

Nota II. — A trimite în Beoţia. Inaintară prin ţara Halibilor.

b) In a treia zi. In ajun, a doua zi In ultima zi a luniĭ (luna precedentă şi nouĕ) In momentul luneĭ pline. In al cincĭ-spre-zecelea an. Erĭ m'am scăpat de el în timpul serbărilor victorieĭ. In timpul marilor Dionisiace, în timpul tragediilor noĭ.

LECŢIUNEA VIII

52. — Prevederea luĭ Pericle. Grădinile luĭ Epicur. Operă a lui Praxitel. Regatul Perşilor.

Nota I. — Declaraţiuena luĭ Temistocle. Dreptatea vede tóte faptele omeneştĭ. Esenţa oligarhieĭ. Bunurile amicilor sunt comune.

Nota II. — Fiul luĭ Filip. Miltiade, fiul luĭ Cimon. Demostene din Peania, fiul luĭ Demostene. Nu vezĭ pe Me-

listiha, femeea luĭ Smikition? Inaintă în contra soldaţilor luĭ Menon.

Nota III. – A învăţa la un (în casa unuĭ) maestru de ghitară. Socrate a zis că merge la masă la (în locuinţa luĭ) Agaton. A merge la şcólă (în casa profesoruluĭ). In infern (în locuinţa luĭ Ades).

53. – Oraşul va cădea în puterea Beoţienilor. Regele crede că şi voĭ vĕ aflaţĭ subt stăpînirea luĭ. Tucidide era dintr'o familie mare. (Aceste suflete) sunt răpite şi nu maĭ sunt stăpâne pe ele. Separaţiunea presupune o opresiune violentă (este a acelora carĭ aŭ suferit ceva violent). Marina e afacere de practică şi de meserie.

Notă. – Nu se cuvine unuĭ inţelept de a comite de douĕ orĭ aceeaşĭ greşală. A suporta sărăcia, nu e o calitate a orĭ-cuĭ, ci a inţeleptuluĭ. E rolul învingĕtorilor de a scăpa şi bunurile lor şi de a lua şi pe ale învinşilor. E datoria unuĭ cetăţian onest de a privi ca duşmanĭ personalĭ pe aceia carĭ se fac vinovaţĭ faţă de patrie. Mie 'mĭ aparţine (incumbă) să vorbesc, ţie să lucrezĭ.

Săracii sunt tot-dauna consideraţĭ ca clienţii luĭ D-zeŭ. E numit cu acelaşĭ nume de tată şi de demă ca şi mine. Persii 'şĭ supun tótă Asia. Aĭ spus acest lucru, care e în destinul sclavuluĭ, de a nu vorbi aceea ce cugetă cineva. Se socoteşte că e de datoria unuĭ bun cetăţian de a fi curagios. **54.** – Frica pe care o aŭ inimiciĭ, saŭ pe care o are cineva de inimicĭ. Nelinişte pe care o aŭ zeiĭ, saŭ pe care o inspiră cuiva. Iubirea femeiĭ saŭ pentru o femee. Cercetarea viitoruluĭ de către ómeniĭ cu judecată. Frica pe care o avem. Frica pe care o inspirăm. Din ură contra luĭ Pausania. Ocasiunea de a începe un lucru.

Notă. – Persistenţa în rĕŭ. Adăpost contra intemperiilor. Adăpost contra zăpeziĭ. Din amiciţie pentru Demostene şi bunăvoinţă pentru Atenienĭ. Intărituri în contra ţeriĭ sale. Separaţiunea de Atenienĭ.

55. – Uragane carĭ consistă în vînturĭ de tot felul. Dispositiune veselă (care consistă în a fi vesel). Ignoranţa cea maĭ vrednică de osîndă, aceea de a crede că ştim ceea ce nu ştim. **56.** – Un isvor de apă plăcută. Monedă de argint şi de aur. Corónele nu eraŭ de viorele saŭ de rose, ci de aur. Uşĭ făcute din lemne de palmier. A făcut din lemne tarĭ scaunul (capra) vizitiilor. **57.** – Mulţimea poporul) Atenienilor. O parte din armată. Un om care face parte dintre oratorĭ. *a)* Aceia dintre ómenĭ carĭ sunt onestĭ. Acela dintre Atenienĭ care voeşte. *b)* Partea speluncei care le face faţă (Lit. partea opusă lor din spe-

luncă. *c)* Cel maĭ în vîrstă dintre copiĭ era de faţă. Ceĭ maĭ eloquenţĭ dintre oratorĭ.

Notă. – Divină între zeiţe (adecă, prea augustă). Divină între femeĭ. Nenorocit între óspeţĭ (adecă, cel maĭ n. d. o.). Divin între ómenĭ (adecă, excelent om). – Nenorociri printre nenorociri. Nenorocită printre nenorocite. E cea maĭ mare nebunie de a cruţa pe ceĭ maĭ cruzĭ dintre duşmanĭ când ţĭ-e posibil să-ĭ omorĭ.

d) Atenieniĭ duseseră pregătirile lor până la acest punct (Eraŭ în acest punct de pregătirĭ). Cu care din facultăţile nóstre vedem noĭ cele ce se pot vedea? Aŭ ajuns la acest grad de îndrăsneală. Aĭ ajuns în acest punct de descuragiare. Atenieniĭ se aflaŭ într'o descuragiare complectă. Pe o mare întindere a ţĕriĭ lor. O parte din zid era slabă. Mare parte din armată. Mulţĭ dintre inimicĭ. Aŭ ajuns la o mare putere (aŭ înaintat la un mare grad de).

Nota I. – Nu ştiĭ în ce parte a pămîntuluĭ te afli? Uniĭ muriaŭ într'o parte, alţiĭ într'altă parte a oraşuluĭ. Ceĭ lalţĭ, carĭ aŭ ajuns la această etate (aci cu etatea). Ce oră din zi e? A face progrese marĭ în ştiinţă (a înainta departe în). Târziŭ nóptea (departe în n.).

Nota II. – Cea maĭ mare parte a Grecieĭ Jumĕtatea, restul timpuluĭ. Jumĕtate din corăbiĭ. Jumĕtate dintre călărĭ. Cea maĭ bună parte a pămîntuluĭ

c) Perd câţĭ-va dintre aĭ lor. – Din Efes, oraşĭ din Ionia Atenieniĭ făcură o expediţiune la Farsale, în Tesalia. Iaŭ Pergamul, oraşĭ din Misia. *f)* Critias a făcut parte dintre ceĭ Treĭ zecĭ. Solon a fost socotit printre ceĭ Şeapte inţelepţĭ. Numĕră-mĕ şi pe mine printre ceĭ convinşĭ. **58.** – Are treĭ talenţĭ de aur şi un stater în aur. Ómeniĭ deprinşĭ să vază grămezĭ de grâŭ, de lemne, de petre, atuncĭ aŭ vĕzut grămezĭ de cadavre. **59.** – O, mamă, trist ursită (cu tristă viaţă). **60** – Un copil de 10 anĭ. Ciru dete armateĭ solda pe 4 lunĭ. Un fluviu de o lăţime de patru pletri. Provisiunĭ pentru multă vreme. – Zidul era de 8 stadiĭ. Trebue să se însóre cineva când este între 30 şi 35 de anĭ. Datora salariul pe 2 lunĭ. **61.** – Lucru care cere multă osteneală. Acestea aŭ nevoe de multe explicaţiunĭ. Vĕz că lucrul acesta reclamă multă muncă.

LECŢIUNEA IX

62. – Toţĭ cetăţeniĭ şi locuitoriĭ din împrejurimĭ aŭ luat patre la serbare. Impart cu cine voeşte bogăţiile sufletuluĭ meŭ.

Nota I. — (Dorienii) aŭ împărtăşit aceleaşi suferinţe şi pericule. In oligarhie ceĭ săracĭ n'aŭ parte la guvernămînt. El gândia că nu se cuvine comandamentul nimĕnuĭ, care nu e maĭ bun de cât supuşiĭ sĕĭ.

Nota II. — Toţĭ aceia carĭ aŭ mâncat din fagurile de miere, şĭ-aŭ perdut mintea. Fiind abătuţĭ, puţinĭ aŭ gustat din mâncare. — Animalele carĭ se nutresc cu carne. E maĭ plăcut de a bea vin de cât apă. A bea otrava.

Nota III.—Aŭ pustiit o parte din teritoriu. Inundaţiunea a luat o parte din fort. A dat ordin luĭ Glos şi luĭ Pigres ca să ia o parte din armata barbară (ca luând o parte..) şi să scótă carele (din nămol). Pe aceştia i-a înarmat în grabă cu (răpind) arme din portic. Cu mult maĭ mult vi se cade să-mĭ daţĭ mie din liberalităţile vóstre. Şĭ-a spart capul. Conduce calul de frîŭ. A apucat pe Oronte de cingĕtóre.

b) Ele exală un miros de ambrosie şi nectar. A mirosi parfum. **63.** — Auzind sunetul trompeteĭ. Vĕ rugăm să ascultaţĭ cu bună voinţă cuvintele nóstre. Aŭ auzit sgomotul.

Nota. — Aflaţĭ de la mine tot adevĕrul. Ca finer, caută de ascultă pe bĕtrânĭ.

64. — De mult timp doresc să mĕ instruesc. Aspirând la domnia asupra Greciei. Aceia, pe carĭ presentul 'ĭ mulţumeşte în de ajuns, nu aspiră de loc la ce le e străin. Gândirea divină se preocupă de o dată de tóte. Ce ne îngrijeşte pe noĭ părerea mulţimeĭ? e maĭ demn să ne îngrijim de ceĭ maĭ cuminte. Cel care se ocupă de fratele sĕŭ, se ocupă de el însuşĭ. Socrate el însuşĭ nu-şĭ negligia corpul şi nu lăuda pe ceĭ ce şi-l negligiaŭ. Nu negligiaţĭ pe nimenĭ. Sunt lacomĭ de banĭ. Un oraşĭ cu constituţie democratică e setos de libertate. **66.** — Eştĭ om, adu-ţĭ aminte de sórta care aşteaptă pe toţĭ ómeniĭ. E firea lor de a stima pe ceĭ rĕĭ şi a nu-şĭ aduce aminte de ceĭ virtuoşĭ E un om de nimic acela care 'şĭ uĭtă părinţiĭ, ce aŭ perit în mod mizerabil.

Nota. — Dacă 'ţĭ aducĭ aminte de trecut, veĭ delibera maĭ bine asupra viitoruluĭ.

67. — Pentru ca să puteţĭ nemeri şi ómeniĭ. A avea în vedere plăcerea, datoria. Nu pot să ajung la înălţimea subectuluĭ (Lit. lucrurilor). Omeniĭ, armaţĭ cu suliţe, le aruncaŭ prea aprópe pentru ca să pótă atinge pe prăştiaşĭ. Am căpătat victoria şi mântuirea. A nu-şĭ atinge ţinta. Din causa aceasta aŭ perdut şi ce aveaŭ. Arcaşiĭ aruncaŭ cu săgeţĭ şi nicĭ unul nu-şĭ greşia omul. Voĭ muri înşelat

asupra adevĕruluĭ. A fi înşelat în speranţele sale. Pe amîndoĭ ĭ-aŭ atins săgeţile. A se deda la studiul filosofieĭ. A se ocupa de un zeŭ (a-l onora cu un cult particular) A se ţinea de adevĕr (a se consacra adevĕruluĭ). Mĕ alătur la aceeaşĭ părere. Cele ce sunt legate cu acestea. Pentru ca să încerce (atace) zidul. A ataca Grecia. Nu vom începe noĭ rĕsboiul, dar vom şti să respingem pe ceĭ ce-l vor întreprinde. Să începem orĭ ce lucru invocând pe D-zeŭ. **68.** — Tu crezĭ că curagiul nostru va birui puterea regeluĭ? Minos a stăpînit mult timp marea elenică de acum. Iubirea comandă zeilor. Policrate domnia în Samos pe vremea luĭ Cambise. A da semnalul libertăţiĭ pentru Grecia. Bóla fu pentru cetate începutul destrăbălăriĭ. Peneleŭ şi cu Leitus domniaŭ peste Beoţienĭ. Judecata singură ne comandă de a face bine. Lahis comanda pesta opliţĭ şi cavalerĭ. Vom afla că spiritul omuluĭ domneşte peste tóte

Nota I. — A birui pe cine-va în rĕsboĭ.

Nota II. — A dat ordin conducĕtorilor ca să te conducă pe drumul cel maĭ uşor.

69. — Iubirea (amiciţia) ne curăţă de tot ce e strein, şi ne umple de familiaritate. Nu veţĭ acoperi marea cu trireme, o, Atenienĭ? Filip e încărcat de bogăţiĭ. **70.** — Nu trebue să despreţuim poporul. La mulţĭ cuvîntul o ia înaintea cugetăriĭ. Agesilaŭ nu despreţuia pe ómenĭ.

LECŢIUNEA X

71. — Nu admirĭ curagiul şi mlădierea acelora carĭ (nu admirĭ din causa curagiuluĭ... pe aceia carĭ..) voesc să serviască cetăţile. Regele l'a admirat din causa spirituluĭ seŭ. 'Ţĭ invidiez înţelepciunea ta (Lit. te inv. din causa). Vĕ felicit de cele întîmplate. Te fericesc pentru caracterul tĕŭ. E maĭ frumos să invidiezĭ înţelepciunea de cât bogăţia cui-va.

Nota I. — Ast-fel e drept să mulţumim acestuĭ strein pentru zelul sĕŭ. Nimenĭ nu s'ar plânge pe drept de aceasta în contra mea.

Nota II. Nicĭ să nu te mirĭ de aceasta Admir caracterul acestui om.

b) Se acusaŭ reciproc de cele petrecute. Intentez un proces de defăimare şi în acelaşĭ timp sunt acusat de omor. A acusa pe cine-va de ilegalitate (dispositiunĭ nelegale). Aceluia, care ar convinge pe tatăl sĕŭ de nebunie (care ar proba că tatăl sĕŭ e nebun) i-ar fi permis de lege să-l lege. Aşteaptă să fie prins cu mărturiĭ mincinóse.

Deputaţiĭ aŭ fost daţĭ judecăţiĭ pentru corupţiune. Iar dacă vom fi pedepsit pe Lacedemimenĭ carĭ sunt aici, din causă de înşelătorie...

Nota I. — A acusa pe cine-va de ceva. A condamna pe cine-va la mórte. Aŭ condamnat pe Isus la mórte — El a fost condamnat la mórte. Acusaţiunile îndreptate în contra mea. Isus a fost condamnat la mórte.

Nota II. — Ce spuĭ relativ la fratele tĕŭ? Vorbeşte-mĭ despre tatăl şi fiul tĕŭ.

72. — Cu preţul ostenelilor nóstre zeiĭ ne vînd tóte bunurile. A vinde oraşul pe o drahmă. A vinde cu 5 talenţĭ. Reputaţiunea nu se cumpĕră cu banĭ. A cumpĕra un cal cu banĭ. A-ţĭ da viaţa pentru ca nu. — Tiraniĭ aŭ sentinele cu banĭ. Pe ce preţ daĭ lecţiĭ?... Pe 5 mine. — Costă 3 drahme. Pămîntul cultivat ajunge să coste mulţĭ banĭ. *b)* Barbariĭ aŭ judecat pe Temistocle demn de fórte marĭ recompense. Trebue să pedepsim insulta (rĕul tratament) cu amendă. Acusatorul voeşte să reclame în contra ta pedeapsa cu mórtea.

Nota I. — A intenta cuiva o acţiune capitală.

Nota II. Şi ast-fel avînd multă stimă pentru eĭ, le încredinţa pe fiiĭ sĕĭ ca să-ĭ înveţe limba lor şi arta de a mânui arcul. Negligiând lucrurile acelea pe carĭ puĭ maĭ mare preţ. A nu face nicĭ un cas de, a pune puţin preţ pe...

73. — Pericolele sunt propriĭ acelora carĭ se află în fruntea afacerilor, iar recompensă nu există pentru eĭ. A avut o mórte (desnodămîntul vieţiĭ) potrivită cu impietatea luĭ. De şi cele lalte bunurĭ aparţin tiranilor, aerul cel puţin e comun tuturor muritorilor. A aflat că acest cal era consacrat Sóreluĭ. 74. — Carĭ ascultă aceste nenorocirĭ. Sirienii eraŭ maĭ înainte supuşĭ (ascultătorĭ de) Mezilor, iar apoĭ (atuncĭ) luĭ Ciru. — *b)* Ah, facă cerul să deviŭ pe loc o piatră, ca să uit aceste nenorocirĭ. Tu te interesezĭ de prieteniĭ teĭ. *c)* Gândeşte că e cu totul lipsit de drepturile de cetăţian (că e cu totul nepărtaşĭ de ale cetăţiĭ). Egiptul e lipsit de (n'are parte de) apele ceruluĭ. A voit să-şĭ desmoşteniască (să facă fără moştenire) nepoţiĭ de bunurile sale. Caracterul tiranuluĭ e incompatibil cu (nu gustă din) libertatea şi adevĕrata amiciţie. *d)* Acela care are experienţa nenorocirilor (care e exp. în n.). Omul fără instrucţie are ochĭ pentru a nu vedea (nu vede vĕzând). Ce trebue să fac, căcĭ tu cunoştĭ acestea? Spaima a coprins pe aceştĭ ómenĭ, nedeprinşĭ cu o ast-fel de luptă. *e)* Cel care ştie să practice dreptatea. Generalul trebue să procure cele necesare soldaţilor sĕĭ. *f)* Risipitorĭ de

bunurile altuia. Trebue să fiĭ doritor de a te instrui în tóte. Nu toţĭ resimt (sunt afectaţĭ) de o potrivă întristările şi plăcerile. Ciru era blând şi indulgent faţă de greşelile omeneştĭ. *g)* O mare grădină plină cu animale sĕlbatice. Cartagina era plină de statuĭ din Grecia şi de monumente din Sicilia. Vor comanda aceia, carĭ sunt în realitate bogaţĭ, nu în aur, ci în ceea ce trebue să fie bogat omul fericit, într'o viaţă virtuósă şi înţeleaptă. 75. — Acusat de omor. Rĕspunzĕtor pentru aceeaşĭ ignoranţă. Expus la mórte. Acusat de violenţă. 76. — Găsiam pe Socrate fericit în (cea ce priveşte) atitudinea şi cuvintele sale. Am o fată care de acum e bună de măritat. (Lit. cóptă sub raportul căsătorieĭ). Focul care apĕră în contra friguluĭ (Lit. care apĕră *pentru ceea ce priveşte* frigul), apĕră şi în contra întunericului. Omul e orb, pentru ceea ce priveşte viitorul (relativ la v.). De acord cu tine în ceea ce priveşte această lege. Critias nu era neexperimentat în nimic. 77. — Care e opina ta (cum te afli din punctul de vedere al opinieĭ) despre aceste lucrurĭ? A se afla într'o situaţiune bună sub raportul vieţiĭ, al naşterii, al naturii (adecă a avea o viaţă fericită, o naştere ilustră, etc.). A fi fără experienţă de ceva. Oraşul lĭ se părea bine pus pentru un rĕsboĭ cu Atena. I-a urmărit cu tótă iuţeala (dupĕ cum fie-care se afla sub raportul iuţeleĭ). Dupĕ bună-voinţa pe care veţĭ arĕta-o fie-căruia (Lit. dupĕ cum veţĭ fi sub raportul b. faţă de fie-care), oratorul pare că raţionează bine.

Nota. — Şi ce óre pentru ceea ce priveşte nedreptatea? Când calul e viţios, învinovăţim pe cavaler; cât despre femee, dacă face rĕŭ, póte cu drept cuvînt am învinovăţi-o pe ea (ea ar avea învinuirea).

78. — In ce loc, unde, de unde, acĭ, acolo, pretutindenĭ, nicăerĭ pe pămînt. De vreme. Târziŭ. In ce epocă a anuluĭ? In această parte a ceruluĭ, unde. Oameniĭ ĭ vor ridica un monument demn de noĭ. Acestea ne eraŭ în de ajuns.

LECŢIUNEA XI

79. — Noorul nu se arĕta pe tot pămîntul, nicĭ pe munţĭ. Nicĭ în Pilos cea sfîntă, nicĭ în Argos nicĭ la Micena. Interzic ca omul acesta, orĭ cine ar fi el, să fie primit în această ţară. Pe acesta l'aĭ primit în zidurile cetăţiĭ, dupĕ ce m'aĭ înduplecat pe mine. — Grăbiaŭ pe ceĭ ce mergeaŭ prea încet pe drum. Se duceaă înainte. 80. — In ce lună

şi în ce zi şi în ce adunare a fost ales Demonstene? Serbările din Delos cădeaŭ în acea lună.

Nota I. — Pe care-l află că a trădat, cu acesta nimenĭ nu póte să maĭ trateze vre o dată în viitor.

Nota II. — Acestea s'aŭ petrecut în ziua aceea. Oplitul primia câte o drahmă pe zi. Magnesia produce câte 50 de talenţĭ pe an.

b) Zi şi nópte Clearh 'şĭ conducea trupele contra inimicilor. Epimenide a spus că Perşiĭ nu vor veni 10 anĭ. Lacedemonieniĭ credeaŭ că în puţinĭ anĭ vor distruge puterea Atenienilor. **80.** — In luna luĭ Elafivolion. In aceeaşĭ zi. In aceeaşĭ vară. In ziua care urma. In ziua trecută. **82.**—Vaĭ, om nenorocit! Fericiţĭ amîndoĭ, din causa caracteruluĭ lor admirabil. Vaĭ, nenorocire, tu mĕ pèrzĭ. O Jupiter, ce fineţă în spirit! **83.** — Şi dupĕ cum e natural, a curăţit marea de piraţĭ, pentru ca veniturile să-ĭ vină cu maĭ mare uşurinţă. Pentru ca nimenĭ să nu maĭ cerceteze vre o dată. **84.** — Fluviul era de aprópe 6 saŭ 7 stadiĭ departe de munţĭ. Un om onorabil caută să se abţină de la căştigurile ruşinóse. Nu trebue să cruţaţĭ nicĭ banĭ, nicĭ ostenelĭ. Nu-mĭ cruţ viaţa. A se abate din drum înaintea cuĭva (a ceda drumul cuĭva. Am cedat acum luĭ Filip oraşul Amfipolis printr'un tratat. Tesalieniĭ se opuneaŭ trecerii luĭ Agesilaŭ. A exclude pe cineva de la sacrificiĭ. Ştiinţele depărtează pe tinerĭ de la multe greşelĭ. Aŭ destituit pe Timoteŭ din comandament. 'Mĭ veĭ face mult maĭ mult bine mântuindu-mĭ sufletul de ignoranţă, de câţ corpul de bólă. Incetează cu ostenelile. Un prinţ bun nu se deosebeşte în nimic de un bun părinte. Prinţul trebue să se distingă (să fie superior) de supuşiĭ sĕĭ Ca şi cum ar fi fost scăpaţĭ de aceste nenorocirĭ, aŭ dormit un somn dulce.

Notă. Nu face nimic deosebit de cel lalt. Eŭ am urmat în adevĕr o cale peste tot opusă acestora. Voĭ, tiraniĭ, sunteţĭ stimaţĭ maĭ mult de cât toţĭ ceĭ lalţĭ oameniĭ.

85. — Din Dariu şi Parisatis se nasc 2 copiĭ. Nu pot spune ce mamă l'a născut (al căreĭ mame e). **86.** Cel care nu face nicĭ un rĕŭ, n'are nevoe de legĭ. Nu vom fi în lipsă de provisiunĭ. Iubirea ne curăţă de ce e străin şi ne umple de familiaritate. Acesta m'a despoiat de tóte bunurile părinteştĭ.

Nota I. — 'Mĭ trebue ceva. Sunt departe de a avea. Puţin lipseşte

Nota II. — Am trebuinţă de ceva. N'am trebuinţă de nimic.

Nota III. — Te rog. Te rog lucrul acesta. Vĕ vom adresa o mică rugăciune.

87. — Nu vom spune dóră că divinitatea e lipsită de frumuseţă şi de virtute. Lipsiţĭ de prietenĭ bunĭ. Cu mâĭnile curate de omor. **88.** — Dă aceasta unuia maĭ bogat de cât mine. Rĕutatea aleargă maĭ repede de cât mórtea. Aŭ venit cu maĭ multe năvĭ de cât Atenieniĭ. Adresez aceste ordine (îndemnurĭ) opliţilor nu maĭ puţin de cât mateloţilor.

Nota I.—Pare maĭ mult prost de cât răutăcios Voĭ discutaţĭ maĭ multă concisiune de cât claritate.

Nota II. — Rĕspunsul păru cam liber.

Nota III. — Filip a făcut pe Tebanĭ maĭ tarĭ de cât reclamaŭ împrejurările (tarĭ dincolo de împrejurărĭ) şi interesul vostru. Am avut o educaţiune prea simplă pentru a nesocoti legile şi prea severă pentru a ne permite să nu le ascultăm. Străbuniĭ noştri ne-aŭ lăsat o glorie atât de mare, în cât e d'asupra atacurilor invidieĭ (Lit. maĭ mare de cât ceĭ ce invidiază).

89. — Ceea ce e plăcut e alt-ceva de cât ceea ce e bine. Tirania e socotită a doua dupĕ zeĭ. Iponicos nu era inferior nicĭ unuia dintre cetăţenĭ sub raportul familieĭ. **90.** — Faptul de a fi maĭ presus de legile stabilite. Am plecat, nefiind de loc învins de ambasadoriĭ luĭ Filip. Avrocamos a venit cu 5 zile în urma lupteĭ. 'L întrecea în repeziciune. Voĭ sunteţĭ cu mult superiorĭ celor lalţĭ prin experienţa vóstră Ne-aŭ fost inferiorĭ. (Lit. aŭ rĕmas în urma nóstră) în numĕr. A lăsa să scape ocasia.

LECŢIUNEA XII

91. — A ridica (ancora), a pleca. A pleca cu flota. A pleca cu armata. A conduce (calul, carul, corabia), a merge înainte. A îndrepta (spiritul spre ceva), a fi atent. A termina (viaţa), a muri. **92.** — Ciru puse să arză palatul regal. **94.** — Mĕ spăl pe mâĭnĭ. A se incorona. A se exersa la gimnastică. A se pregăti. Se omóră. Ciru auzind acestea 'şĭ isbi cópsa. Uniĭ spun că regele a pus pe cine-va să omóre pe Artapatis, alţiĭ că scoţîndu-şĭ sabia, s'a omorât singur. Indură şi abţine-te. **95.** — A-şĭ afla (a-şĭ procura) vre un bine de la cine-va. A-şĭ face pe cine-va amic. Copiiĭ 'şĭ aduc pâine de a casă. Mĭ-am făcut o tunică[1]).

[1]) Exemplul acesta trebue trecut la n. 96: *am pus* de mi-a făcut etc.

96. — A da instrucţie copiilor sĕĭ (a pune să-şĭ instruiască copiĭ). Mĭ-aĭ făcut (aĭ pus de mi s'aŭ făcut) aceste arme. Iaŭ cu chirie (fac să-mĭ închirieze). A se împrumuta cu dobândă (a face să i se împrumute) etc. **97.**—Aduc o dovadă destul de mare că spun adevĕrul: sărăcia. A-şĭ expune părerea sa, saŭ, a exprima o opinie *personală*. Ne-am scăpat corpul şi armele. A face un rĕsboiŭ (a se rĕsboi). Nu te-aĭ preocupat de lege. **98.** — A încheia un armistiţiŭ. A depune o acusaţiune scrisă. A fi cu luare aminte. A cere sfaturĭ de la cineva. A fi la începutul, saŭ, a întreprinde (cf. n. 216 c) nota I). **99.** Sunt neluat în seamă. Sunt despreţuit. Sunt luat în rîs. Trebue ca acela care comandă să fie superior acelora, cărora le comandă. Nu maĭ sunt ameninţat, ci eŭ ameninţ pe ceĭ lalţĭ. Sunt un obect de invidie. Mi se întind curse. Sunt privit cu neîncredere. Săracul, orĭ cât ar spune adevĕrul, nu e crezut pe cuvînt. Multora, din causa averiĭ lor, li se întind curse, şi sunt omorîţĭ.

Notă. — *a)* Le-a tăiat capul. Li s'a tăiat capul. A scóte ochiul cuiva. I s'a scos ochiul. *b)* 'Ţĭ încredinţez garda. Mi s'a încredinţat garda. A ordona ceva cuiva. Vĭ se va ordona numaĭ de cât ceva maĭ important.

100.—Pregătirile sunt făcute. Ajutor s'a dat legiĭ. In orĭ ce cas, se va fi încercat. Aŭ îndeplinit faţă de morţĭ tóte datoriile de pietate, după cum se obicĭnueşte faţă de ómeniĭ virtuoşĭ. **101.** — A face bine (rĕŭ) cuĭ va. A primi o bine facere de la cineva (a fi rĕŭ tratat de...) A vorbi de bine (de rĕŭ) pe cineva—A fi lăudat (criticat) de cineva. A acusa pe cineva — A fi acusat de cineva. A exila pe cineva — A fi exilat de cineva. A omorî pe cineva — A fi omorît de cineva (a muri de mâna cuiva). (Dexip) a fost omorît de Nicandru. A face bogat — A deveni bogat A pedepsi — A fi pedepsit. Veĭ fi pedepsit, dacă nu de ómenĭ, dar de Dumnezeŭ. L'a ales strateg — A fost ales strateg.

LECŢIUNEA XIII

103.—(In momentul când vorbesc) sunt ocupat de a scrie. Oraşul se clădeşte. *a)* Agamemnon 'ţĭ dăruеşte darurĭ demne de tine, dacă te desmâniezĭ (dacă renunţĭ la mânia ta). Caut să conving pe cineva. *b)* Atenieniĭ trimit (pe fie care an) o corabie la Delos. Acesta în adevĕr bea apă, iar eŭ vin.

Notă. — Virtutea nu móre, chiar după mórtea cuiva. Omul e muritor.

104.—Acum aĭ înţeles că fie care ţine la sine maĭ mult de cât la aprópele sĕŭ. **105.**—Căcĭ de mult timp zeiĭ ni se manifestă în mod clar. Voĭ daţĭ, din timpurĭ străvechĭ, fórte marĭ recompense acelora carĭ învingînlupteleginnice. **106.**—Anunţaţĭ luĭ Arieŭ că noĭ am învins pe Regele. Ceĭ carĭ aŭ trădat (trădătoriĭ).

Notă.—Dupĕ cele ce am auzit. Nimenĭ dintre voĭ n'a aflat aceasta. Am venit părăsind locaşurile morţilor şi porţile întunerecului.

107.—Cele 30 de năvĭ ateniene sosesc şi coprind Potidea[1]) **108.** Nicĭ capul nu va rĕmânea neclintit nicĭ corpul... căcĭ focul va distruge cetatea vóstră. Printr'o singură luptă voĭ căştigaţĭ încă această ţară şi maĭ ales liberaţĭ pe aceea. **109.**—Fulgeră. Fac un cadoŭ. Sunt coprins de admiraţiune. **110.**—Eram ocupat de a scrie. Oraşul se clădia. *a)* Căutam să conving. Nu voiam să permit. Lupta avea o mare însemnătate, fiind-că Siracuzeniĭ aveaŭ speranţa să învingă nu numaĭ pe Atenienĭ ci şi pe aliaţiĭ lor. Filip voia să ne dea Alonesul Demostene ne-a oprit ca să-l primim. *b)* Socrate n'avea obiceiul să ceară banĭ de la eleviĭ sĕĭ. Corintieniĭ nu eraŭ ómenĭ ca să consimţă la acestea[2]). Zidul despre apus l'aŭ întărit cum se cade în puţine zile, iar cel despre răsărit l'aŭ reparat maĭ pe îndelete. *d)* Sórele apuse şi tóte drumurile se întunecară. Şi în ziua care urmă, pritaniĭ convocară Senatul, iar voĭ porniţĭ spre adunare. **111.**—Xenias Arcadianul celebră serbările liceene (instituite în onórea zeuluĭ Pan) şi organiză o luptă de întrecere: premiile eraŭ periĭ de baie, încrustate în aur. Insuşĭ Ciru asista la spectacol. **112.**—Eram învingător. Eram de vină. **113.**—Vom distruge şi vom ruina acea parte, care prin practica dreptăţiĭ devenia (spuneam că devine) maĭ bună, iar prin nedreptate se nimicia. (Plin) de peştĭ, pe carĭ Airieniĭ 'ĭ socotesc ca Zeĭ. **114.**—Sosiră la rîul care mărgineşte ţara Macronilor şi a Scitinilor. Sosiră la zidul numit al luĭ Midias. Babilonul nu e la mare depărtare. **115.**—Arieŭ se afla în locul de unde porniseră cu o zi maĭ înainte.

Notă (Zeiĭ) nu ştiaŭ cum să facă, nicĭ ca să distrugă (rasa omenească)... căcĭ ar fi perdut (Litt. li se suprimaŭ) onorurile şi sacrificiile din partea ómenilor, nicĭ cum să sufere insolenţa lor. **116.**—Această aurora (zi) este pentru mine a 12-a de când am venit la Troia. Ciru, împreună

---

[1]) A se corecta: Ποτίδαιαν în loc de Ποτιδαίαν.
[2]) A se corecta: Τούτων în loc de τούτον.

εἰ ἐβουλήθη, Ὀλυνθίοις παρέδωκεν. Αἰτεῖ αὐτὸν... τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτω περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν[1]). Ἐγώ εἰμι τῶν ἡδέως ἂν ἐλεγξάντων εἴ τις τι μὴ ἀληθὲς λέγοι.

Genetivul absolut

220. — Οὔ τις ἐμεῦ ζῶντος σοὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει. Μὴ φθονούσης τῆς τύχης. Κῦρος ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος. Ἀφίκετο δεῦρο τὸ πλοῖον, γνόντων τῶν Κεφαλλήνων, ἀντιπράττοντος τούτου καταπλεῖν.

Nota I. — Ἐξῆν σοι ὅπερ ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἑκούσης ποιῆσαι.

Nota II. — *a)* Θάττον προϊόντων[2]) σὺν κραυγῇ, δρόμος ἐγένετο ἐπὶ τὰς σκηνάς. Οὕτως ἔχοντος, οὕτως ἐχόντων[3]). *b)* Οὐχ οἷόν τε μὴ καλῶς ὑποδεικνύντος[4]) καλῶς μιμεῖσθαι.

Nota III. — Σαφῶς δηλωθέντος ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τὴν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο. Ἐσαγγελθέντων ὅτι Φοίνισσαι νῆες ἐπ' αὐτοὺς πλέουσιν.

Nota IV. Βοηθησάντων ὑμῶν προθύμως πόλιν προλήψεσθε.

221. — Ἀποπλεῖ οἴκαδε, καίπερ μέσου χειμῶνος ὄντος. Οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὡς οὐκ εὐτάκτων ὄντων Ἀθηναίων. Ἐγὼ τούτους εἴρηκα τοὺς λόγους οὐχ ὡς οὐδεμίας ἄλλης ἐνούσης ἐν τοῖς πράγμασι σωτηρίας, ἀλλὰ βουλόμενος. Πολλοὶ κατέβησαν καὶ ἅτε θεωμένων τῶν ἑταίρων πολλὴ φιλονεικία ἐγίγνετο.

Acusativul absolut

222. — Τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἀσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν. Σωκράτης ηὔχετο πρὸς τοὺς θεοὺς ἁπλῶς τἀγαθὰ διδόναι, ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας, ὁποῖα ἀγαθά ἐστιν. Φίλους κτῶνται, ὡς βοηθῶν δεόμενοι, τῶν δ' ἀδελφῶν ἀμελοῦσιν, ὥσπερ ἐκ πολιτῶν μὲν γιγνομένους φίλους, ἐξ ἀδελφῶν δὲ οὐ γιγνομένους.

b) Οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι. Οὐχὶ ἐσώσαμέν σε οἷόν τε ὂν καὶ δυνατόν. Δῆλον γὰρ ὅτι οἶσθα τοῦτο, μέλον γέ σοι. Εἰρημένον δ' αὐταῖς ἁπαντᾶν ἐνθαδὶ εὔδουσι κοὐχ ἥκουσιν.

Nota I. — Ἐκεῖνοι σιωπῇ ἐδείπνουν, ὥσπερ τοῦτο ἐπιτεταγμένον αὐτοῖς ὑπὸ κρείττονός τινος. Ὡς δεῆσον διώκειν. Ὡς οὐκ ἐξεσόμενον.

Nota II. — Ὁ Ξενοφῶν ἐβούλετο ταῦτα νομίζων τυχὸν ἀγαθοῦ τινος ἂν αἴτιος τῇ στρατιᾷ γενέσθαι.

Nota III. — Ὁ δέ, ἄλλο τι δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα ἀπῆγεν. Δόξαντα ταῦτα καὶ περανθέντα, τὰ στρατεύματα ἀπῆλθε. Δοξάντων τούτων ἐκπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι Εὐδαμίδαν.

LECȚIUNEA XXIX

ADECTIVELE VERBALE

223. — **Adectivele verbale în—τος.** Adectivele verbale în—τος arată că acțiunea exersată asupra unei persóne e *făcută* saŭ *póte fi făcută*.

Ast-fel στρεπτὸς însemnează orĭ *întors* (impletit, tors), orĭ care *póte să fie întors* (flexibil).

Rare orĭ însă adectivul verbal în –τος are amindouĕ aceste înțelesurĭ. De ordinar se găsește întrebuințat numaĭ cu cel d'al doilea.

Nota I. — Câte o dată adectivele verbale se pot traduce prin „*demn de*".

Nota II. — Adectivele verbale în - τος aŭ în general înțelesul *pasiv*.

Cu tóte acestea θνητός, are sensul activ (care póte să

---

1) Echivalează cu: Λέγων ὅτι... περιγένοιτ' ἄν.
2) Sub-înț. αὐτῶν.
3) Sub-înț. τοῦ πράγματος, τῶν πραγμάτων.
4) Sub-înț. τινός.

cu aceia, de carĭ am vorbit, porni din Sardes. **117.**—Noorul l'a învĕluit peste tot (prin urmare: 'l înconjură). Xenias şi Pasion ne-aŭ părăsit: dar să ştie bine că nu sunt la adăpostul pericoluluĭ, căcĭ eŭ cunosc pe unde umblă, nicĭ nu sunt la adăpostul urmărireĭ mele, fiind-că am trireme ca să prind vasul lor. Epaminonda 'şĭ dă seamă că trebue să facă expediţie[1] în Acaia **118.**—Noutăţile (neexacte) pe carĭ ni le-a anunţat, promisiunile (mincinóse) pe carĭ ni le-a făcut, modul cum şi-a bătut joc de oraşul nostru. Am arĕtat că el nu v'a anunţat nimic adevĕrat, dar şi-a rìs de voĭ. **119.**—(Zeŭ) nesocotit, (transportat de mânie), rătăcit în mintea ta, eştĭ perdut. Şi dacă învingem această armată totul s'a făcut de noĭ. **120.**—Eram în posesiune. Murise. Era îngropat. **121.**—Pustiiră din Atica părţile carĭ fuseseră devastate maĭ înainte şi acelea carĭ rĕmăseseră neatinse în atacurile precedente. **122.**—Va fi mort. Voĭ fi în picióre. Va fi terminat cu scrisul scrisoriĭ.

Notă. 'Mĭ voi aduce aminte. Voi poseda. Mĕ voi numi.

LECŢIUNEA XIV

123. — Muri saŭ a murit (în acel moment, d. ex. vitejeşte). Atenieniĭ făcură saŭ aŭ făcut rĕsboiŭ.

Nota I. — Din acest moment Atenieniĭ şi Beoţieniĭ aŭ făcut rĕsboĭ... Corintieniĭ vĕdĕndu-şĭ ţara pustiită... ceĭ maĭ mulţĭ şi maĭ de seamă dintre eĭ aŭ dorit pacea şi adunându-se 'şĭ daŭ uniĭ altora aceste explicaţiunĭ.

Nota II. — Cf. n. 118.

124. — Menelaŭ m'a învins acum cu ajutorul Minerviĭ, la rândul meŭ, 'l voĭ învinge şi eŭ. Cum spuseşĭ aceasta? nu înţeleg cum spuĭ.

Notă. — Ţi-am lăudat fapta şi prevederea pe care aĭ arĕtat-o.

125. — Sunt arhonte — deveniĭ arhonte. E rege — deveni rege. E sclav — căzu în sclavie. Am — obţinuĭ. Sunt bogat — deveniĭ bogat. Face resboĭ — începu resboiul. Privesc — aruncaĭ o privire. Sunt bolnav — căzuĭ bolnav. **126.** — Chiamă pe Ciru din guvernământul peste care 'l făcuse satrap[2] Ceĭ maĭ mulţĭ nu prânziseră... eraŭ chiar uniĭ carĭ nu mâncaseră de loc în timpul zileĭ. Căcĭ regele apăruse maĭ înainte ca armata să poposească pentru

[1]) A se corecta: στρατευτέον în loc de στρατεύειν.
[2]) A se corecta: σατράπην în loc de στρατηγόν.

cină. **127.**—Nimenĭ, dacă e cinstit, nu se îmbogăţeşte dintr'o dată. Timpul distruge (dă uitării) multe. **128.**—*a)* Va muri. Va domni *b)* Va deveni rege. Va ajunge la putere. Voĭ intra în posesiune.

Notă. — *a)* Sunt pe punctul de a combate. *b)* Ceea ce aveţĭ în gând să faceţĭ, faceţĭ-o numaĭ de cât. *c)* Eram destinat să fiŭ fericit printre ómenĭ. *d)* Când Ciru se afla pe drum şi se putea aştepta să fie vĕzut de multă lume, chemându-şĭ prieteniĭ în jurul seŭ discuta cu eĭ în mod serios. Scurtează-mĭ rĕspunsurile şi fă-le maĭ micĭ, dacă vreĭ să te urmăresc (dacă cel puţin trebue să...) E nevoe de un bun şef, dacă voim să scăpăm Statul (dacă Statul trebue...) **130.** — *a)* Desleagă. Ţine bara dreaptă. *b)* Desleagă. Desfă pânza.

Notă. — Eĭ bine, ajutaţi-mĕ... veniţĭ dară şi în ajutorul meŭ şi-al legiĭ. Citeşte.

Uriţĭ (prindeţĭ ură) pe ceĭ carĭ vorbesc pentru Filip 1) Posedă. 2) Termină numaĭ de cât. **131.** — *a)* Să nu întârziem. Fă bine amicilor tăĭ pentru ca să fiĭ fericit tu însuţĭ. Să vorbim saŭ să păstrăm tăcerea? Când cineva cade bolnav, doctoriĭ se duc să-l vază.

Notă. — Dacă voĭ părea că am făcut vre un răŭ, declar că sunt vinovat; dacă însă va fi evident că n'am făcut răŭ...

c) Pentru ca, dacă cineva nu li se va supune să fie morţĭ. Cânele se bucură când vede pe cineva pe care-l cunóşte, chiar dacă nimic bun n'a primit de la el. **132.** — *a)* Zise că un óre care muria. *b)* Zise că un óre care a murit. Murise. *c)* Zise că va muri. **133.** — *a)* şi *b)* Fie ca să desleg. *c)* Fie ca să fi terminat de a deslega ceva.

Notă. — Pot să-ţĭ aduc multe acusărĭ, în urma cărora nu e nimenĭ care pe bună dreptate n'ar prinde ură pe tine. Dacă am întreprinde rĕsboiul din causa oraşuluĭ Oropos, nu cred că am suferi ceva.

134. — *a)* Zise că un óre care muria *b)* Zise că el a murit (murise). *c)* Zise că el va muri.

Notă. — Pe Xenofon l'aŭ acusat uniĭ, carĭ *susţineaŭ că aŭ fost bătuţĭ* de el.

Mi se pare surprinzător faptul, că uniĭ s'aŭ lăsat să fie convinşĭ că Socrate conrupea tinerimea. Faptul că nicĭ una din cetăţile lor n'a fost luată prin asediu în regulă, e cea maĭ bună dovadă că Focidieniĭ aŭ suferit ast-fel de lucrurĭ din causă că s'aŭ lăsat să fie înduplecaţĭ de aceştia. **135.** — E greŭ de a face, dar uşor de a comanda. E cu mult maĭ uşor de a păstra, când aĭ ceva, de cât de a câştiga tóte. A deveni rege. A cădea bolnav. Trebue să

urîm pe ceĭ ce vorbesc pentru Filip. *c)* Nu maĭ e timpul da a delibera, ci de a fi terminat cu deliberarea.

Notă.—Acela care crede că e rușinos de a avea teamă de voĭ, nu se cuvine să piară de 10 orĭ? **136.** – Vorbind. Trebuind să vorbiască. Dupĕ ce a vorbit.

Notă Știţĭ că Conon comanda și Nicofimos executa ordinele sale. Atenienii. carĭ maĭ înainte pustiaŭ Beoția, se tem ca nu cumva Beoțienii să pustiască Atica. **137.**— *a)* El care, din causa ta era în pericol de mórte, a ajuns astfel... *b)* Incercând să fugă fără a putea să isbutiască (Lit n. nu putea să fugă incercând etc.). Nu e bine de a nu primi ceea ce ni se dă de prietenĭ. *c)* Incearcă de rĕspunde pe scurt la întrebările mele. (Litt. ceea ce s a întrebat). 2) Aĭ făcut bine că mi-aĭ amintit.

Fă mĭ plăcerea de a-mĭ rĕspunde aceasta. Mĕ voĭ scăpa de viață prin mórte. Fiind, saŭ căzênd bolnav. Devenind neîncrezĕtor. Luând frică.

LECȚIUNEA XV

139.—Există un D-zeŭ. Nu există un D-zeŭ. **140.**— Ar fi (fost) posibil de a face acestea. Ar trebui (saŭ ar fi trebuit) dacă poţĭ, să convingĭ pe dușmaniĭ teĭ. Și în adevĕr, zise el, ar fi (fost) demn de a asculta. Ar fi (fost) natural de a... dar... Nicĭ ast-fel cetatea n'ar fi trebuit să renunțe la acestea.

Notă. Dacă ne-am fi predat... Medului... n'ar maĭ fi fost de trebuință ca voĭ să combateţĭ. Dacă în trecut aceștia ar fi dat sfaturile trebuincióse n'ar maĭ trebui ca voĭ să deliberaţĭ acum.

141.–Din puțin aŭ scăpat să nu móră. Puțin a lipsit ca să nu coprinză, cetatea. Acest foc era mare și fórte puțin a lipsit ca să nu distrugă Platea. Dacă n'ar depinde de cât de el, am fi perduţĭ (Litt. întru cât depinde de el, suntem perduţĭ).

Notă.—Cum, revenind înapoĭ, l'ar fi putut trece eĭ (fluviul)? Crezênd în zei, cum ar putea cugeta el că nu există zei?

142.—Aĭ de gând să încetezi de a vorbi? Vrei să-l lașĭ? Vreĭ să-ţĭ închizĭ gura și să nu maĭ ţiĭ un limbagiŭ atât de necuviincios? Te veĭ feri tu de a maĭ vorbi? **143.** — Aŭ cu eĭ saŭ cu tine voĭ discuta? Să vorbim saŭ să păstrăm tăcerea? saŭ ce vom face? Ce trebue să facem? Vom omorî óre pe mama nóstră? **144.** — Numaĭ dacă aĭ fi

(măcar de aĭ fi, ah, daca aĭ fi) atât de puternic, pe cât eștĭ de zelos! Ah, dacă aș fi fost atuncĭ cu tine! Ah, de aĭ trăi! Măcar de aĭ fi murit!

Notă. – Ah, dacă aĭ trăi. Fie ca să fi murit. Fie ca să nu fi murit. Nicĭ o dată să nu fi...

145. – Saŭ 'l veĭ găsi în viață saŭ se póte ca Oreste să fi avut ocasia de a-l omorî, luându-i-o înainte. Ceĭ șeapte în contra Tebeĭ, piesă pe care orĭ cine a vĕzut-o, s'a înflăcărat de sentimente rĕsboinice (a dorit să devină resboinic). Siceliĭ aŭ trecut din Italia în Sicilia pe bărcĭ, dar póte aŭ întrebuințat eĭ de asemenea la ocasie, vre un alt mijloc de transport. In această vîrstă în care puteaţĭ avea cea maĭ mare incredere. Orĭ cine s'ar fi simţit întărit vĕzênd acest spectacol. Credeţĭ că eĭ, carĭ la ocasie nu-ĭ puteaŭ face nicĭ un rĕŭ.

Nota. – Nicĭ omul cel maĭ experimentat (pătrunzĕtor) n'ar maĭ putea recunóște pe divinul Sarpedon. De o dată o minune s'a (era de) vĕzut: fie care a putut să auză în mod clar sgomotul loviturii. Maĭ repede de cât ar putea crede cineva, aŭ ridicat carele în sus. Ceea ce nimenĭ n'a prevĕzut și nimenĭ n'ar fi crezut să se spună astăzĭ. *b)* Femeea luĭ Intaferne[1]) ducêndu-se la porțile palatuluĭ, mereŭ vărsa lacrămĭ și se tânguia. De câte orĭ vedeaŭ pe aĭ lor învingĕtorĭ, reluaŭ curagiu și se puneaŭ să invóce divinitatea. De câte orĭ cineva 'ĭ părea că e móle (leneș), 'l lovia. *c)* Dacă aș avea un amic (în momentul de față) aș fi fericit. Nu v'ar însufleţi cu atâta foc la rĕsboĭ, dacă n'ar vedea că din rĕsboĭ va urma o pace glorióșă și sigură. Dacă aș fi avut ceva, aș fi dat. Póte aș fi fost omorît, dacă domnia celor 30 n'ar fi fost repede rĕsturnată. Dacă Filip ar fi avut atuncĭ această idee, că e greŭ de a se rĕsboi cu Atenienii, n'ar fi făcut nimic, din cele ce a făcut acum. Dacă eŭ aș fi îndrăsnit să fac aceasta, aĭ fi suferit-o tu Demostene și n'aĭ fi umplut piața cu strigătele și vociferările tale?

Notă I. — Aș voi (saŭ aș fi voit) să fie astfel. Aș fi voit ca voĭ să-l cunóșteţĭ ca și mine.

Nota II. – Dacă eŭ aș fi incercat să mĕ ocup de afacerile publice, de mult aș fi perit și nu v'aș fi putut foilos nicĭ vouĕ, nicĭ mie însumĭ.

---

[1]) A se corecta: τοῦ Ἰνταφέρνους in loc de τοῦ Ἰνταφέρνους.

LECȚIUNEA XVI

146. — Fă. Să facă etc.

Notă. — Nu face. Să nu facă. Spune, nu ascunde în spiritul tĕŭ. Nu faceți sgomot. — Nu te îngriji de aceasta. Nimenĭ dintre voĭ posedând acestea să nu crează că posedă bunurĭ streine. — Rĕspunde-mĭ adevĕrul la întrebare și nu-mĭ ascunde. Și pe nimenĭ să nu-l uimiască iperbola mea.

147. — Adunațĭ, procurați-vĕ prin trafic electrul[1]) din Sardes, dacă voițĭ. **148.** — Fiĭ tare bogat în casa ta, dacă voești și trăește cu o pompă de suveran. Așa fie, cum ziciĭ tu. — **149.** Voesc să vĕd ce s'a făcut. Tacĭ, voesc să ascult suflarea ta. Spune doară, voesc să vĕz. Nu vreaŭ bĕtrâne să te prind lângă corăbiile boltite. O streinĭ, nu voesc să fiŭ necinstit. *b)* Aide, să vĕz. Aide, să mĕ informez. Eĭ bine, zise el, am să încerc să mĕ apĕr înaintea vóstră. Să mergem în oraș. Aide, să examinăm tóte faptele mele, unul după altul. Să nu părem cuiva că suntem inferiorĭ. — Să nu ne închipuim.

Notă. — Mĕ voiŭ coborî în locuința luĭ Pluton și *în acest cas* voĭ străluci printre morțĭ. Nu am maĭ vĕzut ast-fel de eroĭ și fără îndoială *nu mi se va maĭ întîmpla* să vĕd. Odată va putea spune cine-va. — *c)* Iar eŭ, scumpul meŭ fiŭ, încotro să mĕ duc? Spre locuința cuĭ să merg? Vaĭ, mie, ce am să sufĕr (ce are să mi se îmtîmple?). Ce am să deviŭ? Să vorbim saŭ să tăcem? Ne veți primi saŭ să plecăm? — **150.** O, fiule, de-aĭ deveni maĭ fericit de cât tatăl tĕŭ. Fie ca să se împliniască cele bune (semne de bun augur). — Fie ca să nu profit de aceste lucrurĭ, de cât întru atât, întru cât spun adevĕrul. — Ah, dacă aĭ avea viață! Fie ca zeiĭ să-mĭ dea (ah dacă.. mi-ar...) o putere atât de mare.

Nota II. — N'aĭ fi maĭ existând, fanfaronule și nu te aĭ fi maĭ născut! De ce nu sunt fiul luĭ Zeus, armat cu egida, așa precum e sigur că ziua de azĭ aduce Grecilor marĭ nenorocirĭ.

Nota III. — Ah, dacă cine-va dintre zeĭ ar chema pe Tetis. Facă cerul să-mĭ vie voce. Piară discordia dintre Zeĭ și ómenĭ.

151. — Așĭ voi maĭ bine să fiŭ urît de cât rĕŭ. Ocupă-

[1]) Metal constituit din patru cincimĭ de aur și una de argint.

se fie care de meseria pe care o cunóște. Să nu mi se întîmple cele ce voesc, dar ceea ce-'mĭ e folositor.—**152.** *a)* Dacă așĭ avea un amic așĭ fi fericit. Dacă am voi ca Menon acesta să devină un bun medic, în ce școlă l'am trimite? — *b)* E póte maĭ bine pentru mine. Tu poțĭ să găsești multe mijlóce, căcĭ eștĭ femee. Veți recunóște *fără îndoială* cu toțiĭ, că concordia e cel maĭ mare bun pentru cetate. Unde *pot* fi streiniĭ? Nu *póte* intra cineva de douĕ orĭ în același fluviŭ. *Poțĭ* spune numaĭ de cât și voĭ ști îndată. — *c)* N'aĭ fi fericit fără muncă. Ar fi timpul de a vorbi[1]). Aceasta e alt-ceva.

Nota I. — Se va zice póte.

Nota II. — Nu, nu voesc (n'și putea) să lupt cu zeiĭ cerești. Nu, nu voesc să fiŭ Hercule. Nu voesc să plec; maĭ bine voiŭ sparge ușa. Afirm și nu voesc să mĕ dezic.

153. — Un zeŭ *póte* ușor, când voește să *scape* un om, chiar de departe. Poți tu, da, poțĭ să mĕ crezĭ (aide, crede-mĕ). Să admitem că am avea tot-d'auna acest nutriment și acest vin... și că alțiĭ ar fi ocupațĭ cu munca. **154.** — Anunță acestea tóte și să nu fiĭ nunțiu mincinos. Spuneți-mĭ, Troenĭ. Iară tu Clearida, deșchizênd repede ușa, avîntă-te în afară și grăbește.

Notă. — Jupiter, mântuitorul nostru, fie să cadă la sorțĭ Ajace saŭ fiul luĭ Tideŭ[2]). Zeĭ aĭ țĕriĭ mele, preservațĭ mĕ de sclavie. O Jupiter, fie-mĭ dat să-mĭ rĕsbun pe Atenienĭ.

a) De ce tacĭ? *b)* Nu cum-va aĭ voi să morĭ pentru el? Crezĭ óre că acestea îți aparțin? Nu-l veĭ lăsa óre (vreĭ să-l lași)? Aŭ nu e evident? Ni se va împotrivi óre și nouĕ? Crezĭ că s'a gândit la pericol? Sper că nu eștĭ în grijat de mine. Sper că n'aducĭ o noutate rea. Presupun că Protagora nu ți-a făcut rĕŭ.—Dintre eĭ, te temĭ óre de lemnarĭ, saŭ de muncitorĭ, saŭ de traficanțĭ? *c)* Cu ce te-am supĕrat pentru ca să cauți să-mĭ facĭ rĕŭ? (în ce fiind nedreptățit de mine, 'mĭ întinzĭ curse). Intrébă pe zeŭ ce trebuia să facă pentru a obținea victoria (ce făcênd ar putea să..). Când veți face ceea ce trebue? Ce așteptațĭ ca să lucrațĭ (—când se va fi întêmplat ce?); — De ce te-aĭ aruncat în craterul Etneĭ?

[1]) Aceste propositiunĭ se pot traduce de asemenea cu verbul a *putea*. „N'aĭ putea fi fericit..., „póte e timpul etc."

[2]) Infinitivul depinde de un verb subînțeles: de aci acusativul ca subect.

LECŢIUNEA XVII

155. Zic că D-zeŭ există. Ştiŭ că D-zeŭ există. Nu voĭ zice că era leneş. — **156.** Ciru zicea că va merge (drumul 'ĭ va fi) spre Babilon. Aceştia spuneaŭ că el se afla în locul de unde porniseră în ajun. Eclerorii (soldaţii trimişĭ în recunóştere, aŭ spus că nu era cavalerie.

Notă. — Rĕspunde că maĭ degrabă ar muri de cât să dea armele.

157. — Se anunţă că Peloponesianii aveaŭ de gând să facă invasie în Atica. Ştiam bine că aci eram cel maĭ tare. Rĕspunse că nu vor avea să se căiască.

Notă. — Proxenos zise: eŭ sunt acela pe care-l cauţĭ.

158. Ceea ce aduse în mare încurcătură pe Teban şi pe aceia carĭ-l ajutaŭ, fu *acéstă împrejurare* că (printre prisonierii lor) avéŭ fórte puţinĭ Mantineenĭ.—**159.** *a)* Ştiŭ cine eştĭ. De unde puteam eŭ şti dacă acesta avea un pumnal? Nu ştiŭ cum să-mĭ administrez averea.

Notă.— Argienele felicitaŭ pe mamă de copiii pe cari-ĭ avea. Socrate mi se părea fericit de liniştea cu care muria. *b)* Intreba pe fie-care, dacă avea vre-o speranţă. Intreabă-l dacă voeşte sĕ rĕmână saŭ să plece.

160. Intreba dacă vre-unul era maĭ fericit de cât mine. Nu ştiam în cotro să mĕ întorc. Plecă, compătimind femeea fiind-că era lipsită de un ast-fel de bărbat şi pe bărbat, fiind că nu maĭ putea vedea o ast-fel de femee. **161.** Mĕ întreba, cine eram.

Nota I.— Socoteşte dacă rĕmâne tot-d'auna stabilit pentru noĭ saŭ nu, că nu faptul de a trăi trebue pus maĭ presus de orĭ-ce, ci faptul de a trăi bine. Examinaţĭ dacă spun adevĕrul saŭ nu.

Nota II. — Vezĭ dacă nu va fi lipsă de multe braţe.

LECŢIUNEA XVIII

Păstorul trebue să se îngrijiască pentru ca oile să aibă cele necesare. Mĕ pregătesc ca să mĕ apĕr. Mĕ pregătiam ca să mĕ apĕr.

Nota I. — Căutaţĭ numaĭ, să fiţĭ ómenĭ de inimă. Nimenĭ să nu maĭ ştie acestea.

Nota II. — Ia seama să nu cazĭ. Trebue să fiţĭ cu luare aminte spre a nu fi înşelaţĭ. Fereşte-te să nu facĭ.

163. — Mĕ tem să nu fie adevĕrat. Mĕ tem că nu va putea să iasă din ţară. Se tem ca inimicii să nu înainteze. S'aŭ temut ca să nu înainteze. *b)* Mi-e frică să nu mĕ fi

înşelat (că m'am înşelat). Mi-e teamă ca divinitatea să nu fi grăit în totul adevĕrul.

Nota I. — Nu e nicĭ o teamă că voĭ înceta (cu siguranţă că nu voĭ înceta) de a face filosofie, Nu e teamă ca să te ruşinezĭ. Nu vor aştepta de sigur ciocnirea inimicilor. Dacă o dată ne depărtăm cu 2 saŭ 3 zile de drum, nu maĭ e de temut ca Regele să pótă să ne surprinză. Dacă unul singur din bataliónele nóstre isbuteste să se urce pe înălţime, nu maĭ e nicĭ un pericol ca vre unul dintre duşmanĭ să pótă resista încă. Voĭ fi lipsit de un astfel de amic cum nu voĭ maĭ găsi, cu siguranţă, nicĭ o dată pe nimenĭ.

Nota II. — Póte, asta e greŭ. Póte, va părea prea vulgar să spunem adevĕrul. Póte nu va fi permis.

164. — Ciru ştia că el se află în mijlocul armateĭ. Era evident că Ciru era trist. Ştiĭ câţĭ dinţĭ are Eutidimos? Socrate întreba adineaorea pe Herefon, de câte orĭ purecile sare lungimea piciórelor luĭ (adecă: de câte orĭ piciórele pureceluĭ intră în distanţa la care póte sări).—A se teme ca cineva să nu... a se îngriji ca cineva să... Tiraniĭ se tem ca ómeniĭ curagioşĭ să nu întreprinză ceva în favórea libertăţiĭ. **165.** — *a)* Hirisofos era supărat pe el, fiind că nu dusese armata în sat. *b)* Fiind că acestea sunt astfel, se cuvine să voiţĭ cu tot dinadinsul ca să mĕ ascultaţĭ. **166.** — Atenieniĭ acusaŭ pe Pericle de óre ce ca general, nu-ĭ scotea în contra duşmanilor.

Nota I. — Fiind că serbările din Delos cădeaŭ în luna aceea.

167. — Nu mĭ-e ruşine că sunt maĭ puţin puternic de cât legile.

Nota II.— Socrate era maĭ ales admirat din causa bunelor sale dispositiĭ.

LECŢIUNEA XIX

168. — Fă bine amicilor, ca să fiĭ tu însuţĭ fericit. Cu scop nu te-am deşteptat, ca să te las să-ţĭ trecĭ timpul cât maĭ plăcut posibil.

Notă. — Ca să afli, ascultă. Ci (se spune) că mateloţiĭ i-aŭ ordonat saŭ să se omóre el singur, pentru ca să obţină un mormînt (spre a fi îngropat) la uscat, saŭ să se arunce cât maĭ repede în mare. Unde-ĭ bine acolo-ĭ patria. — **169.** D-zeŭ a făcut totul pentru fericirea omuluĭ. S'a scolat, ca să 'şĭ facă datoria. Ciru gândia că are nevoe de amicĭ, spre a avea ajutóre. **171.** — Si ast-fel (n')a învins. Şi ast-fel (n')ar învinge. Şi ast-fel (n')ar fi învins.

Aşa sunteţi de nesocotiţi, în cât credeţi că împrejurările acestea vor deveni favorabile. In acest loc zăpada căzu în mare cantitate, ast-fel în cât acoperi armele.

Notă. — Oreste e muritor, de aceea nu te jeli prea mult.

172. — *a)* Am trireme cari 'mi vor permite să prind vasul lor. Făceau mult sgomot, strigându-se unii pe alţii, în cât inimicii înşişi puteau să-i auză. *b)* Cei cari aruncau săgeţi, le aruncau la prea mică distanţă pentru a putea atinge pe prăştiaşi. Nimeni n'a ajuns nici o dată la un ast-fel de grad de neruşinare în cât să-şi permită să facă ceva de natura aceasta.

Notă. — Apa e *prea* rece ca să mĕ pot spăla. In momentul de faţă suntem *prea* puţini pentru ca să-i putem învinge.

c) Acela care va fi obţinut ca să nu se administreze şi să nu se pedepsiască. Fac totul pentru a nu fi pedepsiţi.

Nota.—Judecându-l demn (voind ca el) ca să asculte cuvintele mele. Venus a voit ca acestea să se întâmple. Imprejurările s'au combinat ast-fel în cât nici unii nici alţii nu mai ţineau la rĕsboiu. Adesea ori se întîmplă că cei mai tari sunt învinşi de cei mai slabi. — Cum ar fi cine-va destul de priceput ca să comande tot-d'auna ceea ce se cuvine? V'ar fi cu neputinţă să alegeţi un om mai instruit de cât Protagora. *d)* Fiindu-le posibil să domniască peste toţi Grecii cu condiţia ca ei înşişi să se supuuă mareluĭ Rege, n'au voit să asculte aceste cuvinte.

Notă. — Te achităm cu acestă condiţie însă, ca să nu mai faci nici o dată filosofie. *c)* Am ajuns la un aşa de mare grad de ignoranţă în cât nu ştiu nici acésta. Eŭ tot-d'auna am fost ast-fel în cât n'am ascultat de nimic alt-ceva de cât de raţionament. Eşti un ast-fel de sclav care (în cât) nu eşti bun de nimic. A rĕmas din nópte tocmai atât cât să pótă trece pe întunerec câmpia.

Notă. — Nu e posibil să serveşti la doi stăpâni.

LECŢIUNEA XX

173. — Dacă va face aceasta. Dacă veĭ căuta bine, veĭ găsi. Voĭ fi bogat, dacă va voi D-zeŭ. Dacă veĭ fi făcut aceasta. Dacă veĭ fi muncit ca tinĕr, veĭ avea o bĕtrâneţe înfloritóre. — Acela care va face aceasta. Să rĕspunzĭ la aceea ce te voĭ întreba. Acela care va fi făcut aceasta. Mĕ voĭ supune omuluĭ pe care-l veţĭ fi ales. Voĭ suferi

orĭ ce se va fi întîmplat. — Când cineva va face aceasta. Cât timp voĭ trăi, nu e teamă că voĭ înceta de a mĕ ocupa de filosofie. Când veĭ voi să convorbim, voĭ convorbi cu tine. Când va fi făcut aceasta. Aŭ lăsat sentinelă, până când vor fi făcut acestea.

Nota I. — 'Mi spunea că voĭ găsi, dacă voĭ căuta cum trebue. Zicea că, dacă va fi făcut aceasta.

174. — *a)* De câte orĭ face aceasta. Toţi perdem mintea de câte orĭ ne mâniăm. *b)* De câte orĭ făcea aceasta. Prindea pică, de câte orĭ cineva se arĕta nerecunoscĕtor. Pe orĭ care-l întâlniaŭ, 'l omoraŭ. Socrate, de câte orĭ era silit, bea maĭ bine de cât toţĭ (Lit. învingea pe toţĭ bând).

175. — Când, saŭ, dacă se întîmplă să facă aceasta. Când, saŭ, dacă se întîmplă ca cineva să omóre fără precugetare pe alt cineva, să fie exilat. Acela pe care zeii 'l iubesc (se întîmplă să-l etc.) móre tinĕr. Toţĭ voesc să se alieze cu aceia pe carĭ 'ĭ vĕd pregătiţĭ.—Dacă. saŭ, când se întîmpla să facă aceasta. Socrate nu bea când se întîmpla să n'aibă sete. Aşteptam totdauna pînă când se deschidea închisórea. 176. — Dacă există zeĭ, există şi opere divine. Dacă nu'ţĭ veĭ stăpâni limba, 'ţĭ va fi rĕŭ. 177. — Dacă aşĭ avea ceva, aşĭ da (în acest moment), dar în realitate (saŭ, din nenorocire) n'am nimic. Dacă aşĭ fi primit, aşĭ fi dat; din nenorocire, n'am dat nimic. Dacă aşĭ fi încercat să intru în afacerile publice, de mult aşĭ fi pierit.

Nota. — Agamemnon n'ar fi avut insule sub stăpînirea sa, dacă n'ar fi avut şi marină. Dacă aşĭ fi avut, aşĭ fi dat.

178. — Dacă aĭ voi să deviĭ medic, ce aĭ face? Dacă cineva ar găsi un tesaur, ar deveni maĭ bogat, dar n'ar fi maĭ priceput în administrarea averii sale. Omul încărcat de bogăţii, nu e maĭ fericit de cât cel ce n'are maĭ mult de strictul necesar (Lit. ca cel ce n'are de cât pentru o zi), dacă nu i-ar îngădui sórta să sfîrşiască viaţa cu bine, avênd succes în tóte.

Notă. — Dacă s'ar fi ordonat să fie omoriţĭ, n'ar fi suferit aceea ce sufĕr acum.

179. — Trimiseră deputaţĭ pentru casul când ar putea să-ĭ înduplece. Fac planul ca să iasă, pentru casul când vor putea să 'şĭ facă drum cu forţa. 180. — Nebunul rîde, chiar când nu e nimic de rîs. 181. — Ca şi cum ar zice cine-va. Ca şi cum s'ar fi întîmplat să fie în realitate strein.

Notă. — Să nu facĭ acestea; dacă nu, veĭ fi învinuit. Oraşul ar fi fost scăpat, fără greşala luĭ Alcibiade.

LECŢIUNEA XXI

182. — Ceea ce nu se va întîmpla. Ceea ce nu s'ar întîmpla (pe viitor). Ceea ce nu s'ar întîmpla (în momentul de faţă). Lucru care, facă cerul să nu se întîmple. Fluviul Partenios nu póte fi trecut; aţi putea ajunge la el dacă aţi trece Alis. Cred că vom suferi ast-fel de lucruri pe cari aşi dori ca zeii să le întórcă în contra inimicilor noştri. **183.** — Te conduci într'un mod fórte straniŭ, tu care nu ne dai nimic. Cum n'ar fi jurat în oposiţie cu cuvîntul dat, el care n'a voit să ia informaţii exacte? **184.** — Cine e atât de nebun ca să nu voiască a fi prietenul tĕŭ? Nu e nimic din ceea ce priveşte pe om, ca să nu se descopere de aceia cari cercetează. Nu există nici pictor, zeŭ, nici sculptor, ca să pótă crea o ast-fel de frumuseţă cum posedă realitatea. — N'am încă copii, ca să mĕ îngrijiască.

Notă Nu e nimeni care. Nu e nimeni ca să. Nu e nimeni ca să nu. Nu e cu putinţă de a presupune că semnul obicinuit n'ar fi venit să mi se împotriviască, dacă n'aşi fi fost pe punctul de a comite o bună acţiune. Nu este posibil de a admite că nu veĭ muri.

185. Vĕ voĭ trimite ómeni, cari vor lupta alături de voĭ. Poporul a hotărât să alégă 30 de ómeni ca să reuniască într'un cod vechile legĭ, după cari să se conducă. A propus să ceară de la Ciru un conducĕtor, care să-ĭ scoată afară din ţară.—**186.** Ceea ce nu ştiŭ, nici nu-mi închipui că ştiŭ. Omul drept nu este acela care nu comite nici o nedreptate, ci acela care avênd putinţa de a face acte nedrepte, nu voeşte (să le facă). M'aşi teme să mĕ urc în corăbiile pe cari ni le-ar da eĭ —**188.** Când seara sosia, s'a arĕtat un noor alb de praf. Aŭ făcut aceestea până a venit séra. -- **189.** *a)* Inainte de a se şti în mod clar ce vor face ceĭ-l'alţi soldaţi, Menon 'şi adună trupele sale. Mulţi ómeni mor mai înainte de a arĕta în mod clar, cine sunt.

Notă. — Lacedemonieniĭ aŭ stat liniştiţi până în momentul când puterea Atenienilor a crescut în mod visibil. *b)* N'a voit să fugă mai inainte de a-l fi induplecat femeea luĭ. Nu te voĭ lăsa mai înainte de a-mĭ fi arĕtat ceea-ce mi-aĭ promis. Ar fi ruşinos de a vĕ opri mai înainte de a fi decretat. Căutaŭ să-ĭ induplece de a nu da lupta mai inainte de sosirea Tebanilor. — **190.** Apropiindu-se de el, 'l rugaŭ să nu plece mai înainte de a conduce armata şi a o da luĭ Tibron.

LECŢIUNEA XXII

191. Nu ştim că Regele ar fi ţinut fórte mult ca să ne nimiciască, pentru ca să coprindă şi pe ceĭ-l'alţi Grecĭ frica de a face expediţie în contra mareluĭ Rege. S'ar cuveni să asculţi, pentru ca să auzĭ discuţiunea ómenilor carĭ sunt în momentul acesta ceĭ maĭ instruiţi din Grecia. — Cum ar putea cine-va să fie iscusit în lucrurile pe cari nu le cunóşte? Omul care a fost pus ca să conducă o corabie fără să se priceapă... póte duce la pieire, pe aceia pe care nu voeşte de loc să-ĭ piarză. Ar trebui ca oratorii să arate fie-care, aceea-ce fie-care socoteşte maĭ bun. Tu ştiaĭ bine că n'aĭ avea pe nimeni ca să depună în contra mea. Póte mânca orĭ-când voeşte dacă-ĭ e fóme. Nicĭ o dată, eŭ cel puţin, n'aşi putea să aprob pe ceĭ ce acusă, maĭ înainte de a vedea cuvîntul lor verificat. Dacă tóte fiinţele dotate cu viaţă ar muri şi după ce ar muri, ar rĕmânea in acéstă stare.. Nu m'aşi fi liniştit înainte de a fi făcut încercarea acesteĭ ştiinţe. — **192** Ah, de aĭ veni, ca să afli. Fie ca mulţimea să fie în stare de a săvîrşi cele maĭ marĭ rele, numaĭ să fie în stare de a săvîrşi şi cele maĭ marĭ bunurĭ. Din nenorocire, nu e în stare de a face nicĭ una nicĭ alta. Facă cerul ca fie-care să-şi exercite meseria pe care o cunóşte. — **193.** Zise că va fi imposibil de a trece, dacă nu pun mâna maĭ întâĭ pe (coprind) înălţime. Dete ordin ca toţi să se odihniască (să stea în repaos) după ce vor fi mâncat. Trebue să te fereşti de a vorbi de lucrurĭ pe carĭ nu le cunoştĭ bine. Ziceaŭ că Arieŭ se afla în locul de unde porniseră în ajun.

LECŢIUNEA XXIII

197. — *a)* Cuvîntul „τὸ γνῶναι" insemnează a lua cunoştiinţă. Adesea orĭ conservarea bunurilor pare mult maĭ grea de cât dobândirea lor. — Voĭ înfrunta mórtea. Se abţinură de a ataca numaĭ de cât pe Atenienĭ (reţinură atacul). Numaĭ vĕzênd bătaia celuĭ prins.

Notă. — Va afirma sub jurămînt că n'a vĕzut. Toţi spun şi toţi cred că divinitatea prevede viitorul şi-l face de maĭ înainte cunoscut aceluia, căruia voeşte. Eraŭ în stare să-şi reţină lacrămile. Aceştia singurĭ ne maĭ staŭ în cale pentru a ajunge acolo unde doriam de mult. Numaĭ treĭ voturĭ aŭ fost contra pedepseĭ (Lit. aŭ votat nepedepsirea) cu mórtea. Nu m'am putut impedica de a ajunge

la acest punct. Nimenĭ nu se împotrivește de a citi (nu împedică citirea) aceea ce fie care crede că merită maĭ mult să știe. N'am putea să ne plângem de loc în contra zeilor de faptul că n'am săvîrșit tóte.

b) Dar sunt fără mijlóce pentru a lucra (Lit. relativ la o acțiune) în contra voințeĭ cetățenilor . Și restul timpuluĭ e destul de mare pentru a hotărî (în ceea ce privește hotărîrea) acestea. Gata de a muri (gata relativ la faptul de a nu maĭ vedea). Și nimenĭ nu voia să încerce vre-o suferință (Lit. nu era zelos cu privire la faptul de a se nenoroci). Sunt pregătițĭ pentru un atac pe uscat din partea nóstră *c)* Nu e bine în adevĕr să avem încredere în faptul uneĭ vieți ordonate. Dormitul e ceva opus vieții și deșteptăriĭ. (Totul e) subordonat banuluĭ. De o dată cu onórea. Prin nimic Filip n'a isbutit maĭ mult de cât prin faptul de a fi în capul afacerilor. *d)* Atacând orașul crezură că-l vor coprinde (Lit veniră la speranța coprinderiĭ). Isbânda nemeritată (faptul de a isbuti în contra merituluĭ) e isvorul gândirilor rele. Aspirând fie-care la întâietate (ca să fie cel dintâĭ). I se părea că merită să asculte ast-fel de lucrurĭ. Pentru tinerĭ, tăcerea e maĭ la locul eĭ de cât vorba. A ajuns la această (la acest punct de) credință. *e)* Văz că s'aŭ făcut discursurĭ pentru pedepsirea luĭ Filip. Maĭ înainte de a depune jurămîntul. Maĭ mult de cât toțĭ ómeniĭ, Socrate era admirat din causa felul seŭ de viață tot-dauna bine dispus și împăciuitor. Pe lângă faptul de a lua. Fiind-că știe. Din multe bogățiĭ. In loc de a vorbi. Pentru a vedea. Maĭ înainte de a te folosi. In afară de a vorbi. Fără a arĕta. A bea pînă a-și potoli setea. **198.** – Și împrejurarea că uniĭ aŭ crezut. Din faptul că uniĭ vorbesc în vederea popularității. Pentru a ne face vre un rĕŭ. **200.** – Mărturisesc că-ți fac rĕŭ. Socotești că ești nedreptățit de noĭ. Ciru promise că va da fie-căruĭ soldat cincĭ mine. – *b)* Susțin că bărbatul virtuos e fericit. Făceaŭ mult sgomot strigându-se uniĭ pe alțiĭ, în cât inimiciĭ 'ĭ auziaŭ. **201.** – *a)* Ciru punea multe întrebărĭ celor din jurul luĭ, fiind-că doria să se instruiască (era avid de cunoștințe). Dreptul de a vorbi la început, face tăria acusatoruluĭ. Temându-se de a trăi ca un om rĕŭ. – *b)* Căcĭ doresc ca poporul să fie sănătos (scăpat), maĭ bine de cât să piară. Susțin că bărbatul virtuos e fericit. **202.** – Trebue să cauțĭ ca să fiĭ un cetățian onest. Se cade să fiĭ bine crescut. E plăcut, după ce aĭ fost scăpat, să-ți amintești suferințele. E rușinos, când aĭ auzit un cuvint folositor, să nu-l rețiĭ. – *b)* Eram

constrîns, orĭ să vĕ trădez pe voĭ și să mĕ bucur de prietenia luĭ Ciru, orĭ să-l înșel pe el și să fiŭ cu voĭ. M'aŭ rugat să fiŭ apărĕtorul lor – Scăpat de acești ómenĭ, cari se pretind judecătorĭ. Se rugaŭ de Ciru ca sŏ fie cât se póte maĭ înflăcărat. Poporul permise luĭ Miltiade ca să fie representat cel dintâĭ (în cap), îmbărbătându-și soldațiĭ.

Notă. – Vĕ este permis ca luând ceea ce vĕ aparține, să vĕ duceți. Vĕ invit să plecați, luându-vĕ ceea ce vĕ aparține.

LECȚIUNEA XXIV

203. – Nu e nimĕnuĭ cu putință să găsiască o viață fără suferințe. Vĕ e posibil să fiți fericiți. Nu maĭ e timpul de a delibera, ci de a fi isprăvit cu deliberările. Cel cu adevĕrat fericit, trebue să stea a casă. Mi s'a întêmplat să mĕ duc

Nota. – Merit să sufăr aceasta. Omorîră câți va ómenĭ, puținĭ la numĕr, pe aceia carĭ păreaŭ folositorĭ de a fi omorîți (aceia pe cari se părea folositor etc.). E de presupus că voĭ avea aceeași onóre. Sunt departe de a mĕ apĕra pe mine. Din puțin a lipsit ca Evagora să nu coprindă tot Cipru.

204. – Spuneți că e rĕŭ. Crezênd că pe lângă Ciru, dacă sunt cinstiți, vor obținea onorurĭ maĭ marĭ de cât pe lângă Rege. Aŭ credeți că eŭ aș fi ajuns la această virstă, dacă m'aș fi ocupat de afacerile publice?

Notă. – Nu credeam că există vre un exercițiŭ (disciplină) prin care ómeniĭ vîrtuoși devin virtuoși. Dacă ceva ar fi adevĕrat din acestea, credeți că n'ar fi luat-o? Socotește că nimic din ce-ĭ omenesc nu e sigur. Dacă cine-va crede că nu s'a rĕspuns în mod satisfăcĕtor, sculându-se, să ne facă cunoscut.

Nota II. – Tăgăduesc că am făcut acestea. Nu tăgăduesc că am făcut acestea.

Nota III. – Beoțieniĭ amenință să facă invasie în Atica. Mĕ aștept ca generalul să facă acestea. Nu speraŭ atâta că Pericle va cădea de la putere, cât speraŭ că-l vor deconsidera față de popor. Aĭ óre care speranță că nu veĭ peri nicĭ tu nicĭ corabia ta?

Nota IV. – Gândesc că nu sunt inferior celor-lalți. Alexandru zicea că e fiul luĭ Jupiter. Sperĕ că onorându-ți părinții, veĭ fi fericit.

b) Te sfătuesc să plecĭ. V'am rugat să nu faceți sgomot.

Notă. – Doctoriĭ opresc pe bolnavĭ de a se servi de

unt-de-lemn. Era cât pe aci (din puţin a scăpat) să fie lapidat. Nu mĕ dezic (Lit. nu-mĭ iaŭ cuvîntul că acestea staŭ ast-fel). Ce s'ar impotrivi ca să nu suferim cele maĭ crude suplicii?

c) Socrate n'a dorit ca eleviĭ seĭ să devină isteţĭ. Aŭ obţinut acestea ca noĭ să nu pustiim ţara Regeluĭ; acuma o pustiesc eĭ singurĭ, ca şi cum ar fi o ţară streină. Singur eŭ dintre prietenĭ m'am impotrivit atuncĭ de a face ceva în contra legilor. — *d)* Vezĭ că tacĭ şi nu ştiĭ ce să rĕspunzĭ. **205.** — Se zicea că şi Sieneis se afla pe înălţimi — Se afirmă că oraşul nostru e cel maĭ vechĭ. Se zicea ca Epiixa a dat banĭ luĭ Ciru. Se mărturiseşte de toţĭ că Eros e un mare zeŭ.

LECŢIUNEA XXV

206.— Atuncĭ Ulise se sculă pentru a merge în oraşĭ. Porni să se ducă. Am venit să ne instruim. Ne-a trimis ca să vĕ spunem aceste cuvinte.

Notă. — Trimiseră înainte 10 corăbiĭ ca să se îndrepte spre portul cel mare, să observe împrejurările şi să anunţe etc. Soseşte în Elespont pentru a continua intrigile sale cu marele rege (pentru a face afacerile relative la rege). Junona întinde asupra lor o pâclă deasă pentru a-ĭ opri (ca să-ĭ opriască). Şĭ chiamă pe Iris să vină aicĭ. **207.** — *a)* Mĕ daŭ să mĕ taie şi să mĕ arză. Dete aceasta ţară Grecilor ca să o devasteze, fiind-că (ziceaŭ eĭ) era o ţară streină. Le dete să apere oraşul şi acropola. *b)* Şefiĭ, pe carĭ i-aţĭ ales spre a mĕ guverna. Este evident că dacă un om care nu se pricepe este pus să conducă o corabie, el póte duce la peire pe aceia pe carĭ n'ar voi de loc să-ĭ ducă. **208.** — Pe Temistocle, omul cel maĭ capabil de a vorbi, de a înţelege şi de a face. Succesul e minunat pentru a ascunde ast-fel de ruşinĭ. Nu puteaŭ să adaoge violenţa. *b)* Totdauna 'ı place spirituluĭ tĕŭ să prevestiască nenorocirĭ. Discursurile (rostite) în favórea acestora, le cred pentru mine fórte necesare de comunicat, pentru voĭ fórte folositóre de auzit. Un bărbat frumos la vedere. Un fluviŭ uşor de trecut. **209.** — *c)* Pentru a zice ast-fel, pentru a vorbi în resumat. Dupĕ părerea mea, pre cât se póte presupune, dacă se compară, auzind astfel (adică: dupĕ cele ce se spun, fără altă probă), vĕzêndu-l (adică, dupĕ aparenţă, aprópe etc. De bupă voe, bucuros, în ceia ce-l priveşte, în ceia ce-ĭ priveşte (atât cât depinde de eĭ), în cât depinde de mine (de eĭ, de aceştia), pentru moment. *d)*

Eŭ să sufĕr acestea! O nenorocită, eŭ să omor un bărbat folositor. Să nutresc un astfel de câine. Acesta să insulte şi să trăiască încă! Nebunie! Să cred în Jupiter la vârsta aceasta!

LECŢIUNEA XXVI

210.— Facă cerul să mor dacă voĭ trăda-o, deşi nu maĭ e în viaţă. Dacă se va şti (vom fi aflaţĭ) că nu cutezăm să ne apărăm. Nu e scăpare pentru noĭ, dacă nu suntem victorioşĭ. Decretaţĭ resboiul, fără să vĕ temeţĭ de pericolul momentan. Voĭ avea să sufĕr lucrurĭ teribile, dacă nu obţin de la voĭ aceea ce legea-mĭ acordă.

Nota. — Dacă ne primiţĭ pe noĭ, carĭ nu suntem aliaţiĭ nicĭ unora nicĭ aĭ celorl-alţĭ. Ceĭ carĭ, dacă sunt nedreptăţiţĭ arată în mod evident că nu vor suferi (aceasta). **211.** — Soldaţii osteniţĭ s'aŭ culcat. Orĭ cine care voeşte. In ţara, care odinióră a fost Mesenia.

Nota I. — Pericolul care a coprins oraşul. Cailor, carĭ conduc corpul lor. Naturile carĭ par cele maĭ bune. Răsboiul numit sacru. Nu este de demnitatea unuĭ filosof de a căuta ceea ce se chiamă „plăcerile". Numitul Midias. Navele carĭ combăteaŭ la intrarea portuluĭ. Scipione, învingĕtorul luĭ Anibal. *b)* Voiaţĭ să judecaţĭ în bloc pe ceĭ 10 generalĭ, carĭ n'aŭ ridicat pe ceĭ căzuţĭ în lupta navală. Omul care n'a fost serios pedepsit nu se învaţă minte.

212. — *a)* Oratorul (care vorbeşte în acest moment). Acusatorul. Acusatul. Acusatoriĭ luĭ Socrate. *b)* Oratorul (în general). Oameniĭ de Stat. Acela, orĭ cine ar fi el, care voeşte. Primul venit. Cel nedreptăţit găseşte uşor sprijin. Dintre soldaţĭ, ceĭ carĭ n'aŭ putut să termine, aŭ trecut nóptea nemâncaţĭ şi fără foc.

Nota I. — Oameniĭ carĭ spun. Oamenĭ carĭ spun. Plutim spre ómenĭ carĭ aŭ multe corăbiĭ. Dupĕ acestea, vin ómenĭ carĭ anunţă că... Ce oraşĭ ar putea fi cucerit de ómenĭ carĭ nu se supun?

Nota II. — Acela care scapă, care va scăpa, care a scăpat patria. Aceĭ carĭ acusă, carĭ vor acusa, carĭ aŭ acusat pe Socrate. — Maĭ întâĭ aŭ ajuns Tegeaţiĭ la zid: eĭ aŭ fost carĭ aŭ jefuit cortul luĭ Mardoniu. V'aţĭ deprins să inventaţĭ ceea ce nu e. Cel care n'a primit nimic şi a fost conrupt, a învins pe cel cumpărat. Sunt ómenĭ carĭ cred. Nu e cine să îndrăsniască a vorbi despre pace. Nimenĭ nu va fi care să ne conducă. Nu era cine să impedece. Cetatea era lipsită de apĕrătorĭ (= de aceia carĭ o vor

apĕra = de ómenĭ ca să o apere). Din lipsa omuluĭ care să se ocupe (de mine). Eraŭ ómenĭ în ţară, ca să o cultive. – Atenieniĭ sunt pe punctul de a alege un om, ca să ia cuvîntul (= care va vorbi).

213. – Punênd ómenĭ în observaţie (sentinele) şi-a adunat soldaţiĭ. Mĕ abţin de la acest câştig, fiind-că 'l consider ruşinos. – N'aĭ să poţĭ fi fericit, dacă nu munceştĭ. Deşi sunt multe fiare pe uscat şi pe apă, cea maĭ mare fiară e femeea.

Notă. – Ne-am reunit ca să vedem. Aŭ venit ca să ne dea ajutor. Am sosit ca să vĕ daŭ sfaturĭ. A trimite pe cineva ca să anunţe.

214. – *a)* Aŭ combătut mergênd (= pe când mergeaŭ). In mijlocul discursuluĭ (= pe când vorbia). M'a întrerupt în mijlocul discursuluĭ. Indată ce a făcut libaţiunile. Din tinereţe. Din copilărie. Incepu atacul de la sosire. *b)* Ciru ca copil ce era, era încântat de vestmîntul sĕŭ. Pitacus nu ştia să distingă bine numele (sinonimele), fiind că era Lesbian – Crezêndu-se scăpaţĭ de rele, se odihniră în tihnă (voioşĭ). Nu mĕ veţĭ crede, fiind-că, după părerea vóstră, glumesc. Le e frică de mórte, fiind că ştiŭ bine — zic eĭ — că mórtea e cel maĭ mare rĕŭ! *c)* Artaxerxe pune mâna pe Ciru ca să-l omóre. Se pregătiaŭ ca să combată. *d)* Deşi era bolnav. De şi eraŭ zăpăciţĭ. Orĭ cât de brav ar fi.

Notă. – Avea în gând ca după ce va fi supus restul, să facă în urmă o expediţie în contra Ofionilor. Scăpând şi de acestea (justificându-se de acusaţiunile ce i se aduceaŭ), a fost apoĭ ales general al Atenienilor. De îndată ce m'am sculat, am pornit încóce. – Se zicea că douĕ companiĭ rĕmânênd în urmă şi ne putênd să găsiască drumul, s'aŭ rătăcit (apoĭ rătăcindu-se) şi aŭ perit.

LECŢIUNEA XXVII

215. – *a)* Aĭ făcut bine că aĭ venit. Aĭ făcut bine că mĭ-aĭ adus aminte. Aveţĭ greşală că începeţĭ rĕsboiul şi rupeţĭ tratatele. Socrate e de vină fiind că nu crede în zeiĭ în carĭ crede cetatea, ci introduce divinităţĭ noĭ. S'a dus pe picióre, cu corabia, călare, fugind. – *b)* Intrece pe cine-va în bine-faceri. Nu vom fi întrecuţĭ în generositate. – *c)* Se mulţumesc să fie stimaţĭ de ómenĭ micĭ şi neînsemnaţĭ. Simt plăcere că discut cu ómeniĭ de tot în vîrstă. Orĭ ce om, chiar sclav de este, se bucură că vede lumina zileĭ. Nu mĭ-e ruşine că spun aceasta.

Nota I. – Nu vĕ supĕraţĭ pe mine fiind-că spun adevĕrul.

Nota II. – Nu îndrăsnesc să fac cadourĭ unuĭ amic bogat. Pireos a venit cu un óspete. Iată unde, prin greşala luĭ, a adus lucrurile. Am trimis pe cine va cu o scrisóre. Luând acestea şi ostaticiĭ pe deasupra, pleacă. Ordonă luĭ Proxen să ia cât maĭ mulţĭ soldaţĭ şi să vină. La început am zis. La sfîrşit s'a supĕrat. Nu cu mult în urmă a murit.

Notă III. – Póte se găseşte printre Atenienĭ vre unul care ar primi. De ce plângĭ (Lit. ce suferind, plângĭ)? Ce aĭ tu, de rĕmâĭ acolo? Aĭ de gând să nu maĭ spuĭ nimicurĭ?

216. – *a)* Eŭ am făcut aceasta (Lit. eŭ sunt acela care am făcut aceasta). Această tactică nu însemna alt-ceva. Este evident că avem trecere înaintea poporuluĭ (Lit. că suntem pe plac celor mulţĭ).

Nota I. – Căcĭ el nu figura ca duşman.

Nota II. – E de o mie de orĭ preferabil un amic pe care-l vezĭ, de cât un tesaur pe care l'aĭ ascuns în pămînt. Am răpit mulţĭ banĭ. Parte din trupe le aşezase la spate. Reduseseră ţinutul în sclavie.

b) Tocmaĭ în acel moment Clearh inspecta rîndurile soldaţilor. Nedreptatea e negreşit cel maĭ mare dintre rele. Aşĭ voi să plec neobservat de Ciru. Aflasem fără să ştiŭ un filtru (Lit. m'am ascuns cunoscênd, etc.). N'am stiut că nu ne deosebiam în nimic de copiĭ. Fu evident că Clearh era un sperjur. Sufletul e evident nemuritor. Va fi evident că a căzut de acord (că a convenit la aceasta).

Nota I. – Era evident că Clearh conspira în contra luĭ Tisaferne. In acest moment era evident că şi Regele înainta.

Nota II. – Aĭ aerul de a vorbi bine (după aparenţă vorbeştĭ bine).

Nota III. – Seamăn cu un om care ar face. Am aerul de a face.

c) De unde am putea noĭ începe să lăudăm cum se cuvine pe ómeniĭ de merit? – Greciĭ se folosiaŭ încă de săgeţile inimicilor. Soldaţiĭ continuaŭ să mănânce carne. Le vorbia mereŭ de speranţe. – nu voĭ înceta de a despoia pe Troienĭ. Incetează cu vorba.

Nota I. – Incep să vorbesc (adecă, 'mĭ încep discursul, nu sunt de cât la începutul luĭ). Mĕ pun să vorbesc (adecă, întreprind să-mĭ expun causa).

Nota II. – Opresc pe cine-va să vorbiască ('l fac să

tacă). Fă să tacă filosofia, care spune ast-fel de lucruri (= renunță la etc.).

d) Dacă cine-va ia inițiativa să ne facă bine, nu vom rămânea în dărăt făcêndu-i bine (adecă, nu ne vom lăsa să fim întrecuți în bine faceri). — Sosiră cu mult înaintea Perșilor. Grecii ocupă vîrful înaintea inimicilor.

Nota I. — Aide, grăbește-te de a vorbi. Aide, grăbiți-vĕ de a ne urma.

Nota II. — Abia învinseseră pe inimicĭ și aŭ început să devină nesuferiți orașelor.

e) Nu voiŭ suporta viața (= să trăesc). Nicĭ nu suferia să tacă. — E lipsă de bărbăție de a nu putea suporta să aĭ întristări. — Să nu incetezĭ de a-ți indatora prietiniĭ. M'am ostenit cu pregătirile (să mĕ tot pregătesc).

Notă. — Suport ca interesele mele să fie negligiate.

LECȚIUNEA XXVIII

217. — *a)* Vedem că tóte cele ce spuneți sunt adevĕrate. N'aĭ auzit că Temistocle a fost un brav. A aflat pe drum (= pe când se afla pe mare) că Plimirion a fost cucerit de Siracuzeni. Recunoșteaŭ că imprejurările rĕsboiuluĭ sunt ast-fel în cât generalul nu trebue să pearză ocasiile. A aflat că Chersonezul conține 11 saŭ 12 orașe. Știŭ că nimenĭ nu urăște pe ceĭ ce-l laudă. Știți că el (='l știți pe el că) ne-a trădat. Cine e atât de simplu printre voĭ, ca să nu știe că rĕsboiul va veni de acolo aicĭ, dacă nu vom fi cu luare aminte (Lit. dacă ne vom fi arĕtat negligenți). 'Mi-aduc aminte că tu spuneaĭ (Lit. 'mi-aduc aminte de tine spunênd) și aceasta.

Notă. — 1) L'am auzit o dată discutând despre amicĭ. A auzit că Ciru se afla în Cilicia. Aud că va vorbi. 2) Mĕ pricep la înotat. De copiĭ învață să guverneze și să fie guvernați. 3) Credea că tóte cele-lalte vieţuitóre sunt fórte nerecunoscĕtóre. — Hotări să-i urmăriască. 4) Mĕ voĭ gândi să-i trimit aicĭ. Din puțin n'am uitat (cât pe aci să uităm) de a vorbi.

Vedeaŭ că nu isbutiaŭ în întreprinderile lor. Mĕ duc: recunosc că vĕ sunt cu mult inferior. Na știi că sunt om. 'Mi amintesc că te-am auzit. Uitaserăm bucuroși că suntem bĕtrânĭ.

Notă.—Eŭ n'am conștiință să fiŭ nicĭ mult, nicĭ puțin inţelept. Eŭ aveam conștiință că nu știŭ nimic.

b) Arată că aĭ făcut bine. Voĭ proba că el nu numaĭ

că a afirmat că Milias era liber. Conving pe cineva că e sperjur.

Notă.—Ciru arĕta (se arĕta pe el) că punea fórte mult preț etc.

c) 'L represintă convorbind. Te presupun afirmând. Voĭ admite că eștĭ de vină (Lit. te voĭ admite ca fiind etc.).

Notă. — Acest rĕsboĭ va învedera că a fost maĭ mare de cât cele-lalte. Alcibiade a arĕtat că despreţuește legile. Atenieniĭ aŭ probat că nu luptaŭ pentru interesul lor particular, ci infruntaŭ pericolele pentru libertatea comună.

d) Nunțiul sosind, descoperi că ómeniĭ fuseseră omoriți. Iar cele 30 de năvĭ găsesc Potidea și cele-lalte localităţi în deplină revoltă (Lit. găsesc că... se separaŭ de imperiul atenian). **218.** — Se va cunóște că ne-am reunit, dar că nu avem curagiul de a lupta. Va fi numaĭ de cât convins că e ridicol. Dacă veĭ fi surprins că te maĭ ocupĭ de aceasta, veĭ fi omorît. **219.**—Nu voiaŭ să-și stabiliască lagărul într'un loc, care ar fi putut deveni o întăritură. Filip, care coprinsese Potidea și care ar fi putut să o păstreze pentru el, dacă ar fi voit, a dat-o Olintienilor. Iĭ cere solda pe treĭ lunĭ, zicênd că ast-fel ar putea să înfringă pe adversariĭ seĭ. Eŭ sunt dintre aceia carĭ ar combate bucuros un protivnic, dacă n'ar spune adevĕrul. **220.** — Nimenĭ, cât timp voĭ trăi eŭ, nu va ridica (Lit. nu va pune: ἐπιφέρω) asupra ta o mână greóie. Dacă sórta nu mĕ va individia. Ciru s'a urcat pe munți fără obstacol (neimpotrivindu-se nimenĭ). A sosit aicĭ corabia fiind-că Cefalonieniĭ hotărîseră să debarce, deși se impotrivia acesta.

Nota. — Ți era permis să facĭ atuncĭ cu voia cetăţiĭ, aceea ce intreprinzĭ (acum) fără voia eĭ.

Nota II. — *a)* Fiind că șefiĭ acceleraŭ pasul (Lit. înaintaŭ repede) scoţênd strigăte, soldaţiĭ deteră fuga în corturĭ. Fiind-că e așa. *b)* Nu e posibil de a imita bine, când cineva nu presintă cum se cade modelul.

Nota III. — De indată ce s'a vĕzut în mod clar că scăparea (Lit. lucrurile) Grecilor era în flota lor. Anunțându-se că navele feneciene plutesc în contra lor.

Nota IV. — Sărind cu insufleţire în ajutor, veți lua și orașul.

221. — Pleacă (pe mare) spre patrie, deși era în mijlocul iernei. Nu trebue să ne descuragiăm, gândindu-ne că Atenieniĭ n'ar ști să se conducă (sunt nedisciplinați). Eŭ am pronunţat aceste discursurĭ, nu din causă că n'ar

fi în împrejurările de faţă alt mijloc de scăpare, ci fiindcă am voit. Mulţi se coborîseră (in arenă) şi de óre-ce camaraziĭ lor iĭ priveaŭ, emulaţiunea a fost mare. **222.** — Părinţiĭ 'şĭ depărtează copiĭ de ómeniĭ rĕĭ, în credinţa că, contactul cu ceĭ buni e practica virtuţiĭ, iar cu ceĭ rĕĭ, ruina eĭ. Socrate cerea de la zeĭ numaĭ atât, ca să'ĭ dea ceea ce e bun, convins că zeiĭ ştiŭ fórte bine ce e bun. 'Şĭ fac amicĭ, fiind că zic eĭ, aŭ nevoe de ajutóre, iar pe fraţĭ 'ĭ neglijiază, ca şi cum din cetăţenĭ se pot face amicĭ, iar din fraţĭ nu. *b)* Nicĭ nu mi se pare că întreprinzĭ un lucru drept, de a te da singur, când poţĭ să te scapĭ. Nu te-am scăpat când ne era cu putinţă şi aveam mijlócele de a o face. Este evident că tu cunoştĭ aceasta, fiind că te ocupĭ de chestiune. Şi când li se spune să ne reunim aicĭ, ele dorm şi nu vin.

Nota I. — Oaspeţiĭ prânziaŭ în tăcere, ca şi cum aceasta li s'ar fi impus de vre un personagiŭ distins. Ca şi cum trebuia saŭ ar trebui să urmăriască (pe inimic). Ca şi cum n'ar trebui nicĭ o dată să fie permis.

Nota II. — Xenofon voi aceasta (să primiască comanda) gândindu-se că póte va fi pentru armată causa vre unuĭ bine.

Nota III. — Iar el, schimbându-şĭ repede părerea (Lit. altceva găsindu-se cu cale), 'şĭ retrase trupele. Acestea găsindu-se cu cale şi fiind executate, armatele plecară. Această părere find primită, Lacedemonieniĭ trimit pe Eudamida.

LECŢIUNEA XXIX

223. — Intors. Care póte să fie întors. Fluviul póte să fie trecut.

Nota I. — Iaŭ cunoştinţă, vĕdĕnd ceea ce trebue să fie vĕzut şi auzind ceea ce merită să fie auzit

Nota II. — Un om capabil de a vorbi. Un discurs care póte fi spus.

224. — *a)* Fluviul trebue trecut. Omul nu trebue preţuit maĭ presus de adevĕr. Cele ce credeaŭ că trebuesc făcute de ómeniĭ liberĭ. — *b)* E necesar de a trece fluviul. Nu trebue să ne retragem, nicĭ să cedăm, nicĭ să părăsim postul. Cel vinovat trebue pedepsit.

Notă I. — Trebue să trecem fluviul. Nu trebue ca oameniĭ cuminte să fie sclaviĭ celor carĭ aŭ gânduri rele. In nicĭ un mod, zicem, că nu trebue comitem de bună voe o nedreptate.

Nota II. — Trebue să păzim, saŭ, trebue să ne păzim. Aceia carĭ trebue să *ne* convingă saŭ de amêndouĕ, saŭ de nicĭ una. Trebue să ascultăm de cuvintele tatăluĭ nostru.

225. — Nedistrugerea punţilor. Cel care nu e medic.

226. — Fie că veţĭ zice nu, fie că veţĭ zice da. Soldaţiĭ ziseră că nu vor merge maĭ departe. **227.** — Aŭ rĕmas îndărăt şi n'aŭ putut să găsiască nicĭ restul armateĭ, nicĭ drumul.

Notă. — Tu nicĭ chiar vĕzênd nu deosebeştĭ.

228. — Nicĭ frumos, nicĭ rĕŭ. Jurară să nu se trădeze şi să fie aliaţĭ. **229.** — *a)* Nu îngăduiţĭ ca din acest motiv Eshine să nu fie pedepsit. — *b)* Nimenĭ n'a auzit nicĭ o dată pe Socrate spunênd ceva contra pietăţiĭ saŭ sacrilegiu. — *c)* Nu e nimic maĭ bun pentru cetate de cât legea. — Toţĭ se lasă să fie convinşĭ de aceasta. **230.** — Nu numaĭ un simplu particular, ci marele Rege. Nu numaĭ n'a cutezat să 'mĭ facă proces, dar nicĭ să se plângă în contra mea. Nu zic un general, dar nicĭ ceĭ dintâĭ venit. Departe de a voi să fie egalĭ, toţĭ cer să fie ceĭ dintâĭ. (Lit. Toţĭ nu cer numaĭ să fie egalĭ, ci fie-care etc.). Departe de a dansa dupĕ mĕsură, nu eraţĭ măcar în stare să vĕ ţineţĭ drepţĭ.

Notă. — Va fi pedepsit şi pentru că a avut în gând să facă, cu atât maĭ mult pentru că a făcut. Inutil femeilor, cu atât maĭ mult bărbaţilor. Nicĭ ca soldat acesta nu preţueşte nimic, cu atât maĭ puţin ca şef al celor-l'alţĭ.

232. — Bărbaţĭ şi femeĭ şi sclavĭ şi liberĭ. Aceştia vĕzênd, se minunaŭ şi păstraŭ tăcerea **233.** — Nu făcuseră încă 2 saŭ 3 ocoluri când soseşte Clinias. Era aprópe ora târguluĭ plin (când târgul e plin de lume), când sosesc anunţătorĭ din partea mareluĭ Rege. Lacedemonieniĭ abia puseră mâna pe putere şi ne întinseră curse.

Nota — I. Atenieniĭ aŭ îndurat în Siracuza o sórtă (lucrurĭ) aprópe identică cu aceea pe care eĭ însişĭ o creaseră altora în Pilos.

Nota II. — Dariu numi pe Ciru satrap şi-l făcu comandant. Eŭ ştiŭ un lucru şi trebue ca şi voĭ să'l ştiţĭ. Şi chiar se povesteşte această istorióră.

234. — Socrate nu-şĭ negligia corpul sĕŭ... şi nu lăuda pe aceia carĭ şi-l negligiaŭ. Vîna de călare de câte orĭ doria să se exerseze el însuşĭ şi caiĭ. Nóptea şi ziua. **235.** — Găsesc la uşe maĭ multe persóne, între alţiĭ şi pe bolnavul.

Notă. — Maĭ ales pe vreme de iarnă.

236. — Dupĕ cum veţĭ participa la onorurĭ, tot ast-fel să împărtăşiţĭ şi pericolele.

Notă. — Dacă vre un altul (e în acelaşĭ cas), maĭ mult de cât orĭ cine. Atât cât orĭ cine. Atât ca nicĭ o dată. Maĭ mult de cât orĭ unde. Pot afirma aceasta maĭ mult de cât orĭ cine de acelaşĭ fel.

LECŢIUNEA XXX

238. — *a)* Ciru nu venise încă, ci 'şĭ urma calea înainte. Nu o dată, dar adesea orĭ. — *b)* Dacă corpul e sclav, sufletul cel puţin e liber. Trebue să căutăm ca să ne mântuim, dacă vom putea, printr'o strălucită victorie, iar dacă nu, cel puţin să murim cu cinste. — *c)* Eĭ bine, zise el, rĕspundeţĭ, o generalĭ la acestea, ceea ce ştiţĭ maĭ frumos şi maĭ bun. Intrebă care era cuvîntul de ordine; iar el rĕspunse că era „Jupiter salvatorul şi victoria". Ciru auzind: eĭ bine, primesc, zise el, acesta să fie, — *d)* Trupe, carĭ ne observă, nu se zăresc în nicĭ o parte de cât pe drumul acesta. Nu mĕ folosesc de unt-de-lemn de cât fórte puţin. — *e)* S'ar părea că lucrul acesta nu e logic, dar nu e ast-fel, ci póte 'şĭ are raţiunea luĭ. **239.** — Şi când Grecii vĕzură că sunt aprópe... Carnea lor avea acelaşĭ gust ca aceea a cerbuluĭ, dar era maĭ fragedă. — Se zicea că era o cale de 4 parasanghe. **240.** — Palatele eraŭ góle de banĭ, şi afacerile publice pline de desordine.

Notă. — Aŭ nu e acesta arborul la care ne-aĭ dus? E chiar acesta în adevĕr. — Nu afirm eŭ? Afirm din contră. Filosofia e un ce plăcut. — Cum, zise el, plăcut... filosofia nu merită nicĭ o consideraţie. Iată un vis straniŭ, o Socrate. Din contră, e clar, pe cât mi se pare, o Criton.

241. — Incercăm aurul în foc, iar pe prietenĭ în nenorocirĭ [1]). Deliberează încet, dar execută repede aceea ce aĭ hotărît. Spunênd acestea, se opri. Dupĕ el, vorbi Hirisofos.

Notă. — Unul — altul; de aicĭ — de acolo; de o parte — de alta; atât — cât, când — când; în acelaşĭ timp — când; maĭ întâĭ — în urmă.

243. — Pe bună dreptate aşĭ fi fost omorît. N'aprob pe Dexip; totuşĭ nu cred că trebue să întrebuinţăm violenţa cu el. Iĭ plăcea extrem de mult vînătórea şi chiar se expunea

[1]) Frasa aceasta trebue pusă sub n. 241 în textul grec. — Maĭ jos, să se îndrepte: Χειρίσοφος, în loc de χερίσοφος.

bucuros în contra animalelor sĕlbatice. **244.** — *a)* Şi tot de o dată se miraŭ că Ciru nu se arĕta nicăirea... fiind că nu ştiaŭ că murise. — *b)* Ascultă acum şi visul: 'mĭ închipuiam că Eucratis murise. Vĕ voĭ povesti acestea. Dupĕ ce a eşit din cetate, a îndurat o sórtă maĭ crudă de cât noĭ. — *c)* Aşa dar, cine era? Ast-fel dar, eraĭ păstor? Ast-fel dar, ţi se pare că glumesc? Ce? tu visezĭ încă bogăţiĭ? Crezĭ tu dar că fratele tĕŭ va lupta în contra ta?

Notă. — Nu e óre adevĕrat? — nu e? — de ce nu? — Cum s'ar putea aceasta? N'a dat nicĭ un obol; cum ar fi făcut aceasta, el care nu se atingea de banĭ nicĭ pentru el?

d) Cuvîntul τὸ φιλομαθές (iubitor de ştiinţă) şi τὸ φιλόσοφον e identic? Identic, da. — *e)* Dar, va zice cine-va, eŭ mĕ tem să nu fi uitat drumul acasă. Ar fi trebuit să ne înţelegem; din nenorocire toţĭ suntem plecaţĭ spre greşelĭ.

Nota I. — Cred că nimenĭ nu se va face stăpîn: în adevĕr, încercarea [1]) singură ar fi o mare nebunie.

246. — Aşa dar, Clearh vorbi ast-fel. Grâul lipsia în armată: de aceea soldaţiĭ mâncaŭ necontenit carne. — Aŭ nu e încă de vreme? Da, în adevĕr (fórte de vreme).

Nota I. — De aceea oraşele carĭ se întorceaŭ spre el, aveaŭ deplină încredere în cuvîntul luĭ, precum aveaŭ încredere şi ómenii.

Nota II. — Prin urmare trebue să examinăm acest punct, plecând de la principiile recunoscute. Nu e óre adevĕrat că pe cele bune trebue să le stimăm, iar pe cele rele nu?

247. — Iată ce spun Tebaniĭ. Plateeniĭ spun contrariul. In orĭ ce cas, Tebaniĭ se retraseră din ţară fără a comite vre-o stricăciune. **248.** — De sigur, da, în adevĕr. Fie în secret, fie pe faţă. Prin ast-fel de discursurĭ saŭ chiar prin ast-fel de acte, v'aŭ speriat. **249.** — Decĭ, ast-fel, da, în adevĕr; de altă parte, acum. Stiŭ de altă parte că adversarul meŭ vĕ va spune aceasta.

Notă. — Decĭ, după ce se rĕsboi cu Tisaferne, tóte cetăţile de bună voe preferiră pe Ciru în locul luĭ Tisaferne, afară de Milesienĭ [2]).

Spune doară, ce numeştĭ tu dreptatea? Eĭ bine, zic că dreptatea consistă în urmĕrirea vinovaţilor. **250.** — Acésta se înţelege de la sine, natural. Eŭ, natural, nu voiŭ face nimic din acestea. Natural, când cine-va e om, trebue să te aştepţĭ la orĭ ce. Când Ciru auzi [3]) acestea, 'şĭ isbi

[1]) A se îndrepta: τὸ ἐπιχειρεῖν, în loc de τοῦ ἐπιχειρεῖν.

[2]) A se corecta: Μιλησίων, în loc de Μιλισίων.

[3]) A se corecta: ἀκούσας, în loc de ἀκοῦσας.

 BeatriceGloria_personal library

cópsa. Acum s'a învederat, deci. Aud că cineva mĕ acusă, zicênd că v'am înşelat. **251.** — Sunt un om cam uĭtuc. Aŭ petrecut ast-fel vre o 70 de zile.

Notă. — Fie care ţine la sine maĭ mult de cât la aprópele.

252. — Nu eraŭ puţurĭ, afară de unul singur în citadelă. Nu veĭ fi nimic de cât un salahor. **253.** — Porniaŭ corăbiile pe măsură ce le încărcaŭ. Numesc bine crescuţĭ pe ómeniĭ carĭ se conduc în mod politicos cu toţĭ aceia carĭ rînd pe rînd intră în vorbă cu eĭ. **254.** — Numaĭ că nu-şĭ aşează locuinţa în tribunal. Atît că nu[1]) pune guvernatorĭ în oraşe. Numaĭ că nu vorbeşte, scoţênd un glas. **255.** — Nu fac de cât să ne sfătuiască de a ne arunca din noŭ în pericole. Nu e adevĕrat că pentru eĭ cunoştinţele nu sunt bunurĭ? **256.** — Zeus a nutrit pe Minerva în capul sĕŭ şi *încă* înarmată. E felul ómenilor reduşĭ la extrem şi *încă*[2]) reĭ, de a lucra sperjurându-se (Lit. de a face ceva cu jurăminte falşe). **257.** — O flotă din cele maĭ numeróse Această noutate ar fi pentru mine din cele maĭ dureróse. (Lit. aşĭ suporta-o printre aceia carĭ supórtă în modul cel maĭ dureros). Atenieniĭ aŭ fost printre ceĭ dintâĭ carĭ aŭ depus ferul (carĭ aŭ încetat de a purta asupră-le arme de fer).

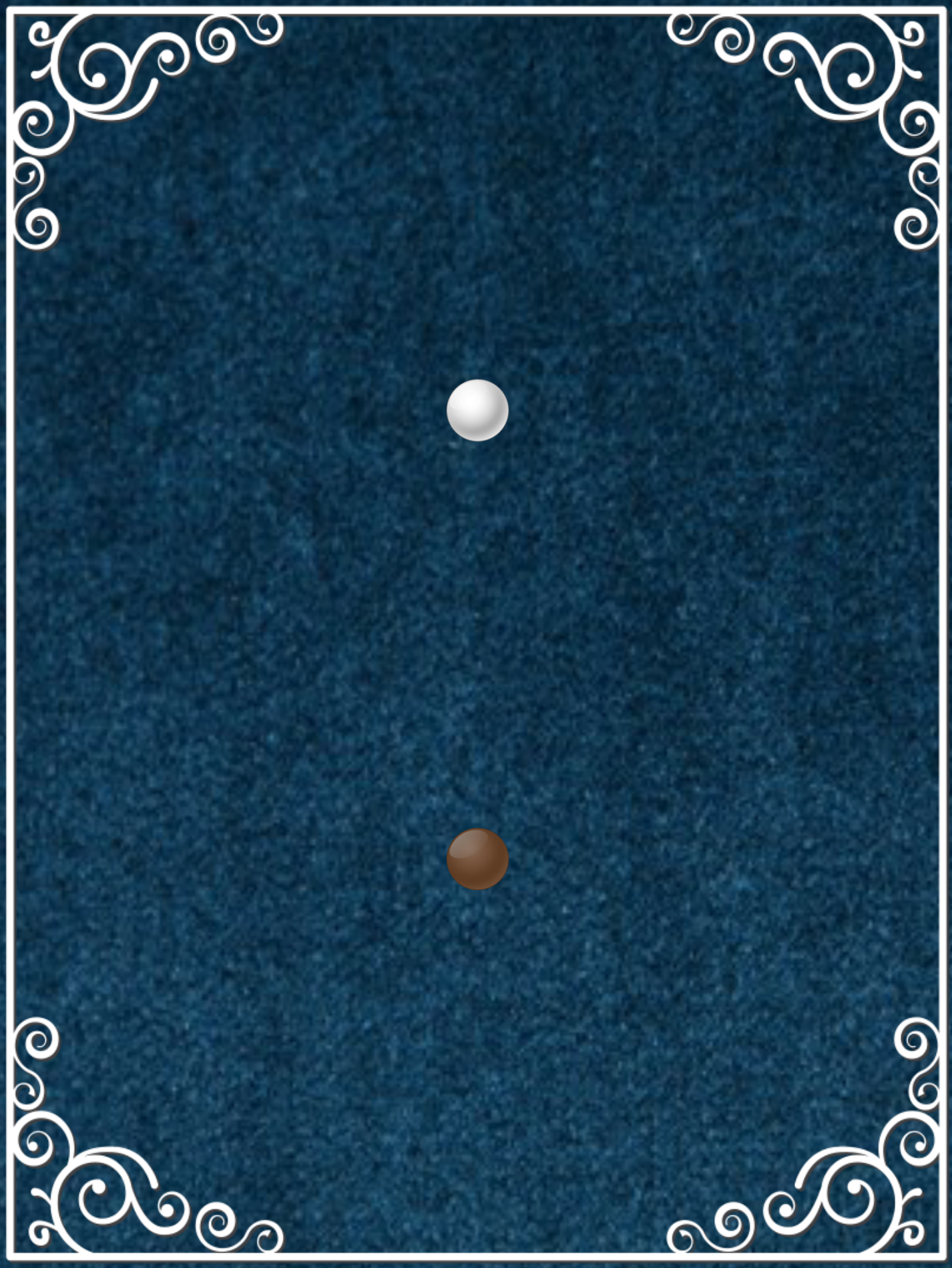
[1]) A se corecta: οὐκ în loc de οὐκ.
[2]) A se corecta: τούτων în loc de τούτων.